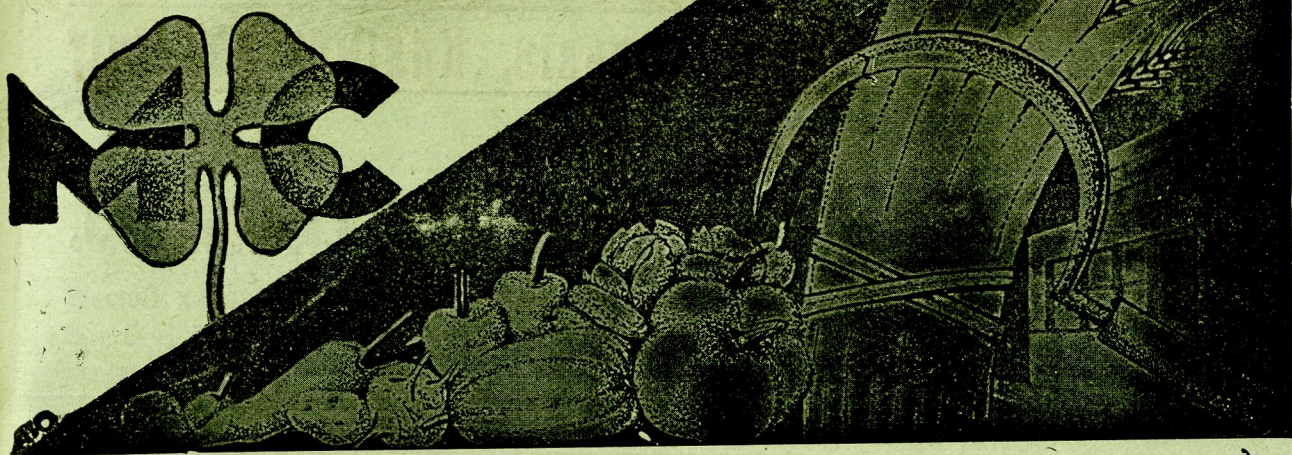

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Перед жнивими.

Інж. Іван Лапчук: Як можна зліквідувати
сісько-господарську скруту.

М. Б.: Сійте ріпак озимий.

Інж. М. Нищий: Як треба підготовляти ріллю?

Інж. О. Бучинська: Господині, збирайте
кропиву на зиму.

В. Качмарський: Сам собі майстер.

Садівництво і городництво:

М. Б.: Що робити в саді і городі.

А. Гнатовський: Вишнева муха.

С. Перебендя: Медово-овочеві вина.

Збірне овочеве вино.

Великий Краєвий Сокільський Здвиг.

В. Королів: Про хвороби віддихових органів
у тварин.

Інж. Локшинський: Як зробити пасту
до обуви і шкіри.

Запитання і відповіді (205).

З життя товариств.

Загальні Збори »Центросоюзу«.

Тримісячні господарські курси »Сільського Го-
сподаря« в Зборові.

Рятуйте нас погорільців!

Господарська прогулька до Чижикова.

Конгрес українського жіноцтва.

Охорона перед вогнем на селі і в місточках.

Жертвуйте на »Дзвін Підляшський«.

Господарі і агрономи!

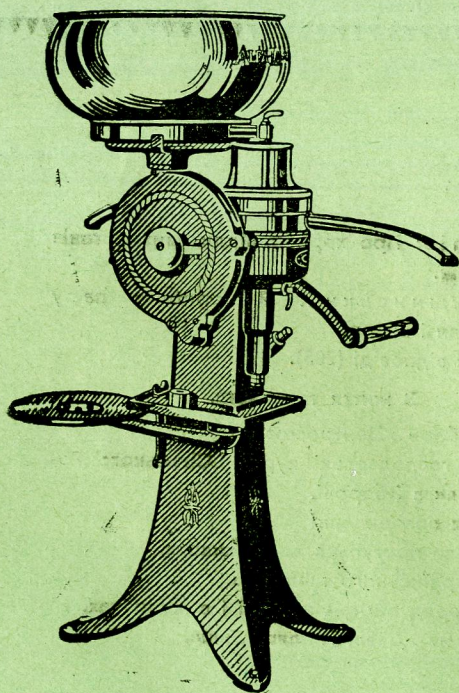
У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

**Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт**

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня [1931. р. ми признали фірмі]

**Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“**

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
пілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.

В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба висилати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладки 50% дорожче.

За оголошення в тексті 30% „

Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

Перед жнивнами

По відомостям з нашого краю врожай збіжжя цього року не скрізь буде однаковий. В багатьох місцевостях жита не вродили зовсім, а в деяких і пшениця марна. Подібно подають і чужі хліборобські часописи. Хліборобський світ в Європі передбачає, що ціни на збіжжя в цьому році не мусілиб спасти нище переджнивних.

Але чи справді буде воно так у нас? З щорічної нашої практики знаємо, що навіть з лихі роки, коли збіжжя обмаль, ціни на нього тоді лише високі, коли збіжжя наше вже в руках перекупців, коли хлібороб не має вже що везти продавати.

Така, як кажуть аномалія, рік річно повторяється, бе нас страшенно по кишені і просто руйнує до решти господаря. Не помагає ні довголітний досвід в цій справі, і добра практика закордонних господарів чи і наших спритніших. Все у нас робиться неупляновано, необмірковано і вся біда є лише з нашої вини. Прийдуть жнива, господар не вспів змолотити збіжжя, везе його на торг — звичайно потребує гроша на різні драчки, а драчок тих на жнива чекає багато... Отож, настає велика раптова подача збіжжя на ринках. Різні перекупці добре це все знають, вони вже тепер зміряли, обговорили збіжжєву ситуацію не тільки в краю, а й за кордоном і залюбки снують для нас свою павутину, якраз в неврожайні роки вони найбільше заробляють, не працюючи гірко. Вони добре зна-

ють, що і сам хлібороб вже до Різдва, а то на весну напевно буде відкуповувати у них своє збіжжя за подвійну ціну. Тому весело тепер потирають руками, та шепочуть один другому як найнище спустити ціну на перші сотнари збіжжя, що появиться на ринках масово.

Брати хлібороби! Розміркуйте добре і в цьому році буде обмаль. Ще тепер не пізно подумати про те, що зробити, щоб збіжжя після жнив не впало в ціні. Ще тепер можна подумати про заложення свого шпіхліра, чи здати збіжжя до збутової кооперації, а взяти зачет від них на необхідні драчки. Знаємо з практики, що села, які мають вже шпіхліри о тепер саме перед жнивнами дуже вигідно продавали збіжжя і мають гроші на переднівок і для наповнення шпіхлірів новим збіжжям. При такій роботі подаж збіжжя на ринок добре регулюється і ціна його не спадає. Хібаж ми не знаємо, з практики, що як навеземо на ринок якого будь продукту на один день багато, то ціна його спадає вдвоє-втриє, тоді як через день два — як того продукту менше — ціна підноситься. Гадаємо, що це найбільша наука для нас, що збіжжя треба вміло на ринок подавати. Порухте цю справу в своїй кооперативі, поговоріть з дирекцією каси позичкової, подумайте про організування шпіхліра у Вашому селі а побачите, що вийдете на тім добре.

Инж. Іван Ланчук.

Як можна зліквідувати сільсько-господарську скруту

Дехто скаже, що вже зліквідував свою біду простим способом: привик до біди. Інший здався на Бога і вижидає спасення. Є люде, що вірять в якусь зміну, що знівечить кризу. Найбільше є таких, що нічого не думають; вони кажуть: криза захопила всіх і всім біда, будемо терпіти і ми, так має бути.

Це неправда!

Є люде, що їм саме під сучасну господарську скруту найліпше; вони стараються її як найдовше піддержувати; на приклад: всі власники скартелізованих підприємств, як цукроварень, копалень земних багатств, монополів (в якому монополів). Їх товари мають ціну, тих

А мимо всього наші селяне, Богу дякувати, вже п'ятий рік борються з кризою й не піддаються. Значить, є якась невидима, невміруща сила, що посміла ставити опір всесвітній кризі.

Так, є сила!

Ту силу треба пізнати, її скріпити і звести рішучий бій з кризою аж до перемоги.

Деж та сила?

В нас самих: в нашому організмі, нашій хаті, оборі, в полі, в лузі, скрізь, де тільки маємо спромогу працювати, корисно працювати.

Коли в нас знова будуть повні стодоли,

Перший Кооперативний Зїзд українських жінок в Тернополі, що відбувся 23 .V. ц. р.

товарів всі потребують, а їх власники мало працюють а багато заробляють; доходи мають заповнені, величезні в відношенні до обезцінених сільсько-господар. продуктів. Вони бавляться, подорожують і т. д. ось читайте: вічно імпрези, перегони, змагання, вистави, подорожі в невідоме, прогульки в світ, польовання десь аж в Америці і т. д. і т. д.

Тільки рільникам, а радше селянам пускають блахмана, що криза на цілому світі, що цьому винна надпродукція (а люде гинуть з голоду!), що міродайні чинники стараються зліквідувати кризу, що і т. п. і т. п.

Все це блахман!

Ніхто Тобі не допоможе, як собі сам не допоможеш!

Але помози собі як нема як. Ані землі, ані гроша, ані праці.

а коло них високі і грубі копиці, на городі ряди кінців, в оборі весела худібка, в курнику гарні кури, в хаті лад і звінкий гомін сільсько-господарської науки, а на селі веселий, звінкий відгомін праці машин — тоді не буде скрути.

Будімо нашу силу!

Збудити її ніколи не пізно. От тепер перед жнивими чи по жнивях киньмо клич: кінець скрути! До діла!

Землі в нас мало. Огляньмо її не раз, десять разів, наскрізь запам'ятаймо її. За мокро її, спустім воду, хай не росте мітлиця, за сухо — зрушмо її бороною, чи волокою, хай не пересихає, напастує її бурян, знищмо його. За мізерна земля, зміцнім її обірником, компостом, мінеральними навозами, гноївкою, а ду-

же бідна — засіймо рослинами на зелені погної або зелену пашу.

Зробити нашу землю найурожайнішою — це перший закон.

Управити найвідповідніше кожну рослину і зібрати її найбільше в масі — це другий закон.

Перетворити, замінити, збути свої плоди як найкорисніше, не нище власних коштів продукції — це третій закон.

Точне виконання отсих 3 законів — це ліквідація сільсько-господарської скрути.

Для точного виконання тих 3 законів ставлю два вимоги: фахове приготування (вишкіл) і докладна в пору праця. Знання і праця забезпечують добробут а земля є тільки варстатом заробкування.

Український селянин горнеться до знання і працює фізично пильно, часто надмірно, умової однак праці не доцінює.

Після світової війни, в добі великих духових і матеріальних здобутків культури — умова праця переважає в кожній ділянці вивтору фізичну працю.

Щоби земля була найурожайнішою, щоби зібрати як найбільше найліпших плодів, щоби

вміло перетворити чи збути, на це треба багато багато умової праці; — по купецьки це називається калькуляція.

Тепер рільник мусить передовсім калькулювати і калькулювати в варстаті праці з олівцем в руці а з книжкою в кешені.

Скалькулюйте на слідуючий рік господарський, кільки вам треба паші для молочних корів, куриї, свиний, щоби як найбільше доставити молока, яєць, беконів до кооперативи, счисліть, кільки треба на прожиток рідні, кільки на насіння на слідуючий рік, кільки під кожну рослину відвести поля, щоби заповнити запотребовання в рямах варстату праці (землі, інвентаря, запасів), уложіть сівозмін, а тоді на підставі здобутого знання і практики примініть всьо в своїй господарці, переведіть точно, докладно до кінця. Отсе буде перший етап ліквідації сільсько-господарської скрути, перший крок до добробуту.

Хай книжка і преса буде тим кінечним і корисним знаряддям в умовій праці, як кінечним є в фізичній праці рикаль, плуг чи машина.

Положім самі кінець сільсько-господарській скруті!

М. Б.

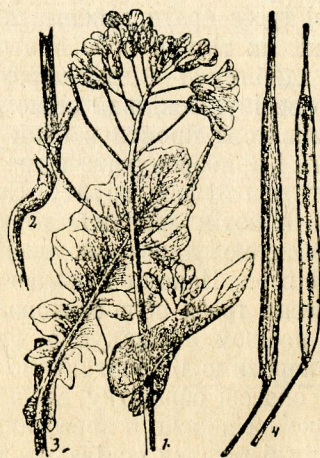
Сійте ріпак озимий

Польща що року витрачає до 23 мільонів золотих на довіз оліїв з заграниці, бо своїх з краю не вистарчає. Ціна ріпаку озимого сьогодні стоїть 45 зол. сотнар, а ріпаку літнього 48—52 зл. 1 морг ріпаку видасть 8—10—12 сотнарів насіння а 30—35 сот. солами а висів на морг від 3 до 5 кг.

Подаючи цей разрахунок господарям, зауважимо, що ріпак сіяти треба, бо він дає кращі зарібки як збіжжя. Чомуб то його мали сіяти лише двори і дідичі, які працюють наймленими руками. Посійте, спробуйте, обробіть як слід і будете бачити ріжницю у прибутках між збіжжям а ріпаком.

А тепер про ріпак як озимину. Під ріпак озимий найкраще надається ґрунт пшеничний і ячмінний, тобто ті місцевості де вдаються ці рослити. Бойться ріпак підмоклых ґрунтів, та тих де на весні лежить вода — ріпак тоді може випріти і змерзнути. Ріпак є озимина; висівається в кінці липня або найкраще на чорному пару або по мішанці на зелену пашу, або по конюшині, або й по ячмениську.

Ґрунт треба зорати глибоко, добре є перед оранкою поле вигноїти обірником, як що не давали його під попередню рослину.

Ріпак озимий в цвіту.

Ріпак любить сильне угноєння. Тому треба дати під нього до 150 сот. обірнику кінського, який скоро розкладається — це дається перед посівом. На весні додайте ще 50 кг. салітраку та 1 сотнар солі потасових і 50 кг. супертомасини. Колиб обірнику не мали, дайте подвійну порцію штучних навозів.

Сівба переводиться рядками у віддалі 40—50 см. рядок рід рядка. Сіяти мілко на півтора см. Насіння перед посівом змішати з 2 частями піску.

Коли ріпак зійде і покаже пару листочків, просапайте його від бурянів та як густий, прорідіть так, щоб рослини були на 10—15 см. від себе. На осінь можна лишати і густіше, а на весну, як весь перезимує провідити. Пізно в осені ріпак підгорнути, щоб

вкрити коріння, та щоб сніг на полі під ріпаком задержався.

На весні знова приходиться мотичення. Як бачимо роботи біля ріпаку є більше як біля збіжжя, однак робочих рук у нас є досить, немає лише гроша, отож попрацюйте то і гроша буде більше. Колиб ріпак випадково вимерз, то страта не велика, можна посіяти в ряди ріпаку літнього, який є ще дорощий від озимого.

Инж. М. Нищій

Як треба підготовляти ріллю?

Щоби збільшити наші врожаї кількісно і якісно, то поле під посіви треба вміти підготувати. Як що поле призначене під ярові хліба, то зараз, по зборі врожаю стерню треба міленько, на 6—8 см. переорати (луцнення). Можна орати, не чекаючи поки звезеться коши. По деякім часі, як проросте на поверхню рілля, або землю вплескає дощ — треба поскородити. Ціль скородження та, що зберігаємо в ґрунті вогкість, розбиваємо грудку, а друге, те зілля, що зійшло, ми боровами вириваємо його на верх, воно підпадає впливу сонця, вітру і стратить здібність до проростання. В осені, після сійби, оремо вдруге, на повну глибину, 18-20 см. і поле лишаємо на зиму без скородження. Коли це поле призначене під окопові, то в осені треба вивести гній-обірник, розкинути і зараз на повну глибину приорати. (Під окопові треба орати глибше, 20—25 см.).

На весні, як тільки поле протрахне, драпакуємо на глибину 7—8 см. скородимо і приступаємо до посіву. Оскільки сіємо руками, то після культиватора пройти в один слід боровами, засіяти і приборонувати в два-три сліди, в залежності від будови ґрунту. Не радиться раніш сіяти, а потім драпувати, бо при такому способі зерно глибоко западає і не може вибитися на верх. Наколи думаємо сіяти окопові, то з весни треба поле заскородити, а перед самим посівом драпакуємо на глибину 8—10 см. скородимо і приступаємо до посіву. При такому способі обробітку, ми досягаємо те, що стерня, котра вчасно є переорана, а також і інші органічні рештки вспівають до зими зігнати і збагатити ґрунт поживними річовинами. Буряни добре нищаться осінню обробкою ґрунту. При другій осінній оранці, на повну глибину, насіння бурянів із глибших шарів ґрунту виорюється на поверхню і в зимі підпадає діянню морозів, вітру, надмірної вохкості, а тому втрачає здібність до проростання. Поле за осінь і зиму запасасться водою і ми відповідним обробітком регулюємо запас води в ґрунті. Для того, щоби зберегти вохкість в ґрунті, ми поле на весні скородимо, цим по-

рушуємо зверху капілярну будову і вода з нижніх верств ґрунту по волосках (капілярах) підіймається до горішніх верств, там натрапляє на перешкоди, бо капілярна система порушена і вода затримується в ґрунті. Вміння регулювати водний режим у ґрунті є дуже важливим моментом у житті рослинного царства. Рілля призначена до посіву озимини, мусить що найменше лежати 3—4 тижні до посіву.

Яким насінням треба засівати поля.

Посівний матеріал мусить бути здоровим, добірним, великим і чистим. Крім одвіювання, треба ще і трієрувати, бо лише трієруванням можна дібрати добірне, велике зерно. Треба не забувати, що молода рослина на перших початках свого життя живиться тим запасом, що мається в зерні. Чим зерно більше, грубше, тим того запасу, поживи більше. Значить, молода рослина, маючи достаточну кількість поживи, добре росте і розвиває міцну коріневу систему; а коли коріння вже розвинулося, тоді молода рослина перестає живитися соками своєї матері, а своїм корінням самостійно черпає поживу з верхніх шарів ґрунту. Така рослина, що не притерпіла голоду змалечку, виростає великою, зерно дає добірне, здорове, а це веде до добробуту господаря.

Коли це зерно мізерне, щупле, то і поживи в ньому мало. Молода рослина, не маючи досить поживи, довго нидіє, не розвивається, а коріння ще слабеньке і не може самостійно побирати їжі з ґрунту і кінець кінцем рослина, або гине, або виростає дуже кволою. В рослинному світі, подібно як у тваринному і в людей — здорова мати вигодує здорову дитину, коли ж мати хора, то і дитина буде такою.

Першою якістю доброго насіння є його вага. Розрізняється абсолютну і обсягову вагу насіння. Вага 1000 зерен будь якої рослини — зветься абсолютною вагою; обсягова вага показує скільки важить міра обсягу, літр, чи гектолїтр. Хоч абсолютна вага вважається досконалішою за обсягову, але на практиці ко-

ристуються обсяговою вагою, чи як кажуть, натурою зерна. Для зручності і точнішого визначення натури зерна існують спеціальні пристрої, що звуться „пурками“.

Другою якістю насіння є його чистота. Знаємо, що в насінні можуть бути домішки інших культурних рослин, буряни, сміття і т. п., яких за всяку ціну треба позбавитися, бо вони відбирають їжу культурній рослині.

Перед посівом господар мусить зробити спробу на чистоту свого посівного матеріалу. Робиться це дуже просто. З того насіння, що призначене на посів, нехай це буде яра пшениця, господар відважить 100 гр. потім з цих 100 гр. вибирає сміття, буряни, побите зерно

паний в якийсь посуд, черепок тощо. Висіане зерно мусить бути в теплому місці і щоб не бракувало йому повітря. Пісок не мусить бути сухим. Пророщувати треба днів 10—13. Коли за цей час зерно не дало кільця, то його треба вважати не кільчездатним. Вкінці підраховуємо зерна, що дали кільця і нехай їх буде, як що це була пшениця, 94. Тоді кажемо, що наш посівний матеріал має схожість 94%. Таке насіння є добрим до посіву. Як що порівняємо схожість насіння з чистотою, то довідаємося про господарську добротність його і це буде остаточна уява про якість насіння. Під господарською добротністю розуміємо, скільки зерен проростає зі сотні чистого, незасміченого

Господарський курс в Ієрвятичах пов. Сокаль.

і т. д. Чисте зерно треба зважити і нехай його буде не 100 гр., а скажім 96 гр. Тоді кажемо, що чистота насіння виносить 96%, а 4% важать сміттєві домішки, побите зерно і т. п.

Третою якістю насіння і то найважливішою є його схожість чи, як кажуть, кільчездатність.

В кожному зернятку знаходиться зародок майбутньої рослини. Коли зерно кільчиться, то з зародка виростає кільце. Коли ж зерно не проросло, значить, зародок у нього є мертвий. Насіння з мертвим зародком не можна вживати на посів. Хіба мало є таких випадків, що господар густо всіє поле, а як почне сходити, то наче постріляв ним. На другий раз сіє ще густіше, бо думає, що перший раз посіяв зарідко і результат той самий. А того не відає, що насіння його хоре, зародок втратив життєздатність і сходи через те були рідкі. Щоби не висипати даром зерна, а сіяти лише здоровим, треба перевести спробу на кільчездатність. Робиться це так само дуже просто, як робилося і на чистоту. З того насіння, що призначене на посів відрахувати, не вибираючи 100 зернят і висіяти їх у вохкий пісок, наси-

насіння. Щоби мати господарську добротність, треба відсоток схожості помножити на відсоток чистоти і одержане число поділити на 100 — вислід покаже господарську добротність. На чистоту і схожість господар мусить своє насіння випробувати, інакше він сам себе ошукає. Табличка, що поміщена нижче покаже якість господарської рослини.

Назва рослини	Середня схожість у %	Чистота у %	Господарська доброт.	Натура в кг	Насіння зберігає схож.
Жито озимине	92	96	88	18.4	2-3 р.
жито яр.	92	96	88	16.8	—
пшениця озима	94	97	91	19.6	—
овес	94	96	90	11.6	—
ячмінь	94	97	91	14	—
гречка	80	96	77	16	—
просо	92	95	80	18	—
лен	85	97	82	16.8	—
конопля	90	98	76	11.6	—
горох	93	93	86	20.4	5-6 р.
сачавиця	93	93	86	20.4	2-3
вика	84	92	78	20.4	3-4
коношинна червона	83	96	80	20	2-3
тимотка	90	95	85	16	3-4
турнепс	95	87	92	16	2-3
буряк пашний	150	97	145	6	3-4
морква	77	96	74	3.6	2-2

Хороніть безроги від ружиці щепленням протиружицевою суровицею К Л Я В Е!

Спосіб щеплення долучується до кожного опакування.

Кожне опакування заосмотрене в пльомбу державної контролі.

До набуття в кожній аптеці!

Інж. О. Бучинська.

Господині, збирайте кропиву на зиму

З новітньої господарської науки а особливо практики знаємо, що кури в зимі добре несуться, коли мають теплий курник, догляд і зелену пашу як домішку до інших кормів. Кропива, як корм для курей в зимі, є дуже добра по перше тому, що вона є найдешевший корм, а по друге, що вона є поживна і дорівнює конюшині, м'ясній мучці.

Кропиву треба збирати саме в час як вона цвіте (викидає кашку). Натягніть старі рукавиці, візьміть серп і позжинайте кропиву попід плоти, розстеліть її на сонці хай сохне. Як зів'яне викиньте на під або де по під стріху в шопі-стодолі. Хто не має багато місця на схованку, то суху кропиву обшморгується і листя ховається до мішків (набивати легко, щоб не запарилась) і ховається на зиму. Можна ховати і з бадиллям, тоді в зимі стеба стерти листя.

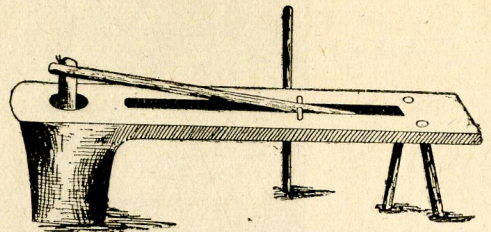
Дехто з наших птахівників каже що кашка кропиви ділає зле на яйцевод курей, але я за 8 літ своєї годівлі курей кропивою ні одного разу не мала хорої на запалення яйцеводу курки. Тому раджу всім господиням і господарям, не марнуйте кропиви, о-

собливо ті, у яких не має паші для курей на зиму, а з того як кури радо їдять в зимі запарену кропиву, та як себе почувають, переконаєтеся, чи вона їм шкодить чи ні.

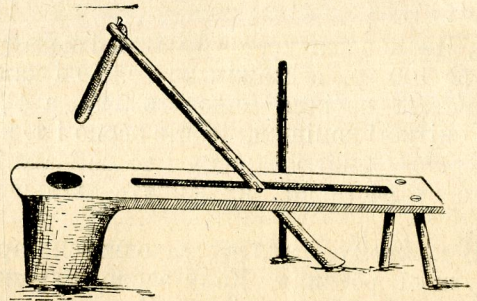
В. Качмарський.

САМ СОБІ МАЙСТЕР.

Настали часи, як у нас кажуть „під псом“, замість того, щоб купувати модерні знаряди, машини та уліпшувати собі життя — приходиться вдаватися хіба до рала та личаків. Але не знаємо чия виграв! „Хлоп“ наш зумів в біді дати собі раду своїм домашнім способом і обійдеться без промисловців. Я не маю за що купувати фабричних приладів чи інвентаря а гадаю, що і багато таких як я є, тому пригадую ш. господарям наші старі добрі

машини до роблення пенцаку з ячменю, пшениці на кутю, сонячника до олію і т. д., а також до прання полотна, хай і нашим жінкам буде легше прати праником. Прилад цей зветься ступа, який після жорнів і ткацького вартату займав в наших селах поважне місце. Він заступав нам млинський гелендер.

Ступа робиться з дерева, головна частина видовбується в дереві твердім (ясенове, букове). Щоб не описувати приладу, подаю малюнки, з яких все добре видно. Кілок по середині — це для робітника, щоб тримався.

Отож, поки буде у нас кооперативний млин, в наших християнських руках, доти хай служить нам ступа.

Насипайте ячменю до ступи, вилазьте на перехрестя (коромисло) і хитайтеся — бийте. Хай не дивуються заграничні люди, коли побачать картину і гуркіт, наче в дебрах Африки — це український господар бореться з кризою..

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

М. Б.

ЩО РОБИТИ В САДІ І ГОРОДІ.

В саді: Не забудьте про очкування кращих сортів дерев на своїх дичках чи незнайомих деревах. В околиці розгляньтеся, де є добрі овочі і попросіть господаря щоб Вам подарував кілька літоростів до очкування.

Незабудьте і свої дички до цього підготувати: ті, на яких маєте щепити в липні, серпні, попіднищуйте, а як треба то поодрізуйте їм вершки щоб зміцніли.

Коли маєте в саді посаджені щепи, виноград — перегляньте їх, пообрізуйте відростки при коріні і на стовбурі. У винограду теж усуньте лишні пагілки дрібні і незнайомі, щоб іншим, кращим дати змогу ліпше розвинути. Старий виноград, який відцвів — вище ягід обітніть галуззя щоб не тягнуло соки. Рівнож гони без цвіту на кінцях пообривайте щоб згрубіли та постаріли скорше. Щепи на очковані минул. року попідв'яжуйте до тичок, а чіл, поверх очкування зріжте, щоб рана до осені зарубцувалась.

В шкільці: Як що маєте шкільку приготуйте деревця до очкування підчистьте їх з низу, пропасинкуйте. Поміркуйте де візьмете очок і як розділите шкільку на сорти, наготовте табличок, щоб в час очкування понатикати яким сортом щепляєте. Перед цією роботою забувайте прополоти шкільки, та збурити під деревцями землю.

В городі: Незабуйте що бурянів в городі не мусить бути. Щоб їх раз на все позбутися сапайте їх що тиждень. Городовина любить щоб біля неї день у день порпатися. Подивіться на болгар, як вони рачкують в своїх городах. У нас є звичай раз прополоти, раз просапати, раз підгорнути і кінець. До осені рослини без опіки — а буряни все одно переганяють зеленину, зацвітають і розсіваються далі. В городі земля завжди має бути чорна чиста. Ще тепер можна сіяти редьквицю а навіть салату, редьку, шпінат поміж зеленину вибрану або проріджену. Ні один шматок городу не має пустувати. Коли яка зеленина слабо росте, підляйте її гноівкою розрідженою водою, частіше спущуйте землю під нею.

В парнику: Хто має а як в нім не ростуть огірки або мельони, можете сіяти редьковицю, або насадити флянців, квіток: хризантеми, бегонію, мушкетель і т. п.

А. Гнатівський.

ВИШНЕВА МУХА

Муха ця невелика — 4—5 мм. довжини, гарна, жовтоголова і жовтонога з 3-ма поперечними брунатурними рисками на крилах. Свої яєчка кладе коло ніжки зарум'янілих черешень і вишень і то при ніжці. Хробачок, що розвивається з яєчка, вгризається в овоч аж до кістки. Хробачки білі (до 5 мм.) потім рожеві; коли доростуть, опускаються на землю і в ній заклуються.

Ушкоджені овочі часто брунатурніють і опадають, а більш дозрілі кашоватіють в тому місці. Що до окремих сортів ушкоджених цим шкідником дані розбіжні: по чеських даних більше йому підлягають сорти темні, солодкі; натомість квасні черешні і вишні й сорти вчасні підлягають мало. За французькими даними найбільш ушкоджуються хрупавка Наполеона й біла та королева Гортенція. Знов же у нас, на 5-ти літн. спостереження п. Коцика, Велика Хрупавка Наполеона й Рожева серцева не підпадають йому, а вчасні сорти „Найвчасніша Ринкова“ та Кобурська, навпаки, підпадають.

Способи боротьби: падалицю і ушкоджені овочі вкидати до води і робачків, що виплинуть знищити. У червні під деревами посипати каїнітом. При початку запалення овочів оприскувати дерева росчином 60 гр. арсенату олов'яного у 100 л. води з домішкою 3 л. меляси (чи інш. клейкої річовини — житньої муки нпр.) або ж 1/2% (пів процентним) арзоколем.

Цей же шкідник має синоніми (другі назви): Спільографія церазі, Орталіс церазі Трипіта церазі, а по народньому черешневий (вишневий) хробак.

С. Перебендя.

МЕДОВО-ОВОЧЕВІ ВИНА.

Варені меди самі по собі становлять дуже здоровий та приємний напій, але вони ще ліпші робляться, коли додати до них соку овочевого чи ягідного. Від цієї домішки меди до своєї насолоди набувають приємного квасу й тому робляться делікатнішими. Варені меди самі по собі дуже міцні, ось чому ними не можна користуватись як напоями, що освіжають та веселять людину.

Для цього більше підходячі медово-овочеві вина, що, як і виноградні вина, біль-

ше мають у собі води й малу кількість овочевого квасу, зменшують жагу й через невеликий відсоток спирту добре впливають на настрій людини.

Вино з овочів чи ягід є надзвичайно корисний напій. Ось чому вино добре пити здоровій людині, — як хорому, коли він одужує, варто підкріпитися чаркою легенького вина, щоб краще їсти захотілося, як то кажуть, „для зворушення апетиту“. Кожний знає, що в усякому овочі чи то ягоді багато є корисних для людського організму речовин: тут і цукру є досить, і заліза з подостатком, багато річей, що завше гаразд впливають на організм людини. Наприклад, малина має в своєму сокові такі речовини, що виганяють із людей піт; отже через те й пють малиновий чай застуджені, щоб спитніти та вигнати ту хворобу. Так само суніці та полуниці корисні для ревматичних, чорниці дають найкращі ліки проти шлункових болів, бігунки чи, попросту, різачки і т. ін. Усі ці речовини, після того як видушити сок з овочів чи ягід, переходять у той сам сок.

Робити медово-овочеве вино — річ зовсім проста.

Сирі овочі чи ягоди, перед тим як переробляти, слід добре вимити або хоч сполоскати водою, щоби змити з них усякий бруд, землю то що, бо через них вино може бути не гарним на смак чи на запах.

Щоби добути соку, як найбільше овочі треба подробити, тобто покрити та посікти дрібненько. Найліпше це зробити на тертці — коли не в великій кількості, і за допомогою особливого апарату — коли овочів дуже багато. Шкірки з овочів не слід здійсмати, бо в них є багато етерового масла та аромату; зернятка ж та сердечка можна повикидати, коли є час та можливість це зробити.

Соковитих ягід сікти не треба, а просто давити руками чи в ступі, чи особливими деревляними вальцями. Ту масу, що одержиться від давлення, треба чи викрутити в рідкому полотняному ворочку чи віддушити прасою. Найпростіше товкти ягоди в бочці (діжці) товкачем, насипаючи туди ягід по трохи, і коли буде видавлено, то викладати в осібній посудині.

Після давлення залишають вижимки, — але в них ще є сок; тому їх, заливши теплою водою, можна ще видушити, а краще — зробити з них збірне овочеве вино.

ЗБІРНЕ ОВОЧЕВЕ ВИНО.

Щоби зробити його, треба всі, які є, видушки з ягід, вишень, чорниць, винограду, терну й ін. накидати в бочку до половини й залити медовою ситою, але не до

самого верху, для того, щоб не виливалось із бочки, коли почне ферментувати.

Як є залишені овочі або ягоди, можна теж туди вкинути. Три-чотири тижні воно буде дуже шумувати й на цю пору бочки не треба затикати, а тільки прикрити мокрою шматинкою.

Через місяць можна закрити й залишити зо два в спокою, винести в холодне місце. Одержиться дуже смачне вино.

ВЕЛИКИЙ КРАЕВИЙ СОКІЛЬСЬКИЙ ЗДВИГ

В днях 30. VI. і 1—2 VII. ц. р. у Львові відбувається III. Краєвий Здви́г Українського Соко́льства. Свято з приводу 40-ліття Сокола-Батька відбудеться на площі „Сокола-Батька“.

В ці дні будемо свідками великого здвигу наших руханкових товариств з цілого краю, де лише бється молоде українське серце.

До програму свята долучено масу руханкових вправ: дужання, стріляння, фехтування, легка атлетика, лещетарство, совгарство, мандрівництво, наколесництво, і т. п.

Сьогодні на спорт і фізичні вправи весь світ звертає велику увагу, ми в цьому відношенню відстаємо від інших народів але сподіваємось, що наше спортове життя, яке веде наш „Сокол-Батько“ зміцниться і розвинеться в найдаальших закутках наших земель. Бажаємо Здви́гови Українських Соколів успіху в праці.

БІРЖА

(Львів 30. VI. деталь на ринку).

Черешні гарні 1 кг.	0.60 зол.
Черешні дикі дрібні	0.40 „
Черешні заграничні	0.60 „
Вишні краєві 1 кг.	0.35 „
Чорниці 1 літра	0.30 „
Суніці дикі 1 літра	1.00 „
Трускавки 1 кг.	0.40 „
Рожа чайна 1 кг.	1.00 „
Каляфьори 1 шт.	0.30—0.40 „
Малини городові 1 кг.	1.00 „
Порічки 1 літра	0.30 „
Помідори 1 кг.	4.00 „
Капуста 1 головка	0.25 „

що помірно ростуть. Окрім багатьох сортів яблінок та грушок, — надаються до цієї форми також сливки і вишні. Для останніх підкладками будуть: дичка сливки св. Юлії і дикі вишні.

В північних краях Швеції, Норвегії, північній Німеччині та Сполучених Державах Північ. Америки є ця форма дуже поширена.

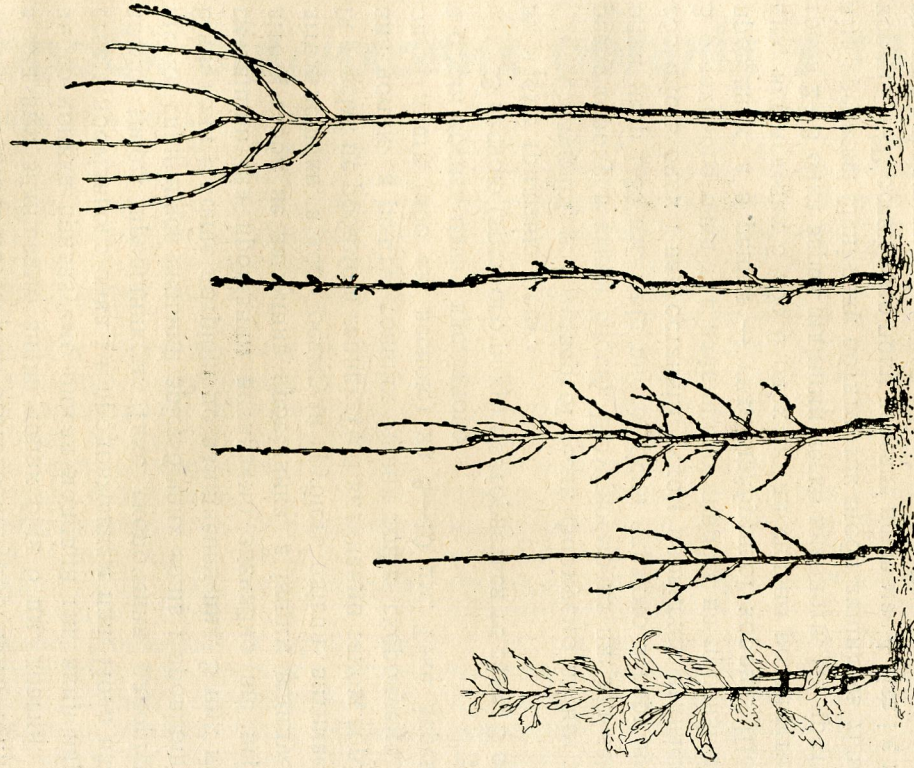
ПЛЕКАННЯ КУЩЕВИХ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВЕЦЬ.

На однорічних окулянтах, защеплених на карликових підкладах, відчисляємо весною на висоті 40 см. 6 очок і понад останнім утинаємо. Галузки, що виростуть з тих очок на протязі літа, утворюють корону, або т. зв. кущ. При садженню на стале місце цю корону, звичайно, притинається, ще троха сильніше, як це подано при садженню високопеного дерева. До цього надаються в першій мірі яблінки і грушки. Перші щеплені на райці (а ті, що сильніше ростуть — на солодці) другі на півгі. Можна також ще щепити в цій формі сливки та вишні, щеплені на тих самих підкладах що їх подано при півпенній формі. — Є це найбільш рентовна форма овочевих дерев, на скільки для свого розвою мають догідні умови.

Всі кущеві (карлові) дерева приймаються по засадженню дуже легко, бо мають всього 2 роки (від защеПЛЕННЯ). Хто хоче лише з таких дерев закладати промислові сади, мусить яблінки і грушки щепити на звичайній дичці, що пияво росте і виводити (формувати) корону на 80 см. до 1 метра над землею. Через цю звичайну дичку, деревця стають відпорними проти морозу, та продовжують їх вік найменше вдвоє (50—60 літ). Очевидно, що через те їх родючість наступає на 2—3 роки пізніше.

„Всі кущеві (карлові) дерева, щеплені на карлових

часні галузки — треба їх негайно попри самий гін обтяти. В серпні втинаємо чопик. В осені така щепка називається однорічний окулянт і представляється як один не розгалужений пруттик. З такої щепки можна вивести кожен бажану форму дерева.

Так виводиться щепу після наочковання.

На весні слідуючого року (2-го) притинаємо окулянта на одну третину, так що 2 треті залишається. В разі, коли щеп є крива, притинаємо її до кривого місця. Після, слідне, або найвище око при частині, яка позістала, мусить бути конче по стороні стятого минулорічного чолика, а над ним залишаємо знова чолик біля 6 см. довгий. До цього чолика прив'язуємо опісля молодий гіл, який виростає з посліднього ока і є продовженням пня. Його називаємо також провідником. Таке скорочення однорічної щепки спричиняє сильний зріст бічних гонів і провідника. Бічні гони є конче потрібні до зміцнення пня. З них найсильніший під провідним витинаємо звичайно ще перед літом, щоб не заглушив провідника, а іншим вщипуємо літом верхки, а коли осягнули грубість одвіця, витинаємо їх зовсім; це робимо в серпні. Тоді витинаємо також горішний чолик, а решту тонших бічних гонів скорочуємо по опаді листя (або аж весною) на 8—10 см. Таке деревце в осені носить назву дволітного.

З весною (третього року) повторяється те саме. В осені маємо трилітню щепу.

Слідуючої, т. є четвертої весни формуємо на цім деревці корону в такий спосіб. Відмірюємо на пні від землі один метр і 80 см. і від цього місця числимо в гору п'ять або шість очок і над останнім очком провідник витинаємо. З останнього ока т. є найвишого виростає на протязі літа провідник, а з решти — гілки майбутньої корони. Щоби цих, відчислених 5 або 6 очок могли сильно розвинутись, треба 2—3 ока зараз під ними легко виколоти. На протязі літа треба всі бічні гони обтяти, так щоб лишилась тільки корона. — В осені того року деревце наше має 4 літа і є готове до висадження в саді або до продажі. Воно називається пенним, або високопенним, бо пень його від землі до коро-

ни має 1 метр і 80 сантиметрів. До його виплекання треба звичайно сильної дикої підкладки, або шляхотного зраза, який сильно росте, та з 3 до 4 літ часу.

Оскільки пень осягнув відповідну грубість та висоту, можна вже третього року з весною уформлювати корону.

Виплекання високопенної форми черепні ріжняться від інших лише тим, що її не очкується над землею, а позовляється диці рости аж до висоти корони, а відтак шойно щепимо в тій висоті вчасною весною при допомозі шпари, клина або лучення, шляхотний зраз. На тих дичках можемо щепити і високопенні вишні. Притім зрази черепень та вишень треба давати довші, як звичайно, отже до 4—5 очок. Верхки однорічних галузок, як зрази, приймаються скорше. Зрази треба дуже вчасно натинати. Від грудня до половини лютого найдагі. Звичайно в шкільках щеплять черепні вже в другій половині серпня. З зітненнях зразів усувається тоді обережно листя і щепиться в шпару. Такі щепи приймаються ще в осені і є пенні. Сорт „Найвчасніша“ дає лише в тій порі і при тім способі щеплення найліпші результати.

ПЛЕКАННЯ ПІВПЕННИХ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВЕЦЬ.

Півпенні оwoчеві дерева плекаться подібно як високопенні з тою різницею, що корону формується скорше чим при перших та лише на 1 метр і 50 сантиметрів від землі високо (а часами лише на 1 метр і 20 цент.). Такі дерева зачинають скорше родити чим високопенні і є слабшими в рості. Тому належить брати для них лише такі дички, які слабше ростуть та рівнож слабші шляхотні сорти. З дичок надаються ті, які в добрій землі потребують до свого розвитку більше чим один рік часу. Відносно шляхотних деревець надаються для цієї форми всі сорти,

В. Королів.

Про хвороби віддихових органів у тварин

Нежить носа. Нежить або катар слизистих плівок носа сам собою хвороба легка і часто не вимагає ніяких ліків. Трапляється вона переважно в коней. Отже через те, що нежить буває неодмінною ознакою лихих кінських пошестів, як носатизна (сап) або залозиця (мит), то й на звичайний катар носа слід звернути увагу.

Як розпізнавати носатизну, мит та інші пошесті на худобі, про це буде розмова далі, тут-же, між іншим, нагадаємо, що при звичайному нежиті ніколи не пухнуть та не набрякають залози, не буває великої гарячки, й взагалі коняка відчуває себе дужою.

Щоб позбутися нежиті, слід обережати хворих від застуди та не брати у тяжку роботу. Якщо-ж потрібні будуть ліки, то найкраще „робити пару“ з води або терпентини.

Катар дихавки (горлянки). Хвороба або буває самостійна і звичайно береться з застуди, або запалення плівки, пересовується на горлянку з носа, тобто попереду буває нежить, або з глибини з дишок чи „бронхів“. Трапляється хворість у різної худоби, переважно ж нездужають коні та собаки.

Запримічається з того, що хворого з початку трусить невелика гарячка, коняка кашляє (особливо коли стиснути її горлянку), часто дихає; як не, то іноді крізь ніздри вода виливається геть. Коли притулити до горлянки вухо, то чути, як у середині хрипить та грає, але в легенях таких хрипів не чути. Звичайно різні хрипи залежать від того, що від запаління звужується прохід для повітря і повітря мусить проходити крізь слизоту, що при катарі збирається на плівках горлянки та дишок.

Гоїти хворобу можна розтиранням горлянки терпентиною (шпигинарем) нарівно з оливою, та поверх того добре вкривати горло чи теплим, або робити „притрівки“. Видима річ, треба берегти хворих від застуди на далі, добре годувати, ставити біля них воду, щоб пили вільно, коли схочуть, та подбати, щоб у мешканні було свіже повітря.

Взагаліж проти кашлю можна вживати одного з таких порошоків: 1 ложку солом'яку, 10 ложок соди і 10—15 ложок насіння кропу, змішати добренько і давати по-разу по-двічі щодня. Або: перетерти дрібно корінь проскурняка, додати стількиж звичайної кухонної соли й удвоє більш ягід ялівцю: по ложці ранком та вечером, з пашою.

Катар дишок (бронхів) дишковиця.

Кожен, кому приходилось роздивляти легені, знає, що повітря проходить до них горлянкою. Горлянка-ж, як доходить до легенів, поділяється на дві дудочки, окремі для кож-

ного легкого. Ці дудочки звуться дишками, або по вченому — „бронхами“. Далі вже в легенях кожен великий бронх знову поділяється на дві дудочки, як гиллячки на великій гілці, ті знову на дві і т. д., аж поки дудочки не робляться такі малесенькі, як ниточки. Кінчається кожна ниточка дрібненькими піхурчиками-чарунками, яких навіть не можна углянути голим оком, а лиш крізь побільшаюче скло. Од чарунок відходять малесенькі жилки з кровю, що зливаються в більші й розходяться по всьому тілі. Коли животина „вдихає“, то свіже повітря з надвору доходить дишками й тими дудочками до чарунок і з них забирається кровю, а те, що вже попсувалося в тілі, відходить від кривавих жилок і вертається бронхами геть на двір, саме в той мент, коли тварина „видихає“.

Без свіжого повітря жадна тварина жити не може; це видно вже кожному з того, що їсти або пити можна перетерпіти, але не дихати — неможливо й кілька хвилин. Через те неодмінно животина повинна втягнути в себе повітря стільки, як те потрібно для життя. А це буває лише тоді, якщо в неї дужий так званий „диховий плях“, тобто горлянка, дишки та легені.

Гостре запаління слизних плівок, що вкривають дишки, трапляється у худоби дуже часто. При цьому буває переважно застуда, яка найлегше нападає на тендітну скотину в слоту, холод та від протягів, від холодної води, особливо коли доведеться напиться гарячої скотині, від дуже теплового вкривання попонами, та інше. Крім того катар бронхів та легенів часто трапляється поруч з іншими хворобами, переважно з пошестями, як от — носатизна, сухого, залозиця то-що.

Розпізнати звичайний катар дишок можливо з таких ознак: Здебільша хвороба починається пропасницею, від чого скотина стає сумною та не хоче їсти: товар не ромигає. Потім нападає кашель, спочатку він сухий і болячий, згодом стає тихшим і робиться мокрим, так що худоба відхаркує плин, який з часом може стати гнійним. Звичайно харкотіння у худоби запримітити тяжко, бо вона здебільшого проковтує його слиною.

Коли притулити вухо до грудей, то вчуваються різні хрипи: щось пищать та грає на різні голоси, то буде як бжолка.

Здебільшого хворі починають видужувати з 3—5-го дня, і через тиждень-півтора хвороба зникає зовсім, але іноді неміч за давнюється й може зостатись до віку, при чому — як коли стає гостріша; взагалі виявляється тим, що хворі бохикають, особливо в ранці та на холоді, не держать тіла та стають кволі.

Гоїти катар дишок можна найуспішніше парою з доброго березового дегтю або креоліну, або з очищеної терпентини. Щоб хворої не проняв протяг, після пари слід і вкривати попоною та добре затуляти двері чи вікна в стайні.

„Пара“ робиться два рази на день. Потім дають які небудь порошки, як і при катарі горлянки. Дрібній худобі краще вживати „довєрового порошку“, на кінчику ножа 2—3 рази денно. Коням дають часто порошки блювот-

ного камінцю з солею та солом'яком, два рази денно. Вживають ще таких ліків: 4 ложки насіння кропу, по 10 ложок соди та липового цвіту, пів ложки солом'яку або антимонії; все це добре розтерти у ступці, все це поділити на 10 рівних частинок і давати двічі на день по частці. Або: блювотного каміння 1 чайн. лож., селітри 2, главберської соли 5 ложок. Давати худобі з одваром льняного сім'я, по пів склян-ки 3—4 рази денно.

(Далі буде).

Инж. Локишинський.

Як зробити пасту до обуви і шкіри

Пасти до обуви уявляють зі себе росчини восків, живиць або товщів в таких річовинах як терпентина, бензол, бензина. Інші знова уявляють зі себе росчин змилених восків, або товщів у воді — це так звані вод'яні пасти. Виготовлення їх дуже подібне до виробу мила, з тою ріжницею, що до них додають ще терпентину, або інших складників, котрі зміцнюють блиск пасти і роблять її більш відповною на вплив води. Взагалі виріб паст чи то воскових, чи то способом обмилання не уявляє зі себе жадних труднощів, не вимагає жадної коштовної машинерії, і не вимагає великого капіталу. Виробляти їх може кожен, вибравши і скалькувавши для себе будь який припис, а збут є завши забезпечений в тім же місті чи містечку наколи виріб буде добрим. Майже біля кожного припису подаю спосіб виробу.

Водні пасти (приготовані по способу обмилування).

Гірського воску	11.5 ч. (по вазі)
Смоли	9.2 ч.
Японського воску	2.3 ч.
Каустичної соди	4 ч.
Нігрозину рослинного у воді	2 ч.
Води	71 ч.

Стоплюють спочатку воски і смолу, ліпше всего на водяний лазні. У другому на-чінні росчиняють соду у половині води і нагрівають до кипіння, і додають цей росчин до першої суміші малими порціями весь час старанно перемішують і так довго нагрівають аж маса зробиться однотайною (проба: кроплю суміші вміщують на шкло і як що по охолодженні вода не відділюється то маса рахується довареною). В рещті води росчиняється нігрозін добре підогрівують і знова мішають до одержання задовольняючої проби. Масу поволі охолоджують і при т-рі 45—50° Ц. розливають до металевих пуделок. Пуделка зараз же

закривають, бо в противному разі не одержимо блискучої поверхні пасти в пуделку, а це дуже важно, бо інакше паста має негарний вигляд. Щоби паста давала сильніший блиск (глянц), довільну кількість води заступають терпентиною, а нігрозін росчинний у воді заступають нігрозіном рослинним у товщах (терпентині).

Або ще ліпша, але дорожча паста:

Японського воску	2.5 ч.
Смоли	5 ч.
Гірського воску	16 ч.
Соди кауст.	4.0 ч.
Нігрозину	2 ч.
Води	70.5 ч.

Спосіб приготування, як вище.

Вище приведені два рецепти годяться тільки для чорної пасти тому, що гірський віск не дає можливим вживати іншої фарби. Нище поданий рецепт годиться для різнобарвних паст.

Решток карнаубського воску	11 ч. (по вазі)
Японського воску	3 ч.
Смоли (ясної)	5 ч.
Парафіну	4 ч.
Соди кауст.	4 ч.
Води	53 ч.
Терпентини (сурогату)	20 ч.

Для фарбування беруть на 150 кг. пасти 500 гр. церотинової жовтої фарби (Церотінгельб) для помаранчевої — 350 гр. (Церотінгельб) і 150 гр. (Церотіноранге), для червоної — 600 гр. Церотін-Шарлях-к ехтра.

ДАТОК НА АГРОНОМІЧНУ ПРАЦЮ.

Кооператива „Злука“ в Дулібах влатила до Т-ва „Сільський Господар“ у Львові 22 зол., як даток на ведення агрономічної праці.

За зрозуміння для господарських справ і поміч складає Т-во „Сільський Господар“ щиру подяку.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 73. Макова свинка-корінева як шкідник.

Посіяв я на весні мак. Зійшов і добре ріс, але пізніше я зауважив, що багато маку жовкне, вяне. Придивившись до рослини, знайшов я, що корінь у рослини пігризений. Хвороба ця так розвинулася, що до осені там не буду мав нічого. Прошу сказати, що то є за шкідник і як його позбутися.

— Шкода, що не зловили одного шкідника і не прислали нам з корінцем маку. По описі однак гадаємо, що той шкідник це є макова свинка — дрібонький хробачок, що навіть вгризається в мак.

Боротьба з ним така: на тому місці, де був мак — не сійте часто маку, а міняйте місце що року. По зборі маку заоріть ґрунт глибоко. Висмикуйте повялі рослини, збирайте на купу і паліть. Інж. Радловський в Тереховлі пише, що позбувся цієї свинки тим, що до висіваного насіння маку давав трохи спорошкованого нафталіну і так висівав. Земляний рак — чи медведик теж шкодить рослинам, але інше. Медведика лапайте в горшки, про що ми писали вже в С. Г.

Ч. 74. Що робити як худоба здується?

— Перше всього дістаньте сонду. Як самі не вмієте її вкласти, то попросіть кого, щоб

її тварині вклав. Поставте тварину так, щоб передні ноги були вище від задніх. Вставте в рот тварини дерев'яну кулю при сонді а через неї легенько впускайте сонду доки вона лізе. Потім вийміть зі сонди дрот. Старайтеся, щоб кінець сонди, який при виняттю дроту, зігнувся до гори, це намітьте собі ще перед вкладанням сонди. Гази в шлунку є все в горі отож кінець сонди має бути в горі. Тварині робіть перевеслом масаж живота з лівого боку під дихавицею аж доки він не змякне і газ почне виходити. Колиб сонди не було в селі, тоді загамуйте хоч розклад паші, щоб вона не виділювала газів далі. Це роблять рідинами. Найпростіше це вапняне молоко. На два літри води 1 ложка гашеного вапна. Розбовтайте в бутельці і наляйте тварині в рот. Рівнож можна зробити розчин з креоліни і води — 1 ложка креоліни на 1 літр води.

Ч. 75. Скільки вапна дається на поле.

— Як до ґрунту. Дається від 5 до 10 сугарів на морґ. Вапно дається в виді пороху з вапнярок. Це є дешевше і його легко розсівати. Вапнування видержить на 3—4 роки.

Ч. 76. Чи надається торф на підстилку?

Так, дуже добре, бо сухий торф набирає 10—25 разів мочі більше, як сам важить, тоді як солома вбирає в 2—4 рази більше своєї ваги.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВ

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

Загальні Збори „Центросоюзу“ відбулися дня 23. VI. 1934. у Львові під проводом голови Надзірної Ради „Центросоюзу“ посла Остапа Луцького. На секретаря Загальних Зборів покликано дир. Новосельського з Дрогобича. В Загальних Зборах взяли участь представники 23 окружних союзів кооператив, представники центральних установ: Ревізійний Союз Укр. Кооператив, „Маслосоюз, „Сільський Господар“, Народня Торговля, Центробанк і Дністер, які рівнож представники преси.

Збори відкрив довгою промовою посол О. Луцький, в якій зясував змагання Центросоюзу від початків його існування аж до сучасного менту ліквідації господарської скрути в краю.

З черги здавав звіт про працю нач. директор Ю. Шепарович; від Контрольного Комітету др. М. Холевчук, звіт про роботу переведеної ревізії Ре-

візійним Союзом Українських Кооператив відчитав дир. Новосельський а поручення Ревізійного Союзу посол О. Луцький, в яких стверджено, що праця „Центросоюзу“ була правильна, належить однак негайно приступити до вірмороження оборотових фондів і перейти на шлях готівкових оборотів.

Звідомлення і рахункові замкнення вийшли особним друком. У звіттовому році об'єднував Центросоюз 146 членів (з того 29 чинних Окружних Союзів), які знову об'єднують 1837 кооператив для загального закупу і збуту. Діяльність Центросоюзу ділиться на посередницько-торговельну і виробничу, яким служили відділи: споживчий, сільсько-господарський і виробничий.

Оборот споживчого відділу виносив в р. 1933 — 2,491.221.29 зл. (для порівняння: найбільший був 1928/29. р. — 10,330.216.93 зл.); це вказує на збідність села і недоживлювання (продаж цукру виносила в 1929 р. — 200 вагонів, а в 1933 — 47 вагонів),

що є дуже невідрадне і шкідливе для здоров'я нації.

Сільсько-господарський Відділ обіймав: 1) доставку сільсько-господарських потреб, 2) збут рослинних продуктів, 3) експорт і збут яєць, 4) збит живини, 1) галантерію і 6) будівельний, опаловий і інший матеріал.

Збут сільсько-госп. машин цілковито завмер в діловому році, коли в 1929 р. продано 160 сіялок, 42 трієрів, а навіть зменшилася продаж кіс, бо спала з 6984 шт. в 1932 р. — на 4906 в 1933 р. і серпів 5481 шт. (6025 шт. в 1932 р.). Дещо поправився збут помічних навозів, бо в р. 1933. продано 1144 тон в порівнянні до 476 тон в 1932 р. (1928 р. тільки в осени 7412 тон). Зріст запотребовання помічних навозів пояснюється тим, що ціни навозів дещо достосовуються до цін збіжжя, а передовсім завдяки акції „Сільського Господаря“, який провадить дослідження рентабельності в уживанні навозів.

Доставка поодиноких родів насіння вказує на більше зацікавлення села пашними рослинами, яких продаж почавши від 1931 р. зростає: в порівнянні до 1931 р. (в скобках) продано в 1933 р.: пашних буряків 46.000 кг. (30.000 кг.), кінського зубу 17400 кг. (10.000 кг.), конюшини 7400 кг (5200 кг.).

Збут рослинних продуктів був невеликий, бо всього перепродано 26 вагонів збіжжя, 4 вагони фасолі, 1,5 вагонів конюшини і 22 вагони бараболі. Брак елеваторів шпихлрів не дозволяє на плановий і постійний збут рослинних продуктів.

Збут і експорт яєць Ц. С. і окружних Союзів мимо поважних труднощів (малий оборотовий фонд, непригожа кон'юнктура) виносив в 1933 р. 40.140 скринь вартості 3,357.105.61 зл. (закупи збільшилися в порівнянні до 1932 р. на 2.343 скринь). Збут живини виносив: свиней 1,318.618 кг. за 991.370.37 зл. і дробу 3800 кг. за 30.453.75 зл. Найбільше свиний і дробу збув П. С. К. Рогатин (свиний 356.825 кг. за 284.964.05 зл. і дробу 20.533 кг. за 17.273.71 зл.) і Терєбовля (свиний 387.474 кг. за 289.364.60 зл. і дробу 6.051 кг. за 3.787.45 зл.). Загально збутом займалося 13 повітових осередків.

Продукційний відділ провадить фабрику мила, якого випродуковано в 1933 р. — 459.305 кг. (1932 р. — 406.565 кг.) і навивальню ниток, яка випродукувала 1933 р. 29.363 туз. ниток.

Діловий рік 1933 замикає Центросоюз надвигкою 6.592.96 зол., які Загальні Збори призначили в цілості до запасового фонду.

В плані праці на слідуючий рік нач. дир. Ю. Шепарович підчеркнув передовсім поширення ділянок збуту і експорту яєць і живини, та зазначив, що треба налагодити як слід внутрішній торг рослинними продуктами через доставку з теренів нац. продукції в околиці запотребовання (з Сокальщини на Підкарпаття), а зв'язок і співпрацю з Т-вом „Сільський Господар“ його філіями і кружками.

В дискусії над звідомленням промовляло 10 представників Окружних Союзів, які говорили про konieczність відмороження оборотових фондів, кон-

солідацію Союзів в ділянці збуту і набуття потрібних продуктів обмеження кредитів і т. п.

Загальні Збори затвердили план праці і preliminary бюджету на р. 1934, ухвалили ряд рішень, які стануть основою уздоровлення кооперативного життя та організації збуту сільсько-господарських продуктів. — Разом зі збутом сільсько-господарських продуктів буде йти праця для поліпшення і стандартизації сільсько-господарських продуктів, яку веде „Сільський Господар“ в порозумінню з „Центросоюзом“ і Окружними Союзами Кооператив в краю.

На місце уступаючих членів Ради вибрано повно посла Остапа Луцького і дир. Дениса Коренця, заступниками: інж. Тертеку (Скалат), інж. Гринєва (Станиславів), кооп. Фікташа (Гряда к. Львова) та інж. Олексюка (Збараж). Членами Контрольного Комітету вибрано: д-ра Свістеля (Перемишляни), інж. Семянчука (Станиславів) і д-ра Чумака (Тернопіль), заступниками д-ра М. Холєвчука (Львів) і дир. Новосельського (Дрогобич).

По ухваленню найвищої суми зобов'язань Центросоюзу та висоти кредиту для членів Центросоюзу передсідник посол Остап Луцький закриваючи Загальні Збори підчеркнув щєраз головні ухвали Загальних Зборів, та звернув увагу, що РСУК буде дозволяти на основування нових кооператив лише тоді, коли будуть заповнені основи їх розвитку.

Цьогорічні Загальні Збори замикають десятиліття тяжкої і витревалі праці завідуючих органів Центросоюзу а підсумки вислідів цієї праці дають запоруку, що цей вид кооперації вступив у своїй праці на тривкий шлях.

ТРИМІСЯЧНІ ГОСПОДАРСЬКІ КУРСИ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ЗБОРОВІ.

Зборівська Філія „Сільського Господаря“ уладила у місяцях грудень—лютий у порозумінні з місцевим Кооперативним Союзом та Рідною Школою тримісячний господарський курс який покінчило 48 осіб, в тому 16 жінок. Курсанти, це переважно молоді господарі й дівчата. Цілий курс обнимав такі предмети: рослинна продукція (викладав інж. О. Стойкевич), загальна годівля, праця в Кружках „Сільського Господаря“ та вишкіл хліборобської молоді (інж. М. Снітинський), садівництво, городництво та спеціальна годівля (інж. Р. Голод), вегетинарія (др. В. Яник), пасічництво (М. Медвідь), кооперативне книговодство (дир. М. Процик), д. ловодство в товариствах (дир. О. Маланчук), гігієна і перша поміч в наглих випадках (др. М. Бойко), спів і теорія музики (Л. Конопа), основи права (др. І. Макух та др. М. Степанишин), національна етика та основи доброго виховання (о. декан В. Кулик); крім того окремі предмети для дівчат були такі: куховарство і домашнє господарство, рукокрою і шиття (п. Коцюбова), ручні роботи (п. Стефанишинова, Д. Тершаківцівна і М. Семишова).

Закінчення цього курсу відбулося дня 24. лютого ц. р. Воно почалося богослуженням, яке від-

правив голова Філії „Сільського Господаря“ в Зборові о. Роман Левицький. Потім у гарно прибраній салі, де виставлено також роботи курсанток та господарські таблиці зладжені курсантами відбулося закриття курсу, на якому промовляли о. Р. Левицький — від Філії „С. Г.“, інж. др. Е. Храпливий — від Головного Товариства „Сільський Господар“ у Львові, п. Коцюбова — пращаючи своїх учениць, М. Савчук від старших курсантів та М. Шаблій від молодших, а від курсанток спеціальну подяку (віршом) виголосили для п. Коцюбової курсантки П. Балицька та Кузь. На святочним закритті були присутні представники Кружків „Сільського Господаря“ з повіту та батьки і родичі курсантів. Працання курсантів було щире, бо прелегенти і господарі доложили всіх старань, щоби курсанти не тільки навчилися багато господарських справ але щоби зжилися зі собою та плекали товариське жит-

тя. Курсанти уладили на протязі тривання курсу чайний вечір, на який запросили старше громадянство Зборова а крім того дали дві аматорські вистави. На курсі основано для практичної роботи курсантів всі ті гуртки, які мають бути при кожному Кружку „Сільського Господаря“ (годівлі безрого, охорони тварин, годівлі дробу, гурток хліборобської молоді, гурток садівників і т. д.). Крім того кожний курсант і курсантка виголосили на курсі по два — три господарські реферати, по яких учасники курсу переводили дискусію.

Завдяки змілому прововоди Філії „Сільського Господаря“ та жертвенности прелегентів, які не жамували ні часу ні труду має зборівщина нових 50 піонерів господарської роботи, які певно використовують добре набуте знання. Треба зазначити, що Філія „Сільського Господаря“ в Зборові — це одна з кращих Філій у краю .

Рятуйте нас погорільців!

Страшний пожар, що 5. квітня ц. р. знищив 176 господарств в Денисові, наніс величезної шкоди не лиш в спалених будинках, але погорів теж весь мертвий і багато живого інвентаря.

Тяжко потерпіли особливо птахівництво, садівництво і пасічництво.

лукви, прислало для погорільців 22 кг. насіння огородини і пожертвувало 200 щеп, які на бажання погорільців вишле в осени ц. року.

Садівнича секція при Кружку С. Г. в Денисові звертається отсею дорогою до власників шкілок овочевих дерев з проханням

Спільне Свячене для 300 дітей погорільців в Денисові

Курей спеклося біля 4.000, садовини згоріло більш 8.000 штук а пасічники стратили біля 200 пнів бжіл.

На першу вістку про нещастя садівничо-огородниче заведення А. Терпиляка з За-

п'яти за приміром п. Терпиляка з Залукви і жертвою в щепях на осінь допомогти погорільцям відновити свої сади.

Кружок Краєвого Господарського Товариства „Сільський Господар“ в Денисові.

Господарі! Чи Ви знаєте, що ми видаємо вже 7-мий рік часопис для пасічників і садівників; це є місячник „Український Пасічник“ з додатком „Практичне Садівництво“.
Передплата поодинокі 6— зол., а збірні 4— зол. річно.

ГОСПОД. ПРОГУЛЬКА ДО ЧИЖИКОВА.

Дня 17. VI. 1934 філія С. Господаря у Львові зорганізувала прогульку до села Чижикова, до якого прибули відпоручники Ради Кружка С. Господаря і хліборобський вишкіл в Бартатові, відпоручники кружка Борщович і хліборобський вишкіл молоді зі села Підберезець.

Завданням цієї прогульки було познайомити учасників практично з годівлею шовкопрядки та користями з неї. Крім цього учасники мали змогу оглянути взірцево проваджену шкільку овочевих деревець кружка С. Господаря та огород. шкільку і молодий садок у господаря Дацка. Фахових пояснень уділював інж. Еліяшевський, відпоручник філії С. і, як також Андрій і Мілько Дацко, члени господар. вишколу, що переводять у себе годівлю.

Слід підкреслити, що як годівля так і огород а в ньому дбайливо ведені молоді кущі винограду, кавуни, рабарбар чи рожі, найшли повне признание для їх праці у учасників, бо удержувані були в найкращому порядку — взірцево. Мали змогу познаться учасники також з провадженням контролю неспостережливості курей раси кармазинів, що переводять її з успіхом секція годівлі дробу.

Безперечно, що на повне признание заслугоє передовсім рухлива садівнича секція з провідником Андрієм Дацком і пр. членами, що у великій мірі надають напрям у тій корисній для села праці.

Відрадним явищем є між иншим ініціатива тоїж секції за усуненням верб з громадських площ, започаткували це вже цієї весни, засаджуючи на їх місце морву і овочеві деревця.

Того рода прогульки треба уважати за незвичайно успішні, бо учасники мають можливість наглядно придивитись деяким починам поступовіших господарів.

РІЗНЕ

КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА.

В днях 23—27 червня ц. р. в Станиславові відбувся величний зїзд українського жіноцтва з краю і з еміграції. Зїхалися жінки щоб, як кажуть, знайти спільну мову і праці для свого народу. Зїхалося до 1000 делегаток зі всіх кінців світу. Наради тривали 5 днів. Конгрес закінчився ухваленням резолюцій, які підкреслюють велику вагу жіноцтва для народу та його працю у наших великих змаганнях. В неділю дня 24. червня ц. р. відбувся у рямцях Конгресу величавий „День української селянки“, що виказав велику організованість нашого сільського жіноцтва.

ОХОРОНА ПЕРЕД ВОГНЕМ НА СЕЛІ І В МІСТОЧКАХ.

В останніх часах з приводу довготривалої посухи вигоріло багато сіл і місточок. В різних місцевостях згоріло десятки а то і сотки господарств

і населення понесло великі шкоди, які в поодиноких місцевостях доходять в десятки а то і сотки тисяч золотих.

В багатьох місцевостях вогонь спричинив жертви в людях і худобі. Тисячі родин опинилися нараз без даху над головою. (Нпр. в Жидачівському повіті згоріло 120 господарств на загальну шкоду 400. тисяч зол., в селі Павловиці 100 господарств при чому згинуло 5 людей і багато худоби, в Володимирі згоріло 211 домів на загальну шкоду 600. тисяч зол., а 2.000 людей стало без даху над головою, в Денисові ще гірше. — Подібних шкід було дуже, а дуже багато).

Досі не використано ще вповні всіх охоронних засобів проти вогню і вогневих шкід.

До одних з таких засобів належить передовсім заміна солом'яного даху розмірно дешевим коштом на дах вогнетривалий.

Для хорони від знищення вогнем цілих сіл і місточок надаються дуже добре **вогневі забори**. — Їх твориться в цей спосіб, що через село ведеться у відповідних відступах ряди господарств, яких всі будинки є криті вогнетривалим матеріалом. В цей спосіб є поділене село на кілька частин і коли постане вогонь в одній частині села то його є легше погасити і недопустити, щоби він поширився на дальші частини села. Найтривалішим матеріалом у вогни оказалась **залізна поцинкована бляха**, якої 1 квадратний метер коштує біля 3.70 зол.

Залізна поцинкована бляха є легкою і дозволяє на ужиття найдешевшого дахового вязання. Ця бляха не вимагає ніякої конзервації, яких потребують інші матеріали для криття дахів, що є доволі коштовним.

Справою вогневих забор повинні зацікавитися забезпеченні Товариства, в яких інтереси лежить співпраця в боротьбі проти вогневих шкід. Обезпеченні Товариства уділяють позичок на вогнетривалу відбудову спалених забудовань, але це є вже по катастрофі. Багато моглибися причинити для поменшення вогневих шкід забезпеченні Товариства, як щоби і при переміні солом'яних дахів на вогнетривалі уділювали відповідних позичок, а головню на творення вогневих перегород в селах поки що виставлених на небезпеку поширення вогню н. пр. в селах густо забудованих.

ЖЕРТВУЙТЕ НА „ДЗВІН ПІДЛЯШСЬКИЙ“.

Старий, розбитий москалями дзвін має 94 роки, памятає часи давньої унії з села Холі на Підляшшу. Ця парохія уніятська перша по розпаді Москви вернула до Унії. Сьогодні, в день десятиліття повернення цей дзвін переливається у Львові в нашій фабриці М. Брилинського. Всіх жертводавців проситься складати датки на викуплення дзвону до Земельного Банку Гіпотечного у Львові на conto чекове ч. 500.170 з допискою „На Підляшський дзвін“.

Кому дорога наша Унія під прапором Католицької Церкви, хай допоможе збожілим братам Підляша, які раді з нами злучитись не тільки духовно

але під кожним зглядом як культурно-освітнім так і господарським.

По укінченню дзвону проектується величава прогулька з нашим хором церковним, яка відвезе дзвін і обіде не тільки парохії в Підляшшу але і на Холмщині, Полісю і Волиню.

Хай пізнають наші брати з півночі, що Унія то не є латинізм, як голосять вороги нашої Церкви — з чорної сотні. Хай дзвін Підляшський промовить своїм голосом на далекому Підляшшу до братів українців, що підпадають морально під „православними батюхами“.

Бажано, щоб пожертви надійшли до 12 липня ц. р. тоб то до свят „Петра і Павла“. про що щиро просимо ціле наше громадянство.

НОВИНКИ

5 золотівки срібні тратять вартість з днем 30 вересня 1934 року. Ці гроші треба заздалегідь вимінити до 30 вересня 1936 р.

Мороз в Косівщині. Дня 19. червня в Косівщині пройшла хвиля морозу яка в селах: Гринява, Гранітна, Перехрестне і інших знищила бараболю, кукурудзу і городину.

Маємо і ми концентраційні табори. Після вбивства міністра внутр. справ Перацко-го невідомим осібняком, уряд дав розпорядок утворити в Польщі концентраційні табори, для всіх підозрілих і шкідливих для держави осіб. Розпорядок увійшов в силу 18. VI. ц. р. Кара в таборах найменше 3 місяці а може бути побільшена ще на 3 місяці і більше. Де будуть ці табори ще не відомо. (Ден. Уст. ч. 60 17. VI. 1934).

Смерть міністра Перацкокого. Дня 20. VI. ц. р. у Варшаві хтось вбив міністра внутрішніх справ — Перацкокого. Вбивника не зловили. Уряд призначив 100 тисяч нагороди за викриття вбивника.

Київ столицею т. зв. УССР. Большевики перенесли столицю з Харкова до Київра.

300.000 нових деревець, висадили господарі на Словаччині в році 1933, як подає чехословацька статистика. Скільки ж то посаджено дерев у нас?

Збіжжа буде мало в цілім світі. Маємо відомості, що в Америці, СССР, Чехословаччині, Мадярщині, Ромунії і у нас посуха знищила багато збіжжа особливо жита в ц. р. марні. Хто має в ц. р. добре збіжжа хай не продає його наосліп перекупцям а хай слідкує за біржою.

Лікування худоби подорожає. Уряд опрацював новий проект аптикарського статуту в якому аптекам надається виключне право продажі ветеринарійних приладів і ліків для тварин і то на рецепту ветерин. лікаря. Знаємо з практики як деруть безбож-

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

но аптики за ліки для людей, тепер надходить біда і на тварин. Гадаємо що цей проєкт значно підкосить стан нашого скотарства. Треба просити міродайних чинників, щоб відкликали цей проєкт.

Німеччина піднесла ціло на довіз гусей. З днем 1 липня ц. р. Німеччина піднесла ціло з 2.10 марок на 6 марок від штуки. (100 марок за сотнар). Цим завдано великий удар торгівлі гусьми в Польщі, звідки Німеччина купувала яких 75 процент всього ввозу гусей.

Не має податку оборотового, від продажу ярини, овочів і ін. на своєму возі. Це мусять наші господарі знати.

Ціни хмелю в міс. лютім ц. р. були 220—380 зол. за 50 кг. залежно від якості. Запасів хмелю в Польщі є біля 4.400 сотнарів.

БІРЖА.

ЗБІЖЖА. Пшениця селянська 20'50 зол., жито селянське 15'50, ячмінь 13'00, овес звичайний 14'00, кукурудза краєва 21'00, фасоль біла до 27'00, фасоль краса до 21'00, горох пів. Вікторія 22'00, горох звичайний 19'50, бобик 12'00, вика чорна і сіра 11'50, гречка 20'00, лен 51'00, просо краєве 21'00, лубин синій 8'50, ріпак озимий 46'00, грис житній 8'50, грис пшеничний 9'50, макухи льняні 18'00, мак синій 42'00, конюшина червона прир. 150'00 сіно 10'00.

ГРОШІ. Доляр 5'27 зл. Золото: доляр 8'93 зл., 20 корон 36'00 зл., 10 рублів 46'50 зл. (Львів 29, VI.)

ОГОЛОШЕННЯ БЛЯХА ЗАЛІЗНА ПОЦИНКОВАНА

є **найтривалішим** матеріалом до покриття дахів, вона не вимагає жадної консервації і тому є **найтаньша.**

є **огнтривала** бо видержує 1400° вогню а не топиться, не крушїє, не трїскає як і інші матеріали. Не вимагає тяжкої а через те дорогої фахової конструкції бо є **легка.**

Тому, що це є матеріал **негнучкий**, дається прикріпляти до лат, що є на 12—20 цм. віддалі від себе.

Така бляха дає **велику** **ощадність** у випадках за забезпечення від вогню і виплачується за кілька літ.

Набути можна в складах заліза або впрост
**БЮРО ПРОДАЖІ ФАБРИКИ
БЛЯХИ ПОЦИНКОВАНОЇ**
С-ки з огр. віднов.

Катовиці, вул. Повстаньцув 50.
Телефон 323-16 і 323-17.

ЗРАЗКОВА КРІЛЯРНЯ А. ГРУШКЕВИЧА

в Тягові, — стація, почта Боднарів

продає, висилає поштою, залізницею
крілята, дорослі крілі раси Шіншіля.

Жадайте цінників!

Окружна аптика МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО

Львів, Ринок, тел. 16-21.

(Ріг вул. Гродзїцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки
і специфіки.

ДАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

Малий дім

найуспішніше консервує дах

ЧИСТОЇ ЦИНКОВОЇ БЛЯХИ

Пояснення — оферти

„BLASNA CYNKOWA“ Ska z o. p.

Katowice, Marjacka 11.

MELICHAR
DEERING
Mc. CORMICK

& С-у

ЧАСТИНИ ДО МАШИН-ЖНИВАРОК

по найнищих цінах

поручає

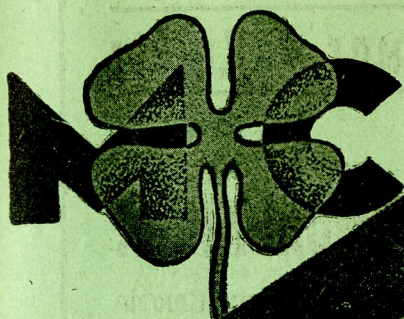
ЧЕХОСЛОВАЦЬКА АКЦІЙНА СПІЛКА

ЗЄДИНЕНІ ФАБРИКИ РІЛЬНИЧИХ МАШИН

Фр. МЕЛІХАР-УМРАТ і С-ка

ЛЬВІВ, вул. ГОРОДЕЦЬКА 61. Тел. 9-94.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

На час жнив.

Інж. А. Адамчук: Серп з поля — плуг на поле.

Інж. І. Лапчук: Складайте збіжжя в ляльки.

Інж. М. Нищий: Про сорти насіння і його протруювання.

Гр. Герман: Наше птахівництво а кооперація.

Садівництво і городництво:

Роман Коцик: Гноєння овочевих дерев.

Інж. О. Бучинська: Господині! не забувайте, що прийде зима і запитає Вас: що Ви робили в літі?

Г. М.: За організацію садоводів.

Інж. А. Гнатовський: Які сорти грушок, де і на що надаються.

М. Панаший: Практичне садівництво (продовження).

Запитання і відповіді (77—81).

В. Королів (вет. лікар): Про хвороби віддихових органів у тварин.

Н. Доманський: Правні приписи, що до роїв.

Цукор для пасічників.

М. Б.: Добра фарба до всього.

Державна ткацька школа в Стрию.

Ціни на лічнічі зела садовину і городовину.

Господарі і агрономи!

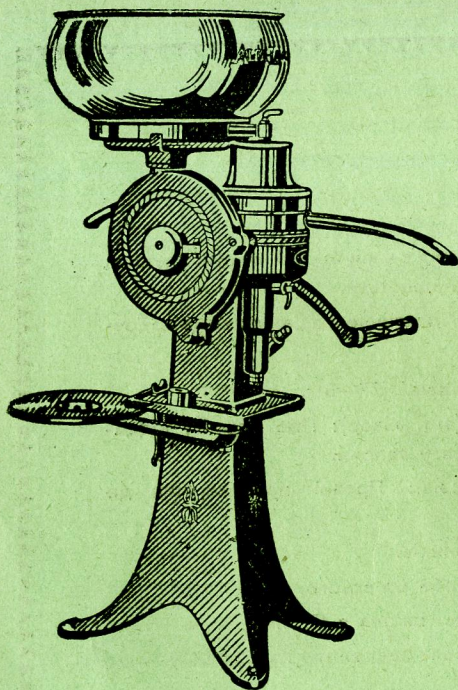
У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше
конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або
грошевими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.
За оголошення в тексті 30/ „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

НА ЧАС ЖНИВ

Наближається горяча але приємна пора для нашого хлібороба — жнива — збір плодів своєї цілорічної праці. Добре випадають жнива, коли господар в свій час подбав про добру управу ріллі, угноєння, про добірне насіння, добре його висіяв і доглядів. — Зрадіє він, повеселішає в нього на душі, розвіється з вітром по ниві сум і скріпиться дух, прибитий крізою та лихом теперішних злиднів.

От тому то хлібороб в поті лица свого, напівголодний, але з вірою в краще завтра, весело гнутиме свою спину чи то з косою чи з серпом в руках, щоб зібрати той свій довгожданий скарб на полю — хліб наш насушний.

Не тільки для себе збирає він його! Ним годуватиме він ціле наше суспільство, бо хліб є перводжерело всякої життєвої потреби кожної людини, кожної тварини. Скільки турбот, скільки вичікувань, скільки несподіванок та молитов мав хлібороб доки діждався цих золотих снопів! Не раз хуртовина з бурями, зливою, градом, чи довга посуха наступали на його дорібок, щоб знівечити його за пару годин. Тоді нікому і в голову не приходило турбуватись за те — а що стане з хлібом?...

Один лише хлібороб кожну бурю, кожну зливу чи подув несамовитого вітру боляче відчував на своїй шкірі. Проти природи боротись тяжко — неможливо...

І часто, в часі хуртовини, коли по небу грохотали громи, коли ляло з гори як із відра а лискавки зміями звивались від краю до краю неба — господар мимовільно скидав шапку і рукою робив знак надії, знак покори, знамя прозьби-молитви. — Це була тоді його одинока опора, єдине джерело успокоєння і витривалости в терпінню: Пронеси, Боже, цю бурю! Омини нещастя! А як не минуло — то: Буде Твоя Господня воля!

О так гартується серед природи той сильний, непоборний характер нашого хлібороба, так виробляється його залізна терпимість на всі незгоди, його муравлина впертість і pracowитість. З нашим хліборобом, з нашим селянином нарід наш ніколи не пропаде. Лише нам більше треба перенятись його трудящим життям, його радощами і болями, треба справедливо віддячуватись йому за його насушний хліб.

Щасти Боже, дорогий наш хліборобе.

Боже Тобі помагай!

РЕДАКЦІЯ »С. Г.«.

Инж. А. Адамчук.

Серп з поля -- плуг на поле!

Пригадку — „серп з поля, плуг на поле“ — рільники добре знають і деякі її придержуються. Кажу — деякі, бо довелося мені зустрічати ще цього року на весні стерні, незорані по минулорічних жнивях. Видно з того, що не всі рільники виконують приповідку, та не знають, які шкоди собі тим роблять. І тому саме тепер, в жнива варта її пригадати, варта сказати чому, саме вона така важна.

Стерню треба приорювати тому, що це досить сильно впливає на вироблення ріллі і її підготовку до сіяння слідуючих рослин та їх урожаю:

1. Стерня приорана розкладається під ріллею, витворює гази та причинюється до того, що рілля стає пухка, не збита.

2. Стерня приорана стає погноєм, який в разі не приорання стерні є для рільника змарнованим.

3. Мілка вества ріллі хоронить дальші, глибші верстви ґрунту перед випарованням води.

4. Виорана земля не є рівна, по ній не спливає скоро дощова вода, тільки поволі всякає в глибину і збільшує запас вогкості ґрунту.

Инж. Иван Лапчук.

Складайте збіжжа в ляльки

Цьогорічні жнива заповідаються не найліпше. Холодно, вітри і слотно. Ізза холоду цвило збіжжа довший час. Через це і через несприятливу погоду дозріває нерівномірно. Дуже важко рішитися, коли розпочати жати чи косити збіжжа; один колос зрілий, а другий зелений, а тут дощі і дощі. В додатку багато в збіжжю зеленої хопти. Збірає страх, щоби й вижате збіжжа не пропало.

Щоби однак уникнути й у такий несприятливий час страт при зібранні збіжжа, належить примінитись до слідуючих вказівок:

Пристапується до жнив, коли більше, як половина, колосків зріла (зерно повне і помиться через ніготь);

Збирати як найскорше, косою, а не серпом, бо нім збереться серпом, збіжжа перестигне й найздоровше зерно висиплеться на поле.

Ізза зеленої хопти і що не всі колоски

5. При допомічі вміло переведеної орки стерниска рільник має змогу боротися з бурянами і їх знищити.

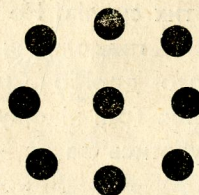
Про всі ті причини писалося не раз в „С. Г.“, а тепер обговоримо ту останну, а саме боротьбу з бурянами.

При допомічі орки стерниска легко можна знищити буряни, які множаться з насіння. Насіння бурянів в часі збору збіж з поля частинно опадають на землю, частину рільник збирає зі збіжжам і звозить до стодоли. Насіння, яке висипалося є делікатне, має тоненьку поволоку і як попаде глибше в ріллю, то легше насякає водою і сходить. Як зійде, вистарчить пустити борони, а знищимо частину бурянів. — Якщо рільник не приоре, то насіння лежить спокійно, під впливом сонця і повітря достигає, дістає сильнішу, грубшу поволоку, та може тепер вже приоране лежати кілька літ в землі і чекати часу і пригідної хвилі, щоби зробити рільникові прикру несподіванку.

Щоби не мати тої несподіванки варга, тямлючи про інші користи скорого приорання стерні — зараз таки по жаттю чи скошенню збіжжа — поле зорати.

дозрілі — належить вязати малі снопи, не зважаючи на це, що буде багато кіп, а копа буде видавати при вимолоті мало;

Найважніше це щоби впровадити (де ще цього нема), складання снопів — не в півкіпки по 30 снопів в 7 гранках, а в „ляльки“ по 10 снопів, бо в півкіпках нема продуву вітру і збіжжа загние (6 ляльок = копа). Робиться це в слідуючий спосіб: один сніп ломиться в половині і ставиться вузіром на землі так, щоби колосся з заломаного кіпця не дотикало землі; той сніп підпирається з двох протилежних боків двома снопами. колоссям зверненим до гори; в той спосіб

Перекрій ляльки снопів.

ставиться добкруги ще 6 снопів, разом 8; між тими осьмома снопами а середущим, що стоїть вузіром на землі в середині, полишається продувні шпари, якими провіває вітер і в цей спосіб дуже добре і скоро сушить сніпки; з верху „ляльку“ накладається снопом — як шапкою, яку можна привязати з 3 сторін соломою зі стоячими сніпками; шапка хоронить перед дощем, бо вода дуже скоро стікає по стеблах шапки на землю; отже нема страху, щоби збіжжа в ляльках

виться зжатим (скошеним) кінцем на землю, а колоссям (волооть, зерно) до гори, сподом розставляється ширше, горою вузше і декількома сильнішими стеблами об'язується попід колоссям, щоби така стояча купка держалась разом. На Поділля так роблять з гречкою і конюшиною.

Що до сушення мішанок і конюшин — тоце найліпше робити на кізлах з дерева, але це коштовна річ, а нім хто справить со-

Частина півморгової шкільки дерев Кружка „Сільського Господаря“ в Чижикові (див. „Сіль. Господар“ ч. 13).

загнило, противно найдовша слота не шкодить, як що сильний вітер не поперевертає ляльок; а тоді треба поправити ляльки, а продув вітру між снопами цілковито висушить збіжжа. З практики наші господині знають, що білле сушить не так сонце, як вітер, отже такий продув вітру робиться саме штично через складання снопів в ляльки; це передовсім важне в слотливе літо.

Очевидно не дасться цього зробити зі збіжжем яриною, або гречкою. Ті збіжжа, що досі жнеться на купки і столиться на землі „купкується“, т. зн. кожную купку ста

бі кізли, най сушить так як подамо: озимину в „ляльках“ а ярину най „купкує“.

З часів моєї практики в тій ділянці переводили ми пробу з ляльками: ми косили виляглу пшеницю, зараз же вязали в малі снопи легко і складали в ляльки, а другу пшеницю дотихчасовим способом клали на землю купками без вязання. Пшениця в ляльках до тижня висохла і ми її звезли, очевидно в погоду, в стирти, а ту, що лежала на землі, перевертали, вкінці повязали, очевидно зі стратою витрушеного зерна, в снопи і ще досушували в ляльках.

Инж. М. Ниций.

Про сорти насіння і його протруювання

Окрім чистоти, кільчездатности та господарської добротности, має значіння і сорт насіння. На Україні виведено нові сорти озимої пшениці — „Кооператорка“, котра дає з 1 га 27 сотн. „Земка“ — 22.5 сотн. „Українка“ — 29.8 сотн. Тоті, як і інші сорти своєю врожайністю доходять лише до 10 до

12 сотн. Рівнож, коли візьмемо пашний буряк „Екендорф“ жовтий, „Півцукровий“ „Ідеал Кіршого“ то своєю врожайністю багато перевищують сорти „Оберндорфський“, „Мамути“. Або візьмим сорти цукрового буряка, що дають лише 15—18 кг. цукру на 100 кг. буряка, а є такі, що дають по 26.

кілюгр. На Україні вводять новий сорт цукрового буряка „Гельмера“ і підраховано, що як би його засіяти на площі 436.000 гек., то малиб 2,076.667 сотн. цукру більше проти пересічної врожайності всіх інших сортів. Ось вам намацальна користь від кращих сортів. Радити господарям той чи інший сорт ми не можемо, а треба раніш перевести

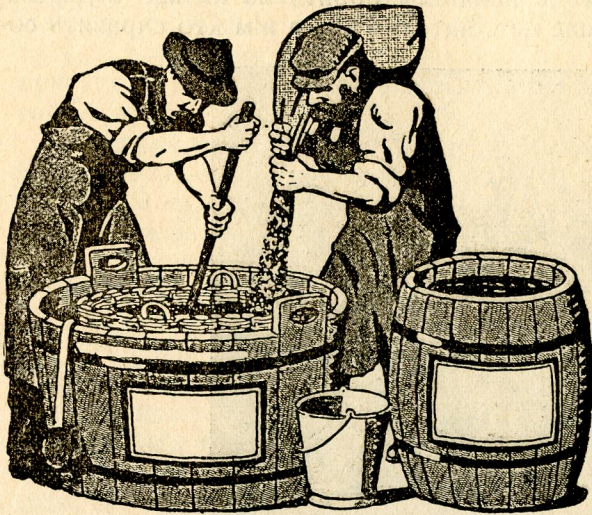
уважним і придивлятися чи часом не появилася якась хвороба на збіжжі, бараболі, кукурудзі тощо. Грошова страта, яку має наш господар від хоріб, що нападають і нищать господарські культури виносить щорічно грубі мільйони, а треба, щоби ті мільйони лишилися в кишенях наших господарів. А це може бути тоді, коли сам господар буде озброєний господарським знанням, організований і вести свою господарку після вимог сучасної агрономічної теєхніки.

Найчастіше на збіжжя нападають різні відміни головні, ржі та рїжки. Ці хвороби є походження грибового і сприяючими умовами їхнього розвитку є — вохкість. Розмножуються розроднями (спорами). Сукупність цих розроднів творить чорну, мов, сажу масу. Спори осідають на поверхні зерна, соломи і завдяки своїй ліпкості тримаються, а коли зерно попадає до ґрунту і починає рости, то разом росте і грибок, достається до колоска і перетворює його в чорну масу. Ще гірше є з грибком зони порохнявої на пшениці і зони голої на ячменю, зародок яких міститься не на поверхні, а в середині, під оболонкою і хоч боротьба є зтяжна, але вдається знищити його. Коли помічено, що на збіжжі була головня чи ржа, то перед посівом треба таке зерно вилікувати, (пробайцувати) щоби воно не було хоре.

Маємо два способи байцування: мокрий і сухий.

Для мокрого байцування найчастіше вживається синій камін (мідний купервас), формаліна, сублімат, гермізан, успулюн і найважніший препарат, виключно для сухого байцування — зярник.

Синій камінь. Розчин приготавляємо 1 проц. Робиться це в той спосіб, що беремо 100 літрів теплої води і розбавляємо в ній

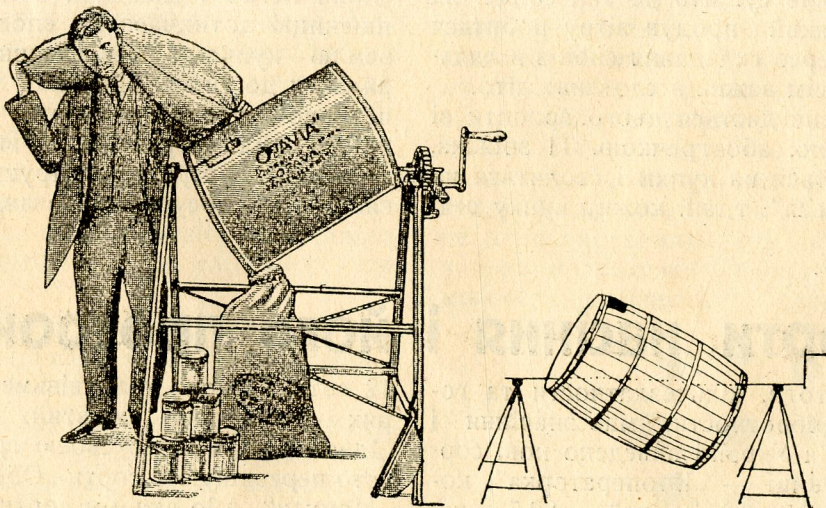

Мокре байцування зерна.

в нас сортовипробування. Бо в якійсь, скажім, місцевості може себе добре виказувати врожайності один сорт, а не може він себе вже виказати так у другій місцевості.

Далі, для успішної господарки кожне насіння треба протруїти від несподіваних хоріб.

Боротьба з хворобами збіжжя (байцування). На рослини нападають різні хоріби. Найбільше підпадають захорованню культурні види рослин, а тому треба бути

Сухе байцування зерна.

1 кг. синього каміня. Щоби краще синій камінь розпустився, то треба його в горячій воді розпустити окремо, а потім цей розчин долити. Коли приготували розчин, беремо кіш, вистеляємо чистою рядниною, насипаємо туди зерна і опускаємо до розчину в діжці так, щоби над поверхнею зерна було цент. 10—15 води. Насіння перемішуємо і держимо в розчині не більше 5 хвилин. Сміття, що спливе на поверхню треба зібрати і спалити, а ні в якому разі не кидати до хліва. Після того протроєне зерно прополіскуємо в діжці чистою водою, висипаємо тонкою верствою, щоби протрахло, а через день-два його можна висівати. Росчину того вистарчить на 3 рази, а там треба змінити. Пробайчувати тим розчином можна 3—4 сот. Успішно ділає проти зони пшенишної житньої, сажки ячмінної та вівсяної.

Формаліна. Розчин 0.1%. До 100 літ. води доливаємо $\frac{1}{4}$ літр. продажною 40% формаліни. Формаліну треба купувати чисту, прозору. Насіння треба держати в цьому розчині до 20 хвил. Ділає проти тих самих грибків, що і синій камінь.

Сублімат. Розчин приготуємо 0.1% або 1 гр. порошку на 1 літр. води. Насіння в цей розчин не погружуємо, а лише скроплюємо з тим розрахунком, що на 1 сотн. треба взяти 15 літр. розчину. Скроплене насіння сушимо пів години після чого можна приступати до посіву.

Гермізан. Розчин робимо 0.25%. До діжі наливаємо 100 літр. води і додаємо 250 гр. порошку. Способи протруювання тіж самі, що при перших рідинах. Держимо насіння в цьому розчині біля 30 хвил. Ділає проти тих самих грибків, що і синій камінь, але успішно нищить також плямуватість смугасту і гніду на ячмені, плісін сніжну на житі та пшениці. Пробайчувати цим розчином можна 3 сотн.

Успулюн. Розчин робимо 0.25%. Одержимо цей розчин, коли до 100 літр. води додамо 250 гр. порошку. Насіння мочимо в цьому розчині пів год. Ділає, як і гермізан. Цим розчином можна пробайчувати 4 — 5 сотн. Недостача мокрого способу та, що зерно буває іноді пошкоджене, побите і розчин легко дістається до зародка, вбиває його і посіви бувають рідкі. Друге, що зерно може бути передержане в розчині, оболонка розмякає, дістається до зародка і нищить його. Щоби обминути цих небезпек винайдено спосіб сухого байцування. Перевага сухого байцування перед мокрим та, що насіння остається не пошкодженим, здоровим, бо порошок покриває зерно зверху і вбиває грибка, а не заходить до середини, як це буває при мокрому способі. От-

Хороніть безроги від ружиці щепленням протиружицевою суровицею К Л Я В Е!

Спосіб щеплення долучується до кожного опакування.

Кожне опакування заосмотрене в пльомбу державної контролі.

До набуття в кожній аптиці!

же кільчездатність байцovanого зерна сухим способом є більша від кільчездатности зерна байцovanого мокрим способом. Друге, що зерно після байцу сухого можна вживати зараз до посіву, в той час, як зерно з під мокрого байцу мусить лежати 1—2 дні.

Для сухого байцування треба мати барильце, що крутиться на осі. До того барильця насипаємо 50 кг. зерна і 150 гр. порошку успулюну чи агавіту — Б. і помаленьку, хвилин 5—7 крутимо навколо осі. Протягом цього часу, насіння рівномірно покривається порошком, грибки нищаться і тим насінням можна відразу сіяти.

Недавно почав між хліборобами широко пропагуватися новий препарат сухого байцу — зярнік. Певних даних про висліди цього нового препарату ще не маємо, а тому тяжко щось говорити про його силу діяння. Філія „Сіл. Госп.“ в Луцьку в осени 1933 р. започаткувала випробовання зярніку з озимою пшеницею. Про висліди напишемо.

На кожних 50 кг. жита, пшениці, горсху, фасолі потрібно по 100 грамів зярніку; на 25 кг. ячменю — 100 гр. на 20 кг. вівса — 100 гр.; на 10 кг. цибулі — 100 гр. Коли байцуємо насіння мокрим способом, то мішки, сівалку і т. інш. треба обовязково продезенфекувати, а при сухому байцуванні ні.

Ми згадували про зону порошняву на пшениці і зону голу на ячмені, що мають свої зародки в середині, під оболонкою. Боротьба з такими хворобами така:

Намочити в холодній воді насіння пшениці чи ячменю на 3 год.; потім лишити на 12 год. без води, а на кінець, протягом 5 хвл. держимо в теплій 50° С. воді. Старатися не перетримувати в горячій воді, бо це змен-

шує відсоток кільчездатности. Що торкається ріжків, що появляються виключно на житі, то з ними боротьба провадиться в той спосіб, що беремо жито до діжі, наливаємо води, помішуємо, ріжки спливають на поверхню, їх визбируємо і спалюємо або продаємо до аптеки.

Гр. Герман.

Наше птахівництво може розвиватися лише при допомозі кооперації

Висліди наших досягнень на полі птахівництва в порівнянні з заграничним дуже марні.

Заграниця має раси великої господарської вартости, має великі і багаті птахівничі фарми і є в силі з року на рік поліпшувати свої породи та методи роботи. В нас хоч є всякі дані до розвою на велику скалю курництва, качарства, гусярства й индичарства, то справа ця ніяк не може рушитися вперед.

Щож гальмує у нас розвій птахівництва?

Наш птахівник, хто він не бувби і яку расу не плекавби, стоїть одинцем і не одержує за свій продукт належної йому заплати.

Збут селянських продуктів наладнаний на некористь продуцента й консумента а на користь посередника. А ми мусимо зрозуміти, що тільки через свою кооперацію ми

Коли помітно якусь грибкову хорообу на картоплі, зглядно таку епідемічну як рак, то треба повести рішучу боротьбу, а саме: не садити на тому самому місці картоплі протягом років 3—4; не брати на підстилку картоплиння; брати до садження здорові, відпорні сорти; вапнувати поле і т. інше.

Селяне, як звичайно, ставлять високі ціни, щоб було з чого спускати, посередники дають смішно низькі ціни, щоб можна було підвисшати.

Торг йде а кінчиться звичайно тим, що посередник обманює продуцента.

Я тут і не дивуюся: Звідки селянка може знати, чи вона свої курчата добре продала, коли вона не знає кілько вони її коштують. За пару курчат Родайлендів, що вилупилися 26. квітня ц. р. і мають сьогодні 62 дні життя та важать по 65 декагр. одно — давав посередник зразу 70 а потім 80 гр. і більше ані руш.

Цих курчат не продано, бо їх винесено тільки на пробу, кілько за них посередники платитимуть.

Але такі й подібні до них курчата продають за безцін отсі всі жінки-селянки, що стоять під мурами. А цього продукту йде по наших містах на міліони зл.

Підрахуємо, що ці курчата коштують:

30 курчат Родайлендів зїло на протязі 62 днів життя ось таку кількість корму:

23 яйця по 4 гр.	92 гр.
7 кг. гречаних круп по 40 гр.	280 „
8 і пів кг. пшениці по 20 гр.	170 „
1 кг. сім'я по 25 гр.	25 „
1 кг. проса по 20 гр.	20 „
3 кг. ячменю по 15 гр.	45 „
20 кг. гречаних висівок і борошна по 9 і 14 гр.	230 „
хліба і картоплі за	47 „
молока і м'ясних подроби́в за	85 „
Разом за	994 гр.

Кошта вигодування курчати Родайлендів, поки воно не матиме ваги 65 декагр. і поки за нього посередник не дасть 40 гр. виносять кругло 34 гр.

Кошта вигодування того самого курчати на селі, при своїм збіжу, будуть на чверть дешевші і винесуть 27 гр.

Колиб продати посередникові отсих 30 курчат, то в першому випадкові булоб надвижки 1 зл. 80 гр., а в другому 3 зл. і 90 гр.

Придивімся тепер як платить за курчата кооперація.

Наш продуцент шовку Омелян Дацко в Чижикові
(читай »С. Г.« ч. 13).

зможемо одержувати за наші продукти належну ціну.

Саме тепер продаються по містах курчата. Попід мурами стоять наші люди цілими гуртками і напрошуються на свій товар.

Коло селян крутяться найрізномордніші типи, мацають курчат і обдмухують з усіх усядів.

„Маслосоюз“ платить за пару нормальних курчат, ваги 1 кг. і більше — 1 зл. 10 гр. (Н. Ч. 16. VI. 1934).

Колиб наші курчата Родайлендів були продані Маслосоюзіві, то за них одержано би 16 зл. 50 гр.

Коли порівняти кошта продукції 9 зл. 94 гр., то остається надвижка 6 зл. 56 гр.

На селі, при коштах продукції 8 зл. 10 гр., надвижка буде 8 зл. 40 гр.

От що значить кооперація!

На отьому дрібному, однак правдивому примірові бачимо, що посередники спихають своїми смішними цінами птахівництво на послідне місце в господарстві, бо знеохочують селянина розводити дріб. Селянин не може бачити інтересу в розповсюдженню птиці, коли її саму і продукти як

от: яйця, пух, піря — бере посередник низче продукційних витрат. На провінції відчувається дуже брак кооперативної установи, яка купувалаби у селян птахівничі продукти і платила їм належні ціни.

Я як вдумуюся в цілу справу, то приходжу до висновку, що без кооперативного наладнання збуту птахівничих продуктів, розвій птахівництва не є можливий.

Щойно при помочи кооперації ми зможемо піднести цю галузь на рівень, до якого вже дійшли тепер заграничні краї.

Посередник мусить вступитися, бо він гальмує розвій птахівництва.

Усунути посередника лежить в інтересі птахівництва і кооперації.

В тому напрямі варта подумати, поправлювати а то й доложити коштів.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Коцик.

ГНОЄННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Овочеве дерево є довголітною рослиною, яка забирає роками зі землі корми. Виснаження землі овочевими деревами є дуже сильне а додавання нових пожив не багато трудніше як для рослин на ріллі. Як і в усіх інших рослинах, так і в овочевих деревах нормальне дозрівання і вдовольний збір залежить голевно від присутности у ґрунті трох головних річовин: потасу, азоту і фосфору, а для доброго ділання тих трох, вапна. Ті річовини творять у садівництві основу кожного правильного угноювання.

Вапно спухчує тяжкі, зимні ґрунта, огріває їх і робить пропускальними. У звапненім ґрунті розвиваються як слід бактерії, вапно усуває кваси з порохнячки і ціпкість. Без вапна не можуть ділати ніякі погної. Отже треба, що 5—8 літ дати на 1 ар. (100 кв. м.) 15—30 кг. паленого, меленого вапна на тяжких, а 20—60 кг. марблю або товченого сирого вапняку на легких сухих ґрунтах. Вапно дається лиш в осені, розсївається і сейчас прикопується.

Потас є конечний до утворення деревної ткани, більшої відпорности на мороз і овочі міцніше тримаються про вітрів. Брак потасу пізнається по недостатчнім завязуванню овочів і опаданню недозрілих.

Азоту потрібно в цілі витворення сильнішого приросту, обильного листя, смачніших і гарніших овочів, а фосфору в цілі сильного творення завязків овочевих і зернят. Брак

азоту пізнається по слабім прирості і надто ясній красці листя, а фосфору по виразній неплідючости, пізному дозріванню овочів і їх kwasноті.

Про скількість потрібних поодиноких річовин для овочевих дерев, виробили професори др. Барт і др. Штеґліх докладні дані. Після них потребують усі кісткові і зернові дерева на 1 ар поверхні пересічно: 2 кг. вапна, 1½ кг. потасу, ¾ кг. азоту і 1½ кг. квасу фосфорового.

Ті річовини можна дати садкови у звичайнім обірнику або у штучних навозах. Звичайний обірник від добре живлених домашніх звірят (не від худоби, що не видить грису, осипки ані конюшини, а також не від коней, що їдять лиш пісчу січку), має усі потрібні складники, збогачує ґрунт у порохнячку і бактерії, спускає її і робить поруватою. Ці чинники дають ґрунтови добру фізичну будову, що для розвою корінців овочевого дерева має першорядне значіння. Обірником усе справляється ґрунт на котрім думаємо заложити сад, але під старші овочеві дерева, тяжко є дати так, щоби використали його дрібні корінці, що находяться не раз 1 м. глибоко. Навіть колиб гній приорати чи прикопати досить глибоко, тому, що він там не розложиться через брак доступу воздуха і хісна з него не буде. Якжеж угноювати старі дерева ще родючі по троха і молоді, котрі щойно зачинають родити, а вони посаджені на виявленому ґрунті?

Я переводив з угноюванням ріжні проби і переконався, що найпростіше й найбільше раціональним є угноювання попелом і гноїв-

кою. Коли на 100 м² поверхні саду зужитесь до повного угноєння 20 кг. деревного попелу (з камінного вугля дуже шкідливий і то давати не вільно) і 200 літ. гноівки то дається ґрунтови слідуєчі потрібні річовини: (Подаю після проф. Лешніг-а*)

Для старших дерев, що мають творити менше деревної ткани і через те спотребовують менше азоту, вважає це проф. Лешніг яко повний навіз, однак для молодих дерев і взагалі там, де потрібно приросту дерева, належить ще додати 10 кг. курячих відходів.

Я роблю це так, кажу збирати попіл і есипати до паки, гній з під курей і голубів докладно вимішувати з попелом і під кожне деревце даю по 30 кг. цієї мішанини в ямки викопані в обсягу корони на 30 см. глибокі, опісля поливається добре гноівкою. Ямок копається залежно від величини дерева 6—10 до 12. Коло самого пня не давав я нічого ані не копав, щоби не ушкодити коріння. Цей спосіб найліпше переводити весною, як лиш земля обісхне і дасть змогу копати ямки, абоосенею. Звичайно зимою можна назбирати найбільше попелу, курячих і голубячих відходів, а також найбільше буває гноівки. Земля під так угноєними деревами була наче в інспекті. Так почав я робити в році 1927, вислід був надсподіваний, угноєне попелом, курячими відходами і гноівкою дерево дало два рази більший приріст як не угноєне, особливо яблінки, морелі і волоскі оріхи. Що більше, тим способом угноєний воолський оріх нічого не потерпів памятної зими 1928/29 року, дає досі надзвичайний приріст, рікрічно добре овочує.

Хтось скаже, що цей клопотливий спосіб угноювання можна замінити легким, іменно, уживати мішанки штучних навозів, котрих відповідні мішанки, можуть мати усі ті складники. Однак вони нині вже таки за дорогі і на них не кожний може спромоттисся. Попіл, відходи курей і голубів та гноівка, звичайно на селі марнуються, про їх вартість мало хто знає.

Як зимою є досить гноівки, а нема її де переховати, можна її також зимою розляти під дерева, тоді треба вважати, щоби не підливати пня, а наливати землю в обсягу корони то є о 1 м. більше, як обіймає тінь листя. Підчас розтопів, ті складники з гноівки увійдуть у ґрунт, де знайдуть їх корінці і своє зроблять, розуміється, тоді гноівки треба два рази стільки.

Описую це угноєння вже родючих дерев, так угноювати свіжо посажені або у шкільці деревця не вільно, бо годі докладно все знати, яка є гноівка, залежить чи доходила до неї вода чи ні, бо можна перегноїти і деревця дістануть рака.

*) Примітка. Проф. Йосиф Лешніг один з найвизначніших німецьких помольогів, живе у Відні.

Коли ми садимо деревця все мусимо пам'ятати, щоби садити їх у найліпшу землю добре справлену і в культурі, бо сад закладається раз на 100 літ. Дерево мусить з чогось брати. Догнювати молодий садок найліпше компостом, а для старого, поручаю вище наведене угноєння попелом і гноівкою.

З овочевих дерев кісткові і оріхи, потребують більше вапна і квасу фосфорового, чим зернові яблінки і грушки. Кожне дерево овочеве, котре слабо родить, раджу угноїти вище поданими способами, це не коштує багато, а добрий урожай винагородить працю.

Инж. О. Бучинська.

ГОСПОДИНІ! НЕ ЗАБУВАЙТЕ, ЩО ПРИЙДЕ ЗИМА І ЗАПИТАЄ ВАС: ЩО ВИ РОБИЛИ В ЛІТІ?

Добра і дбайлива господиня наготовить зза літа на зиму різних продуктів. Тепер саме сезон заготовлення ягід — варення, мармеляди, повидла, наливки, вина і т. д. Звичайно що в час кризи ці продукти споживи є лакітками, але при умінню і ощадности все можна зробити. Овочі і ягоди в літі є дешеві, ходилоб лише про цукор або мед.

Варення з вишень. Свіжі вишні почистьте від кісток, обполощіть холодною водою і як стече вода всипте в поливяну посуду. В другій посуді заготовте сироп на 1 фунт (40 дек.) вишень 1 і пів фунта меду і 2 шклянки чистої води). Сиропом цим обляйте вишні по 2 годинах висипте все до медниці або й емалірованій ринці і варіть з 1 і пів години. Підчас варення збирайте піну. Коли вишні уваряться, тоді знімаєте з вогню, вихолоджуєте і розливаєте по слоїках. Для того щоб варення довго не псувалося, при кінця варення я додаю до варення салицілового квасу (на 5 літрів — на кінчику ножа) а для смаку і запаху (хто хоче) пів прутика ванілі.

Повидла з брусники (борівки) і яблук. Повидла з брусники є дуже смачні, поживні і лічнічі, одна їх хиба що є вони квасні і тому потрібно досить цукру, або додавати солодких грушок або яблук.

Перше всього вариться сироп з меду або цукру, на 10 кг. перебраних ягід і 2 кг. солодких яблук — 7 кг. цукру, або меду. Як цикор закипить, тоді всипається ягоди і вариться доти доки вони на половину не зваряться. Потім додається чищених і порізаних на кусочки яблук, вариться далі поки не стане густе. За горяча вкладається до поливаного горшка, загладжується. Зверхи твориться тверда плівка що зберігає повидла від псуття. Зав'язується папером і ховається на зиму.

Відставивши, троха остудити, зіяти до посудини і накри.

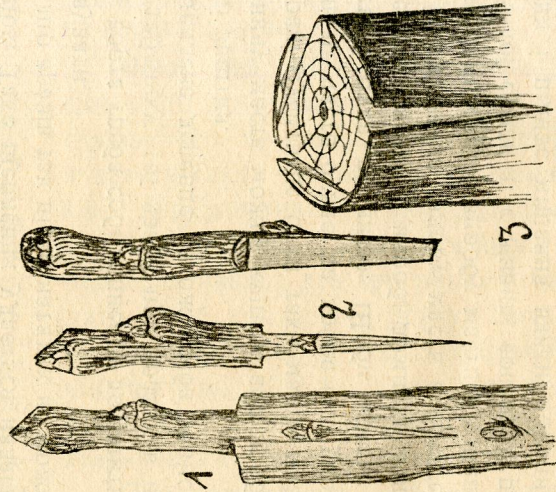
Личко, ножі та інші потрібні прилади можна купити в садівничо-городничім склепі.

Ніж до очкування.

Мабуть найстаршим і найбільш поширеним способом щеплення є:

1. **Щеплення в шпину.** Виконується його на весні й тільки тоді, коли дичка (підкладка) є грубіша чим зраз. Цим способом перещеплюємо звичайно вже й старші де-

Щеплення в шпину.

підкладках, зачнуть родити вже по двох або трох літах по засадженню. По 20—25 літах ті дерева гинуть і треба їх тоді усунути. Тепер будуть могли краще розвиватися пенні дерева, які зачали родити 12—15 літ по засадженню.

Порічки, агрест та малини треба буде по яких 12 літах викинути і, по відповіднім приготуванню і угноенню землі, засадити нові корчі. Ліпше би було засадити їх в інше місце.

ПОДВІЙНЕ ЩЕПЛЕННЯ.

Колиб нам ходило про те, щоби слабший або криворостучий сорт вивести в висотенній формі то робимо це так: звичайну дичку очкуємо над землею якимось сортом, що сильно і рівно росте (пр. Ляндсберська ренета, а для грушок Сахарная), плекаємо цей сорт так довго доки не досягне він висоти 1.80 м. Тепер щепимо в короні бажаний сорт.

Подвійне щеплення може бути і при карлових деревах. Коли хочемо приміром мати грушку Віліямса в карловій формі, мусимо її нащепити на карловій підкладці — т. є півті. Однак Віліямс не любить цієї підкладки і довго на ній не живе. В цім випадку очкуємо на сам перед півту нпр. Пасторанкою то є сортом, який дуже добре з півтою лучиться. Слідуючого літа очкуємо шляхотний гін Пасторанки, Віліямсом, а Пасторанку трактуємо відтак як підкладку, т. є в осени 15 см. понад очком Віліямса стинаємо.

ВИМОГИ ДЛЯ ПРАВИЛЬНОГО ВЕДЕННЯ ШКІЛОК ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ.

Плекання різних форм овочевих дерев вимагає фахового знання і практики. Лиша шкілка може лише принести шкоду нашому молодому садівництву а в ніякому разі хісна. „Шкілки“ закладають громадські, повітові, в селах

і місточках. Дуже часто вигляд таких „шкілок“ робить прикре вражіння. Щепи з тих шкілок розходяться по околиці і замість користі приносять господарям шкоду.

Для того, щоби можна було правильно вести шкілку, треба мати: 1. відповідний і добре положений ґрунт. 2. колючий для цього закладовий капітал. 3. фахового чоловіка і 4. відповідно вишколених робітників. Без того шкілка ніколи не сповнить свого завдання. Не маючи згаданих умов, закладати шкілку овочевих дерев не можна.

Мимохіть належить згадати, що ґрунт на шкілку мусить бути глибокий, урочайний і пропускальний, на яким найменше яких 20 літ не росли ніякі дерева, та забезпечений від великих вітрів особливо з західної сторони.

СПОСОБИ ЩЕПЛЕННЯ.

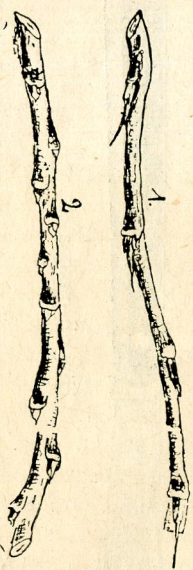
По очокванню, про яке вже була мова й яке має в садівництві найширше примінення — є ще багато способів ушляхотнювання овочевих дерев з яких триноровлюємо раз цей, раз інший спосіб щеплення, залежно від пори року, від роду деревини та від її прикмет.

Важніші з них це: щеплення в шпару, лущення, приставка, клин та кожуховання.

Перед щепленням треба постаратися про зрази, садівничу масть, личко, ножі, деколи і пилочку, а вкінці відповідний брусок до гострення ножів, які як відомо, мусять бути постійно гострі як бритва.

На зрази тнеться однорічні галузки (ті що в мин. році виростили) з родючих сортів зі сильно розвиненими і густо осадженими очками. Це виконується в грудні—січні найдаді до шоловини лютого. Зрази в'яжемо в вязочки і вкладаємо їх в пісок у пивниці або задогловуємо не цілком в землю в затіненому місці в городі. В останнім випадку треба це міс-

це ще в осені накрити гноєм, щоби земля не замерзла. По вложенню зразів земля може замерзнути. Добре би було прикрити їх легко смерековим гіллям. Є це ліпший спосіб переховування зразів чим в пивниці.

Зрази: 1 — нездала, 2 — добра.

Коли хто не натів в своїм часі зразів — то може (за винятком черешень та вишень) тяти їх відразу при щепленню. Найдовше дадуться в такий спосіб щепити і тяти зрази яблїнок. Таке щеплення удається назагал дуже добре, з тим, що зразів так пізно натятих не можна вже далше переховувати.

Назву сорта треба собі записати до зшитка як рівнож прив'язати табличку, тої назви при зразах в перехованню. Кожне нащеплене деревце також треба записати на особній сторінці зшитка.

Садівничу масть можна купити або зробити самому. В кождім разі мусить це бути така масть, якаби щепи не „палила“ як це часто буває, та добре би було, щоби вона в зимнім стані була плинною. Щоби масть не „палила“ треба вистерігатися при її виборі домішки денатурованого спиритусу. Приписів на садову масть є багато. З них подаємо лише один спосіб виробу масти до щеплення.

1 кг. білої смоли т. є живиці соснової, розтопити на легкім вогні і підчас мішання влити поволи три ложки чистого льняного олію, а відтак 15 дека чистого спиритусу.

Г. М.

ЗА ОРГАНІЗАЦІЮ САДОВОДІВ.

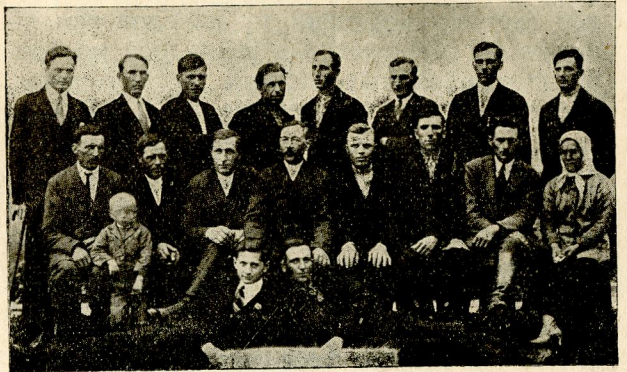
Від всіх чуємо заклики використовувати більше господарське знання в нашій господарці, бо воно в першу чергу унезалежнить нас господарсько і заможує, а багатство народу є дуже важним чинником в його політичній і культурній боротьбі. Тут хочуть порушити — як господар власник саду — справу садівництва.

В погоні за збагаченням маємо все нові, не раз і не випрацьовані кличі: Закладаймо виноградники, сіймо сою, садім морву (наводжу тому, що дерева морви, яких маю до сто (100) штук, слабо ростуть і що року мерзнуть). А занебдуємо таку, відносно важну, певну і прибуткову в теперішній час ділянку, садівництво. Мусимо ствердити, що вже є багато старих занебданих садів, хоч не раз і не найгірших сортів, що своїм власникам не тільки, що не приносять жадного зиску а навіть страту (як слушно помічує п. Бардега в „С. Г.“ з дня 15. VIII. 1933 р.). Варто би звернути увагу, що ділянка садівництва є занебдана не тільки з вини самих садівників, але навіть через брак садівничої літератури. Часопис „Сільський Господар“ в відділі садівництва як і також „Український Пасічник“ в додатку „Практичне садівництво“ за мало присвячують місця питанню садівництва, хоч би з тієї причини, що обсяг часопису „Сільський Господар“ є замалий і загальний, а „Український Пасічник“ займається цією справою тільки побічно. Доходить не раз до того, що навіть поради подаваних фахівцями не можна використати як слід, бо нема де роздобути пропонуєваних ними середників прим. „арсену олова“ ніде у Львові не можна дістати певно тому, що то трудка. А хоч би про таку важну справу як угноювання дерев ніде майже не говориться — прим. який і коли давати обірки, а коли ще потрібно додавати штучних погноїв, або такі липкі паси: як робити де дістати і коли уживати і таке друге. Як також за потрібними речами треба йти до жидівських чи других чужих склепів. Чи не є вже час заснувати самостійну садівничу секцію при Головному Товаристві „Сільський Господар“ котра би об'єднала всіх садівників цілого краю на взір секції пасічників? Обов'язком котрої було би придбати солідних фахівців по садівництву і видавати часопис-місячник призначений виключно садівництву і плеканню овочевих кущів. Маю враження, що як би скомасувати відділ „Садівництво“ з „Сільського Господаря“ і „Практичне Садівництво“ з „Українського Пасічника“, а крім того подавати все най-

новіші відомості з чужої садівничої літератури і практики, то можна насправду заступити той брак.

Так само конечно потрібно заложити кооперативу, деби можна було збувати овочі в свої руки, але на якій тяжив би обов'язок організувати перерібку гіршого сирівцю на оцет, повилу, мармеляду то що. Це би регулювало ціну літніх яблук, а збут фабрикату в нашій кооперації запевнений.

Тут могли би працювати наші фахівці, котрі свої відомості обернули би в дальшу

Управа і Члени Клуба Сл. Госп. в Іванівці (Теребовля).

розбудову — приміром як „Маслосоюз“. Берімся до організації! Господарі-садівники — ніколи не є запізно зачинати, а зачати потрібно.

Пишу отсі рядки в тій вірі, що чейже ксиче господарі-садівники зацікавляються тою справою і вискажуть публично свої думки в формі дискусійної і може дасться що в зимі зможемо відбутися зі славних садівників Західних Земель, де будемо могли обговорити справи для нас так важні.

Прим. Ред. Пан. Г. М. має слушність, однак що до видавання окремого часопису садівничого, то справа є ще непевна. Щоб видавати такий часопис, треба принайменше 1.500 передплатників, з досвіду знаємо, що на такий часопис оголоситься нараз 50—100 передплатників і два три роки треба докладати щоб хоч кошта друку покрити. Це впровадило б Т-во в довги. Садівничу Секцію при Т-ві „С. Г.“ існує, хоч без референта. Про збори садівників Секція робить старання і їх незабаром відбуде.

Про погноювання дерев і липкі пояси писалось багато.

Присилайте передплату!

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 77. Капусту їдять якісь хробачки. Як їх нищити?

На городі зауважив я, що деякі кортики капусти і каляфіорів опустили листя і почали жовкнути. Гадав, що то борозняки, або відомий всім нам дротяник. Виколав я одну рослину пожоклу — але не знайшов ані борозняка ані дротяника, але коли роздер корінь рослини то знайшов там по кілька білих безногих і без голови хробачків, що виїдали осередок аж до гори бильця. Що то є та як його нищити. **В. К.**

— Шкідник, якого Ви описали є капустяна муха (то її хробачки). На весні муха знесе кілька яечок на нізці або на землі коло ніжки розсади. З яечок вилазять хробачки, які залазять до коріння. Жирують вони в рослині зо два тижні а потім залазять в землю біля капусти чи каляфіорів і після закування вилазять з кукол мухи, подібні до хатних. Оце про життя мухи капустянки.

Боротьба така: Як лише посадите розсаду хрестоцвітних, посипте довкола кожної рослини січки, краще як січку намочите в терови, або підляєте субліматом (1 гр. сублімату на 1 літр. води). Перший раз поливаєте як посадите розсаду а потім через 8—10 днів ще раз. Колиб була посуха то найкраще рослини полийте водою, а потім субліматом. Всі пошкоджені рослини закопайте з землею глибоко. Всі рештки капусти по зборі завжди збирайте і паліть.

Ч. 78. Як заберпечити шкілку деревець від мишей?

Що року у мене в шкілці миші поїдають кілька десятків деревець. В літі їх не має але на осінь назлазиться їх зі всіх усюдів повно. Боротися з ними дуже тяжко. Порадьте що робити? **Войчук С.**

— Миші, чи вірніше норниці, це є згуба садівників. Вправні садівники шкілкарі вживають проти них таких способів: 1) копають довкола шкілки глибокий рів з прямими боками, на дні рова дають якусь отруту. Через рів норниці не дістануться до шкілки. 2) Коли рова зробити не можна, тоді під осінь шкілку деревець треба вичистити від бурянів і сміття, щоб норниці не задержувались в шкілці. Землю коло деревець вдоптати. 3) Коли норниці в шкілці вже є тоді приготуйте трунку з вугляну бару (купіть в аптеці) 1 часть бару а 5 частей житної муки зробити густе тісто, накачати з нього кульок величиною лісового горіха і наки-

дати до дір. 4) Випишіть собі з Варшави мишачого тифу — адрес: „Паньствова Заклад Гігієни“ вул Хоцімска 24. При зразках є поучення як уживати.

Ч. 79. Чи добра є на погній саджа?

— Коли говоримо про саджу, то треба сказати з чого вона походить. Саджа з дерева, соломи, хабазя — є корисна має в собі: 1.3% азоту (амоняку), 0.4% фосфорового квасу, 2.4% поташу, 10% вапна. Натомість саджа з камінного вугля а в часті і з торфу має ще в собі домішку сірки і є шкідлива для угноювання безпосередньо під рослини, її треба спочатку дати на компост. Саджу з дерева можна давати під буряки, моркву, під городовину, квіти, дерева, луки.

Саджа забарвлює землю на чорно, а чорний кольор землі притягає багато соняшною тепла. Отож варта її розвести у воді і підливати нею городовину. Заграничні господарі підсипають саджою рослини з яких хочуть мати ранні овочі, бо земля під ними нагрівається на яких 6° Ц. більше як де інде, а деякі готовлять з саджі масть до замащування ран на деревах. (одна третя саджі, одна третя глини, одна третя вапна).

Ч. 80. Від якої суми доходів з господарства платять податок доходів?

— Від 1.500 зол. і вище. Коли скарб. уряд (комісія) порахує Вам дохід з господарства то **незабудьте** відрахувати від цієї суми такі позиції: 1) відсотки від довгів Ваших зятягнених на поширення господарства, 2) на сплату інших зобовязань, що лежать на господарстві, 3) на покриття понесених страт, на сплату податків інших категорій і т. д. **Незабудьте** також мати посвідку від війта чи солтиса скільки осіб маєте на удержанню, скільки виносять податки з інших категорій, які нещастя навістили Ваше господарство (в якій сумі вартости). Новим розпорядком Міністр. Скарбу (який розіслано до Рільничих Палат) ці всі дані будуть прийматися при обрахунку податку доходного.

Ч. 81. Що робити що град вибив збіжжа?

— Найперше до 14 днів внесіть подання до Скарбового Уряду, щоб Вам зробили полекші або звільнили від доходного податку. Покличтеся на розпорядок Міністр. Скарбу з дня 29. IX 1933 р. (Д. Ц. Ч. 101. позиц. 797). До подання додайте посвідку від гром. уряду (чи гміни) про шкоди від граду чи зливи, чи повіні. Подання до Мін. Скарбу не оподатковується стемплев. оплатою.

В. Королів.

Про хвороби віддихових органів у тварин

ДИХАВИЦЯ (ЗАПАЛ, ОХВАТ) У КОНЕЙ.

З давніх давен звикли прозивати запалом цілий гурток хворіб, що нападають на коней.

Мало того, що так звичайно називають деякі хвороби в легенях та дишках, але іноді і на якийсь там хвороби шлунка та кишок теж кажуть „запал“. Тим часом навіть найчастіше під цією назвою розуміють дихавицю чи удушнення, або ту хворість, коли в легенях буває розширення чи розриви чарунок. (а де інде то кажуть „ядуха“).

Появляється „ядуха“ переважно з швидко їзди проти вітру: з надсили, коли, наприклад, дають велику вагу на тору; або ж запал буває наслідком якихсь інших хворіб, що на них слабувала коняка раніш.

Помічається хворість здебільшого у молодих коней і розпізнається по таких ознаках. У роботі навіть тихо юходою запалена шкапа дуже пітніє, а коли її примусити бігти, та ще рисею, вона починає дихати й поривчасто: дуже хитає ребрами, ніздри в неї широко роздуваються, і нерідко душе вона з таким присвистом, мовби хто пиляє дошку. Крім того у запалених коней, навіть коли вони стоять вільно, зразу за ребрами, біля пахви, помічається рівчачок, якого й називають „запальним жолобом чи рівчачком“. Часто хворість буває з сухим, коротким та глухим кашлем, що іноді змінюється на мору.

Щож до дихавиці або удушся, то воно частіш буває у завідських коней з тонкою шиєю. Дізнатись про цю хворобу найлегше, коли погнати коня швидкою ходою або навскоки: тоді він враз починає харачти.

Хвороби без лікаря вигоїти не можна, але варт про неї знати, щоб не купити на ярмарку злого коня. Тому коли після проби кінь буде харчати, не слід коня купувати, хоча б там циган як не обжився, що, мовляв, кніть харчить від тісного хомута. Що це вигадка, легко переконатись, пробігти тим конем верхи без усякої упряжі.

Вигоїти запал можна, та ще за давненим, взагалі дуже важко, але тим іншим можна обмежити шкоду. Так, коли коней добре доглядають, годують легкою пашою, не ганяють швидко, а тим паче вскочки та ще під вітер або велику спеку, то вони трохи бадьорі стають і годяться до тихої праці. З початку же запал гоять, як і інші хвороби дишок та легенів порошками та паром. Крім того, запаленим коням годиться давати мишяку (аршенику) від нього вони біль-

ше набірають тіла і легше дишуть. Вживати аршенику можна тільки з дозволу лікаря, а коли вже порошки будуть дома, то їх слід переховувати від дітей, бо це страшна отрута.

ЗАПАЛІННЯ ЛЕГЕНІВ (ЛЕГЕНИЦЯ).

Ця хвороба часто буває поруч з катаром кишок; та це і зрозуміло, бо як починають хворіти найдрібніші бронхи, то хворість неминуче зачіпає і чарунки, саму товщу легенів.

Виявляється легениця майже однаково, як і дишковиця, але хвороба буває небезпечніша та й сильніше береться. Вчені люди розрізняють кілька зразків запаління легенів, але на ділі це може бути тільки зрозуміле для лікаря, через те вважемо лиш на звичайну, так звану „крупозну“ легеницю, що найчастіше нападає на коней. Частіш хвороба зачіпає не всі легені одразу, а яку небудь одну половину, або частину цієї половини. Коняку тріпає велика пропасниця, дихає вона поверхово і дуже швидко, від чого, як кажуть у неї „охдять ребра“. Разом з цим помічається короткий та болячий кашель й з носа буває часто жовта тіч, яка й засихає навкруги ніздрів. Вухом можна почути різні хрипи у грудях. Хвороба з кожним днем розгоряється все дужче і набирає найбільшої сили п'ятого або шостого дня, потім же починає швидко зникати й через 1/5 — 2 тижні часто хворі цілком одужують. Звичайно, не що-разу справа не виходить на добре: чимало коней не витримують і дохнуть: здебільша причиною цього буває удушнення.

Якого-небудь особливого лікування ця неміч звичайно не вимагає. Хворим потрібно дати повний спокій, гарний корм (городовину, м'яжку траву чи пійло), напувати літною водою й пильно берігти від застуди. Ліків можна вживати тих самих, що й при дишковиці, та, коли довго буває гарячка, слід давати антифібрину (добре помагає за два дні) та листя наперстянки невеличку пучку на раз; двічі в день. Спочаток-ж слід залити хворого коня глянберовою солею

20-ть золотівки тратають свою вартість.

З дня 30 червня 20 золотівки видані в 1926 — 27 роках треба вимінати в банках і комунальних касах інакше приймати їх не будуть. Теж саме подавали ми вже про 5 золотівки срібні (великі).

РІЖНЕ

Н. Доманський.

НАШІ ПРАВНІ ПОСТАНОВИ ЩО ДО РОІВ.

При роєнні бжіл є багато сусідських непорозумінь, отож надано закони якими треба користуватись пасічникам.

1) Коли пасічникові втіче рій, то він мусить з першого дня за ним глядіти, питати; колиб він до двох днів цього не робив, то колиб пізніше і найшов у кого то страчує право на власність роя.

2) Пасічник має право свого роя глядіти і на чужих ґрунтах, чи збирати його в чужому саді, але має повернути шкоди, колиб такі повстали при збиранню чи шуканню роя. (§. 348 К. з. Ц. 3.).

3) Хто знищить чужі бжолі з якої небудь причини, без огляду на те чи на свому чи чужому ґрунті, є обов'язаний звернути кошта подвійної вартости бжіл, це відноситься і до т. зв. бжіл грабівниць (злодійок). Патент з 8. 4. 1775, §. 15. дод. 241. К. 3. Ц. 3.).

За часописом „Правні Поради“.

ПАСІЧНИКАМ НА УВАГУ.

Кооп. „Рій“ подає в „Укр. Пасічнику“ ч. 7. такий комунікат:

1) **В справі цукру для бжіл.** Як і в попередні роки так в цьому приймаємо зголошення на денатурований цукор для бжіл на осінню підгодівлю бжіл. Всі знаємо з гіркої практики як справа з цукром може зволікатись в уряді акциз, та інш. Отож підрахуйте скільки цукру будете потребувати на осінь чи на весну і не зволікаючи зголошуйтесь до кооп. Рій. З кінцем **вересня і початком жовтня ц. р.** достарчаємо по 2 кг. цукру на пня в ціні 55 гр. за 1 кг. льоко цукроварня, тим пасічникам, які:

1) Не одержали цукру на весні ні від нас ні від інш. організації.

2) Надішлють **найдалі до 10 серпня ц. р.** посвідку від уряду громадського про кількість пасіки.

3) Надішлють **до 20 серпня** готівку на замовлений цукор.

4) Подадуть точну адресу то є місцевість, пошту і зал. стацію.

Просимо дуже додержатись приписаних термінів, інакше цукру можете не одержати.

Звертаємо увагу всім пасічникам, які замовляють малу кількість цукру (нище 100 кг.), щоб вони в свому інтересі приставали до спілки з іншими пасічниками та виписували разом рівну кількість 100, 200, 300 кг. і т. д., тоді цукор скорше дістануть. Треба лише, щоб подати адресу і призвище на ко-

го той цукор вислати. Це саме торкається і всіх Пасічних Секцій.

2) **В справі продажі меду.** З огляду на спізнені пожитки ціни на мед ще неусталені тому ринкових цін на мед не оголошуємо.

Меди кооп. Рій буде приймати лише на комісову продаж. Хто хоче в той спосіб продати мед до кооп. просимо зголошуватись про умови продажу. Одночасно просимо надіслати прібки меду з поданням кількості його та в якій посуді. Щоб вразі винайдення купця на більшу скількість можна було мед той продати.

Всі пасічницькі Секції просимо подати нам інформації про стан пожитків в краю. про якість і кількість медів, про місцеві ціни на мед і т. д. Цими інформаціями будемо користуватись при усталенню цін на поодинокі сорти медів з різних місцевостей краю.

Управа кооп. Рій, Львів, вул. Бляхарська 20.

М. Б.

ДОБРА ФАРБА „САВОЛЬ“.

В Глинянах, при Районовій молочарні, відкрито нашу фабрику виробу казеїни. Казеїна це не що інше як сир з якого хемічно вилучено товщ, цукор, кваси, мінеральні солі і т. інш. Вироблюють його з відтовщеного молока. Казеїна виглядає як білий порошок. З неї вироблюють різні річі як фарби, ляки, гудзики, гребінці, покривають крила аеропланів, дахи вагонів, авт, морських човнів і т. д. Словом в техніці казеїна це є незамінимий сирівець.

На пропозицію редакції „Укр. Пасічника“ фабрика казеїни почала виробляти казеїнову фарбу, для вуликів, які як відомо, стоять весь час на дворі і скоро псуються. Фарбу казеїнову зроблено і випробувано — є знаменита. Головно що вона, як підраховано в „Укр. Пасічнику“ ч. 6., коштує дешево бо не потребує покосту а розводиться просто водою.

Для досвіду нафарбовано було дві дощинки, одну охрою з покостом а другу казеїною. Обидві сухі дошки кинуті в бочку з дощівкою; за тиждень дошка з охрою цілком облізла тоді як з казеїною фарбою видержала місяць і більше та остала цілком непорушна.

Таку тривалу фарбу можемо вживати перше всього на предмети, що стоять у вогкості, на дворі, в пивниці, вікна, двері в кухнях і т. д. Не кажемо вже про фарбування інших предметів в хаті. Фарба однаково міцно тримається і на блясі, залізі, шклі, каміні має вигляд ляку. Нам здається найбільше залежить на тім, щоб цю барву роз-

повсюджувати і вживати, бо по перше підбираємо свої продукти подвійно: знаходимо збут на відтовлене молоко, а по друге розвиваємо свій промисел, та даємо безробітним роботу. Жадайте щоб кожна Ваша кооперація продавала цю фарбу. Про ціну і спосіб вживання фарби визнаєте з анонсу та поучення при фарбі.

ДЕРЖАВНА ТКАЦЬКА ШКОЛА В СТРИУ.

В останній час звернено пильну увагу на управу лену і конопель та перерібки волокна. Йдуть старання міродайних чинників, щоби як найбільше уживати ткацьких виробів власної краєвої продукції.

Для цього потрібно відповідно вишколених робітників. Таких робітників вишколює Державна Ткацька Школа в Стрию. В тій школі можуть вчитися дівчата і хлопці, які покінчили 14 літ життя і щонайменше 5 клас вселюдної школи. Кандидати з більшою шкільною підготовкою мають першенство.

Наука в школі розпочинається 20 серпня і триває 3 роки. Вільні від науки є свята греко-кат. і римо-кат. обряду та місяці липень і серпень. Оплата за науку виносить 90 зол. річно. Незасібні ученики можуть бути від шкільної оплати звільнені.

Школа підготовляє учеників до самостійного ведення ткацького промислу та вчить управи лену, білення і барвлення пряжі. Школа дає першенство для хатнього дрібного промислу одначе підготовляє також учеників рівночасно до фабричного ткацького промислу. Для дівчат введена є ще наука спеціальних ткацьких робіт.

Покінчення Державної Ткацької Школи в Стрию управнює абсолювентів цієї школи до ведення власного ткацького варстату або дає можливість працювати в ткацьких підприємствах, такі підприємства організувати і сповняти в них обовязки інструктора.

Блищі вказівки подасть: **Управа Державної Ткацької Школи в Стрию вул. Дрогобицька ч. 62.**

Центральна організація плянтаторів рослин на олій. У Варшаві організована згадана централь, яка має усталити ціни на рослини олійні та визначити контингент управи тих рослин. Щоб стати членом тої організації треба скласти заяву вступу і 15 зол. вписового. (Рольнік).

Нова дослідна станція боротьби з хворобами рослин. 31. V. в Люблині, вул. 3 мая 20, при хліборобській палаті, відкрито нову досв. станцію охорони рослин. Досі працювали такі станиці: Пулави, Інститут Господарський. Львів, Станція ботанічна, вул. Зіблікевича та кілька на Познанщині.

дарський. Львів, Станція ботанічна, вул. Зіблікевича та кілька на Познанщині.

Реформа податку ґрунтового. Міністерство Скарбу готує розпорядок нової кваліфікації ґрунтів а разом і зміну податку від ґрунтів. Для цього будуть засновані повітові кваліфікаційні комісії, які устальять вартість ґрунтів поклясах.

Новий господарський часопис. В місті Луцьку на Волині „Воевідське Т-мо орган. і кулек Рольнічих“ почало видавати господарський двотижневик „Рільник“ в українській мові на 6 листків середнього формату без окладинки. Це вже 47 в Луцьку часопис господарський перший — це „Нова Скиба“ орган філії „Сільського Господаря“ в Луцьку, 2-ий — це „Скіба“ — орган В. Т. Кулок рольнічих (в польській мові), 3-ий „Рідний Колос“, місячник. Чи допоможе рільникам таке „багатство“ господарської преси? — Гадаємо що ні — бачимо з того розпорошення, що збіжжа на Волині є найдешевше аніж де инде в Польщі.

Фабрика кави з сої. У Варшаві відкрито фабрику виробу кави з сої, соєвої муки, дерті і т. п. Цю каву, як пишуть газети, признано головно для війська.

Цікаво чи наша фабрика цикорії „Луна“, не моглаб наладати виріб соєвої кави. Як зачуваємо, що урядження цієї фабрики не вимагає великих коштів.

Діти до 14 літ їздитимуть безплатно! Міністерство залізниць оповістило, що всі діти до 14 літ можуть їхати безплатно по залізницях. На кожних 4 дітей мусить бути 1 опікун який купує 1 білет. Возити можна своїх і чужих дітей. Дозвіл на цю безплатну їзду є лише від 8 до 22 липня ц. р.

Знижка цла на спровадження овочів. Дня 7. ц. р. розпорядком мін. Скарбу, Торговлі і Рільництва знижено цло ввозове на яблука, виноград, морелі тощо. Знижка триває від 7 до 31 липня. Овочі спроваджується за дозволом міністерства.

Ціни піря. Краків: 20. VI. 1934 р. куряче — 1 кг. 14—16 зол., качаче сиве 1 кг. 3.50—4.00, гусяче нескубане 1 кг. 4.50—5.00, гусячий пух 1 кг. 14—14 зол.

СЕРЕДНИК НА ВИПАДАННЯ ВОЛОСЯ.

Досі відомі середники з рослин 1) корінь з лопуха зварити і мити голову що дня, 2) перед миттям голови на ніч натерти її цибулею і вимити водою, однак це добре ділає лише коли волосся починає випадати але не на давно лисій голові.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВ

З ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЙ І КРУЖКІВ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В ЯВОРОВІ.

Філія „С. Г.“ в Яворові скликала в місяці червня ц. р. дві господарські наради:

1) дня 11. VI. ц. р. в справі годівлі і плекання молочної худоби; в якій взяли участь 46 представників Кружок „С. Г.“ та Управи секцій годівлі і плекання молочної худоби з 22 сіл.

По рефератах голови і повітового агронома Філії про значіння годівлі молочної худоби в повіті з огляду на терени, які надаються більше на управу паш ніж збіжжя, про діяльність 5 Секцій годівлі і плекання молочної худоби, а саме в Наконечнім, Чорниляві, Завадові, Молошковичах і Тучапах: успіхах контролі молочности (доси 95 коров), приступлено до основи Секції годівлі і плекання молочної худоби при Філії „Сільського Господаря“ в Яворові. До Управи Секції вибрано: головою О. Хархаліса, директора Рай. Молочарні в Яворові, заступником М. Гарасима, директора Рай. Молочарні в Молошковичах, секретарем І. Паславського, директора Рай. Молоч. в Рогізні, а членами Т. Пону з Вільшаниці, М. Гілевича з Черниляви і П. Ващишина з Віжомлі. Семе місце полишено для представника Рай. Молочарні з Свидниці, якої представника не було на нараді.

2) дня 18. VI. ц. р. в справі шпихлірів. Взяли участь 56 представників 22 Кружок „С. Г.“ шпихлірових секцій. В повіті заложено доси шпихлірів в 30 селах, які нагромадили понад 400 метр. сотнарів ріжного зерна для порятунку біднішим членам секцій, позичка на переднівку і для поправки селянського збіжжя.

В висліді наради приступлено до основи Шпихлірової Секції при Філії „Сільського Господаря“ в Яворові. До Управи вибрано: головою П. Волошака з Яворова, його заступником І. Мурина з Залу́жа, секретарем А. Чопика з Яворова, а членами: інж. Я. Цімуру, голову Філії, А. Купновицького з Бунова і І. Мегаса з Любинь. (За „Українським Словом“).

Дня 24. VI. відбулися Загальні Збори Кружка „С. Г.“ в Морянцях, пов. Яворів, на яких вирішено докінчити будову власної домівки і взятися в ній до реальної праці. До Ради Кружка вибрано головою С. Некипілу, а секретарем П. Гладіша. (За „Українським Словом“).

Від Редакції: Попри викінчення домівки бажаємо Кружкові успішної праці в господарствах членів, бо праця „Сільського Господаря“ повинна проявлятися передовсім в полі і обійстю його членів.

Дня 17. VI. відбулася нарада членів Кружка

„С. Г.“ в Яворові—Наконець І в справі меліорації і комасації піль. (За „Українським Словом“).

Від Редакції: Централь „С. Г.“ може видетегувати в повищих справах знавця, який як кількालітній земельний комісар перевів ряд комасацій, а з ними і меліорації, отже може докладно вяснити так основи, як і цілу процедуру комасації і меліорації ґрунтів.

Садівнича Секція при Кружку „С. Г.“ в Прилбичах пов. Яворів засадила з весною 1934. р. в шкільці овочевих деревець 400 дичок, яка є під фаховим доглядом огородника п. С. Сватюка. В місяці липні переведеться очкування.

Слід як найбільше зацікавитися справою поширення садівництва, бо овочі не тільки є джерелом доходу, але передовсім причиняються до здоровля народу.

КУРС ВИШКОЛУ ПРОВІДНИКІВ ПРАЦІ В КРУЖ. „С. Г.“

Філія „Сільського Господаря“ в Самборі. Станням і заходами Філії „Сільський Господар“ в Самборі уряджено від 25 до 30 червня 1934. р. курс господарського вишколу провідників праці в Кружках нашого повіту під проводом секретаря Філії Ілька Стебельського емерит. управителя школи. На курсі було присутних 19 курсантів, в тім одна дівчина, представителька жіночої секції Кружка в Сприні. Наука на курсі тревала по 6—7 годин денно і обнімала такі ділянки:

1) Годівля коров і контроля молочности — викладав п. Янович директор М. С. з Самбора.

2) Про плекання та годівлю домашньої птиці, — емерит. упр. школи п. Іван Пукач.

3) Про городництво і садівництво, учив Ілля Стебельський.

4) Про шовківництво, учив п. проф. Іван Филипчак,

5) Про ведення діловодства в Кружках і сільських установах учив п. Остап Коберський.

6) Про адміністраційні закони в приміненню до справ господарських учив п. Іван Гут Кульчицький.

7) Про організацію пасічництва в повіті учив п. Стебельський.

8) Про перегляд господарських справ в Європі говорив проф. Іван Филипчак.

9) Про хліборобський вишкіл сільської молоді учив п. І. Стебельський.

10) Про хороби і способи лічення домашніх тварин учив п. Гупішин лікар ветеринарії.

Відпала натомісь в цілости точка 11, а саме: „Ростинна продукція і штучні погної“, про що мав

говорити агроном п. Ю. Темник, а яка у нас під сю пору була найбільше актуальна. Курсанти приходили на науку дуже точно (а доходили з сел віддалених від Самбора на яких 20—25 км.) та докладно записували виклади до своїх шпитків. Курс цей за так коротки й час не міг подати курсантам докладних відомостей про всі галузі сільського господарства, всеж таки 19 кружків придбало собі людей, котрі бодай з дебільшого знають вже в якім напрямі мають вести працю в своєму кружку, та як її організувати.

На закінчення курсу промовив до слухачів його управитель, взиваючи їх до інтензивної праці в їх кружках, котру Філія все буде контролювати та радив, щоби старалися закупити до кружків відповідну лектуру для поширення з неї відомостей серед членів кружка. На прикінці курсу зробив фойцей за так короткий час не міг подати курсантам яку в залученні пересилаємо.

ВІДОЗВА.

Кооператива „Гарбарня“ в Яворові—Наконе чне переходить на фабрику краєвого маштабу. В тій справі відбулася дня 14. V. ц. р. конференція наших центральних установ як РСУК, ЦС, МС, та ЦБ, де одноголосно рішено, щоб „Гарбарня“ стала краєвою фабрикою, модерного машинового типу. Ця конференція 19. V. ц. р. ЦС зобов'язався переняти на себе збут готових виробів а кооператив обіцялося затягнути в члени цієї Гарбарні.

Та на жаль все поки що лишилось на нарадах В тій справі ніхто не забрав голосу ані в пресі, ані реально не вступила жадна Рай. Молочарня, чи інша кооператива в члени, ані не скуповує сирівцю та не дає до „Гарбарні“. Управа кооп. „Гарбарня“ вже поробила майже всі заходи що до розбудови: замовлено пляни, куплено площу, цемент — а тепер слово і чин за Вами кооператори, за Тобою Українська Суспільносте.

Ми ще раз звертаємось до Вас, зовемо Вас, а в ім'я визволення нас з економічного визиску і в ім'я розбудови нашого національного кооперативного промислу, накладаємо на Вас святий обов'язок щоби:

1) Весь сирівець не ішов за безцін в руки посередника-визискувача, а щоби він опинився в українській кооп. гарбарні в Яворові.

2) Всі економічні установи, почавши від центральних, а скінчивши на найнищих в найдалших закутинах нашого краю, всі свідомі одиниці стали членами кооперативи „Гарбарня“ в Яворові.

3) Ще цього року гарбарня стала великою краєвою кооперативою, фабрикою модерного машинового типу.

4) Тому що продукція наша не вистарчає навіть на місцевий ринок, мусимо її збільшити, щоби заспокоїти всіх наших споживачів. Це станеться тоді, як весь сирівець опиниться в нашій гарбарні.

Уділь у висоті 50 зол. можна сплачувати радами протягом 3 літ.

УПРАВА.

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

БІРЖА. (Львів 14. VII. деталь на ринку).

Черешні гарні 1 кг. 60 гр., черешні дикі дрібні 40 гр., вишні краєві 1 кг. 35 гр., чорниці 1 літра 30 гр., морелі 1.60, грушки 0.50—1.00, яблука папр. 0.40—0.60, каляфьори 1 шт. 0.10—0.30, огірки 1 шт. 0.5—0.10, малини городові 1 кг. 1.00, порічки 1 л. 0.30, помідори 1 кг. 1.50, капуста 1 гол. 0.10—0.15. Рожа чайна 1 кг. 1.00.

ЦІНИ НА ЛІЧНИЧІ ЗЕЛА.

(Варшава гурт. червень — липень 1934.)

Мальва лікарська (Альтеа)	120—160 зл.
Арніка — цвіт	120—200 „
Арніка — корінь	180—240 „
Полин — зілля	30—
Кмин — зерно	100—160 „
Колендра сійна — насіння	50—60 „
Дурман (Датура) — листя	100—
Росичка — зілля	200—300 „
Центурія (Єритрея) зілля	150—
Біла кропива — цвіт	400—500 „
Румянок правд. — цвіт	200—300 „
Малина — сухі ягоди	200—250 „
Бузина — цвіт	120—150 „
Липа — цвіт	100—150 „

За біржою лікарських рослин **М. Г.**
Ціни ці подаємо як орієнтаційні. — Ред.

ОГОЛОШЕННЯ БЛЯХА ЗАЛІЗНА ПОЦИНКОВАНА

є **найтривалішим** матеріалом до покриття дахів, вона не вимагає жадної консервації і тому є **найтаньша.**

є **огннтривала** бо видержує 1400° вогню а не топиться, не крушії, не тріскає як і інші матеріали. Не вимагає тяжкої а через те дорогої фахової конструкції бо є **легка.**

Тому, що це є матеріал **негнучкий**, дається прикріпляти до лат, що є на 12—20 цм. віддалі від себе.

Така бляха дає **велику** **ощадність** у випадках за обезпечення від вогню і виплачується за кілька літ.

Набути можна в складах заліза або впрост

**БЮРО ПРОДАЖІ ФАБРИКИ
БЛЯХИ ПОЦИНКОВАНОЇ**

С-ки з огр. віднов.

Катовиці, вул. Повстаньцув 50.

Телефон 323-16 і 323-17.

ЗРАЗКОВА КРІЛЯРНЯ А. ГРУШКЕВИЧА

в Тязові, — стація, почта Боднарів

продає, висилає поштою, залізницею крілята, дорослі крілі раси Шіншіля.

Жадайте цінників!

Окружна аптика МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО

Львів, Ринок, тел. 16-21.

(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки і специфіки.

ЛАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

**ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.**

Проти вогню і вогкості найліпше забезпечує дім, дах

ЧИСТОЇ ЦИНКОВОЇ БЛЯХИ

Пояснення — оферти

„BLACHA CYNKOWA“ Ska z o. p.

Katowice, Marjacka 11.

„САВОЛЬ“

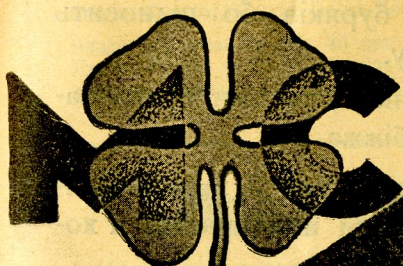
безвонна суха фарба в порошку в різних красках. Розводиться просто у звичайній воді. — Тривалійша від найлучшого лякеру.

СПРОВАБУЙТЕ А ПЕРЕКОНАЄТЕСЯ!

Знаменито надається до фарбування і консервації заліза, бляхи, віконних рам, вуликів, воріт-брам, дверей, ганків, сходів і ін. Дуже трівка і відпорна на вплив вохкості тепла і морозу. — — Пушка 1 кг. по 3— зол. — — Висилається тільки за готівку.

Адреса: Львів, вулиця Бляхарська ч. 20, кооп. „Рій“.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Нове лихо для нашого хлібороба.

Інж. М. Каплистий: Дещо про недомагання
нашої господарки.

Інж. В. Жовнірчук: Збогачуймо землю
в азот і порохнячку.

Інж. М. Нищий: Що то є сівозмін і на що він.

Садівництво і городництво:

Роман Коцик: Приготовляймося до осін-
ного садження дерев.

М. Подоляк: Як зберігати овочі.

А. Гнатовський: Які сорти грушок, де і на
що надаються.

М. Подоляк: Збирайте дикі грушки і яблука.
Обнижка цін на погної азотові.

В. Королів вет. лік.: Хвороба моровиця
у свиней.

Запитання і відповіді (81—89).

Новий наступ лихви на хлібороба.

Інж. Лапчук: Буряни чорт береже.

Сімдесятьліття укр. інженера, проф. Соковича.
Ріжне і оголошення.

СУПЕРФОСФАТ

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

що має в собі 16%, 17% або 18% фосфорового квасу, який розпускається в воді, є від кількадесять років випробованим і найпожиточнішим фосфоровим погноєм, який спеціально надається під ярові посіви.

найвидатніше підносить врожаї збіж, окопових, конюшин, трав і городовини.

дуже сприяє розвою буряків, бо підносить в них кількість цукру.

збільшує тугість (міцність) соломи й тим запобігає вилягання збіжжа.

робить рослини сильнішими й відпорнішими, охороняючи їх перед шкідниками й хворобами.

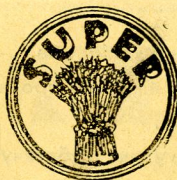
підносить ґатункову вагу зерна та корисно впливає на його виповнення.

прискорює дозрівання та дає добрі й вчасні врожаї, що добре переховуються.

зужитий в кількості 200—400 кг. на гектар, добре впливає на ділання інших мінеральних погноїв, уможливаючи їх доцільне використання.

тільки в мішках заплombованих зі знаком охоронним

SUPER

SUPER

дає ґваранцію, що-до кількості фосфорового квасу, який розпускається в воді.

СУПЕРФОСФАТ

під ярові посіви можна набувати у всіх Організаціях і Фірмах Рільничо-Торговельних та в Складах Штучних Погноїв.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 левів
Замовлення і гроші в Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокое число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.
За оголошення в тексті 30/ „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

Нове лихо у нашого хлібороба

Ще не так давно писали ми на цьому місці про незвичайну довготривалу посуху, що знищила багато дорібку нашого господаря. Сьогодні навістило нас друге нещастя — зливи і повені по цілім краю, що дорешти руйнують наше добро. Проти стихії боротися тяжко, а тим більш поодиноким.

Природа дає нам добру школу. Щоб виступити проти неї і успішно боротися, треба булоб літами систематично приготівляти цілий свій терен від небезпеки повинні. Цю роботу можуть переводити лише організовані громадяни а головно держава. Багато держав асигнує що року міліони на регулювання рік, потоків, обсаджує лісами горби, яруги; В місцях сильних вітрів, насаджує полоси дерев і творить живі загати проти вітру. В Німеччині, Голяндії дають собі раду з хвилями моря (прилив і відлив), де будують величезні насипи і не тільки не допускають морської води виливатися на беріг, а що року захоплюють у моря нові терени. Значить, що людина як хоче і розуміє то може дати собі раду зі стихією. У нас на боротьбу з повінею досі дивляться крізь пальці. Держава з бюджетів уділяє на цю ціль не багато. Що ж до гірських потоків, то майже нічого не робиться. Поляв тиждень добрий дощ і пливе з водою цілий наш многорічний дорібок, топляться хати, люде. Замулюється цілі лани управної землі. — За тиждень нарід і держава тратять грубі міліони. Другі тисячі мають дати як допомогу потерпівшим. Місяць після того покричать, подискутують накреслять пляни боротьби надалі, а як загляне сонце і пройде небезпека — знова забувають і так повторя-

ється стара історія стілько разів, скілько ляє більший дощ.

Тими наболілими справами, які стало повторяться мусять зайнятися на місцях Філії і Кружки «Сільського Господаря».

Праця мусить йти в двох напрямках. Перше, це організація негайної допомоги тим, що потерпіли. — В пошкодованих районах треба зладити списки шкід, та усталити якої конечної допомоги потребують потерпівші, щоби обробити землю, та щоби прожити до нового збору. Всі ці відомости треба передавати Філіям «С. Г.», які пропозають їх Повітовій владі і подбають, щоби потребуючі помочі дійсно її одержали.

Філії і Кружки «С. Г.» в непошкодованих районах повинні зайнятися зорганізованням допомоги для найближчих пошкодованих районів. Така допомога виявилася в практиці дуже корисною, бо її можна подати скоро без зайвих довгих бюрових полагоджувань.

Відповідні звідомлення треба вислати до Централі, щоби можна було мати перегляд праці в цілому краю.

Поза негайною допомогою Філії і Кружки «Сільського Господаря» в районах, zagrożених повінями, повинні організовано на своїх зборах домагати від влади переведення регуляцій рік та потоків. Для цього потрібні докладні дані про розміри шкід.

Відписи таких домагань треба пересилати до Централі «Сільського Господаря», яка на основі матеріалів з місць буде робити відповідні старання в уряді, для охорони сільського населення перед шкодами, які спричинюють виливи незрегульованих потоків і рік.

Іж. М. Каплистий.

Дещо про недомагання нашої господарки

Рік 1934, весняною посухою та пізніми приморозками ще більше прибив господаря ніж дотеперішня криза. Певна річ, що проти стихії та природи людина безпосередньо бореться ще не в стані. Однак можна собі і тут дещо радити правильною та розумною господаркою.

Не буду тут зупинятись на річах, що вимагають капіталу або більшого знання господарського, бо й капіталу і знання нам бракує. Підкреслю лише речі які можна вже нині до нашої господарки впровадити. Великий блуд господарки нашої — то збіжжєвий характер її. Привикли сіяти житичко і вівсик — та й сіють собі й далі. Внаслідок збіжжєвої господарки і неправильної обробки ґрунту наші поля є надзвичайно засмічені. Для ілюстрації наводжу такі числа:

ґрунт пісковий посів цикорії на 1 кв. метр. припадає:

спроби	I.	II.	III.	IV.	V.
цикорії	19	23	16	21	15
свіріпи	184	193	521	763	636
курію	63	62	36	9	135
мушю	92	74	136	28	144
лободи	36	52	28	50	56
сосонки	9	41	4	—	15
пирію	13	19	12	—	27
павутиці	7	—	—	—	15
гірчаку	—	—	—	15	—
осету	—	—	—	6	—
деревію	5	—	—	—	16
інших	156	13	116	157	163
	565	577	853	1023	1207

Не переводив я ніякої класифікації ділянок але брав ділянки „на око“ на найгірше засміченим полі яке знайшов у цьому році. Перших дві ділянки були середньо засмічені для даного поля. 3-а ділянка була гірше засмічена, а останні дві ділянки дібрані найгірше засмічені з цілого поля. Признаюсь, що перед підрахунком не припускав, що буде так багато хити, бо в найгіршому випадку гадав що буде 500—600 штук на 1 м. кв., а тимчасом підрахунок показав, що хопта є далеко гущіша та розміщена в кілька поверхів. Найвищий поверх творили: свіріпа, сосонка, осет, пирій, другий — середній поверх: свіріпа, лобода, курай, пирій, павутиця, — нищий: свіріпа, курай, мушій і та хопта що почала виходити з ґрунту. Додаю, що так цикорія, як і рослини найнищий були бліді і мізерні бо не мали доступу світла і тут дуже добре було пояснити і півграмотним людям яке велике значіння має

для рослини та боротьба за існування, цеб-то боротьба за світло, споживу, простір і воздух.

Крім того перевів ще підрахунок вахончестности жита на 4 ділянках так само кожна ділянка величиною в 1 м. кв.

II. Підрахунок показав що на 1 м. кв. було:	I.	II.	III.	IV.
спроби				
жита	47	163	289	391
свіріпи	16	5	2	5
осету	7	13	—	—
вики	26	22	9	4
сокирки	29	16	7	6
мітлиці	49	31	24	8
блавату	32	23	10	3
ромену	17	14	7	5
пирію	15	13	5	6
лободи	28	7	5	3
сосонки	19	11	13	4
маку	28	17	9	13
інші	31	22	19	14

Разом: 287 194 110 71

Як у посіві цикорії, так і в житі видно, що хопта забирає дуже багато і простору і світла і споживи, бо в першій підрахунку на одне стебло жита припадало більше ніж 6 штук різного бур'яну (хопти), а в найгіршій прикладі для цикорії на одну рослину цикорії припало понад 80 штук бур'янів. Як теж візьмемо нормально на метр 9—10 штук цикорії то тоді на одну рослину цикорії припадає 134—120 штук хопти. Хіба після цього підрахунку видно, що хопта дуже а дуже нищить наших господарів. Направду смішно вим'ядає в нас крик і нарікання на дрібних злодіїв, ба навіть на злодіїв-конокрадів, тоді коли далеко прикрішим і не менш небезпечніший злодій бур'ян-хопта обкрадає нас стало, а ми навіть собі не стараємось усвідомити шкідливості для нашої господарки цих злодіїв. Та найгірше тут те, що зі злодієм-конокрадом уже усі порядні господарі готові стати до боротьби, але зі злодієм-хоптою хіба свідоміші боряться, але одинична боротьба окремих господарів не може мати сталих наслідків, бо хопта переноситься з одного поля на друге — тому то нищення хопти мусить провадитись що найменше громадою, а краще було би вести боротьбу цілим краєм.

Чи можна би запобігти цьому нещастю і як? Для знищення бур'янів треба бодай частинно змінити теперішню господарку, треба зменшити посів збіжжя і ввести більше до нашої господарки рослин окопових і просал-

них, що вимагають багато праці але одночасно на цих полях винищується і хопта. Добре було би колиб наші господарі свою господарку так упорядкували, щоби на один морг збіжжя припадав бодай один морг рєшти рослин, головнє окопових, просалних і метеликоцвітних.

При зміні в господарствах сівозміну буде можливе далеко краще нищення хопти обрібною, бож мусить бути нарешті впроваджене підкидання поля та глибока оранка на зиму, весняне бороновання землі перед засівом, а кожна така обрібка безумовно служить до винищення бур'янів. Якжеж візьмемо під увагу те, що окопові просапуються 2—3 рази, то тоді ясно стане чому просалні рослини мусять бути запроваджені до сівозміну, як що хочемо хопту винищити. Введення метеликоцвітних рослин до господарки, як конюшини, люцерни чи навіть посів мішанок — теж веде до винищення хопти, бо хопта скошується, а її насіння не встигає достигнути. Крім того і сама хопта не може добре розвиватися серед метеликоцвітних рослин, бо так люцерна та конюшина, як і різні мішанки глушать хопту — про це кожний практичний господар знає, бо на конюшиниську чи на полі після мішанки росте все добре та чисте збіжжя тому, що метеликоцвітні рослини додають ґрунтові поважну скількість азоту. В практичному переведенню такої зміни господарки серед наших господарів натрапляємо на такі аргументи: нехай сіють окопові та метеликоцвітні рослини багаті господарі, а нам бідним і так хліба не вистарчає. І звичайно такого аргументу буває досить, щоби перший ліпший крикун збаламутив наших господарів. Дивно ніби таке твердження виглядає, а факт є, що на наших селах ще такі випадки трапляються і то тому, що господарі без точного рахунку, а більше на віру приймають такі безкритичні висновки крикуна. В остаточному висновді бідний не хоче вводити більше просалних рослин до господарки бо не має ґрунту, а багатий не може теж вводити просалних рослин, бо не має робітників. І на далі залишається при житі, вівсику, ячмені та пшениці, а на кашу посіють троха проса та гречки тай чекають уже аж на сіножати та жнива. Правда приходить трохи роботи весною, бо треба просапати та підгорнути бульбу і прополоти по збіжжю хопту.

На моє зауваження одному господареві і то досить бідному, чому він не прополов грядки, а залишив хопту рости, господар відповів: як зело вірву то що дам корові? А далі оправдується тим, що як прополе грядку то вона дуже пересохне, бож зело холод дає ґрунтові і тоді рослина не так терпить від посухи. Розуміється, що таких вкорінілих аргументів ніяка агрономічна гармата не розібє. Пояс-

нюйте, що вогкості в ґрунті більше затримається, як ґрунт буде чистий і пухкий, що рослина потрібує для свого розвитку сонця, а не холодку від хопти. Навіть крамар одної кооперативи досить спиртний та розумний з певною іронією поставився до моєї завваги, що шкілька деревець на кооперативнім городі дуже заросла, а ґрунт покритися шкіркою, і напrawdę почав пересихати. Мимо моїх пояснень, що вода навіть зі споду ґрунту дуже випаровує через це, що по тоненьких рурочках засохлого ґрунту вона скорше підноситься на поверхню і випаровує, а крім того хопта через своє листя також багато випаровує води і ґрунт пересихає. Якжеж ми знищимо хопту і зрушимо ґрунт, то випаровування майже припиниться, бо зрухана земля творить таке ніби покривало, яке не допускає, щоби вода зі спо-

Господарсько-Годівельний Курс в Бараніх Перетоках (Сокаль).

ду ґрунту випаровувалась. При просалці просихає лишень зрухана земля, а спідня незрухана залишається навіть при посусі вогкою. Лише довша тверда та рішуча розмова вплинула на крамаря так, що порядок у шкільці був зроблений і деревця мимо цьогорічної посухи дуже добре розвиваються.

Отож хопту треба нищити як дуже тяжкого нашого ворога, а ми на превеликий жаль ще самі хопту часто і старанно насіваємо. Возьмім приміром наше насіння збіжжя, що його сіємо до ґрунту. Скільки то в посівнім насінні є насіння хопти? І дивно робиться, коли про такі речі говориться на викладах, то багато господарів готові образитися на смерть, але цікаво виглядає господар, як несподівано піймавш його за посівнім матеріалом уже на полі. „Знаєте не мав часу навіть перемлинкувати, а не то що на трієр перешустити“. І так у нас дуже часто, як сіяти треба, то нема часу на прочистку насіння, а потім мусимо полоти посіви і тричі більше тратити часу і гроша по-

минаючи вже те, що хопта велику шкоду робить посіяній культурній рослині. А знамениті наші межі! Таж то правдиві розсадники для хопти! Скільки то крови сліз і гроша марно витрачено через ці межі? А межі існують і далі являються правдивим притулком і жителем наших повсякденних ворогів, злодіїв-бурянів. Коли ви межю знищите? То добра рада паночку, а якже я буду знати доки мій ґрунт сягає, а де корову попасу, або де трави нажну для худоби весною? Попробуйте вияснити, що та трава з межі пару грошів варта, а межа приносить шкоду на грубі золоті, бо посилає господареві що року тисячі нових злодіїв-буряну. Та правду і не в гнів нам усім буде сказано, що ми маємо заботою ліні. Прошу одного другого господаря, щоби посіяв цикорію; ні не можу, бо баби не хочуть. Або: хто його знає, що то за рослина, чи вона вдається у нас; хай вже сіє хтось інший. Пояснюєш: вродить стільки то корців з морґа, платить фабрика такуто ціну за корець, маєте заповнений збут, обробите добре поле, дістанете насіння цикорії задармо. А хто посіє бодай морґ, то ще й на обрібку дістане якийсь зачет. І врешті господар боїться ризику! Для господаря нічого не промовляє те, що буде побудована своя сушарня, що можна буде поширити іллекання садовини, а головню сливок, не дуже то манить нашого господаря і те, що багато наших найшло би зарібок при сушарні і в фабриці. Пояснення одне: господар не знає цикорії і боїться ризику. А от приклад ризику: посіяв жито: в зимі і на весні вимерзло та випріло, дереорав жито і посіяв ячмінь, але при переорці так висувив ґрунт, що і з ячменю не буде великого хісна. Два рази ризикувати насінням жита і ячменю господар відважується, бо так усі роблять і він до того привик, але і раз посіяти цикорію і то насінням фабричним того чомусь боїться. Більше того, в околиці Жовкви є багато поля, що цілком залишилось

незасіяне, бо не було насіння. Чи при такому стані можна оправдувати наше поступовання як боязнь ризику? Я особисто вважаю, що тут гірша сторінка наша виявляється, а саме: відсталість господарська, брак всякого рахунку і таке лінь. Що ми маємо сполучену з господарською темнотою загальну нам признану лінь, свідчить такий факт: здибую на полі господарів, що пересаджують наші буряки. Як буряк вирвав так і садить, а листячко на всі сторони світа розстелює. Чому не пообтинаєте листя? Та хтоби тим бавився! Нащо його обтинати воно і так посохне! Обтинати листя не хоче, бо то справді додає трохи роботи, — а це вже є лінь. Колиб же господар знав, що те листячко, яке він на всі сторони світа розстелює, дуже а дуже ослаблює рослину, бо витягає з неї майже весь запас води і цим стримує ріст рослини, то певно, що змушений бувби таке листя обтяти. Щойно після довшого вияснення чому то листя сохне, чому рослина пересаджена не може зразу побирати води і споживи з ґрунту, чому корінь потребує часу, щоби увійти в сполуку з ґрунтом, чому краще приймається та рослина, що має менше порушене коріння, тому треба перед просапуванням добре полити грядку. Треба аж такої розмови, щоби нарешті сказали: попробуємо, може ви маєте рацію! Можна би ще багато навести недомагань в нашій господарці, хочби такі як уживання помічних погноїв, що дуже часто не тільки недопомагають господареві, а шкодять, неправильно уживання обірнику і цілком занедбаний догляд за гноївкою, занедбання на полі вживання зелених погноїв, особливо той брак відчувається на наших пісковатих ґрунтах де любін і сараделя аж просяться на зелений погній. Та в усьому тут є таки вина наша, несвідомість господарська неорґанізованість і, ніде правди діти, — лінь.

Инж. В. Жовнірчук.

Збогачуймо землю в азот і порошокнячку

Питання доброго навоження рілі по сьогоднішній день у нас ще не розв'язане, та що більше наше село не дуже то дбає про належне угноювання, хоч на сторінках нашого журналу немало писалось та пишеться.

Велике значіння у господарстві має азот. Є ще складник, яки, якщо схочемо доповнити його штучними навозами то найдороший, і під теперішню пору нашому господареві недоступний. Його не достає у наших господарствах, бо, не маючи відповідної кількості живого інвентару, не можемо мати подостатком обірнику.

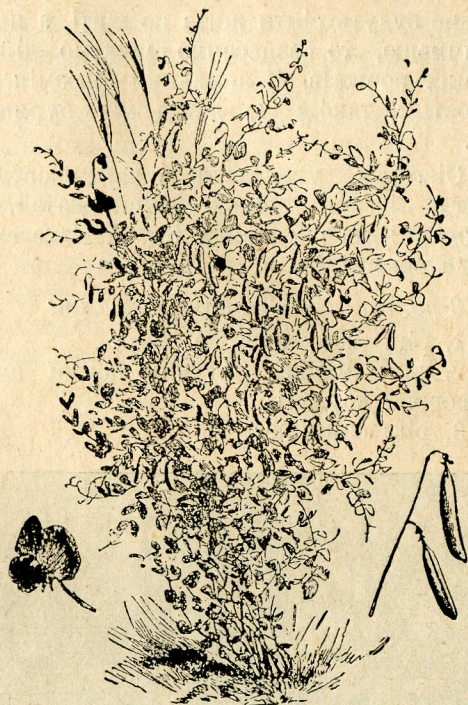
Навіть і цей, що дістаємо у нашому господарстві марнується. Є справді ще одна рада у наших господарів, а саме коли не достає обірнику то господар додає на гноївню соломи скільки дасться і у цей спосіб продукує кількість гною. Але яка його вартість? Про це лухче не питати. Солома не дає нам угноєння, і самі себе дуримо. Засоби азоту можемо додати тільки добрим обірником, у помічних азотвих погноях та зеленим навоженням, про яке хочу сказати кілька слів.

Способів зеленого угноєння маємо кіль-

ка. Зверну увагу на висівання метеликових рослин на стерні, тому що це якраз на часі. Маю на увазі тих, яким не достає природного обірника і вигноюють що 5 і більше літ. Рівнож в кого землі тящі, із малою кількістю порохнячки. Вдача чи невдача зеленого навоження буде полягати в цьому, чи переведемо ми його вчасно та не підсушимо стерні. Тому обсівається стерні тих рослин, які найвчасніше зходять з поля, ячмінь, жито. Зараз же, не проволікаючи ані одного дня приступити до роботи. Мішанку метеликових рослин у кількості: около 50 кгр. гороху, 70 вики, 40 бобику висіяти на оден морі. Якщо тяще дістати бобику то можна висівати тіж кількості гороху і вики 50 і 70 кр., тільки невігода цієї мішанки та, що буде вилігати не маючи твердої підпирки яку дає бобик. Насіння сіємо по стерні і опісля його приорюємо не занадто мілко але і не глибоко около 10 см. так як то у нас приорюється горох весною. Якщо складаємо копи то сейчас по звязанню і знесенню сношів засівається краї окремо, а по звезенні кіш окремо в склад. Коли мішанка нам вдасться, а вдається тим краще чим скорше була засіяна, і якщо не дамо стерні лежати та підсихати, дістанемо з неї на поли стільки азоту, скільки далиб около 20 фір доброго обірнику. Якщо сіється мішанку під посуху то добре треба поле по засіві привалувати.

Осінню після перших приморозків мішанку приорюється. По такому зеленому гноєнні добре вдається овес, можна сіяти пізніе жито, якщо відповідна погода і мішанка належно та скоро виросла.

Таке жито належалоб привалувати, бо приорана мішанка занадто піднесе землю яка

Мішанка ячменю з пелюшкою.

потім осяде і жито може вимерзнути. В цей спосіб додамо землі потрібну кількість азоту і порохнячки.

У крайнім випадку зза браку наші можна мішанку згодувати зеленою, чи заквасити на зиму, бо в осени висушити буде тяжко. Але вартість угноєння буде тоді значно менша, зате все таки і це, що лишиться у землі з корінців, залишить стільки азоту, що овес виїде значно кращий. От тайна господарювання з малою кількістю обірника.

Инж. М. Нищій.

Що то є сівозмін і на що він

Раніш ніж говорити, що то є сівозмін, треба знати на що він? Яка користь від нього? Може і справді це щось непотрібне, бо наш селянин, як незнає чогось, то він ніколи не зробить так, як йому кажуть, а зробить по своїому.

Отже сівозмін чи плодозмін — це є порядок — чергування рослин по собі. Чергування рослин на полі тому, що не всі рослини мають однакові вимоги до поживних річовин, підсоння, ґрунту, води, часу посіву, оброблення ріллі і т. інш. Така, скажім, рослина як буряк вимагає глибокої обробки ґрунту, забезпечення поживними річовинами, належного догляду і т. д. ячмінь, або овес мають менші вимоги, гречка ще менші і т. д.

Висіваючи рослини після їх вимог, ми цим досягаємо того, що використовуємо ґрунт раціонально і даємо змогу правильно розвинути рослині. У нас буряк не ввійшов ще в сівозмін і це є велика хиба наших господарств. Наколиб наші господарі відводили більше орної землі під буряк, картоплю, кукурудзу, то малиб більшу видаєність землі. Але наші господарі цього ще собі не зятелили і буряків плекають мало. Рівнож в нас мало плекається метеликоцвітних (конюшина, люцерна, вика, сераделя, еспарцета і т. д.) а це є дуже необхідні рослини в сівозміні, бо вони зліпшують будову ґрунту і збагачують його в азотовий погній. Введення в сівозмін окопових і метеликоцвітних і наколи наші госпо-

дарі не будуть сіяти жита по житі, а ячменю по ячменю, то безперечно можемо дійти до кращих врожаїв. Правильний сівозмін спричинюється також до знищення бур'янів на полі.

Сівозмін укладають в залежності від ґрунту, підсоння, кількості сіножатей, запотребовання на окоповину і т. д. Наведемо декілька сівозмінів.

3-полевий інтензивний сівозмін:

1. рік: окоповина по гною.
2. рік: ярина (штучні погної азотові, фосфорові, калійні).
3. рік: озимина.

Секція жінок, що уклала господин. курс 13. VII. до 26. VII. ц. р. в Бараніх Перетоках (Сокаль).

4-полевий норфольський сівозмін:

1. рік: окоповина по гною.
2. рік: ярина з підсівом конюшини.
3. рік: конюшина.
4. рік: озимина з підсівом штучних гноїв.

5-полевий сівозмін:

1. рік: окоповина по гною.
2. рік: ярина з підсівом конюшини.
3. рік: конюшина.
4. рік: пшениця з підсівом фосфорових та калійних погноїв.
5. рік: жито.

6-полевий сівозмін:

1. рік: окоповина по гною.
2. рік: ярина з підсівом конюшини, або сумішки конюшини з травами.
3. рік: конюшина.
4. рік: жито.
5. рік: сумішки пашні і стручкові рослини з додачею трохи гною.
6. рік: пшениця, або жито, з підсівом сераделі, або по зборі озимини — ріпа.

Для піскуватих ґрунтів, згідно для нашого Полісся доцільно було б завести сівозмін у наступному:

1. люпин на зелене угноєння по помічних погноях.
2. озимина з підсівом сераделі.
3. бараболя по обірнику.
4. люпин на насіння.
5. овес, гречка.

Вибір корисних рослин для господарства, установлення співвідношення між ними, наладнання порядку чергування рослин, вмілий порядок угноєння — веде до добробуту господаря-селянина.

Час посіву.

Точно усталити час посіву господарських культур — не дасться, бо це залежить від цілого ряду чинників як: погоди, опадів, роду ґрунту, структури та поживності ґрунту і т. д. Натомісті можна встановити кордони, які будуть служити порою посіву. Що відповідний час посіву збігає має великий вплив на збільшення врожаю, можуть підтвердити досвіди Чорторійської с. г. досвідної станції.

Жито, що було висіяне від 20 серпня до 1 вересня дало з гект. зерна 20.6 сот. соломи — 33.9 сот. від 1 вересня до 15 вересня зерна 22.1 сот. соломи 40.2 сот. від 15 вересня до 25 вересня зерна 22.4 сот. соломи 39.6 сот. від 1 жовтня до 15 жовтня зерна 16.3 сот. соломи 31.1 сот. від 20 жовтня до 1 листопада зерна 10.8 сот. соломи 25.4 сот.

Як бачимо найбільший врожай вийшов з посіву між 15 а 25 вересня.

Машинний спосіб сіяння.

Не мале значіння в збільшенню і зліпшенню врожаю має і спосіб сіяння. В нас переважно сіють руками, це найстарший і найпростіший спосіб. На заході Європи селяне вже забули сіяти руками, а сіють сівалками. Перевага машинного способу сіяння над ручним є та, що господар, сіючи сівалкою, заощаджує на 1 гек. яких 50—60 кг. зерна, а як господар має до розпорядимости засіяти декілька гектарів, то заощаджує багато більше, а це в добу сьогоднішнього лихоліття має велике значіння. По друге, зерно посіяне сівалкою рівномірно залягає в ґрунті, рівномірно сходить і рівномірно посіває. Досвіди знов таки Чорторійської станції кажуть, що озима пшениця посіяна рядковим посівом 1.3 сот. на 1 гек. дала 16 сотн. а при ручному способі висіяно на 1т. 1.9 сотн. а зібрано 15.7 сотн. Тепер скажіть самі як краще сіяти?

Скільки якого насіння треба на 1 морґ поля висіяти машиною чи ручно є в календарі „Сільського Господаря“.

Догляд за посівами.

Догляду потребують всі господарські культури, лише одні більше, другі менше. Не

доглянути посіву — значить втратити частину дорібку на полі. В чому ж, власне, полягає той догляд?

Візьмім збіжжя. В нас прийнято в осени, як візьмуть приморозки, пасти по збіжжі, що не практикується ні в одній культурній країні і цей звичай, треба назвати звичаєм дикунським. Отже, культурний, поступовий, український господар не мусить сам пасти на посівах і застерегти свого сусіда, щоби він також не пас, бо це дуже шкідливо відбивається на врожайності. Як що місяця низькі і застоюється вода, то треба ту воду відвести. Наколи випаде на мало замерзлу землю сніг і то гру-

бою верстовою, то треба поробити продухи, ліпше пройти кіньми. На весні виполоти різні бур'яни з пшениці, вівса, ячменю, прося і т. д. Як суха весна — каткувати посіви. Не зжинати пшениці як вона загуста і вилягає, а ліпше її звалкувати, а з весни зміцнити її суперфосфатом, чи супертомасиною. Не спізнюватися з просанкою, проривкою буряків, моркви і т. д. Знищити зілля на картоплі, кукурудзі та огорнути їх.

Юловом, в інтересі самого господаря є слідкувати за правильним і здоровим розвитком своїх посівів.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

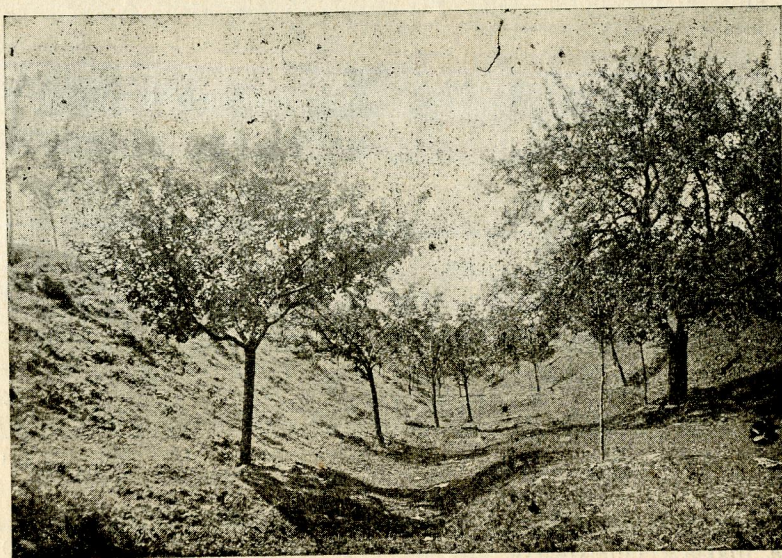
Роман Коцик.

ПРИГОТОВЛЯЙМОСЯ ДО ОСІННЬОГО САДЖЕННЯ ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВЕЦЬ.

Садити щени найліпше в осени, виїмок робиться лише для підмоклих і тяжких ґрунтів. Посаджена в осени щена, не боїться ніякої посухи, це перевірив я сам на собі. Осеню

а весна від весняних дощів набере води і задержить її.

Ями належить копати лиш там, де поле призначене під сад, не було в управі, найліпше в серпні, щоби їх як слід провітрити. Не вільно копати глибоких а вузких ям, бо по кількох роках деревце буде опукане. У глибоких ямах звичайно деревце спрямує своє ко-

Яруга обсаджена садом.

нею засадив я 100 волоских горіхів, весна цього року була дуже суха, літо також. Перший дощ впав 24. червня. Горіхів не підливав ані разу, бо нема туди доїзду; прижилися всі і мають гарні прирости.

Щоби забезпечитися від посухи на весні, треба сейчас по зборі, що мож глибоко виорати, щоби серпнєве сонце добре випекло землю,

ріння в глиб, земля більше всідається і щена враз зі землею, воздух не має доступу. Деревце за глибоко посаджене як ще трафить на каменистий або іловатий підґрунт, пропадає відразу, як однак на добрім підґрунті, слабо росте і є хирляве. Так чи саяк користи з него не буде. За глибоко посадити, найбільша помилка. Де треба ями копати, то копати широкі,

щоби коріння мало розклад поземий, а не доземий. Яма може бути як найширша, звичайно 1.20 м. у промірі а лиш 40 см. глибока. До доброго ґрунту (а лише такий під сади вибирається) і в культурі, не треба нічим при садженню ям угноювати. Замість копати ями, добре виорати поле і осеню відразу садити.

Треба приготувати колики дубові, 2 м. довгі, долиною 8—10 см. грубі, рівні, кривий кіл, безвартости. Прилагодити їх вже літом, щоби висохли. Для охорони перед пниттям, добре є, ще свіжі коли, намочити у 5% розчині синього каменя на 8—10 днів. Мочити лиш у деревляній або поливаній посудині. Розчин цей консервує навіть ліпше, чим тер або опалювання.

Приготовляючи місце під сад, пам'ятати треба про віддаль між деревами. Густо садити це марновання ґрунту і витворювання знеохоти, до саду, взаталі. Яблінки, грушки і черешні садяться високопенні 10—15 м., вишні і сливки — 5—7 м., морелі і бросквині — 3—5 м., горіхи волоскі — 10—18 м., порічки — 1.50—2 м., агрест — 1—2 м.

Нераз можна видіти селянські ново посажені садки, де високопенна щепка віддалена на 3—4 м. Це найбільша похибка при садженню щеп, на жаль найчастіше її роблять.

Замовляти щепи найліпше в осені, бо тоді є великий вибір по шкільках. Пам'ятаги належить, що дешева щепка найдорозше в'єсе, бо вона без вартости. Особливо треба вистерігатися, купувати щепи у незнамих людей, по ярмарках і тим под.

М. Подсяк.

ЯК ЗБЕРІГАТИ ОВОЧІ.

В краях де є багато різних овочів і ягід, нарід вже навчився їх переробляти на різні мармоляди, повила, варення, консерви, наливки, вина, оцти і т. п. Дуже багато цих ягід сушать і в сухому стані беруть добрі гроші в зимі, коли не має що продавати. Ще інші мають скрізь побудовані пивниці, скрині тощо в яких уміло переховують свіжі овочі аж до зими. У нас, на жаль дуже мало хто, не то що для себе але і на продаж переховати чи переробити овочів і ягід неуміють, неможуть, чи не хотять.

Сьогодні коротенько зреферую цю справу з чеського часопису „Чехословацки Земелец“, який подає вислід переховування яблука свіжими, що перевела чеська дослідна станція.

Як переховувати яблука в торфї. Перше всього береться дрібно розтертий сухий торф, насилається його на полиці чи до скринь не-

грубу верству, на торж кладеться яблука а зверху них знова верства торфу і т. д. кілька верств. Хибою цього переховування є те, що яблука від торфу занечищуються, тому кращі садівники завивають яблука в папір (краще воскований) і дають до торфу. В торфї яблука добре зберігаються. Осушка буває 9—11% а гнилих і нездалих 14—35%. Краще все ж таки видержують рен. Лянґсбертська як Боскопське. Дослідна станція каже, що в кого є добрі полиці чи плетянки (ліски) на складання яблук, то переховування на полицях нічим не різниться від переховування в скринях в торфї.

Як переховувати овочі в деревлянім вуглі. Подібно як у торфї, теж переховують овочі в деревляному щотовчену вуглі але вислід, як подає станція, є гірший як у торфї, бо яблука з гладкою корою (ляндеберська) більше гнили, а з шорсткою більше випаровували (Боскоп). Тому хто цей спосіб уживав — відраджують.

Як зберігати овочі в деревлянім трачинню. Овочі перекладається як і при способі з торфом. Досліди показали однак, що яблука, переховувані в трачинню дуже випарували і зморщилися. Чути було їх трачинням.

Як переховувати яблука в корковій дерті. Яблука укладати як і торфови, за зиму яблука переховались дуже добре. Страта на вазі була дуже мала (4.5%). Запах яблук незмівся. Гниття що правда трохи було за велике, особливо під весну. Ще кращі висліди дало переховування яблук в корковій завивених в папері.

Переховування овочів в холоді. При переховуванню овочів треба дбати, щоб температура в приміщенні була низька. Досліди виявили, що найкраща температура +1 і —2°Ц а вохкість 85%.

Переховування овочів в парафіні. При цьому способі переховування вживають парафіни тоб то овочі покривають тоненькою верствою парафіни. Мачають овочі в підогрітій парафіні. Досліди виявили, що яблука остали цілі, але вдусилися і смак їх стратився. Тому цей спосіб відкидають, бо він і дорогий.

Остаточний вислід дослідів такий: 1) Кожний сорт яблук інакше треба переховувати, отож це треба знати. 2) Для бідних переховування на плетянках є найдотідніше за всі інші. 3) Для тих що мають гроші на добре урядження приміщення — то найкращим буде переховування в корковому трачинню. 4) Для всіх випадків — треба переховувати овочі у відповідній температурі від 0 до +4°Ц.

За „Чехослов. Земелец“.

А. Гнатівський.

ЯКІ СОРТИ ГРУШОК ДЕ І НА ЩО НАДАЮТЬСЯ.

На сухі ґрунти поручають: Бере Аманлі, Добра Люїза, Боскова фляшкова, Лісова красуня, Плебанка, Бере Віліямса, Деканка комісова, Ардакпонтowa, Йозефінка мехеленська.

На вохкі ґрунти: Добра Люїза, Бере Діля, Гарді, Шарне, Кривуха (Клержо), Пуато.

Для суворих місцевостей: Бере Аманлі, Добра Люїза, Бергамот, Лісова красуня, Бере Мерода, Боскова фляшкова, Бере Віліямса, Шарне, Плебанка.

Для доріг і алей (тобто витривалі й неосипаючі овочів): Бере Аманлі, Добра Люїза, Боскова фляшкова, Бере Діля, Плебанка, Гарді, Шарне.

Скоро овочують: Добра Люїза, Бере Друарда, Віліямса, Кривуха, Конгресова, Гюйота, Марілятова.

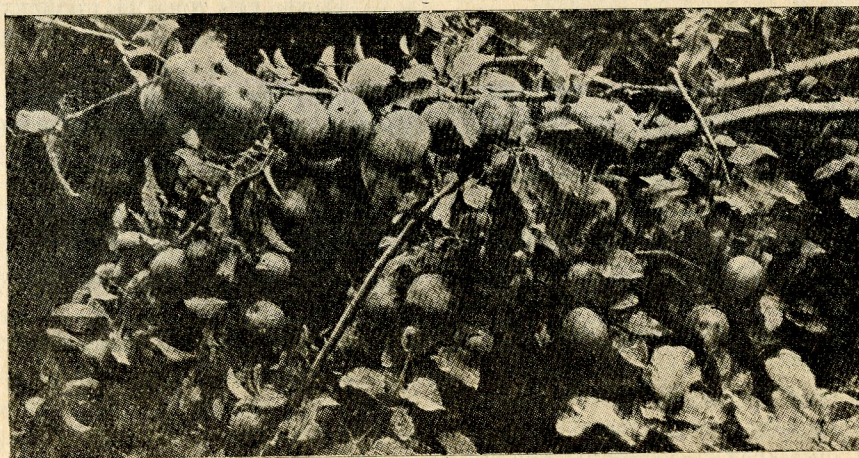
Великоовочеві: Бере Ангулемська, Боскова фляшк., Бере Діля, Кривуха, Конгресівка, Ле Брюнова, Віденка, Лектьєгова. Марілятова, Плебанка, Президент Мас, Княжна Віліямса.

М. Подоляк.

ЗБІРАЙТЕ ДИКІ ЯБЛУКА І ГРУШКИ.

Тепер саме пора почати збирати дики овочі яблук, грушок і морви по лісах та по узбіччях. В осени як раз є торг на ці насіння. Наші господарі, які хочуть розвести деревця в шкільці з насіння купують його, звичайно, на весні, але це є помилка бо насіння овочевих дерев треба сіяти в осени, або передержати їх в піску чи землі аж до весни. Кушці, звичайно насіння через зиму в піску не держать а сухе продають; таке насіння, посіяне на весні в ґрунт не зійде хіба аж на другу весну. Але не про це мені ходить. Я раджу збирати насіння диких овочевих дерев, бо воно є дороге і фірми насіннєві радо його куплять. Тим більше коли воно з дичок а не шляхотних дерев.

Зібрані дозрілі овочі треба потовчи і зсипати до бочки з діравим дном, щоб підгнили. Після цього овочі перетирається, промивається, висушується і віється та перебирається. Сухе насіння продається. Колиб овочі можна було переховати в полові сухими до весни то вилущені з таких овочів насіння буде начеб стратифіковане тоб то його можна на весні сіяти і зійде. Отож не марнуйте добра що є довкола вас. Збирайте все і продавайте тим хто його конче потребує.

Яка красота і багатство — рясний сад! Заводить добрі сорти овочів.

ВІСТИ З КРАЮ.

Південне Поділля. По 2 місячній посусі, впала 10 дневна слота, однак вона не могла вже нічого направити. Жнива почалися перед Петром, як ще ніколи так вчасно. Однак біда, що нема що жати. Все мале і никле, певно буде брак паші. Один ячмінь ще можливий. Бараболя і кукурудза доперва по дощах почали рости. Урожай вишень і черешень добрий, морель мимо посухи дуже добрий, лиш від

слоти попукали, яблук добрий, грушок і сливок мало. Виноград незвичайно рясний і гарний. — Р. К.

БІРЖА. (Львів 24. VII. деталь на ринку).

Вишні краєві 1 кг. 40 гр., чорниці 1 літра 30 гр., морелі 1.00, грушки 0.30—0.80, яблука паперівки 0.30—0.50, каляфьори 1 шт. 0.10 до 0.30, огірки 1 шт. 2—3 гр., малини гордові 1 кг. 1.00, помідори 1 кг. 0.80, капуста 1 гол. 0.5, паприка 0.10, баклажани 0.50 гр.

Обнижка цін помічних азотових погноїв

Одним з найважливіших складників і конечних для розвою тварин і рослин є азот. Азот є толовою складовою частиною тваринної і рослинної білковини. Без азоту життя тварин і розвій рослин було б неможливим.

Тваринам подаємо азот в пашах, багатих в рослинне або тваринне білко (отруби, макух, зерна стручкових рослин, молоко, м'ясна мучка і т. п.). Рослини побирають азот зі землі. Азотові сполуки з яких можуть користати рости не даються довго заховати в землі, і оскільки їх не заберуть рослини, вилугує і відпроваджує їх вода. Щоби забезпечити рослинам достаточну кількість азоту, потрібну для їх розвою, конечним є засилувати рілля стало азотовими погноями.

Рільники про те дуже добре знають і засилують ґрунт чи то обірником, чи зеленими погноями, чи компостом. Ті всі органічні погної є всесторонні і повні.

Часто ростина потребує спеціально більше одного складника тих погноїв, чи то азоту, чи фосфору чи потасу. Щоби цьому зарадити, витворює промисл отсі помічні погної.

Продукцією азотових погноїв в Польщі займаються тільки Сполучені Фабрики Азотових Сполук в Мосціцах і Хожові, які співпрацюють з сільсько-господарськими організаціями і рівночасно з Товариством „Сільський Господар“.

Співпраця та полягає на тім, що фабрики доставляють рікрічно безплатну кількість азотових погноїв на перепровадження досвідів під наглядом інструкторів-агрономів. Досвіди ті мають за ціль виказати так з одної сторони потребу тих навозів для правильного розвитку рослин, як з другої сторони виказати поплатність їх ужиття.

Азотові погної належать до найдорожчих і в часах теперішньої господарської скрути в дуже багатьох випадках недоступні для дрібного рільника ізза високих цін.

Зібраний з досвідів матеріал був тим товчком, який вказав Дирекції Фабрик стреміти до значного обниження цін навозів і в той спосіб дати можливість їх ужиття серед широкого загалу дрібних хліборобів. В тій цілі подбала Дирекція Фабрик про зниження коштів продукції азотових погноїв в слідуочий спосіб:

1). Всі Фабрики Азотових Сполук підпорядковано під один заряд. Сцентралізовання бюр дало певні ощадности. Рівнож сцентралізовання закушів сирівців уможливило їх набуття на корисних умовах.

2). Дирекція Фабрик поширила свою діяльність на продукцію інших технічних виробів, на яких осягнула значну надвижку, якою покриває недобори продукції азотових погноїв.

Крім цього уряд причинився для хліборобства значною помічю в обнижці перевозової тарифи, передовсім відносно до азотових погноїв.

Повищі обставини уможливили Дирекції Фабрик значну обнижку цін азотових погноїв на рік 1934/35, яка виносить 10—15 процент попередньої ціни і більш 50 проц. ціни в часів доброї господарської конюнктури в році 1927/28. Так великої обнижки цін не стрічаємо в жадній ділянці іншої промислової продукції.

Вагон (15 тон) 22 процентового азотняку коштував досі 5.082 зл. а тепер тільки 4.125 зл., разом з опакованням франко відборча стація (за 100 кґ. погною — 27.50 зл.), то є 957 зл. менше, як досі при ціловагоновім відборі.

Під сучасну пору продукується азотняк, який має около 24 кґ. чистого азоту в 100 кґ. погною, то є 24 процентовий азотняк.

Вагон (15 тон) 24 процентового азотняку коштував досі 5.544 зл., тепер коштує тільки 4.500 зл. разом з опакованням франко відборча стація (за 100 кґ. 30 зл.) то є о 1.044 зл. менше при ціловагоновім відборі. За ту різницю цін на однім вагоні можна додатково купити около 5.5 тон 30 процентової або 10 тон 16 процентової супертомасини.

Хлібороби звикли уживати 15.5 процентового азотняку. Вагон 15-тоновий 15.5 процентового азотняку коштує 2.955 зл. разом з опакованням франко відборча стація (значить 100 кґ. коштує 19.70 зл.).

„Сільський Господар“ перепровадив досі значну кількість навозових досвідів а в тім передовсім в азотняком і супертомасиною. Філії „С. Г.“ і повітові агрономи посідають досвідний матеріал, який уможливорює зорентуватися в рентовности ужиття азотняку і супертомасини.

Звертаємо увагу наших хліборобів на цю обнижку цін погноїв, маючи на увазі перепроваджене загальне вичерпання збіжжєвих запасів наслідком неврожаю. Ужиття помічних погноїв може в тих обставинах бути більше рентовним, чим в часах нормального врожаю.

По ближчі інформалції в повищих справах належить звертатися до Філії „С. Г.“, повітових агрономів і до Повітових кооперативних осередків.

Инж. І. Липчук.

В. Королів (вет. лікар).

Хвороба моровиця у свиней

Моровиця у свиней виникає часто з такою великою силою, що за короткий час розповсюджується по всій місцевості, і пропадають за малим не всі свині. Взагалі боротьба з свинячими пошестями до останніх часів була майже неможливою, а тепер проти деяких хворіб є певні засоби, якими можна і взагалі уникнути немоці, і вирятувати вже захворілих свиней.

Тепер розрізняють три окремих пошести на свинях: свинячу бишигу або червінку, грудну хворобу і кишкову пошесть (чуму). Отже всі ті хвороби можуть нападати на свиней одночасно.

Звичайно, по самих тих зовнішніх ознаках, якими виявляються всі ці хвороби, дуже трудно розрізнити одну від одної.

Помічають тільки, що бишига найчастіш нападає під час спеки на свиней, що мають від 3-х місяців до 1 року. Запевнеж пізнають свинячі хвороби тільки тоді, коли вчена людина роздивиться крізь побільшаче шкло тих мікробів, що викликають пошесть. Але для звичайного господаря яка саме з нагаданих хвороб напала на його свиней не дуже і важко, бо все одно рятувати хворих свиней зможе тільки ветеринарний лікар. Через те не будемо розповідати про кожну хворобу зокрема, а вкажемо лиш на загальні прикмети моровиці на свині.

Свинячі пошести частіш виникають в літку, з'являються не сподівано і здебільшого дуже швидко душать слабих свиней.

Починається хвороба із великої пропасниці (внутрішній пал 41—42 і більш ступенів). Хвора не їсть стає сумна, квола, хвіст у неї розкручується, і з'являється велика охота до води. Здебільшого захворілі свині залазять у солому чи підстилку і шукають собі холодку та затінку. Дихають вони тяжко і з рота виходить неприємний дух, іноді починається кашель та нападає велика безупинна бігунка (зірчка). Тим часом по різних частинах шкіри, переважно на голові, вухах, в'язах та череві виявляються червоні плямки, що згодом робляться все темніші й зрештою стають мідяно бурякові. Але іноді при бишизі так, що свиня здихає раніш, ніж почне червоніти шкіра; таку хворобу звичайно звуть „біла бишига“. В інших випадках неміч тягнеться довше, й смерть приходить 6—8—12-го дня. Тоді вже плямки бувають дуже помітні, а іноді то й злива-

ються проміж собою так, що вся шкіра скажемо, на череві стає немов облита буряковим квасом. Як-коли то у хворих свиней шкіра починає поволи одпадати, мов ошпарена. Зрештою хворі свині зовсім знесилюються, охляють та волочать задні ноги, коли їх переганяти з місця на місце. Звичайно інші хвороби тягнуться довше, як бишуга, й трапляється, що де-які свині вичухаються.

Уникнути бишиги на свинях можна прищипкою, що робиться такимже способом, як і сибірчана (ліки запускають під шкіру двічі через 12—13 день). Недавнож знайдено такі ліки, що ними можна вирятувати вже і захворілих свиней (так звана протибишигова сироватка). Але ж і сироватку слід пускати під шкіру й, значить, користуватись нею без лікаря не можна. Останніми часами знайдено такий самий спосіб і на інші дві свинячі пошести. Сироватки ці вживається не тільки як ліку, коли вже свиня захворіє, але і заздалегідь. Тоді ті свині, яким було зроблену прищипку сироватками, не бояться зарази й не гинуть від моровиці.

Взагаліж пильнують, щоб перешкодити розповсюдженню пошести. Через те дужих свиней держать окремо по різних хлівцях, поділивши на невеличкі гуртки. На пашу хворих не випускають: люде, що доглядають хворих до чужих не дотикаються. Здохлих глибоко закопують на „падалищах“, або по байраках та в ровах. А хліви та карники обмивають гарячим лугом та вапняним молоком, попередку вичистивши та спаливши гній.

М'яса хворих краще не вживати, хоча, коли свиню дорізати одразу, як тільки почнеться хвороба, м'ясо їсти можна, хто звісно, тим не гидує. Але всеж фляків вживати на страву не можна.

Між іншим, коли буває небезпека, рають подавати свиням у пійло соляної кислоти (краплинок 20—30 за весь день на одну дорослу свиню). Хворим на кишкову неміч заливають глауберської соли (2 ложки соли розробляється у шклянці води залишки через день), настойки опію (краплин 10—15 що дня на 2—3 рази), а щоб зменшити гарячку, вживають антифібрину, саліцелового натру, іноді й хіни (тричі що дня, скільки набереться на вістря кінчастого ножа або держала чайної ложечки). Підчас великої гарячки хворих обливають холодною водою.

Навий наступ лихви на хлібороба

Баламучення села для визиску.

(Допись з Глинян).

Перед війною 1914 р. мала Глиняницяна около 20 різних кас позичкових. В самих Глинянах було їх до 18. Найбільшою і найсоліднішою було Т-во Задаткове. Другою християнською касою була польська мала, а решта були жидівські здебільшого дрібні.

І ті дрібні власне далися добре в знаки нашим хліборобам через те, що наперед напишали селянам гроші, а при віддачі були лише плачі, фантовання, ліцитації, бійки та арешти.

Обдовження селянства було страшне, а в деяких селах як Кривичі або Полохів просто безвихідне. Світова війна стримала фантовання, ліцитацію і „парцеляцію“ селянських ґрунтів.

Не диво, що вже тоді находилися люди, головню священники як прим. в Перегнові або Полохові, які рятували своїх людей перед пропастю і основували сільські каси.

По війні відновило свою діяльність Т-во Задаткове, яке в 1925 р. крім інших відділів оснувало між іншим і молочарський відділ, що його в 1929 р. перетворено в окрему установу Районову молочарню, яка грає ролю головного доставця гроша в готівці Глиняниціні, але не в формі позичок, а тільки в виді платні за молоко.

Більше як 1 і пів мільона золотих виплатила Р. М. своїм доставцям за молоко. Крім того дбає Р. М. про ґрис, необхідний до раціональної годівлі худоби, а тим самим до збільшення молока. Того ґрису перепродала Р. М. в останніх двох роках без зарібку для себе 22 вагонів.

Допомоговий фонд при Р. М. виплачує кожному членови в разі загибелі його корови 60 зол. допомоги або й більше, якщо доставець зголосить добровільно свої корови до допомогового фонду. До нині виплатив Д. Ф. 2.277,47 зол. за 27 штук погиблих корів.

Р. М. удержує вет. лікаря, який дає її членам безплатну вет. пораду, а за мінімальною оплатою і лік. вет. поміч в випадку захворювання якихнебудь с. т. тварин.

Р. М. ширить кооперативну свідомість шляхом улаштування кооп.-молочарських анкет по селах та розповсюджує с. г. літературу Кооп. Молочарство 25 прим. і Сільський Господар 150 прим.

З початком 1930 р. змехалізувала Р. М. своє виробництво і випускає на ринок масло, за яке має належну ціну.

Всі ті досягнення Р. М. ще невистарчають і не думається на тім станути. В своїй

праці для села має Районова Молочарня великі перепони. В останніх двох роках во-скресаются в Глинянах і районі передвоєнні „позичкові каси“, правда не приватні, а тільки „кооперативні“ і не чисто кредитові, а прим. „кредитово-молочарські“ або й просто „молочарські“.

Хтож ті захисники селянства? В тім то й річ, що добродіями тими є люди, які поняття не мають в обробці землі а тим більше в молочарстві, а всею парою беруться до того. За молоко дістанете у них кольонську воду, мешти, панчохи, краватку, хустку, матерію, гроші „на конто“, а як не маєте корови, то й гроші „на корову“. Давайте тільки вексель, а довг сплатите молоком.

І робиться щось страшне! Одурманений народ летить, бо дають „дурно“. Народ бере, величає спасителів, оден другого переконує, що „там“ платять більше за молоко, а Р. М. проклинають, бо та бере молоко... за дурно.

— „Досить нас рабувалисьє!“...

— „Ого! Скінчилося ваше пановання. Ми вже не такі дурні давати вам „уділи“.“

— „А чому „там“ не беруть „уділів“? То так свої рятують своїх?“

— „Давайте 100 зол. на конто, а як ні — то я знаю, де дають! (А молока ще нема, бо корова ялова і ще не побігала).“

І так находяться поодинокі дезертири не лиш з поміж звичайних членів, ба навіть найшовся між ними член. Надз. Ради Р. М. За ним багато „хапулів“, яким в Р. М. все було мало „зачету“ і вічно сиділи в довгах. Люди беруть тандиту, гроші „на конто“, гроші „на корову“. По хатах „вони самі“ розносять: бері! — Чомуж не брати, як самі дають за дурно? Зрештою — буде війна і довг пропаде або в найпіршім разі продасть баба „курку“ тай сотка — сплачена...

Час йде, а він — то добрий лікар.

„Там перенесли виплату за молоко з 1-го на 20-те, щоби доставець не міг контролювати, кільки платить Р. М. а кілько „вони“.“

Корова не доїться від теляти до теляти. Перестав чоловік носити молочко, бо й дітям нема, аж тут картка від адвоката за 1.50 зол.

За 1933 р. виплатили „там“ за 1 л. молока майже на 1 грош дешевше як в Р. М., а прим. в червні ц. р. заплатили по 20 червня 1.3 ґр. за товщеву одиницю тоді як Р. М. за червень виплатила 2 ґр. (7 пунктів висше!).

Колись „він сам“ приносив гроші то хати,

а тепер доставець шукає його і не може ніколи застати дома.

Обрахунок не переводиться на книжочці доставки молока а тільки: „ну, ну. Ще носи. Я тобі скажу, коли буде шлюс“.

І стається сподіване чудо. Найбільший горлач німіє, бо обіцяних грушок на вербі нема. Набрані гроші вилазять боком. Настає отверезіння. З Кривич забирають машину.... Балучинці покривають велике маинко кружлівкаря і вертають до Р. М. Скнилівці і Бортківці масово підписують заяви і вступають в члени Р. М. „Блудні сини“ вертають з інших сіаниць до Р. М., а вона без докору дає і конто і грис і допомогу і найліпшу ціну за молоко.

— „Вибачте, але бігме — лихий мене попутав“...

— „Чи приймете мене назад до себе?“ — „Просимо, просимо“ — відповідаємо. І бувші дезертири — це наші тепер найкарніщі доставці. Вониж відбули найліпшу „практику“... на своїй шкірі.

Спитає хтось: „А якже тепер у Вас? Перде відбули добру школу і Р. М. не має з тим клопоту“?

Так добре воно ще не є. По перше: За кольонську воду і краватку треба таки заплатити і то молоком, бо так було умовлено тоді як давалося „за дурно“. По друге: наш селянин доти не повірить, поки не „помацає“. Отже є ще села, які „мацають“ і роблять „практику“ де ліпше. І так: Печенія, Солова і Станимир позбулися вже нашої кружлівки. Колись свідоме село Куровичі, а далі Туркотим і Підгайчики дочекаються до того, що теж заберемо машини. За те такі села як Словіта і Якторів і багато інших вже не дасться себе збаланувати, вони вже знають в чому діло і все як треба розберуть.

Таку язву переживає Глинянщина. Коли воно то всьо скінчиться? Тоді, як наш хлібороб буде мати свідомість, що користь може йому принести лише його власна кооперативна організація, якої провідників вибирають члени і їх діяльність контролюють. Всякі інші організації чи приватні підприємства, які нічим не є звязані зі селом крім визиску і яких діяльність селянство не може контролювати, як що в додатку вони опиняться в руках несовісних людей приведуть скорше чи пізнійше до пошкодження тих, що у своїй несвідомості пішли на обіцянки.

Несвідомі дорого заплатили за цю науку і думаємо, що це буде пересторогою для інших.

Кооператор.

Від Редакції. Містимо допись кооператора з Глинян, бо він навітлює ті нездорові умови праці на селі, які творяться завдяки не-

свідомості наших селян. — Як давнійше різні лихварі напихали селянам гроці на те, щоб їх пізнійше обдерти, а то і позбавити землі, так сьогодні множаться по селах нові лихварі, які приманюють селян грошовими зачетами, а що пірше всякою для села неспридатною тандитою. За це все кажуть собі платити продуктом. Найвищійшим продуктом є молоко. І так повстають різні нові молочарні під боком вже існуючих. Баламутять селян, відтягають їх від власної організації різними обіцянками на те, щоб опісля несвідомих немилосердно використати а організацію завалити.

Таких випадків як в Глинянщині маємо в краю більше і не один вже гірко заплатив за свою несвідомість.

Булоб вказаним, щоби подібні випадки як в Глинянщині, подавати до Редакції, бо це буде пересторогою для легкодушних.

70-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ІНЖЕНЕРА.

Дня 28. липня ц. р. доживає 70 літ доцент Української Господарської Академії в Чехословаччині, інженер шляхів Євген Олександрович Сокович. Народився він 28. липня 1864 р. на Полтавщині. Місце сталого замешкання на Україні Золотоношський повіт на Полтавщині — м. Іркліїво. Високу фахову освіту дістав в Інституті Інженерів Шляхів Комунації в Петербурзі, який скінчив р. 1893. Після скінчення інституту мав надзвичайно широку і різноманітну працю на залізницях: Середнє-Сибірський, Тифліс, Карський, Астраханський, Катериненський, Владикавказський, Волго-Бугульмінський, Московсько-Курський. Довший час був начальником руху на Владикавказькій залізниці та завідателем Волго-Богульмінських Залізниць. З р. 1917 працював на залізницях України, а на початку 1918 р. (за часів, Центральної Ради) був Міністром Шляхів України.

На еміграції від р. 1922 працює в Українській Господарській Академії (Чехословаччина) як доцент та управитель катедри меліорації, виховавши там кілька десятків інженерів гідротехніків і давши меліоративне знання 125 інженерам-агрономам. До війни був співробітником кількох фахових журналів. На еміграції написав багато праць, з яких кілька вишло в світ в українській мові: Нарисна геометрія, ст. 464, Меліорація — 760 ст., Залізнична політика — 216 ст., Залізні дороги — 225 ст., Логарітмічна лінійка А. Нестнер 28., і інші.

Праці ювілята є надзвичайно цінними й користуються високою оцінкою чужоземних фахівців.

Бажаємо Шановному Ювілятові ще довгої і продуктивної праці на користь рідного народу.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 81. Як оберіпати сад від вітрів?

У нас люде охоче закладалиб сади на полях, але з досвіду знаємо, що у нас вітри і бурі в літі оббивають всі овочі, так, що пожитки малі. — А. Б.

— На вітри є рада. Це живоплоти з дерев особливо з боку вітрів. Як ці живоплоти засаджувати, з яких дерев, та як плекати, пишемо докладно в календарі С. Г. на рік 1935, що вийде десь у вересні.

Ч. 82. Коли саме краще садити дерева в осени чи на весні?

— Для більшості наших земель — краще садити в осени. Всі ягідні куці садяться лише в осени. Зрештою про це знайдете і в статті п. Коцика та в книжці Панашія „Практичне Садівництво“ (90 гр.).

Ч. 83. Подайте добру сушарню на лічнічі зела.

— Плян і перекрій та опис доброї і дешевої сушарні уміщуємо в календарі Сіль. Господаря на р. 1935. разом тамже подаємо кілька статей про управу найголовніших лікарських рослин, відомого спеціаліста п. інж. М. Гавриленка у Львові, Личаків 32.

Ч. 84. Чи можна збути у Львові насіння лісових дерев?

— Зверніться в цій справі до Спільки лісників, Львів на Скалце ч. 1. Насіння жовтої акації, білої акації та садовини купує кооп. „Рій“, Львів, Бляхарська 20.

Ч. 85. Чим лікувати пархи на конях?

— Докладно про це знайдете в книжці Д-ра Стахурського „Ветеринарний лікар“, або в книжці В. Короліва „Скотолічебник“. На разі радимо натерти місце з пархами мастю, яку зробіть по такому рецепту: дегтю 100 гр., сірчаного квіту 100 гр., зеленого мила 200 гр. і спирту 200 гр. Цією мастєю треба натирати 5—6 день під ряд.

Ч. 86. Чи можна стинати бараболиння і бурячиння?

— Коли рослина ще не дозріла, то шкідливо є обтинати картоплинню чи обривати гичку в буряків. Рослини від цього марніють. Можна обтинати тоді вже як бульба достигне а буряк не росте. Зелене бараболиння давати худобі шкідливо, його треба заквасити в ямах, в мішанці з іншою пашою. Бурячиння давати по трохи теж в мішанці, хоч це останнє можна сушити на сіно.

Ч. 87. Видшкодовання почта має запла-тити.

Вже другий раз дістаю посилку з почти

яка є пошкоджена. Чи можу де скаржитися? — **Мариняк І.**

— Розбиту посилку найкраще не приймати, а зараз же заявити, щоб зважили, переглянули її та списали протокол на почті. Почта страту поверне, але як що Ви посилку прийняли, а потім заявите, що Вам щось бракує, то пропало. Теж саме з листами з Америки.

Ч. 88. Який прилад найліпший до віщування погоди?

— Досконалого приладу, щоб вгадував погоду на пару днів немає. Найліпшим для Вас буде звичайний барометер, що коштує від 15 до 25 зол. у Львові. Ліпший гідрометер (Лянбрехта) коштує 45 зол.

Ч. 89. Де дістати підручник англійської мови?

— Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання веде курси англійської мови і має видані до цього лекції. Радимо Вам записатись на ті курси. Пишіть на адресу: Чехословацьчина Ukr. Technicko-HospodarskyInstitutPoděbradyПишіть виразно своєю адресу а прізвище, бо ми не розібрали.

БУРЯНИ ЧОРТ БЕРЕЖЕ.

Коли не вірите, що кажу правду, то переїдьтеся по наших полях де вже збіжжа стоїть в копах. Там на вижатих нивах зауважите полишені кунки якогось недоторканого зілля. Мисливий скаже, що це полишено для перепелиць, щоб мали де ховатися від яструбів, а дотепний міщух скаже що це для мишей аби мали де ховатися, а я кажу, що це полишені буряни, ости (осет — бодяки) для насіння. Женці жали збіжжа, а чорт відвернув серпа від свого зілля. — Так, оминули і забули. Сміється чорт, що розсіє і в цьому році по нивах господарів хопту. А гляньте на межі — скільки тих бурянів, як живоплоти. Сусід боїться вижати, щоб другий не сварився — хай мов випасе корова. Але корова теж не дурна, вона спасе все ліпше а бодяки і хопти залишить. І тут чорт береже хопту... Війтеся Бога, християне! Пощо даєте таку волю чортові. Та скоїть оті всі буряни, ще заки вони не висілися. Згорніть на купу, а як висохне — спаліть. Ви ж хіба забули, що тепер і закон карає тих хто лишить на полю осет. Невже чорт пцей поглузує з вас, як зобачить хопту поліцай? Не дайтеся нікому обдурити, не дайтеся до клітки посадити бо це сором — бути караним... за бодяки.

Інж. І. Лапчук.

ЩЕ ПРО СОРТИ НАСІННЯ І ЙОГО БАЙЦУВАННЯ.

Нав'язуючи до повищої статті інж. М. Нищого в 14. числі „Сільського Господаря“ з 1934 року, подається до відома Шан. Читачів, що у Львові повстало наше підприємство, яке виробляє байцу до заправлювання насіння збіж проти головної, снітію і ржі під назвою „Куроль“. Спосіб ужиття цієї байци є поданий на кожному опакуванні. До набуття є ця байца в кооперативах, складах „Народної Торговлі“ та в Господарський Торговлі інж. Б. Поповича у Львові, вул. Руська 20. Ціна пачки від 60 до 1.10 зол.

РІЗНЕ

ЗДЕРЖАЛИ ЕКЗЕКУЦІЇ.

Скарбові влади здержали екзекуції в рільництві на час жнив. Екзекуції на селі зачнуть переводити від половини серпня.

ПОДАТКИ В НАТУРІ.

Мін-во скарбу видало розпорядок, що залеглі податки зперед 1. січня 1932 р. можна буде сплачувати в натурі, тобто різними продуктами, опаловим матеріалом, мануфактурою і т. д. В той спосіб можна сплачувати податки: ґрунтовий, доходний, від спадку й даровизн й маєтковий.

Хто купує на рати мусить знати, що новий торговельний кодекс обов'язує від 1. VIII. с. р. слідує: Умова купна не може виключити ні обмежити гарантії за хибі товару. Також умова не може утруднювати доходження купуючого в справі хиб товару. Не важне застереження, що купуючий мусить заплатити повну ціну, коли не сплатить одної рати. Продавець може поставити таке жадання тільки тоді, коли купуючий не заплатив двох рат, які разом є більші як одна пята часть ціни товару. Не можна робити застереження, що купуючий трапить право до заплачених рат, як не заплатив решти ціни купна. Коли ціна більша, як 15.000 зл., купуючий не може користати з вище згаданих полекш.

Кооператива „Шовк“ в Самборі подає до прилюдного відома наших годівельників, щоби не присилали невисушених коконів, бо невисушені в скринках чи пачках заплісняють і страять цілком на вартости.

Кокони повинні бути запарені як на стороні 91, 92, 93. в підручнику Др. Гнатевича описано. Не запарених коконів кооп. „Шовк“ не приймає.

1). За кокони першої сорти (чисті, тверді, великі, поєдинчі) кооператива платити буде 72. сотиків за літру.

2). За кокони другої сорти (двійняки, м'які, невеликі, поплямлені) платити 24. сотиків за літру.

3). Шовкова, чиста вата з коконів 6. зол. за 1. кг.

Кокони присилати належить не скорше як 15. вересня 1934 р.

До того часу повинні сохнути в них ніколи не сенці. Кокони користають зі знижених тарифи поштової, як живностеві пачки.

Українських годівельників, що не належать до кооп. „Шовк“ повідомляємо, що кокони приймаємо а conto уділу, який виносить 20. зол. і 4. зол. вписове.

В Самборі, вул. Замойського ч. 7.

Управа.

ЦІНИ НА ДЕРЕВО.

Львів, Тернопіль, Станиславів, в червні 1934. за 1 кубічний метр. Кльоци 4 м. довгі 35 см. грубі ялицеві і смерекові — 13.50 зл. Соснові 15 зл. Дубові 3 × 40 см. 72 зл. Ясеневі — 65 зл. Яворові — 75 зл. Букові — 25 зл. Ольхові — 55 зл.

Дерево опалове. Букове і грабове за 10 тон — 135 зл. Соснове — 150 зл.

Концентраційні табори, в Березі Картузькій далеко на Полісся вже наповнюють покараними. Багато в них пішло вже наших людей. Працюють там при направи доріг, рубання лісів і т. п. робіт. До табору рідні арештованого можуть висилати посылки живностеві, бо в таборі на денне удержання 1. особи відпущено — 28 грошів.

Спеки в Китаю і Америці. Газети повідомляють, що в Китаю спеки доходять до 43° Ц. в тіні. Рижові поля висихають, врожаю не буде. Риж може подорожати. Подібно сповіщають в Америці це тепло доходить до 48° Ц. Прерії висохли зовсім. Загрожує голод і пошесть. Люди вирізують худобу, яка гине без пащі і води.

Повінь і зливи навістили Підкарпаття, Лемківщину, Перемищину, Львівщину, Жовківщину і інші. Багато людського добра попало з водою або зігнило. Багато людей побив грім та потопилось у воді. Ще гірші стихійні нещастя навістили Польщу, де нараховують до 400 осіб, які втопились. Останні всти кажуть, що в Румунії не ліпше.

РІШЕННЯ КООПЕРАТИВНОЇ РАДИ.

Недавно відбулося засідання Кооперативної Ради. Рішено між ін. обмежити закладання кредитових кооператив, бо є випадки, що кредитові кооперативи повстають в цілях спекуляційних. Кооперативна Рада усталила лісту т. зв. господарських централів. Вкінці обговорено проект заведення навчання про кооперацію у всіх школах в державі

Безробітних в Польщі було в половині сего місяця 300.604 осіб на 2.445 осіб менше як на початку цього місяця.

ЗБІЖЕВИЙ МОНОПОЛЬ.

Чеське правительство видало розпорядок, яким вводить збіжєвий монополі. Окреме товариство буде мати виключне право скупляти збіжжа, продавати його млинам і установляти ціни в рамках означених розпорядком правительства. Пшениця

буде коштувати 170—190 Кч (34—40 зл.), жито 130—145 Кч (26—30 зл.). Хлібороби дістануть з того 158—178 Кч за пшеницю і 118—133 Кч за жито. Решта піде на адміністрацію. Хлібороби можуть продавати збіжжа тільки монополевим. Торговля мукою і мучними продуктами вільна.

Ціни збіжжа дкя 25. VII. Підволочиська за 100 кг. Пшениця 17—18 зол., жито 13—15, ячмінь 14.25, овес 12—15, ріпак 36.50—37 зол.

ГРОШІ: Доляр 5.27, чеськ. кор. 22гр. франк фр. 35 гр. нім. марка 1.98—2.00 зол.

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

**Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО**
Львів, Ринок, тел. 16-21.
(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)
Має стало на складі всі ліки і специфіки.

ЧИСТА ЦИНКОВА БЛЯХА

найтриваліший ощадностевий матеріал до криття домів, церков, веж, стражниць, ганґарів.

Знаменитий матеріал декораційний.

„BLACHA CYNKOWA“ Ska z o. p.

Katowice, Marjacka 11.

ПАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

**ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.**

ОГОЛОШЕННЯ

БЛЯХА ЗАЛІЗНА ПОЦИНКОВАНА

є **найтривалішим** матеріалом до покриття дахів, вона не вимагає жадної консервації і тому є

найтаньша.

є **огнетривала** бо видержує 1400° вогню а не топиться, не крушіє, не тріскає як і інші матеріали. Не вимагає тяжкої а через те дорогої фахової конструкції бо є **легка.**

Тому, що це є матеріал **негнучкий**, дається прикріпляти до лат, що є на 12—20 цм. віддалі від себе.

Така бляха дає **велику ощадність** у випадках за забезпечення від вогню і виплачується за кілька літ.

Набути можна в складах заліза або впрост
**BIURO SPRZEDAŻY WYTWÓRNI
BLACHY CYNKOWANEJ**
Ska z ogr. odp.

Katowice, Powstańców 50.

Tel. 323-16 i 323-17.

Примініюйтеся до теперішніх господарських обставин в рільництві.

ЦІНИ АЗОТОВИХ ПОГНОЇВ **зїстали знова ЗНАЧНО ОБНИЖЕНІ**

**Передовсім велика
обнижка припадає на
зближаючийся осінній
сезон (подробиці в цінниках)**

**Відносно азотняку того най-
важнішого погною в осени
різниця ціни на 1 кг. азо-
ту в порівнянню до місяця
червня цього року виносить
29 грошів.**

**на 15 тоновім вагоні
азотняку (24 процент)
Різниця ціни виносить 1.044.-**

За цю різницю можна понадто набути 10тон (16 проц.) супертомасини.

Всяких інформацій і вияснень уділять

Всі господарсько-торговельні організації,

Сполучені Фабрики Азотових Сполук в Мосьціцах і в Хожові

як рівнож

Їх Представництво у Львові ул. 3. Хшановської 5. тел. 57-92.

Господарі і агрономи!

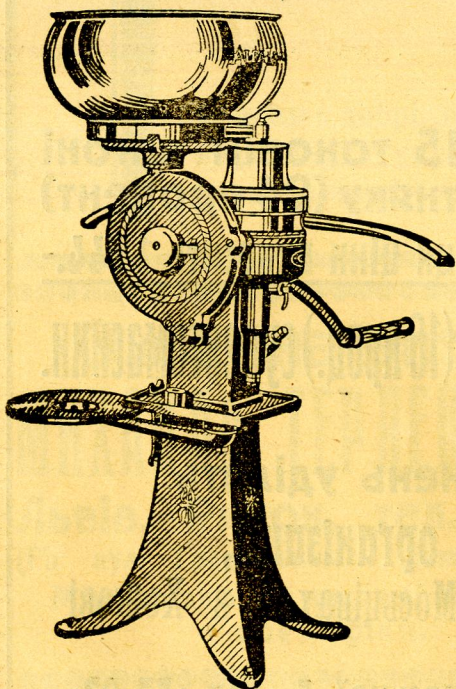
У своїй праці не забувайте, що найкращий вислід у зборі та найліпший економічний ефект дають серед сучасної господарської кризи тільки

Калуські і Стебницькі Потасові
солі, Сильвін, Калімаг й Каїніт

Бюро продажі:

„ТЕСП“ у Львові, пл. Смольки 5.

Купуйте потасові солі та каїніт у консигнаційних складах Повітових Союзів через „ЦЕНТРОСОЮЗ“ — ЛЬВІВ

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

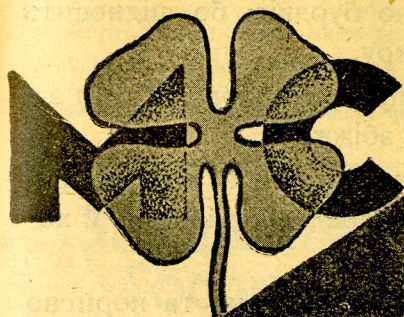
Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Завдання Кругів і Філій Сіл. Господаря на осінь.

Інж. М. Каплистий: Ще про недомагання нашої господарки.

Інж. О. Яхницький: Як годувати баранів, буряки та моркву.

Др. М. Холєвчук: Придбайте засоби паші на зиму.

Інж. М. Каплистий: Завваги до нашого свиноводства.

Садівництво і городництво.

О. Василенко: Як закладати промислові сади.

Качорівський Василь: Сірі будні села і як з них вийти.

Інж. Гнатовський: Особливості росту деяких яблунь.

Інж. І. Л.: Потасові погної потрібні для сіл. господарських рослин.

Інж. Б. Волинець: Ще про озимий ріпак. Запитання і відповіді (90—100).

Вуйот: Супертomasина під осінню сійбу.

З життя товариства.

Рікне.

Ціни на сіл. господарські продукти.

Оголошення.

СУПЕРФОСФАТ

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

що має в собі 16%, 17% або 18% фосфорового квасу, який розпускається в воді, є від кількадесять років випробованим і найпожиточнішим фосфоровим погноєм, який спеціально надається під ярівні посіви.

найвидатніше підносить врожаї збіж, окопих, конюшин, трав і городовини.

дуже сприяє розвою буряків, бо підносить в них кількість цукру.

збільшує тугість (міцність) соломи й тим запобігає вилягання збіжжа.

робить рослини сильнішими й відпорнішими, охороняючи їх перед шкідниками й хворобами.

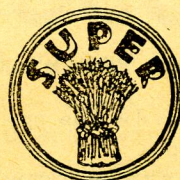
підносить ґатункову вагу зерна та корисно впливає на його виповнення.

прискорює дозрівання та дає добрі й вчасні врожаї, що добре переховуються.

зужитий в кількості 200—400 кг. на гектар, добре впливає на ділання інших мінеральних погноїв, уможливаючи їх доцільне використання.

тільки в мішках запльомбованих зі знаком охоронним

SUPER

SUPER

дає ґваранцію, що-до кількості фосфорового квасу, який розпускається в воді.

СУПЕРФОСФАТ

під ярівні посіви можна набувати у всіх Організаціях і Фірмах Рільничо-Торговельних та в Складах Штучних Погноїв.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . . 2.— зол.
за пів року . . 4.— „
за цілий рік . . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодиноким число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Ziemelnyj Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і чверту сторінку окладки 50% дорожче.
За оголошення в тексті . . . 30/ „
Дрібні оголошення по . . . 30 сот. за слово.

Завдання Кружків і Філій „Сільського Господаря“ перед осіннім сезоном

Зближається осінь, а з нею важні роботи, від яких залежатиме в великій мірі вислід слідуючого року. Як посієш, так будеш збирати, каже народня мудрість. До осінніх робіт належить вже приготуватися. На цьому місці не торкаюся річей, які кожний зосіб-на мусить виконати, як на пр. приготування поля, а обмежуся до обговорення справ, які треба виконати гуртом — в Кружку а навіть Філії „Сільського Господаря“.

Насіння: Мусимо повести кампанію за штандартизацію збіжжа, щоби перестали трактувати селянське збіжжа на ринку як „хлопське“ чи „збірне“. Мусите знати, що одною з найбільших перепон наших сільсько-господарських кооперативів в збуті збіжжа є факти, що нема однородного зерна пшениці чи жита. Кооператива не може предложити прібки збіжжа, яке має до збуту. Самі про це добре знаєте. Отже коли залежить Вам на добрій ціні то мусите тепер приступити до збірної акції — сіяння однородного сорту пшениці чи жита в селі коли не в районі.

Не менше важною справою є охорона збіжжа перед шкідниками і хворобами. В тій цілі гуртом треба взятися до байцювання насіння. Кожний середник є добрий, чи синій камінь, чи формаліна, чи успулун, аби тільки виконати само байцювання солідно і точно після припису що до ужиття даного байцу. Не вистарчить це робити поодиноким

ми господарями; до того треба взятися гуртом — всім, хто сіє озимину.

Також помічні погної потрібні. Щоби не переплачувати і уникнути т. ск. сміття, бо помічні погної мимо строгих законів далше шахрують, треба гуртом зібрати замовлення, кілько, яких і коли буде хто потребувати.

Не менше важною справою є сіяння сівалкою. Майже в кожному селі вже є вона. Але кілько поля засівають нею? А кілько похибок видиться в сіянні сівалкою? За гусю, за рідко, пропущені рядки, сіяні два рядки на купу і т. п. Належить отже пригадати: що сіяти сівалкою повинні всі; що треба відповідно сівалку наставити; що треба вміло провадити сівалку в часі сіяння; що треба сівалку шанувати, утримувати в доброму стані, а що треба, в пору направити.

Всі вище порушені справи вимагають гуртової акції, яку мають перевести Кружки а навіть Філії „Сільського Господаря“.

Для того Управи всіх Кружків скличуть негайно, найдалше до кінця серпня ц. р. членські сходини. На порядку нарад представлять справи:

- 1) Набуття дорідного насіння.
- 2) Чищення і байцювання насіння.
- 3) Запотребовання помічних погноїв.
- 4) Сіяння сівалкою, чи навіть придбаня сівалки.

5) Біжучі господарські справи.

До т. 1. Львівська Хліборобська Палата в порозумінні з господарськими організаціями і на підставі поручень Міністерства рільництва і земельних реформ усталила слідуючі сорти збіжжя:

ПШЕНИЦЯ. У Львівському воєвідстві: Забірянка, Остка Микулицька, Остка Скоморівська, Князь Андрій (Переворськ), і Високолитовка;

В Тернопільському воєвідстві: Подолянка, Банатка угорська, Остка Скоморівська, Підкарпатська остка грубоколоса, Забірянка, Остка Микулицька;

В Станиславівськiм воєвідстві: ті самі що в тернопільському воєвідстві.

ЖИТО: у всіх східньо-галицьких воєвідствах: Микулицьке, Петкус Лохова, Пулавське ранне, Рогамінське, Влошановське і Зеландське Гільдебранда.

Всі згадані сорти пшениці і жита є відповідно поширені по цілій Східній Галичині; на пр.: в Равщині є пшениця Забірянка, Високолитовка (біла), Остка Микулицька, на Поділлі — Банатка угорська, знова жито Микулицьке (галицьке дрібне) майже є всюди, як рівнож Петкус Лохова.

Отже не буде трудно собі дібрати даний сорт пшениці чи жита, але вже один на ціле село, щоби в разі продажі міг Кружок заоферувати напр. один вагон пшениці — Банатки угорської, або Високолитовки.

На сходинах члени рішаються на відповідний сорт жита і пшениці, постановлять спосіб набуття — найрадше в формі заміни, і виберуть до справи насінництва одного меткого господаря яко референта від насінництва, який спише замовлення членів і передасть кооперативі зглядну Союзові Кооператив. Коли це буде у формі заміни, то треба подати точно, кілька пшениці і жита хто достарчить до заміни. Треба числити на те, що доплата за заміну виносимо від 15 до 50% ринкової ціни, залежно, чи це буде оригінальне насіння чи 1. згл. 2. відсів.

До т. 2. Може бути на місці в селі в котрогось з членів Кружка дорідне насіння даного сорту пшениці чи жита. Тоді не треба звертатися до кооперативи чи Союзу, а прямо домовитися з тим господарем. В цьому випадку треба допильнувати, щоби господар доставив всім однорідний сорт збіжжя і належно вичищений на трієрі. Це був би найлекший і найдешевший спосіб придбання штандаризованого збіжжя.

Обовязково кожне насіння треба вичистити і байцувати. Роди байцу і способи переведення знайдете на сторінках часопису „Сільського Господаря“. (Ч. 14. стор. 211).

(Не треба очевидно брати так, як там подано — аж 100 літрів води, можна це робити при 50 навіть 25 літрах, але відповідно до цього зменшити на половину чи на четвертину синього каміння чи формаліни).

Найкраще на умовлений день запросити повітового агронома, який покаже практично, як переводити байцювання збіжжя (мішки на насіння теж!).

Я байцував і синім каменем і формаліною; оба способи добрі, як що перевести точно.

До т. 3. Що правда через господарську скруту рільники перестали вживати помічних погноїв.

В деяких околицях однак переконалися, що там є конечні в господарстві помічні погної, і беруться опять до них.

Щоби не ходити манівцями і не датися обманювати а рівночасно дістати товар, якого потребується — зробити замовлення гуртом. Поручити на сходинах справу потноїв одному членові, як референтові, який збере замовлення, хто, кілька чого потребує віддасть замовлення до кооперативи згл. Союзу, який на найдогідніших умовах доставить потної тому, що кооперація в співпраці з „Сільським Господарем“ є одиноким українським доставцем помічних погноїв з державних фабрик. Кооперація доставить добрий товар, солідно, по найнищих цінах і на догідних умовах. Цінники і умови доставки помічних погноїв мають кооперативи і Союзи.

До т. 4. Відповідно до грубости насіння треба наставити сівалку. Способи переведення проби є подані в календарі „С. Г“. за р. 1929 — стор. 41 і за р. 1932 стор. 93—97. Треба перевірити, чи сівалка є в доброму стані, чи не поржавіла, і т. п.; що бракує, треба направити. Сівалку і взагалі всі спільні рільничі машини віддати під опіку одному членові машинової секції. Не від річи буде попросити повітового агронома, щоби справдив сівалку (і інші машини) і подав, як належить наставити сівалку на насіння пшениці на пр. Банатки угорської, а як на жито Микулицьке.

До т. 5. На сходинах порушують члени багато ще інших справ може більше загального характеру, а не сезонного, як на пр. збут збіжжя, зсип збіжжя (шпихлірі) і т. п. Але в першій мірі треба вирішити сезонні справи — вище наведені, є важні біжучі справи для точного обговорення відложити на слідуючі сходини.

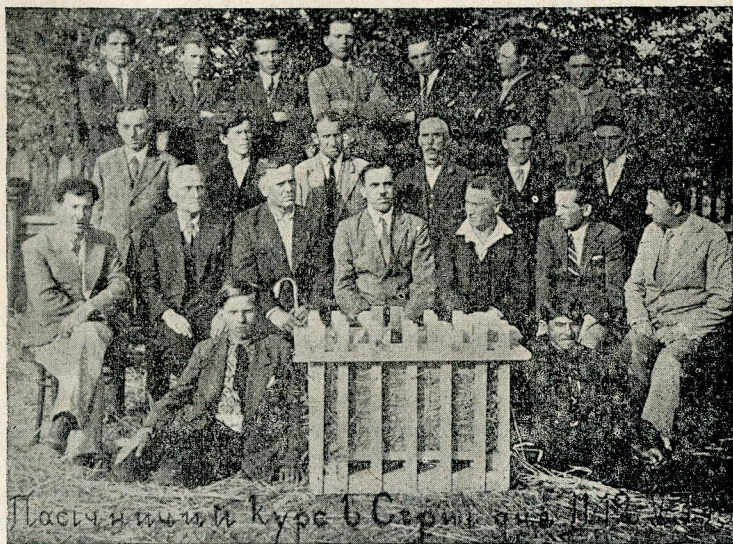
Розходиться про те, щоби не багато справ обговорювати, але що вже ґрунтовно передискутовано — перевести в діло. Колиб

чого не можна було виконати поголовно, то відложити на пізніше, а взятися до такої справи, яку можна виконати і яка на часі.

Взагалі братися до кожної праці гуртом

— зорганізовано в Кружку, згл. Філії „Сільського Господаря“, бо на то вони є, щоби з них мати не тільки пораду але в першій мірі поміч.

Інж. І. Лапчук.

Діяльна Пасічницька Секція Філії „Сіл. Господаря“ в Стрию влаштувала вже 9. пасічницький курс для членів Секції. Останній відбувся 11—12 травня ц. року.

Інж. М. Каплистий.

Ще про недомагання нашої господарки

В попередн. числі „С. Г.“ було наведено кілька чисел про те, як засмічені наші поля та яке зло буряни приносять нашому господареві. Я одержав зауваження, що добре-би було подати ще трохи цифрового матеріалу, та вказати докладніше способи боротьби з бурянами. Буряни борються з рослиною культурною за простір, світло, воздух, споживу і воду. Знаємо, що крім вуглеця рослини майже всі споживні річовини побирають із ґрунту. Корінь може побрати споживу лишень розпушену в воді одночасно з побиранням води. Тому то хочби як багатий ґрунт був на споживчі річовини, але як в ґрунті не буде потрібної кількості води, то врожаю не буде. Навіть на глибоких урожайних українських чорноземлях буває неврожай в посушливі роки, бо якраз тоді в ґрунті бракує води. Треба знати, що буряни більше витрачують води ніж культурні збіжєві рослини, бо коли збіжжа на 1 кг. сухого зерна чи соломи потребує аж 300—500 кг. води, то хопта 500—600—1000 кг. Якже ми порахуємо, що з морга річно ми збираємо 20—30 метрів „сухої“ річовини —

то тоді рослини витягають із ґрунту 6.000—30.000 метрів води. Тому ніколи не треба допускати до того, щоби на полі „хопта робила холодок і ґрунт не пересушувався“ — бо як бачимо такий холодок від хопти коштує величезну кількість води. Тому той господар краще щадить воду, який буряни нищить, а не залишає хопти на полі щоби ґрунт холод мав.

Що до засміченості ґрунтів наведу приклади подані попередньо, де виходить на 1 га при засміченості на найгіршому полі так як подані ділянки 5.650.000 — і 5.770.000, 8.530.000, 10.230.000 і 12.070.000, а на Великій Україні маємо дані Київської Досвід. Станції, де на 1 га лишень пирію припадало 1.310.000 стебел. Загальна ж засміченість ґрунту на Катеринославщині і Таврії була ще більша, а пояснюється це тим, що там сіють виключно збіжєві рослини, а дуже мало окопових просапних і метеликоватих. При перевірці кількості насіння бурянів у ґрунті виявилось що в ґрунтовій площі глибокій на 20 см. на 1 га припадає 200—400 мільонів насіння або вагою коло 50 мет-

рів. На Катеринославщині зновуж на 1 га припадало 1.200—2.000 тисячі міліонів або коло 250 метрів вагою. Колиж порівняємо запас насіння буряну з насінням приміром жита, якого висівається на 1 га коло 3—5 міліонів зерен, то бачимо що бурянів є в 100 аж 400 разів більше ніж висівного збіжжя. Тож виходить, що запасу насіння бурянів не можна так легко позбутись, бо колиби ми припустили що лишень половина насіння буде кільчездатна а річно може прорости при найкращому нищенню бурянів 20—25 міліонів — то всеж при 200 міліонах треба числити 8—10 літ, а при 2.000 міліонах — хіба 100 літ. Нащастя насіння не може довго схороняти кільчездатність і лишень деякі роди бурянів схороняють кільчездатність до 10 і більше літ, а решта гине переважно за 2—3 роки. Для переконання скільки то насіння може дати одна рослина наведу приклади свого обрахунку.

На городі у свого господаря я вирвав оказовий примірник лободи що важить в 65 дека, був довгий 2.18 м. мав 69 галузок на кожній галузці від 16—25 відгалужень, кожде відгалуження мало 9—21 насінин. Як що візьмемо найнищі цифри то і то примірник лободи давби 9.936 штук насіння якжеж

візьмемо найвищі цифри, то тоді ця сама рослина далаби 36.388 насінин — середня між ними виносилаби 21.735 штук. Друга рослина дика морква мала ваги 53 дека, ви сока 2.06 мет. посідала 22 галузки, кожда галузка 7 відгалужень, а відгалуження по 4 відбіжки, а в кожній відбіжці по 11 парасольок, а в парасольці по 16—23 насінин. Як зробимо підрахунок то ця одна рослина при найнищих цифрах дасть 108.406 штук насіння, а при найвищому підрахунку 155.848 штук. Коли візьмемо лишень половину з того що підрахунок показує то і то будемо мати від 50—80 тисяч зародків буряну. Найз того лише половина буде кільчездатна то ще будемо мати 25—40 тисяч зародків що можуть дати нові рослини буряну. Як бачимо дуже велика здібність хопти до розмноження: є її багато в ґрунті і в посівнім насінні по різних межах і облогах тим то і боротьба з ними мусить бути вперта та безпереривна. Але щоби успішно боротись мусимо вивчити докладно природу тих бурянів, що найбільше нам шкодять, а тоді вже будемо вибирати такі способи, якимиби найлегше і найтанше можна було їх винищити. (Далі буде).

Інж. О. Язницький.

Як скормлювати бараболю, буряки та моркву

Бараболю можна скормлювати сирову, варену, парену або сушену. В західніх краях Європи є навіть великі фабричні сушарні на бараболі і бараболяна мука досить добре платиться. Як хочемо досягнути добрих вислідів з кормлення бараболею то мусимо уважати, щоби денна пайка не була за велика, а вона для кожного роду тварин є інша.

Головно при кормленні коров сирою бараболею, треба уважати на пайку. Сира бараболя має у собі ostrі річєвини (аміди і амідові кислоти), що в менших пайках впливають корисно на шлунок і кормовий провід, але зате в більшій денній пайці діляють шкідливо. Також накільчені бараболі мають шкідливу річєвину, що в більших пайках шкодить (головно тільним коровам) тому кільці треба усувати. Сирих бараболю можна давати дійним коровам 10—15 кг. денно на одну корову, більша пайка впливає некорисно на якість молока і масла. Корови найлучше травлять бараболі сполочені і дрібно покраїні, щоб у січених бараболю не

марнувався сок, треба їх мішати зі січкою. Смачніше їдять корови цілі бараболі, а щоби корови не давилися, треба уважати, щоби сусідні корови не досягали до них і не дразнили, бо тоді корова дуже спішиться і може вдавнитися. Варених бараболю можна давати коровам 20—30 кг. денно, на одну штуку, однак що до стравного білка, варена бараболя є менше вартісна, бо при варенню білок стинається і є менше стравним.

Свині ліпше стравлять варені, або парені бараболі, чим сирі і варених бараболю можна давати їм до ситности. Коням не вільно давати більше бараболю як 4—6 кг. денно і то варених, бо при більшій пайці, коні скоро мучаться, потяються і тратять витревалість та силу. Часом поручається давати коням і сирих бараболю 1—2 кг. денно як середник на прочищення.

При годівлі домашніх тварин на товщ, годяться лиш варені бараболі, бо ці найлучше використовуються. Використання шкоро-

бової вартості сирих і варених барабоць на 100 є:

	у свиний	в худоби
сирі барабоці	79.7%	72.9%
варені	88.4%	73.2%

Не думаю подавати в тій статті норми годівлі і означувати пайки, бо це здається було вже порушувати годівельниками на сторінках нашого органу, але як практичний господар пробуючи обі вище згадані окопові рослини в годівлі домашніх тварин, з олівцем в руках, прийшов до переконання, що з корнеплодів треба дати бараболям першенство перед пашними буряками.

У примірах в попередніх статтях я навівав навмисно великий збір буряків з морга аж 200 сотн., хоч мало хто досягнув цю кіль-

кість у нас, при дотеперішній управі рілі і 200 сот. буряків буде ще незараз у нас пересічним збором. Натомість 100 сот. барабоць з морга, це пересічний збір на Поділлі. В р. 1930 досягнув я збір синіх барабоць, що є середньої кормової вартості, аж 110—135 сот. з морга, а року 1931 на 4-ох досвідних парцелях по 100 кв. метр., гноєних Суперфосфатом + потасова сіль + салітрак, зібрав, я по 204, 240, 256, і 280 кг. з кожної, це в пересічі 246 кг. зі 100 кв. м. або 142 сот. чари з морга.

Може дехто з годівельників поставить ся проти моїх висновків і наведе інші висліди своєї досвідної праці, то все таки не відбере бараболям їх цінної вартості як паші в годівельній господарці.

Д-р М. Холєвчук.

Придбайте засоби паші на зиму

Надходяча зима стає перед нами із загрозою недостачі паші для худоби. Питання паші для худоби у нас навіть в добі нормального урожаю стає дошкульним, а що говорити про це в цьому році, де стільки паші пропало. Та те, що пропало не вернеться, але за те мусимо зберечи ще те все, що може послужити нам за пашу для худоби. Одним таким, у нас не використаним є пирий. Цю хопту знає кожний наш господар і неодному далася вона взнаки при обрібці рілі, а то не рідко знищила культури. Але мало з наших селян знає, що пирий, це добра і поживна паша для худоби. Один кілограм всушених підземних гонів пирию має стільки білка, що пів кілограма грису.

Тому замість палити пирий на полі, треба його сполювати, висушити і заховати на пашу на зиму.

Щоби пирий зібрати з поля, треба поле поросле пирийом мілко зорати (підкинути), потім пустити пружинний культиватор і заволочити. Культиватором треба перейти поле кілька разів, як довго за культиватором борони стягають пирий. Пружини культиватора пирий витягають на верх, а борона його стягає.

Коли поле є над рікою, то добре є пирий сполокати. Однак треба уважати, чи вода є чиста, щоби не занечистити пирий заразками хоріб. Як що нема чистої води, тоді можна розстелити пирий на мляковину щоби його виправ дощ, або по висушенню витріпати його зі землі, звести до дому і уложити в загату. Перед скормленням треба пирий переполокати, як що на нім є ще зем-

ля, та потяти зі соломкою на січку. Пирий надається дуже добре для молочних корів, бо він може заступити в часті грис.

Кружки „Сільського Господаря“ і місцеві кооперативи повинні подбати, щоби в селі було кілька культиваторів для спільного ужитку членів. Пятипружинний культиватор продає тепер Центросоюз по 82 зл.

Цей видаток добре оплатиться. Вичиститься поле і придбається паші на зиму.

Так само треба інші хопти збирати сушити і переховувати на зиму. Боротьбу із захопченням наших піль можемо получить з придбанням паші на зиму і з цього можна мати подвійну користь.

Все, що лише може послужити на пашу треба зібрати і як лише можна висушити і заховати на зиму.

Філії „Сільського Господаря“ в порозумінню з Районовими Молочарнями і Окружними Союзами Кооператив повинні вже тепер поробити старання про набуття грису, з військових магазинів.

Пригадуємо Філіям „Сільського Господаря“, що Шефовство Інтендантури О. К. VI. у Львові письмом з дня 18. квітня 1934 р. ч. 510 — 74/К. 3. Інт./М. дало зогду, щоби Філії „Сільського Господаря“ набували грис для своїх членів прямо в інтендантських складах у Львові, Станиславові, Золочеві і Стрию. Про це повідомив „Сільський Господар“ всі Філії „Сільського Господаря“ єбіжником ч. 8. з дня 3 равня 1934 р.

Про забезпечення грису на зиму треба вже заздалегідь подбати, бо грис буде мож-на дістати лише в міру запасів.

Завваги до нашого свинарства

У зв'язку зі зростом і поширенням збутової акції свиней через Центросоюз — постає питання продукції відповідного до вимог ринку матеріалу. Працюю підготовки доброго свинарського матеріалу має зайнятися наша сільсько-господарська організація Т-во „Сільський Господар“. Та зацікавлена в цьому безпосередньо кооперація для закупу і збуту.

Правда, нині на селі говорити про племкання безріг тяжко, бо сильна обнижка цін на беконовий та солониновий матеріал просто знеохочує селянина до свинарства. Господар наш калькулює просто: як би був продав ту бараболю, що згодував свиньми — то би без зайвого клопоту краще вийшов. І мусимо сказати, що така калькуляція „на око“ дуже близька правди. Хто знає добре сільську господарку, то правду цю заприймає ось у чому: **1. Невідповідний годівельний матеріал, 2. Невідрадли умови утримання. 3. брак уміння розумно годувати.** Ці причини доводять до того, що 1 кг. живої ваги у нас коштує дуже дорого, хоч ми годуємо тим, що під руки попаде і тим самим ніби дуже таньо. Та правдивий підрахунок і жива наука що іншого говорять.

Не один наш господар перечитавши заголовки статті подумає або й скаже: **в такий тяжкий час знову починає говорити про речі нам давно і добре знані!** Не перечу, що серед наших сіл є багато таких, де свинарство поставлено не зле, але більшість наших господарів потребують ще в цій ділянці праці. Вже сама природа та клімат нашого краю справедливо впливають на розвиток свинарства. Господарські умови теж добрі. Однак даліший розвій свинарства залежить од багатьох умов, а між ними на перше місце вибивається правильне налагодження збуту. Добра організація збуту заощадить величезні кошти, що йдуть до кишень приватних спекулянтів. Кинений клич: усувати посередників і збувати випродукований матеріал через організації продуцентів, безумовно збільшить зацікавлення і серед наших господарів, а вже наші торговельні та професійні організації — повинні як найширше цю законну постанову-клич використати для скріплення позицій так організаційно як і матеріально. Знаємо, що збутовий апарат лишень тоді буде добре працювати, коли матиме такий продукт до збуту, якого вимагає ринок чи споживачі. Цим самим збутова організація мусить дбати щоби до неї

приходив товар першорядний і конкуренційний. Тому збутовий апарат повинен натискати на апарат продуцентів — у наших умовах кооперація на „Сіль. Господар“. Лишень спільними силами кооперації та „Сільського Господаря“ зможемо оті три умови, що забезпечать даліший розвій нашого свинарства — господарям дати, цебто: 1) дати відповідний матеріал, 2) забезпечити добрі умови утримання і 3) навчити розумно годувати. До відповідного годівельного матеріалу можна дійти лише дорогою годівельних секцій при Кружках „Сільського Господаря“. Расові безроги треба вписати до годівельних книг, уміло годувати та вести контроль продуктивності (важити поросят і слідити їх розвій). В цей спосіб зможемо дібрати до поширення лише такі безроги, які в даних умовах найліпше використовують корм. Без контролю цього зробити не можна. Другі дві умови: добре утримання і розумна годівля збутового матеріалу — зможе Т-во „Сільський Господар“ досягнути через влаштування курсів показових розумної годівлі безріг для своїх членів.

Переведення цієї роботи: життєва вимога часу. Ми мусимо бути конкуренційними не лишень на місцевих ринках але й на чужих. Конкуренційними будемо тоді, як зуміємо дати найкращий та найтаньший расовий матеріал добре утриманого та розумно годованого. А звичайно так і буває, що найкращий расовий матеріал є найтаньшим, при розумній годівлі і добрім догляді.

Знаємо вже, що збут продукту є цілком залежний від якості і ціни продукту. Так як нині є — не сміє бути: нині збут не може бути добре налагоджений бо товар не є конкуренційний, а господарі, природна річ, не хочуть плекати безроги, бо вони не оплачуються. Такий стан веде до занепаду так збуту як і продукції, з нами перестають числитися. До цього не сміємо допустити, бо хто стратить у конкуренційній боротьбі один раз позицію, то не скоро її відібе, це тим більше важне для нас, бо ми щойно починаємо вчитися розумно продукувати та добре збувати наші дорібки. Тож будьмо уважні та розважні і здобуваймо кращі позиції на свинарському ринку навіть тепер при злій кон'юктурі.

**НЕ ЗАБУВАЙТЕ, ЩО НЕЗАБАРОМ ВИЙДЕ
ВЕЛИКИЙ І ЦІКАВИЙ НАШ КАЛЕНДАР
„СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ НА Р. 1935.**

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

О. Василенко.

ЯК ЗАКЛАДАТИ ПРОМИСЛОВІ САДИ?

Одною з найважливіших справ при закладанню промислового саду є добір місця, бо на злих ґрунтах не може бути добрий сад. Кличем промислово-торговельного саду повинно бути „малий вклад капіталу, а великий прибуток“. До того служить т. зв. раціональна господарка саду.

Перейдім коротко всі роди овочевих дерев і вимоги їх до землі.

Яблуні вдаються на всякому ґрунті, за винятком убогих пісків та мокрих земель. Коріння її несягає глибоко, тому коли підґрунтова вода на глибині 1—1½ м. то на такому місці можна сміло садити деякі її відміни. Наша країна надається головно для плекання яблунь — вони дають у нас тарний своч для споживання та на овочеві перетвори.

Груша не любить важкої та мокрої землі. Вона вдається найкраще на глинясто-пісковій, теплій глибоко врожайній землі, з пропускаємим підпожем. Груші у нашому підсонні не вдаються так добре, як яблуні, а то тому, що вони вражливі на мороз, що при закладанні саду конче треба мати на увазі. Груша любить радше сухий клімат, а невогкий, положення тепле та заслонене від вітрів. Де ґрунтова вода ближче, як 2 м. від поверхні, там груша скоро загибає, бо підлягає різним хоробам.

Черешня вдається на легких глинкуватих-вапнистих ґрунтах. Вогкості вона теж не зносить. Садити її поплачує у близькості міст, або у таких місцевостях, що мають догідні комунікаційні умови. Це конче треба мати на увазі, бо овоч черешні скоро псується при транспорті.

Найменше вибагливою є **вишня**. Вона вдається навіть і на пісках, коли має для себе достаточну кількість вапна.

Слива вдається на тугих, урожайних довільно вогких ґрунтах, що мають у собі вапно. З усіх овочевих дерев вона найкраще переносить надмір вогкості.

Коли підшкірна вода не доходить до 1 метра там сміло можна її садити.

Вибір місця під сад.

Дуже велике значіння при плеканню саду має положення ґрунту до сонця. Найліпшим для саду положенням буде таке, що

має нахил до півдня, або й інший лише не до півночі.

При закладанню саду треба ще звертати увагу й на те, щоби місце, де він має рости, було заслонене від місцевих вітрів. На східній частині нашого краю — від сходу, на західній — від заходу. Тут не малу роль відіграють теж і місцеві умови, як, напр. протяги та продуви, а теж річки та озера. Такий захист можуть давати ліси, гори або будинки, паркани, живоплоти тощо. Коли природного захисту немає, треба за нього постаратися. Засадити, напр., густо з того боку, з котрого потрібно у відповідній віддалі кілька рядів у повздовж смеречини, що хоч росте поволі, але за те на ній не розводяться жадні шкідники. Дуже добрим захистом є живоплоти високо проваджені та густі з глоду, морви, жовтої акації і т. п.

Угноювання саду.

Коли вже вибрано відповідне місце під сад, потрібно тепер його добре погноїти та управити. Управа ґрунту під сад полягає на глибокій оранці, із поглибником. Срати можна так глибоко, доки не натрапиться на „цілець“ або мертвицю. Погноювати ґрунт під сад конче потрібно, бо садовина потребує більше поживи, чим пшениця у полі. Таке погноювання обірником треба робити не лише тоді, коли мається садити деревину, але й що 3—4 роки в кількості 40—60 фіртною на 1 га. між посаджених вже дерев. Для погноювання вживають не лиш обірнику, але й гноївки та й штучних погноїв. Погноювання гноївкою треба робити так: звичайну гноївку (вона повинна мати свій збірник у кожному порядному господарстві) розпускається на половину водою та вливається в рови, покопані оддалік від пенька кожної деревини, а відтак засипується їх землею. Найліпше це робити зимою, або почавши від липня аж до пізньої осені. З штучних погноїв найліпші погної фосфорові, азотові та потасові. Їх дається в осені, азотові давати можна й на весні.

Під молоду деревину, в обсязі корони, розсївається штучний потній, а відтак прикопується. Суперфосфату ¼ — ½ кг., та такої самої кількості потасової соли й азотняку.

Під середнього віку деревину дають суперфосфату ½ — 2 кг., потасової соли ½ — 2 кг., азотняку ½ — 1 кг.

Під велику деревину дають суперфосфату 3 — 6 кг., потасової соли 3 — 6 кг., азотняку $1\frac{1}{2}$ — 3 кг.

Крім погноювання саду штучними погноями, конче ще треба його запнувати. Вапнують сади що 5 — 6 літ, даючи 10—15 корців на 1 га. Вапна не дають після погноювання обірником посередньо, а в міжчасі.

Садження дерев.

Найкраще садити деревину в осені. Коли ґрунт важкий та вогкий ліпше садити весною.

Віддаль деревини від деревини повинна бути така, щоби вони, коли розростуться, не стикалися гілками. Яблуні та черешні садять на віддаль 10 м., груші на 8 м., сливи на 5 м., вишні на 5 м. і менше.

Доли під деревину копають глибоко, щоби коріння свobodно могло поміститися, широчина звичайно буває на 50—100 см.

Деревину потрібно садити на таку глибину, як вона росла в шкільці. А що свіжо посаджена осідає, тому садять її на 5 — 6 см. вище чим перед тим росла. Перед садженням груші коріння скісно притинають гострим ножом, а надломані або пошкоджені скорочують. Деревину найкраще садити так: у викопаному долику розкласти руками коріння та так підсипати землею зі всіх сторін, щоби всі місця між ними були виповнені. Для того до ями забивають кіл а до нього на відповідну високість і, маючи обидві руки вільні, виконують обсіпування коріння землею верхньою — на спід, а спідньою — на верх, та обтискають, а в кінці придоптують її. Довкруг деревини насипують кіпчик і роблять мисочку, щоби мала у чому вода затримуватися.

Формування корони.

Деревину, посажену весною у сухий час, треба доконче підливати. Воду ллюють у мисочки, що є коло пенька та притрушують мервою, щоби скоро невисихала.

В рік після садження формують корону. Для цього на головній прямовісній гіллячці відмірюють 30 — 40 см. вгору та над шестим очком її скорочують. Пеньок, що вистає понад очком, повинен бути настільки довгий, щоби на другий рік можна було до нього привязати новий паросток. Бічне гілля першого поверху скорочується на $\frac{1}{8}$ так, щоби останнє очко все виходило назовні.

Нижні гілки корони обтинається далше, а ті, що йдуть вище, коротше. Ту саму роботу повторюється за третім роком після садження деревини. На тому кінчиться формування корони. Добра корона повинна складатися з одного провідника та 8—10 бічних

гілків. Пізніше доглядання корони полягатиме на витинанні зайвих гіллячок у короні, головню таких, що схрещуються з собою, через що загущують корону, та відтинання вовків. Протинання овочевих дерев переводиться тоді, коли вони вже не мають листя, аж до часу, коли зачнуть розвиватися бруньки.

Захист деревець на зиму.

Свіжо посажену деревину треба забезпечити на зиму від морозу, обвиваючи її від землі аж до корони солом'ю або мохом. У березні знімається те прикриття та відчищується деревину від моху дротяними або рижовими щітками. Відтак намазується її вапном або спорскується 2 процентовою рідиною. Тепер практикують спризкування каліфорнійською рідиною, що далеко практичніша. Нею теж збризкують при допомозі розпилячів увесь сад три рази в літі, щоби вбити всіх шкідників, які винищать як деревину, так і листя, квіти та овочі. Перший раз спорскують перед самим квітуванням, коли лише деревина випустить бруньки; другий раз зараз — після квітування, а третій раз — коли вже деревина зав'яже малий овоч.

У молодих садах, між деревиною, можна садити ріжну городину, лише не повинно висівати яркого збіжжя, конючини, люцерни та еспарцети, бо вони забирають поживу деревині.

Збір овочів.

Садити деревину найкраще ранню та зимову. Такі сорти надаються на продаж. На свій вжиток найліпше садити такі сорти, що одна доходить після одної. Відміну раншу зривається кілька днів перед її повною зрілістю, а зимову до половини жовтня. Збирати овочі треба лише руками на драбині — стрясати їх не вигідно, бо розбиваються та товчуться, через що гниють. Після збору овочів, укладається їх у купини в шобах, де стоять кілька днів, щоби випотилися. Купини треба класти не великі. Відтак овоч сортують на 4 сорти. Два перші — переносять до льоху, два остатні продають, або вживають на овочеві перетвори, як на мармоляду, вино тощо.

ЦІНИ НА ОВОЧІ І ЗЕЛЕНИНУ.

(Львів, Ринок, деталь дня 13. VIII.).

Яблука	40—1.20	зол.
Грушки	40—1.50	„
Сливи угор.	30—1.20	„
Брусника 1 л.	10—15	гр.
Помідори - кг.	50	гр.
Виноград 1 кг.	2	зол.
Кавуни — 80 гр., Мельони —	1	зол.

Качоровський Василь

СІРІ БУДНІ СЕЛА І ЯК З НИХ ВИЙТИ.

Коли поглянемо в сірі будні нашого селянського життя, то різкою смугою зарисується на овиді його життя страхіття голоду. Сьогодні село переживає тяжкі часи. Переднівок цього року прийшов скорше, як його сподівалися. Тай і цього року нема виглядів на добрі збори жнив, а то ще гірші, як минулорічні. Як бачимо, що щораз то тяжчі приходять роки, для нашого селянства. Нужда, яка зараз панує на селі, змушує призадуматися над долею селянства, та шукати якихось вихідних точок з цього застрашуючого положення. Лихо й нужда ще більше розпаношуються.

Богато родин вже по кілька місяців не бачить куска хліба, а живиться цілий час молодію цибулькою. Заробітків на панських ланах не має.

Такий образ сучасної нашої дійсности, мусить нас пхнути вже раз на властиві рейки нашої господарки, та пхнути нас в мандрівку відкривання новітніх прибуткових галузей сільського господарства, котрі в нас на жаль по селах знаходяться в оплаканому стані. Тут хочу звернути увагу на наше садівництво й городництво. Садівництво могло би в дуже великій мірі причинитися до піднесення добробуту нашого села. В парі зі садівництвом йде городництво. Ці дві галузі могли би зробити поважну рубрику в бюджеті села. Вони саме можуть здемалювати голод, коли вже не цілком то хотай частинно.

Садівництво є це оден з найкращих джерел видобуття з глибоких верств землі її скарбів, потрібних для життя села. Гляньте на нашу молодь, на цей цвіт української нації, яка вона хирлява. Нашому народові потрібно сильного й здорового, тілом і духом молодого покоління, щоби твердо стояло на сторожі наших національних прав, бо воно саме має відіграти важну роль в творенні власної держави. І тут садівництво та городництво відіграли б важну роль у відживлюванні, в уздоровленні нашого народу.

Західні народи зараз по війні звернули пильну увагу на садівництво й городництво. Вони прямо силою заставляли своїх селян плекати садівництво й городництво. В цих народів овоч грає сьогодні важну роль. В них через споживання овочів зменшились і консумція мяса. І в нас споживання овочів муситиме грати велику роль у відмолодженню і відживленню збідженої молоді, яка фізично хирляє. Вже крайня пора забра-

тись до діла. Не можна довше чекати, бо час горячий та тяжкий.

Щоби ще краще представити користі садівництва наведу примір. З 1. морга землі засіяного пшеницею дістанемо 10—12 сот. пшеничного зерна, то є 180—240 зл. На тім самім полі ми можемо засадити 50 штук яблінок у віддалі 12 м. деревце від деревця та 50 штук уліпшеної сливи угорки. Яблінки вже в 10 році життя дадуть нам найменше по 1 сот. овочів, то є 50 сот. яблук. Возмім що кожний сотнар ми спродамо по 30 зл. — то є 1.500 зл. В тім самім часі й сливи дадуть нам такий самий збір на суму 1.500 зл. — то є разом 3.000 зл. Отже морг поля дав нам при розумнім господарюванні 3.000 зл. місто — 240 зл. річного приходу. Тепер почислім, що ми вложили перед 10 роками. Возмім, що 100 штук деревець по 2 зл. то є 200 зл., морг поля 800 зл., то є разом 1.000 зл. Такий капітал вложили ми перед 10 роками, а тепер маємо 3.000 зл. річно доходу. Щоби такий процент осягнути річно, треба вложити до каси, що приймає вклади на 10%, 30.000 зл. — З цього виходить, що морг землі має вартість 30.000 зл. Здається, що це неімовірне, але на жаль правдиве. Ця діянка може прийти з великою допомогою нашому зuboжілому селянству. Тому батьки, коли не думаєте вже над своєю будучністю, то подумайте хоч про будучність своїх дітей. Коли вам на серці доля ваших дітей, то зробіть вже раз крок в перід у своєму господарському життю. Пішліть дітей до фахової школи, або хоч на курс садівництва і городництва. Заобезпечіть своє молоде покоління, щоби хоч воно не мусіло страждати як батьки.

Рівнож треба вже тепер, — заздалегідь поробити заходи в справі купна деревець, щоби в осені наші городи вкрились вже садками, щоби в будуччині марево голоду села — зникло, щоби під наші селянські стріхи завитав, коли не цілком, то бодай частинно добробут.

Кружки і Філії „Сільського Господаря“ в кожному повіті хай влаштують ряд популярних, приступних для селянства курсів та навчать село технічної сторінки садівництва.

Є ВЕЛИКИЙ ПОПИТ НА ЛІЧНИЧІ ЗЕЛА.

1) Мальву чорну — цвіт. 2) М'яту перцеву — зілля. 3) Ганиж — зерно. 4) Румянок правд. — цвіт. 5) Горицвіт — цвіт. 6) Дівину — цвіт. 7) Румянок волоський — цвіт. 8) Ногітки - крокис — цвіт. 9) Арнику — цвіт. За інформаціями звертатись:

Інж. Гавриленко, Львів, Личаків 32.

На відповідь прошу значок.

Инж. А. Гнатовський.

ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ ДЕЯКИХ ЯБЛУНЬ.

Ріжні сорти мають свої особливості росту, що відбиваються на плеканню їх у шкілці так і пізніш в саді при утворенні коротки й дальшій обрізці.

Слаборостучі сорти. Ренета Ананасова, Кокса, Бельфлер (Красоцвіт), Йонатан, Лондонський сіянець, Цуцальмальо, Манкове, Паненське, сіянець Потта. Деякі з них (Манкове, Цуцальмальо) лише з трудом даються виплекати на пенні дерева, у інших витворення пня триває на 1—2 роки довше ніж у саморостучих сортів. З-за цього більшість з них для кущової форми ані не вимагає слаборослої підщепи і так не розростаються буйно.

Для виплекання їх у стовбурній формі найчастіш вживається міжщеплення, тоб-то щепиться їх зразом на висоті корони на якийсь сильноростучий сорт.

Ті з них що мають тоненькі літерости (Кокса, Бельфлер) в коронці коротко зрізувати й на нищих галузках можна на внутрішнє очко (замість на зовнішнє), щоб не так скоро обвисало їм гилля.

Цікаво зауважити, що більшість слаборостучих сортів дає найцінніші смаком овочі. При тому ж вони дуже скоро входять в пору овочування (часто у шкілці) й родять дуже щедро. А це ще більше притуплює їх ріст.

Сильноростучих сортів значно більше, назвемо декілька особливо буйних: Гарне з Боскопу, Ренета Кулона, Бленгаймська, Канадська, Золота Пармена, Ляндсберська, Баумана, Малинове Оберляндське, Кронсельське, Папірівка, Онтаріо, Апорт, Астраханські (біле й червоне) та багато інших.

Не вважаючи на сильний зріст деякі з них ростуть криво (Боскопське, Онтаріо часом т. и.) тому і для них вживається міжщеплення. Інші, що швидко утворюють стовбур рівний, грубий морозо- і хворобостійкий, навпаки, вживаються на стовбур під сорти слаборослі. Залежно від уподобань підприємства, вважається для цього багато сортів, а найчастіш Кронсельське, Харламовський, Ренету Кулона, Золоту Пармену, Штраувальдову пармену т. ин.

В саді вони поводяться цілком протилежно слаборостучим: вимагають більших віддалень, часто й на карлових підкладках бувають, родити починають щойно на 6—8, а деякі й деколи аж на 10—12 році. Що до якості овочів, то і в цій групі зустрічаємо сорти з першорядними овочами: як Гарне з Боскопу, Золота Пармена, Канадська ренета, Малинове Оберляндське, Онтаріо, Кронсельське т. ин.

Нарешті **середнім, поміркованим ростом** відзначаються: Лондонський Сіянець, Сіра Ренета, Гданське гранчасте та декілька інших.

Инж. І. Л.

Потасові погної потрібні для сільсько-господарських рослин

Як спалимо рослину, то з неї остане дрібка попелу. Часть спалилася і пішла в воздух, а решта складається з т. зв. мінеральних складників, які не спалюються і лишаються як попіл. Попіл складається, головно з фосфору, вапна, заліза, а найбільше з потасу.

Сільсько-господарські рослини побирають з 1 гектара (около 2 моргів) від 13—24 кг. вапна, від 34—260 кг. азоту, від 27—85 кг. фосфору від 50—295 кг. потасу і т. п. Велику часть тих мінеральних складників достарчає земля при вмілій механічній управі. Буває однак так, що земля достарчить рослині одного складника більше, а другого менше. І тоді що діється з розвитком рослини? Горбатіє, значить не розвива-

ється нормально. Так, як у горбатого чоловіка тільки деякі частини його тіла розвиваються нормально, а через переломаний хребет — той чоловік не є нормально розвинений, через це хворіє і недомагає, так як у хворої людини на англійську хворобу, ізза браку кормів — не розвиваються правильно ноги, хоч на око людина всьо їсть, а однак не достає того складника, що робить ноги міцними, так само рослини не розвиваються правильно, коли їм бракує хочби одного складника, потрібного до розвитку.

Ви це бачили нераз на образку, вміщеному багато разів і в господарських книжках і часописах, який представляє чебер з нерівних клепок. Води в цьому чебрі вміститься до висоти найменшої клепки. Так

і рослина не підросте вище, ані не виросте грубіше зерно понад той складник поживи, якого є найменше в землі. Як що хочемо врожай збільшити, то треба перше всього додати тої поживи, якої рослина має найменше.

Загально відомо, що земля наша має подостатком потасових солей. А однак досвіди виказали, що на таких урожайних землях, як сокальські і ярославські леси, зменшилися збори рослин ізза недостаточної кількості потасової соли.

Після докладних дослідів показалося, що леси мають подостатком потасових солей, але в такій формі, що їй не може прийняти рослина, а як що вода розпустить потасові соли, то, звичайно, надмір того розчину відпливає з водою. Отже земля врожайна, добре справлена і погноена, ізза браку потасової соли, не дала сподіваних зборів. Потас є потрібний так рослині, як придавбися горбатову простий хребет, а хворому на англійську хворобу — прості ноги. Потас зміцнює стебло в соломі і збіжжя не вилягає. З потасу витворюються здорові клітини, в яких збіжжя складає муку, буряк — цукор, а бараболя — крохмаль. Потас піддержує ріст трав, городовини, овочів і т. п.

Взагалі потас є одним з головних мі-

неральних складових частин і тому для за певнення повних зборів з поля треба пам'ятати про потасові погної.

Потасові погної маємо в Східній Галичині. Копають їх в Калуші і Стебнику на Підкарпаттю. Прямо з землі видобувають каїніт, який має від 8—11 проц. потасу. Надається він до погноювання легких піскових ґрунтів, які припускають непотрібний хльор в глибину землі, а потас лишається в верхній верстві землі в формі приступний для рослин.

Каїніт найкраще висівати ще в осені — під ярові посіви, на луках і пасовиськах, а під озимі посіви, треба висівати на 2—4 тижні перед висівом зерна.

З сирих солей виробляють високопроцентові потасові соли, які мають від 20—42 проц. потасу. Вони надаються на тяжчі ґрунті, а добрі тому, що їх на вагу менше висівається, а крім того кошта транспорту менші, як при каїніті.

Про інші потасові погної не згадую, бо їх менше вживають.

Всі потасові погної можна набути в складах Повітових Союзів Кооператив, там теж довідається про ціни і умовини набуття, а для корисніших умовин найліпше замовляти погної гуртом цілими вагонами.

Іж. Б. Волинець.

Ще про озимий ріпак

В ч. 13. „Сіл. Господаря“ п. М. Б. заохотив господарів сіяти ріпак, як полатну сьогодні озимину. Дійсно озимий ріпак може в дрібних селянських господарствах дуже добре заступити цукровий буряк, коло якого є більше роботи як біля ріпаку. При управі озимого ріпаку є ще та вигода, що сходить він з поля перед жнивими збіжжя, коли є вільний час та може дати потрібні гроші на переведення жнив. Під оглядом господарським відзначається тим, що залишає землю в дуже добрім стані під пшеницю або другі вибагливі рослини. По зборі ріпаку можна посіяти також якусь рослину на зелену пашу.

З погноїв під ріпак, про які коротко подав в ч. 13. М. Б., слід звернути увагу на суперфосфат.

Фосфорові погної рішають про перезимовання озимого ріпаку та видайність зерна. Для всіх рослин, що до зими мусять сильніше розвинути, а тим більше для озимого ріпаку, який тому і сіють раніше,

фосфорова кислота має велике значіння. Фосфорова кислота разом з вапном впливає на розвій коріння, що повинно якнайбільше вирости, бо чим сильніше розвинується, тим більша і сильніша виросте надземна частина. Зі сильно розвинуеного коріння виросте більша кількість бил, що насадить більше квіту і зерна. В зерні треба багато фосфорової кислоти на витворення олію та других складників, задля яких ріпак головнo управляється. Тому під ріпак треба вибрати землю з достаточною кількістю вапна і фосфору. Вапнувати землю безпосередно під озимий ріпак не є добре. Краще дати потрібне вапно під попередню рослину. Зате фосфором добре є гноїти безпосередно під ріпак, бо таке гноєння найліпше ділає. Молода рослинка ріпаку, зразу немічна, виставлена на літню посуху, подекуди й вітри, вимагає готової фосфорової поживи в землі. Тому під озимий ріпак дуже добре надається суперфосфат, бо його фосфорова кислота розпускається у воді та може зараз по

висіві служити викільченим рослинкам за поживу. Угноєння суперфосфатом є дуже важне під ріпак по конюшині та стручкових, де в землі є доволі азоту (з їх коріння) а фосфору як раз бракує, бо всі запаси забрали попередні рослини. Тому по виоранні землі треба висіяти на морг 100 до 200 кг. 16% суперфосфату і добре заволочити, бо суперфосфат вимішаний зі землею краще

ділає. По бараболях треба додати до суперфосфату та стаєнного гною на морг ще 35 кг. азотowego погною у формі амоніаку сірчану, салітраку або содової салітри. По стручкових крім суперфосфату вистане на морг 100 до 150 кг. каїніту.

Оцих пару слів хотів я підкреслити, в доповнення статті п. М. Б. який про угноєння ріпаку подав дуже коротко.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 90. Мшиця на буряках.

В багатьох місцях у нас появилися маси мшиці, яка поїдає листя буряків а у насінників — било. Що робити? **М. Мартиняк.**

— Дійсно в ц. р. при вогкій погоді появилось багато мшиць особливо на буряках. Нажаль не має проти них інших способів як оприскування тютюневим розчином з додатком мила. Оприскувати треба великим оприскувачем на візку, такий оприскувач варта мати при фід. „С. Г.“ спільний на дерев, кущі та і рослини. Як робити розчин ми вже подавали в „С. Г.“ нераз.

Ч. 91. Насіння глоду для живоплуту.

Чи надається лісовий глід на живопліт, як направити насіння щоб зійшло. Коли його сіяти. **В. Леошек.**

— Насіння глоду дикого є добре. Щоб воно скоро зійшло треба його добре потерти на жорнах, щоб оббити тверду шкірку і після цього зараз же в осени висіяти на ґрядку в шкільці.

Ч. 92. Ріпак для бжіл

Хочу на пів морґа посіяти біля пасіки озимий ріпак. Скільки йде насіння, ціна його де дістати і чи то буде добре. **о. А. Федорук.**

— Сіяти для бжіл медодайні рослини все є добре, як є лише земля. На 1 морґ ріпаку йде 2.5 кг. Сіяти саме тепер. Ріпак цвіте в червні, медує добре. Збір в початку липня, отже поле звільнить Вам під мішанку а по ній щей пшениця. Ціна ріпаку 60 гр. 1 кг. дістанете в П. С. К.

Ч. 93. Що то за рослина і на що її вживають?

— Прислана Вами рослина є солодич (Поліподіум вульгаре). Це рід папоротя. В народній медицині вживається як лік проти глистів. Фірни купують його радо за середні ціни. Збирається лише корінь.

Ч. 94. Що то за хвороба — кровомоч?

Мій кінь чогось захорував, мочить кровю, дістав цю хворобу десь на пасовиську. Що то є і як його лікувати?

— Кровотеч звуть ще лісною хворобою, очевидно тому, що всі тварини (крім овець) дістають її в більшості в лісі, через спасання кліща, який хорий на цю хворобу і цю хворобу переносить. Бактерії хвори дістаються до крові і розкладають її.

Лікування таке: Перестаньте пасти коня, а давайте йому суху їжу і окопові в міру. Колиб Ви знали де ту хворобу дістав кінь, то треба булоб те пасовисько переорати або спасти вівцями, щоб хвороба не поширилась і на інших звірят, які від неї гинуть. Інших середників на хворобу не має, хоч дехто радить дати лизолу: 1 чайну лож. лизолу, $\frac{1}{100}$ літра горівки і 2 шклянки води, розмішати і давати по ложці 6 разів на день. Спробуйте.

Ч. 95. Що то за хвороба Лупіноза?

Що то за хвороба Лупіноза, як вона и являється і як її лікувати. Боюсь щоб моя худоба не захорувала бо паслась на лубині.

— Лубін, як відомо, має трійливу річовину „Лупінохін“, як що худоба його наїсться може захорувати. Обяви хвори такі: на слизницях появляється жовтачка, з носа тече жовточервона слизь, шкіра на хребті носа відмерає, звіря перестає їсти (хоч коні їдять далі лубин). Появляється хвороба по 14 днях від їжі лубину.

Лікування: не пускати худоби до лубину, давати добру пашу і сіно, овес, соломі і лизати тірку карловарську сіль. Напувати худобу хору водою, трохи окислену соляним квасом. За 4 тижні хвороба вилікується. Найбільше нападає хвороба вівці і часом коні.

Ч. 96. Чи варта сіяти вику озиму?

— Варта. Вика озима дає після люцерни найбільше паші раної. Сіється її перед посівом озимини на 3—2 тижні. По ній потім сіється жито. В травні будете мати добру зелену пашу. Рівнож вику цю можна засівати і в рідку конюшину. Тому, що в ц. р. брак паші, то радимо Вам посіяти в осені цю вику. Насіння можна спровадити до Філії чи Кружка від п. Терпеляка з Залукви п. Галич.

Ч. 97. Як нищити медведика.

— Ми вже подавали, що медведика ловлять до горшків закопаних в землю посеред трох дощок. Але це робиться на весні, коли медведик рие ходи по городі та обідає коріння рослини. Добрий спосіб на виловлювання медведиків такий: Під осінь накопайте в городі ям. пів метр. в квадрат а пів м. глибини. До ям накладіть теплої гною і прикрийте легкоземлею. До гною на зиму налізуть медведики зимувати. На весні, як потепліє з ямок виберіть весь гній до одної ями більшої, посипте негашеним вапном і вляйте води. Всі медведики попалите. Є ще один спосіб: намочіть арсенику кукурудзу і повкладайте в хідники медведика.

Ч. 98. Як нищити вівсюг (дикий овес).

В цьому році через теплу весну на полях у нас кинулась докучлива хопта вівсюг. Деякі господарі мусіли скосити збіжжа бо більше було вівсюги. Що робити? **о. Курилас.**

— Вівсюг належить до хопти цікавої, яку вивести дуже тяжко, бо насіння її виси-

пається і сходить потроха протягом кількох-надцять років. Переведені досліди в Німеччині кажуть що вівсюгу можна винищити коли на місці де вона завелась будемо сіяти в першій році просо або мішанку на пашу, в другому році залишимо поле в чорнім стані (худоба пастися ме), і в третьому році озимина в четвертому ячмінь або яра. А в п'ятому кукурудза або бараболя, в шостому пшениця і т. д. Дуже добре сіяти на тім полі конюшину, люцерну, або еспарцету, які скошується ще до цвіту вівсюги.

Ч. 99. Канянка як паша

— Питаєте чи канянка-кускута, що га-лапасує на конюшині і метеликоцвітих, не шкодить тваринам як корм. Отож нешкодить, але насіння її по дослідах Кюна і Ейсбена не старвлюється і вийшовши з викалами — сходить і там з гноем можете перевести її знова на поле. Нищити її треба не кошенням а спаленням, бо і дрібні кусочки, що попадають на землю, причіпляться до більшої конюшини і ростуть далі. Насіння кискуг та видає не що 10 день а що дня сотні, як що вона вже зацвіте.

Ч. 100. Чому очкування на дусені яблїнок не прийнялось?

— Очкування могло несприятись з різних причин: 1) найголовніше це коли в час очкування є зимно, 2) коли ніж був не гострий як бритва, 3) коли кора на дусені не відставала легенько, 4) коли дикчи дусену були хирляві, а очко було з засібного зраза і т. д. Це тоді як виключити невміння очкувати.

Вуйот.

Супертомасина під осінню сїйбу

Без сумніву, що майже всі управні землі в Польщі терплять на недостачу фосфору, а додаток того саме кормового складника майже на кожній землі причиняється до значного збільшення плодів. Брак фосфору дається завважити передовсім в сучасну пору, коли через занехання ужиття помічних погноїв в часі сучасної скрути відчувають рослини брак саме того складника. Що правда брак фосфорової кислоти в землі відчуває кожна рослина, однак збіжжа найсильніше зі всіх управних рослин реагує на її брак з тої простої причини, що ізза браку фосфору не розвивається нормально і рівномірно зерно, через що дає багато посліду в порівнанні до здорового зерна.

Внаслідок цього — ізза браку фосфору, не тільки є малий збір зерна, але й то зерно — не є цільне. У власному інтересі рільника є конечним зворот до постійного вживання фосфорових погноїв, якщо не хоче наразитися на низькі збори в будуччині на довгі літа.

Озими́на вимагає багато фосфорової кислоти і за вклади в фосфорових погноях дає звичайно вже в першому році значну звишку зерна, яке завдяки помічним погноям є грубе, тяжке і повне. Фосфорове гноєння дається цілою давкою відразу в осені. Щоправда німецькі досліди в останніх роках припускають можливість погноювання озимини фосфоровим квасом рівнож і на

весні, але в наших умовах можна це приміювати тільки в виїмкових випадках тому, що цього докладно ще не просліджено. В наших умовах найвідповідніше є розсівати фосфорові погної перед сіянням озимин.

До недавня ще було трудно рільникові дібрати рід фосфорових погноїв. Загально на землю легку, квасну, підмоклу уважали томасину а на вапневу землю — суперфосфат яко найліпший фосфоровий погній. Але годі було рільникові усталити, до якої групи зачислити його землю, головню коли характер землі був невиразний, тоб то не означений. Та трудність вибору відповідного фосфорового погною тепер відпала, бо супертомасина продукції Хожова має прикмети так суперфосфату, як і томасини, що унагляднили точні досвіди переведені з так вимагаючими рослинами, як ячмінь і цукрові буряки. Супертомасину легко присвоюють собі дослини, вона не вилуговуються з землі, не перемінюється в таку хемічну сполуку, якої рослина не приймає, має в собі значну кількість вапна так, як томасина, а при тім ділання її не залежить від характеру землі до тої міри, щоби не можна було її вживати з успіхом на кожную управну землю.

Сполучені фабрики в Хожові і Мосціцах

виробляють два роди супертомасини — 16% і 30%; насувається питання, котри з тих вибрати? Високопроцентову супертомасину одержується з перетвору сирівця, а 16% супертомасина є тимсамим продуктом, лише з додатком меленої т. зв. шляки, що підносить кошта продукції. Кошти перетвору тої самої кількості фосфорової кислоти в високопроцентовій супертомасині — є майже та половину нищий від кошту перевозу низькопроцентової супертомасини, бо при її транспорті треба оплатити теж перевіз безвартісної домішки. Фабрика однак із огляду на при звичаєння рільника до низькопроцентових фосфорових навозів виробляють і будуть виробляти 16% супертомасину, як довго будуть її жадати рільники.

Очевидно в перерахуванні на кошт фосфорової кислоти 1 кг. кислоти в низькопроцентовій супертомасині є дорощий, як в високопроцентовій супертомасині. Отже рільник, купуючи на вагу 16% супертомасину, фактично платить за неї більше, як за 30% супертомасину. В нинішніх часах, коли кожний заощаджений гріш має значіння, треба це взяти під увагу і під осінню сійбу домагатися високопроцентової супертомасини, якої 80—100 кг. на 1 га в більшости випадків вистане на заспокоєння потреби фосфорової кислоти під жита і пшениці

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

З ОРГАНІЗАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФІЛІЇ „СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРЯ“ В КАЛУШІ.

Установчі збори Кругжків „Сільського Господаря“ відбулися:

В Підмихайлю дня 25. травня 1933. До Ради Кругжка вибрано : абсол. техн. Підлісецького Богдана — головою, Струтинського Олексу — м. головою, Мельника Андрія — секретарем, Рудакевича Осита — скарбником, Гулиму Теодора, Підлісецьку Стефанію і Гулима Анну — членами Ради.

В Рівні дня 18. липня 1933. До Ради Кругжка ввійшли: Ф. Андрусів — голова, В. Свердан — м. голова, Ф. Тринцолін — секретар, І. Думка — скарбник, В. Тимків, Ю. Феняк і . Рендзяк — члени Ради.

В Перевиці дня 21. листопада 1933. До Ради Кругжка вибрані: Д. Вінтович — голова, І. Наконечний — м. голова, М. Гурницький — секретар, Д. Андрухів — скарбник, М. Наконечний, М. Яцушак, С. Чижик — члени Ради.

В Довжку дня 3. грудня 1933. До Ради ввійшли: І. Горак — голова, М. Безрукий — м. голова, Ю. Попович — секретар, М. Гаврилюк с. Гриця — скарб-

ник, К. Тягур, Ю. Загородський і М. Ладан — члени Ради.

В Сівці Войнилівській дня 19. грудня 1933. До Ради Кругжка вибрано: В. Тимкова — голова, Т. Лиса як м. голову, Р. Боечка як секретаря, Гр. Яськова як скарбника, М. Боечка, А. Мардана і С. Миськова — як члени Ради.

В Завою дня 30. грудня 1933. До Ради Кругжка ввійшли: І. Прокопів — голова, М. Ільків с. Матія м. голова, М. Ільків с. Степана — секретар, П. Чіпко с. Костя — скарбник, В. Котик, О. Грицик с. Луця і І. Данів с. Антося — члени Ради.

З ЖИТТЯ КРУЖКА С. Г. В ПЛАУЧІЙ В.

1) Дня 10. червня ц. р. відбулися Загальні Збори Кругжка „С. Г.“ в Плаучі великій, пов. Бережани при співучасті понад 400 членів і делегатів від Філії „С. Г.“ в Зборові т. п. інж. О. Стойкевича і інж. Р. Голода. Кругжок числить 430 членів. При Кругжку працюють: Гурток Хліборобської Молоді, Секція Годівельна і Комітет Організації Шпихліра. Звіти з діяльності здавали: секретар Кругжка Гаранджук

Дмитро, Коцур Петро і Стецко Роман. В дискусії забирали голос Іван Дубовий і Василь Лещишин. Вияснення уділяли делегати Філії. Гурток Хліборобської Молоді перепроваджує конкурс плекання птиці і управи пашного буряка. Заг. Збори вирішили повести працю в напрямі піднення молочарства й садівництва в селі та оснувати шпихлір. Для інтензивнішої праці в селі вирінула потреба заангажування агронома при Клубі — і в тій цілі рішили Заг. Збори скликати ширшу нараду не тільки членів Клуба, але всіх громадян.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ КЛУБА С. Г. В ЯВОРОВІ.

2) Дня 1. липня ц. р. відбулися Загальні Збори Клуба „С. Г.“ в Мужилівцях, пов. Яворів, на яких вирішено попровадити працю по Секціях. В тій цілі основано при Клубі Секцію годівлі й плекання молочної худоби, Секцію Годівлі й плекання безріг і Гурток Хліборобської Молоді. При Клубі працює Секція садівнича й пасічнича.

Головою Клуба вибрано Дусика Павла а секретарем Шевчика Івана. До Управ поодиноких Секцій увійшли: Процик Іван, Гелиш Іван і Яремій Михайло (годовля худоби), Шепеляк Трохим, Соляницький Іван і Гадуляк Іван (годовля безріг), Михайло Стець і Петро Андрущишин (опікуни молоді).

СЕКЦІЇ ПРИ КЛУБІ „С. Г.“ В ПІДМИХАЙЛЮ ПОВ. КАЛУШ.

1) Гурток Хліборобської Молоді „С. Г.“ в Підмихайлю. До Управи Гуртка вибрані: М. Кучерик — голова, А. Струтинський — м. голова і А. Гулима — секретар. Гурток числить 11 членів — хлопців.

2) Секція годівлі й плекання овець. До Управи Секції вибрані: Б. Підлісцький, голова, Г. Гринів м. голова, А. Мельник секретар. Секція числить 16 членів. Секція має 5 овець — караулів і 3 молоді барани.

— Просимо повідомити нас про працю Секції в біжучому році. Редакція.

3 ЖИТТЯ ФІЛІЇ С. Г. В ЗБОРОВІ.

Секція Гуртків Хліборобської Молоді при Філії „Сільського Господаря“ в Зборові — об'єднує 21 Гуртків Хліборобської Молоді при Клубах „С. Г.“, а в них 416 членів, в тім: 231 хлопців і 185 дівчат. В Гуртках перепроваджується конкурс: управи пашного буряка, кінського зубу, капуста і плекання курей. В конкурсах бере участь 133 хлопців і 98 дівчат, разом 231.

На перше місце вибиваються Гуртки в:

Брисівцях, Хоростці, Кудинівцях, Кабарівцях і Яцківцях.

РІЗНЕ

ГОДІВЕЛЬНО-ВЕТИРИННИЙ КУРС В ЯНЧИНІ.

Дня 1. вересня ц. р. розпочинається на практичних курсах „Сільського Господаря“ в Янчині п'ятий з черги курс а саме: двомісячний **годовельно-ветеринарний курс**.

На цьому курсі будуть вчити теоретично і практично як годувати та плекати сільсько-господарські тварини та як помагати в наглих випадках захворювань тварин.

Окрема увага буде звернена на організацію і ведення годовельних секцій при Клубах „Сільського Господаря“.

Курс обійме годовельно всіх сільсько-господарських тварин як великих, так і дрібних і рибу.

На цей курс повинні вислати Окружні Союзи Кооператив по кілька кандидатів зі свого району, які по закінченню цього курсу зможуть організувати і вести годовельні секції під доглядом повітових агрономів та підготувати кооперативний збут сільсько-господарських тварин.

На цей курс можуть зголошуватися нові кандидати, які бажують закінчити цей курс. По закінченню цього курсу, як що захотять, можуть вписатися на слідуєчі курси.

Зголошення на курси слати до дня 25. серпня ц. р. на адресу:

**Практичні курси „Сільського Господаря“
Янчин, пошта в місті.**

ЗАКОН В СПРАВІ ВІДБУДОВИ ЗНИЩЕНИХ ПОВЕНЮ ОКОЛИЦЬ.

Для відбудови знищених останніми повеннями околиць на областях воев. краківського, львівського, жешівського, люблінського та станіславівського має вийти окремий закон.

Між іншим цей закон устійнить, під якими умовами можна буде дістати дешевий будівельний матеріал з державних лісів.

„Повшехні Заклад Убезпечень Взаємних“ призначив один мільйон золотих на довгорочинцеві безпроцентові позички на відбудову будинків, знищених повенню, а 100 тисяч на підмоги для повенян.

НОВИЙ ЗАКОН ПРО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ.

Відповідальність за хвороби тварин. При продажі тварин продавець відповідає тільки за важніші хвори себто хвороби. Покупець мусить повідомити продавця до одного тижня. Продавця можна повідомити усно при свідках, порученим листом за посвідкою або навіть телеграфічно. Коли би дійшло до судового процесу, тоді таке повідомлення матиме рішальне значіння.

До якого часу відповідає продавець за хвороби тварин. Міністр хліборобства розпорядком з 25. VI. ц. р. (Денник Законів ч. 57 поз. 505) устійнив такі речинці, в яких продавець відповідає за хвороби тварин після заключення купна-продажі. І так при

**Календар „Сільський Господар“
на 1935 рік**

є дальшою книгою господарського знання

хоробах коней: 1) на дихавицю підпал, задуха, запалення очей або т. зв. сліпоті, ликавости і дурійці відповідає продавець 14 днів, при носатій 21 днів. 2) При купні рогатої худоби хорої на сухоти (грузгеніз 28 днів. 3) При купні овець хорих на пархи давку) вимени відповідає 21 днів; при пошести леабо водницю 14 днів. 4) При купні безріг хорих на чуму 10 днів; на вугри і волосницю 14 днів; на червінку 3 дні.

За хиби, не вичислені в згаданім розпорядку, продавець відповідає тільки тоді, коли виразно погодився на таку відповідальність. Коли в згаданих реченнях виявиться хвороба, тоді закон каже здогадуватися, що тварина була хвора в хвилині, коли її віддали покупцеві.

Передавлення. При продажі тварин відповідальність продавця кінчиться за шість тижнів (стаття 336). В щоденному житті воно виглядає так:

Селянин купив хорого коня на дихавицю і купець відповідає за це 14 днів від дня продажі. Однак селянин невдоволений. Тому мусить внести до суду позов до 8-ох тижнів від дня купна коня, коли хоче уневажнити договір купна або купець не хоче обнизити ціни купна за дихавичного коня. Словом при продажі тварин покупець мусить доходити своїх прав у суді до шістьох тижнів числячи від останнього дня, в якому продаючий відповідає ще за хиби тварин, бо в протилежному випадку суд відкине позов, як спізнений.

НАФТА, СІРНИКИ І ТЮТЮН ПОДЕШЕВІЮТЬ.

Газети розписуються, що в скорім часі вийде декрет Президента, про знижку цін на згадані продукти. Добре булоб, щоб всі промислові вироби дорівняли знижці продуктів селянських, тодіб не булоб того лиха що маємо тепер.

ЯК ПЛАТИТЬСЯ ЗБІЖЖА.

Ціни збіжжа 14. VIII. в Підволочиськах за 100 кг. Пшениця 17—18 зол., жито 14.50—15, ячмінь 14.25, овес 12—15, ріпак 40—41.

ГРОШІ: Доляр 5.15, чеськ. кор. 22 гр. франк фр. 35. гр. нім. марка 2.00—2.07 зол.

Господині і Дівчата!

Коли хочете прикрасити своєю хату гарним начинням, то звертаємо увагу на єдину нашу мистецьку керамічну робітню

„ОКО“ у Львові
вул. Потоцького 58а
тел. 5-60 або 51-40,

виконує декоративно ужитковий посуд у всіх українських стилях.

Чи знаєте, що

ЧИСТА ЦИНКОВА БЛЯХА

не ржавіє? Не треба її малювати, терувати ні направляти десятки літ.

Вияснення, оферти

„BLACHA CYNKOWA“ Ska z o. p.
Katowice, Marjacka 11.

Кооператива „ШОВК“ в Самборі,

ВУЛ. ЗАМОЙСЬКОГО Ч. 7.

подає ВП. Товаришам (кам) до відома:

Кооператива продає в 1934 році свої товари по таких цінах:

I. Деревця білої шовковниці або її куці:

1 літні 100 шт.	5.— зол.	50 шт.	3.— зол.	II. сорт
1 літні 100 шт.	7.50 зол.	50 шт.	5.— зол.	I. сорт
2 літні 100 шт.	10.— зол.	50 шт.	6.— зол.	I. сорт
3 літні 100 шт.	25.— зол.	20 шт.	6.— зол.	I. сорт
4 літні 100 шт.	50.— зол.	20 шт.	12.— зол.	

II. Насіння білої (морви- шовковниці зі збору в 1933. р. 10 грамів 0.50 зол., 50 гр. — 2.— зол., 100 гр. — 3.— зол., 1 кг. — 20 зол.

III. Грена (ячка) шовкопрядки — 1 гр. — 1.— зол., 2 гр. — 1.50 зол., від 3 грамів вгору, 0.60 зол. більше за кожний грам. — Кошти упаковки і порученої посилки — 1.— зол.

IV. Діркований папір на переведення годівлі з 1 гр. ячок комплект 2.40 зол. з пересилкою.

V. Приладдя до годівлі: тепломіри від 3—5 зол. з пересилкою. — Пробивачі до рєблення діркованого паперу, комплект з 4 шт. 10.— зол. з пересилкою.

VI. Підручник до „Шовківництва“ необхідний для кожного, хто займається годівлею шовкопрядки — 150. зол. без пересилки.

VII. Членський уділ виносить 20.— зол., вписове 4.— зол., відвічальність уділами.

VIII. Купує кокони I. сорта по 0.70 зол. літра, II. сорта по 0.24 зол., вату 1 кг. по 6.— зол.

Замовлення виконується лише за готівку, найрадіше за попереднім надісланням готівки, або післяплатою. — Від замовлень почавши від 5.— зол., даємо 5% опусту. — На відповідь треба долучити поштовий значок.

УПРАВА КООП. „ШОВК“.

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туток повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

Присилайте передплату!

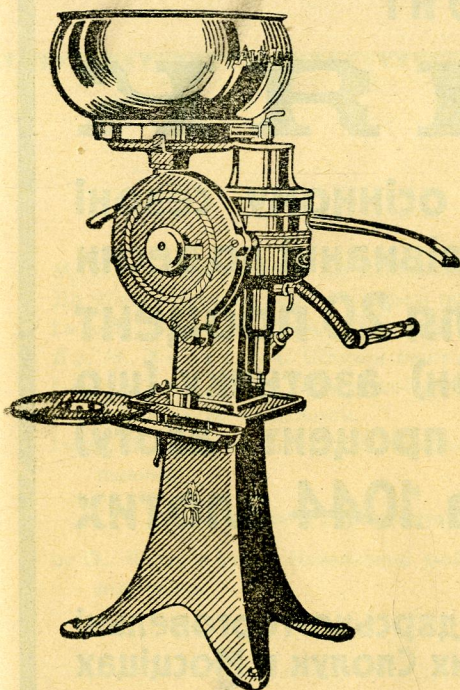
ДАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО
Львів, Ринок, тел. 16-21.
(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)
Має стало на складі всі ліки
і специфіки.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воевідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

УВАГА НА ЧАСІ!

На наших землях правильне господарювання без уживання потасових погноїв (соли, калімагу, каїніту) виключене!

Від часу, коли селяне перестали уживати потасових погноїв — дорідність збіжжя, скількість врожаю і його якість помітно впали а скількість шкідників, галасів, бурянів і шкідливих трав помітно зросли.

Щоби вийти на зустріч грошовим спроможностям і найбіднішим селянам

Акційна Спілка Експльоатації Потасових Солей, Львів, пл. Смольки 5
значно знизил ціни на потасові соли.

Користайте отже з нагоди, спішіть на рятунок своїм полям і замовляйте потасові погної в найблищих складах при Повітових Союзах Кооператив і через Центросоюз.

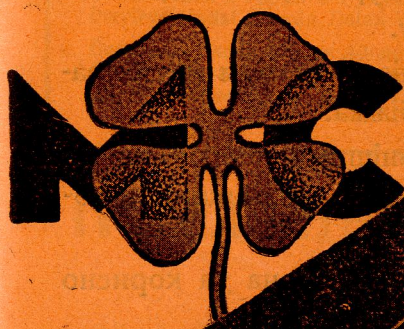
**Значна обнижка азотових погноїв
в надходячій осінній сезоні**

АЗОТНЯК

**найвідповідніший в осінньому сезоні
азотовий погній в порівнанні до весни
є ДЕШЕВШИЙ біля 20 процент
так, що вагон (15 тон) азотняку (що
містить в собі 24 процент азоту)
є ДЕШЕВШИЙ на 1044 злотих**

**Точніших пояснень уділяють господарсько-торговельні
організації і Сполучені Фабрики Азотових Сполук в Мосціцах
і в Хожові**

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

М. Б.: Посилайте синів до хліборобських шкіл.
До Філій і Кружків »С. Г.« в справі повині.

Інж. І. Лапчук: Осінь — це пора управи лук.

Др. М. Холевчук: Щадити пашу для худоби.

Інж. М. Нищий: Хиби нашої рільної господарки та як її оминати.

Інж. В. Волинець: За будучий врожай пшениці.

Садівництво і городництво:

о. О. Фацієвич: Найважливіші роботи в саді під осінь.

Др. Мед. Р. Могильницький: Як рятувати здуту худобу.

Інж. І. Лапчук: Ще про байцування насіння.
Запитання і відповіді (101—105).

Хліборобське шкільництво:

Рільнича школа в Шибаліні.

Позаочні курси садівництва У. Т. Г. І.

Молочарський курс Маслосоюзу.

Ріжне: Де можна набути дорідного збіжжя.

Реформа ґрунтового податку і т. п.

СУПЕРФОСФАТ

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

Суперфосфат

що має в собі 16%, 17% або 18% фосфорового квасу, який розпускається в воді, є від кількадесять років випробованим і найпожиточнішим фосфоровим погноєм, який спеціально надається під ярові посіви.

найвидатніше підносить врожаї збіж, окопових, конюшин, трав і городовини.

дуже сприяє розвою буряків, бо підносить в них кількість цукру.

збільшує тугість (міцність) соломи й тим запобігає виляганню збіжжа.

робить рослини сильнішими й відпорнішими, охороняючи їх перед шкідниками й хмарами.

підносить ґатункову вагу зерна та корисно впливає на його виповнення.

прискорює дозрівання та дає добрі й вчасні врожаї, що добре переховуються.

зужитий в кількості 200—400 кг. на гектар, добре впливає на ділання інших мінеральних погноїв, уможливляючи їх доцільне використання.

тільки в мішках запльомбованих зі знаком охоронним

SUPER

SUPER

дає гваранцію, що-до кількості фосфорового квасу, який розпускається в воді.

СУПЕРФОСФАТ

під ярові посіви можна набувати у всіх Організаціях і Фірмах Рільничо-Торговельних та в Складах Штучних Погноїв.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить І. і І5. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокі число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, П. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошевими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка І раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладки 50% дорожче.
За оголошення в тексті 30 „
Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

Посилайте своїх синів до хліборобських шкіл

Наші селяне хлібороби надзвичайно роблять; вони так привязані до землі, так її люблять, що вічно мріють про її побільшення, вони не пропускають найменшого моменту, як трапиться нагода а мають гроші, купити хоч клаптик землі. За батьківську землю сини нераз війною йдуть один на другого, щоб більше її дістати; а за переорану межу нераз процесуються до останнього сотика.

Колиб до цієї любови до землі, до цієї працьовитости та долучити ще уміння розумно господарити, то наші хлібороби були б найбагатшими в світі, бо і земля наша і лімат напrawdę є найкращі в світі.

На жаль, при такій любові до праці, до землі — нашим хліборобам бракує знання розумно і прибутково господарити. Вони чомусь не доцінюють господарської науки. Їм здається, що вистарчить мати землю а вони самі потраплять на ній добре господарити. Чейже їх батько і дід не вчилися а господарили!

І оце недоцінювання хліборобської освіти господарями мститься на нас всіх в страшний спосіб. Замість того, щоб брати з морга 23 сотнари збіжжя як бере німець чи чех, замість брати від корови 15—20 літрів молока денно, як бере данець чи голяндець або 200—250 яєць річно від одної курки як беруть американці, канадійці — ми заледви з морга маємо 7 сотнарів збіжжя, від корови 4—5 літр. молока а від курки 50 яєць річно. Ро-

боти ніби маємо досить а користи не видно. І, звичайно, що ми голодуємо, бідкаємося на злі часи, на неврожай, на спадок цін, світову кризу і так далі. Читаємо ми нераз, що і в інших краях хлібороб бідую, бо криза, цим ми себе лише присипляємо, бо коли німець чи американець бідую, то це значить, що він не має третього вбрання, не може часто йти до кіна чи театру, не все їсть три страви. Отже їх біда не рівня нашій біді. У нас криза і бда то значить, що чоловік ходить босий і голодний без сотика при хаті, а по вуха в боргах.

І деж шукати причини тої скрайньої біди в наших хліборобів селян, що так люблять працю і нашу багату землю? — В господарській безграмотності. Від неї лише ми тратимо на всім в четверо супроти культурних грамотних, вчених хліборобів інших країн.

Нічого, лише освіта хліборобська дасть нам порятунок, вона навчить нас брати з землиці нашої кращі зиски, вона вижене биду з нашої хати.

Отож, дорогі хлібороби, давайте своїм синам і донькам хліборобську освіту. Посилайте хоч їх до школи чи на курси, коли Вас батьки не вчили. Витрачений гріш на сина чи доньку в школі, за пару літ поверне Вам той же син чи донька з процентом, бо навчиться брати з морга не лише 20 сотнарів збіжжя (250 зл.) а від промислових рослин по 500—800 зл. Як навчиться контролі молочности корів чи несности курей то матиме 20 літрів

молока денно та що дня яйце від курки — а це вже є щоденний гріш в хаті. Біда вступиться з хати, з села, з краю. Наука в школі чи на курсі скоро поверне Вам витрачені гроші з відсотками а Вам на старість буде легше жити. Діти будуть Вам дякувати і ша-

нувати до смерті, бо Ви їм дасте в руки найбільший капітал — освіту.

А як стане Вам легше, то цілому нашому народови буде легше. Заможний, не голодний нарід скорше дійде до своєї мети, про яку він тепер може лише мріяти. **М. Б.**

До Філій і Кружків „Сільського Господаря“

Ми вже писали в числі 15 „Сільського Господаря“ про велике нещастя, яке навістило західну Галичину і разом з тим наших Лемків. Небувала досі повинь забрала міста та села, а селянське добро поплило з водою. Селяне втратили не тільки будинки та живий інвентар, але їх поля занесені тепер рінею, ще довгий час не будуть могли давати урожаїв. Вже сьогодні десятки тисяч селянського населення не має ніяких засобів поживи, а та худоба, якої не забрала вода, не має паші, щоби перезимувати. Треба великих грошей, щоби прийти в допомогу знищеним повинню околицям.

З часописів вже відомо, що збираються жертви для населення навіщеного повинню, а з окрема знають наші читачі, що і українські установи створили Комітет, що має прискорити збірки для тих нещасних, та має їх найскорше передати там, де вони найбільше потрібні.

Господарсько-хліборобські установи беруть також участь у збірках на повення. Бо треба цим найбільшим достарчити збіжжа, бульби, інших харчів, та паші для худоби. В нарадах цих хліборобських установ, які відбулися 28. ц. р. у Львові взяло також участь

наше Товариство. На цій нараді рішено відкликатися до добрих сердець тих хліборобів, яких господарства є ще упорядковані та, які можуть щонебудь уділити тим, які помочи негайно потребують. Велика земельна власність оподаткована на жертви повени так, що від одного морга дають землевласники 1—3 кт. збіжжа, або 10 кт. бараболю. Коли хто має ліс, то за 4 морги ліса має дати тільки, що за морг філії. Збірки від землевласників вже у великій мірі вплинули та пішли на заспокоєння перших потреб повенням. Хліборобські установи, які гуртують в своїх рядах дрібно-земельних селян, а до цих належить також наше Т-во, рішило віднести до своїх членів, щоби вони, при нагоді збірок збіжжа, бараболю та паші, які будуть переводитися в громадах, старалися від себе дати, що можуть, щоби прийти на допомогу, тим, що потерпіли від води.

Вживаємо отсим наших членів, щоби також причинилися до згаданих збірок чим можуть і скільки можуть, а колись пошкодовані повинню може допоможуть і нам, яких сьогодні повинь оминула.

**Краєве Господарське Товариство
„Сільський Господар“ у Львові.**

М. Зюбрівський

Чи бурян галінсогу (кріляк) можна сушити

Прочитавши в нашій часописі про поживний бурян галінсогу чи як пізніше назвали ми його кріляк, я спробував його давати всім тваринам починаючи від курей до коров. Скажу одверто, що всі їдять його дуже охоче як і конюшину. При чім гуси, крілі, качки їдять його радше як конюшину. Бурян даю зелений, січений. В городі в мене його повно. Тепер шкодую полоти. Зауваживши, що кріляка так люблять тварини, я спробував його сушити на сіно, це мені цілком вдалося. Отож подаю як я це роблю: кошу бурян як звичайно і даю йому трохи зівянути. Після цього розвішую його на козли як і конюшину. Висохлий кріляк є м'який і не такий навіть кріх-

кий як конюшина. Збираю його на купи і звозжу до стодоли та мішаю з соломомою щоб часом не запрів. В зимі кріляк є незамінною пашою для худоби.

В цьому році, гадаю буде пашна голодівка, сіно як не зігнило то вода забрала. По дощі отава не дуже то відросте. Але кріляк росте тепер як на дріжджах, жну його, а як зівяне — накидаю на подах, по під стріхи, в стодах, шоплах, де лише є місце і висунений згортаю на купи. Тішуся, що город, де не вдалось через дощі кавуни, і де вибрав ранню бараболю дасть мені бодай це сіно. Спробуйте і ви це зробити.

Д р М. Холєвичук.

Щадити пашу для худоби

Загально стало відомим, що надходяча зима буде прикра для нас і нашої худоби. Нема найменшого сумніву, що внаслідок цього-горічного неврожаю забракне людям поживи, а худобі папі. — Коли зважимо, що внаслідок повеней та градової бурі багато районів в цілковито знищених і їм вже сьогодні потрібна в допомога, то загроза труднощів виживлення населення і худоби до переднівку стає ще яркйшою.

Щоби вигодувати худобу до нового треба, як ми це в попередньому числі нашого ча-

доби, але не буде чим під виголоднілу худобу підстелити.

Як виглядають наші стайні там, де нема чим постелити і як мучиться в таких стайнях худобу всі дуже добре це знаємо. Тому не забуваймо в осені заховати не лише пашу, але все, що можна ужити на підстілку. Треба зібрати кожний листок, який спаде з дерева, суху бараболянку, бобовянку, та все, що лише можна ужити на підстілку. В околицях, де в торфи, треба заховати сухого торфу, який на-дається дуже добре на підстілку.

Учасники святкового закриття дня 24. II. 1934. 3-місячного курсу Філії «С. Г.» в Зборові.

сопису писали, заховати все, що може бути кормом для худоби. Пашу, призначену для годівлі в зимі, треба як найбільше щадити. Восени згодувати все, що лише можна згодувати, вершки бараболянки пізньої бараболі, листя буряків, капусти, спасати худобою всі закутини, порослі травною, маючи все на увазі, щоби в осені не пропало ніщо що можна згодувати худобою і як найдовше перетягнути до зимової папі.

Цього року грозить також недостача со-ломи не лише тим, що її на яких 40 проц. буде менше як в минулому році, але також тим, що внаслідок недостачі інших грубих пап, соломі будуть уживати на пашу в більшій мірі, чим в нормальних часах. З цього виходить, що не лише не буде чим годувати ху-

Про ці справи треба говорити на сходинах членів Кружка „Сільського Господаря“, Сметанкових Збірень, Районових Молочарень та Читалень Т-ва „Просвіта“. Багато селян не читає нашого часопису і тому треба на ті річі звертати увагу на сходинах сільських організацій. Як щоби ми все як слід використали і вчас заховали на зиму, можна з тих дрібних збірок зібрати великі запаси, які звичайно пропадають і ніхто на них не звертає уваги, а в потребі можуть віддати господареві велику прислугу. Нехайже не пропаде ні стебелинка, яку можна згодувати, або ужити на підстілку.

Та мимо загального неврожаю знайдуться в районах господарі, які будуть вигодувати пашу. Про це повинні повідомляти місцеві

селяне. В цей спосіб, райони, в яких треба докупити паші, зможуть вже тепер поробити старання, щоби ця паша прийшла до них безпосередньо, а не через посередника, який скаже собі за це заплатити. Так само організації з районів, які мусять докупити паші повинні оголошувати в часописах, яку кількість і якої паші бажать закупити. Тут вдячне поле до праці для місцевих Кругків, Сільсько-го Господаря“ і кооператив. Вони можуть своїм членам зробити велику прислугу, як що зорганізують купівлю і продаж паші від

своїх і для своїх членів. Треба також подавати до часописів, хто купує пашу, які платять ціни, щоби організації могли знати, чи це діється з господарських потреб, чи для спекуляції. Під тим оглядом у нас є велике недоманання. Місцеві організації не доцінюють значіння подавання точних інформацій з місць. Підчеркаємо, що треба подавати точні і правдиві інформації з місць, бо інформації подавані навгадь не мають ніякого значіння і є більше шкідливі чим позиточні, бо уводять людей в блуд.

Инж. аґр. М. Ницый.

Хиби нашої рільної господарки та як їх оминати

— Той не помиляється, хто нічого не робить, — так каже народня приповідка. Помилитися можна один раз, другий, ну, нехай вже і третій, але не безконечно. І коли в якійсь роботі безперестанно трапляються помилки, що відемно відбиваються на продуктивності тої роботи, то це свідчить про те, що робота та ведеться без плану, системи, знання, організації. Знаємо, що людині властиво є помилятися, знаємо, що на помилках ми вчимось, але як би то ті помилки хиби, що так часто трапляються в нашій щоденній праці — стали, дійсно, школою для направи наших хиб, помилок, то тоді була б виправдана ота приповідка, що на помилках ми вчимось.

Найбільше помилок трапляється в нашому сільському господарстві. Хиби ті систематично передаються з покоління в покоління і носять характер закростенілости. Наш, український селянин у своїй господарській праці є опортуніст і до різних агрономічних новин ставиться з застереженням. Правда, треба з приємністю ствердити, що маємо поступових господарів і господиць, котрі ведуть свою господарку по плану, книжці, але їх дуже мало, а більшість повторює ті помилки, що робив його батько, дід, прадід. Врешті, не дивота, що маємо таку заскорузлість в сільському господарстві, бо віками в те село ніхто не заглядав, не цікавився його долею, не вчив його, не організував, то звідки ж тоді могла повстати та свідомість, взятися знання, зрозуміння жити та господарювати по новому. Хіба приємно чути, коли приїдеш до села, оповідаєш про нові форми господарювання, розказуєш, як господарюють у других країнах, а як в нас, що потрібно нам, щоби ліпше жити, а тут

тобі якийсь дідок, що мислить категоріями баби Палашки, починає смішкувато кивати головою і говорити: „що там мені груном! дід мій, батько жили, їли хліб і обходилися без того грунома, а тепер, чорт батька, зна, що повидумували, аби гроші даром давати. Аби не земля, обійдуся я без гарнізації, грунома“. Ось вам філософія старого діда. І це приходить дуже часто чути і хоч тяжко це переносити, але мусимо, бо як не будемо ми чути і переносити, то мусять слухати наші діти, а ми цього не хочемо, а будемо кращу долю для прийдучих поколінь.

Після такого довгого сну, розпорошености, темноти, мусимо наслухатися всього і це навіть добре, бо хтож мусів то слухати? Як би діди, батьки наші були щось робили, то слухали б вони це все, а так припала доля слухати нам. Ми переслухаємо, перенесемо, щиро попрацюємо, виоремо свій обліг і засіємо його здоровим, добрим зерном і збиремо чудовий врожай свідомости, культури, організації, чину поступу.

Як провадиться в нас рільна господарка?

Раніш, чим переходити до опису недуг, слід господарям зятимити, що рільна господарка є головним пунктом у процесі сільсько-господарського виробництва, і є від нього залежні всі інші виробничі галузі сільсько-господарського підприємства.

Сьогодні не можна сказати, що господар не пильнує свого поля. Пильнує і може навіть забагато, але в його догляді помічується брак науки, системи, послідовности. Замало виорати 3—4 рази поле, вичистити його від бурянів, але треба вміти зберегти в ньому вогкість, збагатити поживними річо-

винами, знати, що по чім сіяти, коли сіяти, яким насінням сіяти та як сіяти. Ще багато є таких господарів, що по зборі озимини чиярини не приступають зараз до орання (лушення), а орють стерню в глибоку осінь, тоді, як треба орати вдруге, на повну глибину. На весні поле господар оре знову, бутьо би на повну глибину, а в дійсності це середня оранка, а то і того менше, зараз сіє, волочить і на тому кінець.

Здається все зроблено добре, бо поле виорано і, раз і другий, поле чисте, але як прийдеться до врожаю то висліди дуже мізерні, а винен цьому лише господар. Дехто може сказати, що господар не винен, рік не урожайний, не вродило. Але як би то один рік, а то щороку маємо низькі врожаї, виходить, що для поганого господаря, завжди не урожайний рік. А тепер, скажіть, будь ласка чи ота стерня виорана в глибоку осінь дасть якийсь хосен? чи встигне вона розложитися? чи вигинуть різні смістисті трави, які є страшними ворогами культурних рослин? чи при такому стані обробітку поле може запастися водою? Безперечно, що ні!

Стерня виорана в глибоку осінь та різні інші органічні рештки не вспівають перегнити, бо для того, щоби якась соломинка, чи травичка розложилася, потрібне в ґрунті бактеріяльне життя, а в зимі життя бактерій припиняється, а тому вся стерня, та різні органічні рештки лежать до весни. На весні господар поле переорює і цим самим його висушує і для молодих рослин бракує вологи. Крім того, разом з культурними рослинами сходять ті буряни, що дуже в спри-

ятливих умовах перезимували, своїм ростом заглушують культурні рослини і стають панамі поля. Зерно посіяне до свіжого ґрунту приймається, вкорінюється, а земля внаслідок своєї ваги осідає; при своєму осіданні обриває молоденькі корінці, багато коріння лишається не прикритим землею, воно підпадає діянню весняних вітрів і сонця і такі не захищені рослини по тяжкій боротьбі за життя — завмирають.

Зерно взято до посіву нечисте, не трієроване, не випробовано його на чистоту, кільчездатність. Багато зерно не зійшло, деяке прийалося, але було хоре і в боротьбі з зовнішнім світом загинуло. Решта, що переборола всі труднощі лишилася при житті, але, що батьки його були немічні, то і воно випало щуплим, мізерним.

Сіяно руками і багато насіння лишилося зверху і його визбирала птиця. Частина насіння залягла в ґрунті глибоко, частина мілко і врожай був не дружній. Не додержано належного чергування рослин на полі і часто сіється збіжжя по збіжжі, або окопові по окопових, а це в значній мірі шкідливо відбивається на висоті врожаю. Такий спосіб обробітку та посіву є під ярові та озимі

Тепер ясно чому маємо малі врожаї і після цього, здається, ніхто не заперечить провини господаря.

Господарі на рослину мусять дивитися як на живу істоту, що для свого життя потребує води, воздуха, тепла, світла та відживи, а ці головні чинники дається вдержати в ґрунті відповідним обробітком, доглядом тощо.

Инж. В. Волинець.

За будучий врожай пшениці

Жнива скінчені. Пшениця вже в засіках і багато господарів з цікавості, як цього-річна пшениця буде видавати, вимолотило перші копи. Видаїність зерна дуже слаба, 50—75 кг. з копи. І кін небагато, бо заледви 4—6 з морга. Соломи обмаль, ледви чи вистане на цілий рік на пашу та підстилку. Такий стан приневолює кожного господаря застановитися над причиною лихого врожаю пшениці, щоби винайти ті хиби, що їх зроблено при виборі поля та його обрібці, виборі та приготуванню зерна, угноєнню, остаточно при самім засіві пшениці. Причиною лихого врожаю пшениці є що правда посуха, що наробила цієї весни багато шкід. Але посуха відбилася лише на тих пшеницях, що були сіяні на лихих, пісних полях, де рослини голодували, бо не мали в землі достаточної кількості поживи. На це

вказувало би дрібне зерно. Отже головною причиною неврожаю пшениці цього року можна сміло сказати — було недостаточне угноєння землі. Щоби на будуче забезпечитися перед неврожаем пшениці мусить кожний господар приготувати під пшеницю добре конюшинське, шле по раних бараболях або мішанці, викошеній на зелену пашу. До засіву мусить вибрати здорове, добре висушене, незіпсоване та вичищене на трієрі зерно. Щоби в пшениці не було головні треба зерно перед засівом протроювати, а крім того добре угноювати.

Угноєння поля рішає майже завжди про врожай в слідуючій році. Молоденькі рослини пшениці, що мають слабо розвинений корінь, мусять мати в землі доволі легко доступної поживи. Тоді вони в осени добре розвиваються і глибоко закорінюються, а че-

рез те можуть витримати навіть ostrу зиму і посушливу весну чи літо. Під пшеницю, сіяну по конюшині чи мішанках, треба звернути увагу головню на угноєння фосфором, бо фосфор впливає на розвій грубої і твердої соломи а передусім на витворення великого і тяжкого зерна. Конюшина і мішанки забирають зі землі багато фосфору і його бракує пізніше під пшеницю. Господарі, що дають під пшеницю на конюшиниську чи по мішанці гній, не можуть мати доброї пшениці, бо вона має тоді за багато азоту а за мало фосфору і тому вилягає. Також по раних бараболях гній не може дати пшениці стільки фосфору, скільки треба, бо гній помалу розкладається а молоденькі рослини пшениці потребують легко доступної фосфорової кислоти. Як на-

Такий фосфор є також в стаєннм гною і то мало, бо в 1000 кг. заледви 2.5 кг. Коли би навіть вивезти більшу кількість гною, то він не може достарчити пшениці достаточної кількості фосфору, бо пшениця може забрати з гною лише одну четверту часть всього фосфору, що розпускається у воді, відбивається снісся на зборах соломи і зерна, бо пшениця слабо росте а під впливом азоту вилягає, а зерно є легке і дрібне. Якщо пшениця знайде в землі доволі фосфорової кислоти, тоді добре закорінюється, є сильна і відпорна проти морозів, вітрів і посухи. Тоді навіть в лихм році може видати добрий врожай соломи і зерна. З того виходить, що угноєння суперфосфатом під пшеницю є конче потрібне і що є воно певного рода асекурацією перед непри-

Прелегенти і учасники тримісячного Сільсько-Господарського курсу в Зборові.

слідок є тоді лихий врожай зерна, бо воно є легке і дрібне. Тому під пшеницю треба конче угноювати суперфосфатом. Азоту потребує пшениця головню тоді, коли її сіється по раних бараболях. Тому на бараболиську ліпше надається під пшеницю амоніакальний суперфосфат, хоча на конюшиниську чи то мішанках він під пшеницю теж добре ділає.

Супроти тяжких часів і браку гроша не один господар подумає, що не зробить собі великої шкоди, коли він не посіє під пшеницю суперфосфату, бо мовляв в землі є досить фосфору. Впрочім вивезу гній і вистане. Так в дійсності не є. Кожна земля має фосфору мало і та мала кількість з кожним роком при жнивах меншає. Вправді в землі остає по зборах дещо фосфору в стерні, корінцях та листю рослин, але цей фосфор є для пшениці тяжко доступний і тому майже без значіння.

гожою погодою. Проте кожний господар, котрому залежить на доброму зборі пшениці, повинен угноювати землю під пшеницю мінеральним або кістяним суперфосфатом.

Всюди голосять кличі ощадности, а вже найбільше прислухується до них господар. Не вільно вживати того, без чого можна обійтися, або вживати дечого за богато. Тому і при гноєнні суперфосфатом під пшеницю щадити треба. Не богато, але 100 до 150 кг. суперфосфату на морі, висіяних безпосередню перед засівом зерна є доброю ощадністю: за цей вклад пшениця добре запластить. Земля це каса господаря, куди вкладає працю і зерно, щоби дістати добрі відсотки. А що на відсотках кожному залежить і кожний господар хоче, щоби вони були якнайбільші, то ж робім так, щоби відсотки — (пшениця) добре росли і вживаймо під пшеницю суперфосфату.

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

о. О. Фацієвич.

НАЙВАЖЛИВІШІ РОБОТИ В САДКУ ПІД ОСІНЬ.

Хто думає лише про „сьогодня“, той не буде собі певного „завтра“ в будучині. Так само є і в господарських справах, чи в полі, чи в городі. Особливо доревина в садку потребує сталого догляду, щоби могла і на наступний рік дати добрий збір. Не вистарчить зібрати лише овоч з неї та лишити її відтак на божу волю, а треба її головню під осінь забезпечити від всяких хворіб та шкідників, що саме у цю пору розгніжджуються на ній, аби потім весною розвинути всю свою погубну роботу. Така праця є в садку конечна інакше доревина не буде розвиватися та не дасть багатий врожай.

Найбільше конечним заходом є сліду-юча робота:

1. Перекопування або оранка ґрунту в садку.

Така праця має завдання винищити багато заразків та шкідників, що там зимують. Крім того підчас перекопування треба самому вибирувати та винищувати хробаків, хрущів ріжних оवादів, які впадають на очі. Радиться теж пускати тоді курей, вони з ними швидше упораються, чим людина. Коли в садку годі орати плугом, тоді треба обкопувати ґрунт рикалем навкруги дерева, не менше, як на ширину корони. Таке обкопування зрушує землю та вогкість доходить легше до середини в зимі зі снігу а весною з дощу та довше заховується на літо, коли доревині її найбільше потрібно. Перекопують ґрунт на глибину не менше як на 5 цалів.

2. Погноювання ґрунту під доревиною.

Рідко коли ґрунт у саду буває так поживний, щоби не потрібно було його підсилювати гноєм звичайним чи штучним. Звичайно такого підгноювання що 3—4 роки потребує старша вже доревина. Як кожна рослина, так і дерево потребує для свого росту, здоровля та видаєности найбільше тих чотирох складників своєї поживи: азоту, фосфору, поташу та вапна. Лише вони разом дають йому змогу спожиткувати ті речовини на пожиток, коли вода та повітря тому процесови допоможуть.

В найбільшій мірі має ті потрібні речо-

вини для життя доревини стаєнний гній. Тому найкраще перед копанням погноїти ґрунт довкола доревини а відтак прикрити землею.

Скоріший пожиток дає доревині гноївка. Щоби при поливанні нею землі азот не улітав в повітря, домішують до неї мерви, полови, торфовиння тощо та зараз же прикопують, або роблять довкруги доревини глибокі діри і там вливають гноївку розпушену на половину з водою, та присипають діри землею.

Дають теж при обкопуванні т. зв. компосту. Є це різні відпадки рослинні, зложені на купу, перемішані з вапном тощо та добре розроблені.

До штучних погноїв належить салітра, сірчан амоні, вапно, томасина та суперфосфат. Кого на це стати, хай робить досліди у своєму садку малими порціями тих штучних погноїв. Звичайно дають на 1. га 150—300 кг. салітри, 200—400 кг. томасини, 150—300 кг. сірчану амоні, 300—500 кг. суперфосфату 600—900 кг. каїніту та 200—300 кг. вапна.

3. Збирання опалого листя.

Дехто має звичай прикопувати опале листя зразу під доревиною, кажучи, що це є добрий погній. В частині він має рацію, якби не було на ньому багато зароднів грибків, що їх голим оком годі доглянути. Вони то весною достигають і починають шкодити доревині, творячи на ній гниль, плями та інші шкоди. Крім того між опалим листям зимує багато шкідників. Ізза тих причин опалого листя прикопувати негодиться. Найкраще щоби воно не марнувалося та щоби з нього справді був добрий пожиток дати його до компосту перемішати з вапном та перекидати часто що 2—3 місяці на купі. Як воно зотліє та перегорить, от тоді його можна після року давати під доревину замість гною та прикопати.

4. Визбирування опалих овочів (падалиць).

Коли поглянути по наших садах в пору дозрівання овочів, можна зобачити багато падалиць, що лежать розсіяні під деревами. Надігний овоч або струшений вітром вибирують для худоби чи на сушню або інші перетвори, але поморщений та цілком гнилий залишають на місці. Тим часом саме на

них є різні заразки хворіб та і самі шкідники-комахи або їх гусінь. Вони то розсівають заразу далі а шкідники зариваються на зимівлю в землю або розлазяться по деревині, приміром цього є яблуковий нутряк і багато інших. Тому не можна ніяк допустити до цього а потрібно конче всяку падалицю що дня визбирювати а навіть легко струшувати деревину, щоби і той вчаси вже пошкоджений овоч відпав. Що не надається для господарських потреб зібрати на купу і прикопати глибоко в землю, або спарити для тварин чи спалити в печі.

5. Обрізування сухих, малосильних гілок, та „вовчків“.

Найліпше цю роботу виконувати під осінь, тоді видно, котра гіляка зісохла або є непотрібна. Але і саме обтинання особливо більших та грубших гіляк потребує певної вмільости, а то буває не раз таке, що місто помогти деревині її ще більше пошкоджують. Хто придивлявся добре ростови гильки, то спостеріг, що кожна з них у своїй насаді, в місці де вона виростає, має перстенеve згрубіння довкруги. От це і є місце на котрому маєтсья галузку відрізати, інакше кора не „залле“ зраненого місця, не заросте, а ви-стаючий пенёк буде все більше підогнивати і згодом знищить цілу деревину. При тому потрібно відтяти пилкою місце гладко зі-стругати гострим ножем та замастити горо-довою мастею. Коли маєтсья відтяти грубшу гіляку то потрібно її уважно відтинати, зра-зу зі споду а потім зверха, щоби упадаючи не відлупила скалки з решти пня або другої ги-ляки. Найліпше таку роботу робити в двій-ку, щоби можна відпадаючу гіляку підтри-мати.

При тій нагоді порадно є придивитися теж і короні дерева, чи вона часом не є за густа і не потребує прорідження особливо в місцях де стикаються або протираються зі собою дві чи більше гіляки.

6. Обскрябування мертвої кори на дере-вині.

Чистити кору на деревах в садку де во-на стара та згрубіла є дуже користо ізза багатьох причин. Раз тому, що стара кора утворює щілини, в яких задержується вог-кість, через що вона поростає мохом та різними іншим обрісниками і грибками, а вдруге тому що у них кладуть яєчка різні комахи або й самі в них зимують. Через вогкість на морозі кора відмерзає та пошко-джує живе тіло деревини. Різні грибки роз-виваються у такій змиршавілій корі як за-пал, рак, опік т. і., а шкідникам-комахам та-ка кора раєм для їх розвитку. Такий короїд

робить собі у ній свої мешкання та так пере-точить деревину, що вона перестає родити, рости та сохне. Тому то шкрябання кори це не вигадка а конечність, так як для важко-хорої людини операція.

Чистять кору не ножем або гострим яким дряпаком але хоч і металевою але ту-пою шкрябачкою, або деревляною з твердо-го дерева, а такою осібно до цього присто-сованими дротяними щітками.

Зішкрябують кору в той спосіб, щоби не чіпати живої кори. Під дерево кладуть ве-рітку, щоби все сміття відтак зібрати і спа-лити. Після цього розпускають 2—3 фунти синього каміння у ведрі води додають до тієї рідини розпущеного каруку та щіткою помазують цілий пенёк. Той спосіб винищує всякі заразки хоріб та шкідників до щенту. Коли обмазаний стовбур просохне, обмазу-ють його вапняним молоком. Є це і дезин-фекція і забезпечення кори перед морозом.

7. Визбирювання зимових гнізд шкідни-ків на деревині.

Деякі шкідники мають той звичай, що як виклюються з яєчок, ховаються при кінці літа в гніздочка на зиму, які роблять собі у листю де завиваються в павутиння. Таких листків буває не раз дуже багато. Так перезимувавши, виходить відтак з них гу-сінь, та не раз поїдає все молоде листя. До таких шкідників належить жилкуватий бі-лан, золотогоуз та інші. Тому таке посохле омотане павутинням листя треба збирати, як що вже інше листя відпаде. Робити це можна і в той спосіб, що таке листя обтина-ють ножицями прикріпленими на держаку, або й обсмалюють пальниками. Коли неви-соке дерево, то можна його добре обгляну-ти, чи не має часом на якій гильці яєчок ко-трого шкідника, пр. прядки перстенівки, пя-дуна, свинки т. і., що не раз є дуже легко їх надібати. Їх треба винищувати, бо коли ве-сною розлізуться по деревині, то відтак годі їм дати раду.

8. Закладання на стовбурі деревини лов-них пасів та лепких кілець.

Дуже багато шкідників шукає собі сховку особливо перед зимою у корі та на гиллях дерев. Тому і накладають на них дов-кола стовбура т. зв. „ловні паси“, де вони ра-до залазять. Ці паси відтак віднімають і па-лять. Такими пасами можуть бути морщений папір, або тонко стругане вузке гибльовин-ня, обв'язане папером, або і звичайне пере-весло зі соломи, що є найменше коштовним та найзручнішим приладом.

Накладати такі паси треба від травня до серпня, а відтак від січня до березня.

Що іншого є т. зв. „лепкі кільця“. До цього вживають сильного грубого паперу намазаного лепом тим самим що його вживають на ловлю мух. Такий леп найліпший є американський т. зв. „тенгльфут“, що його можна дістати дешево в жовтих, бляшаних коробках. Він має ту властивість перед іншими домашніми способами зробленими виробами, що не висихає. Отцей леп намазують теж просто на кору старих дерев, коли у них є кора гладка. Намазувати леп або уміщувати лепкі кільця треба доволі високо, щоб їх хто небудь не міг обтерти. Час від часу їх треба оглядати та прочищувати від налеплого листя, соломки пилу тощо, підновляючи деревляним гребінцем.

Хто спробує цього способу переконається, який користь вони дають деревині.

9. Опрыскування овочевих дерев.

Найголовніший спосіб боротьби зі разками хоріб та шкідниками є опрыскування деревини вапном та іншими рідинами при допомозі осібних апаратів т. зв. розпрыскувачів. Є це ріжного типу помпи, що силою повітря видавляють плин подібно як сикавка пожарницька воду. Є лише між ними та ріжниця, що сикавка видавляє струю води, а опрыскувач видавляє дуже дрібними капельками росу гей мряку осібним до того пристосованим наконечником. Таких опрыскувачів дуже багато родів. Хто має великий сад — вживає великого апарату, щоб робота йшла швидко, а в кого є малий садок, тому вистарчає малий ручний опрыскувач, що його можна носити на плечах. Можна теж зробити собі самому таку сикавку з дерева — більшу як то діти роблять з бузини. — Вистарчить лише приробити осібний наконечник з металю, щоби рідину розпилював а рівночасно викидав її на віддалі.

Першою рідиною, що нею повинен всякий послуговатися осінню є вапняне молоко (півтора фунта вапна на 1 ведро води). Цією рідиною треба опрыскувати деревину цілу від пня до корони. Часто додають до тієї рідини дрібку розпиленого клею (каруку) або молока, щоб дощ чи сніг вапна не споліскував.

Окрім того домішують до вапняного молока осібно розробленого синього каміння (купервасу) (на 100 л. води 2 фунти купервасу та 3 фунти вапна). Щоби краще розпускався синій камінь, треба його потовчи на дрібно та розпускати теплою водою у деревляній посуді (не бляшаній) а відтак мішаючи доливати до тієї рідини вапняного молока. Ця рідина називається бордоською рідиною. Опрыскувати нею треба обережно, щоби не захляпати очей. Перед

опрыскуванням проціджують цю мішанину через густе шерстяне сито, щоби наконечник не забивався якими грудками, осадом то що.

До скроплювання вживають теж ще рідини із т. зв. паризької зелені (на 1 ведро води 10—15 гр.), але її треба часто мішати та бути дуже обережним, бо вона шкодить на очі. Добрим є і готовий деревний карболінеум, який можна купити в дрогерії.

Роман Коцик.

ПАЛІ КОЛО ДЕРЕВЕЦЬ.

Нераз ідучи нашими селами виджу як наші початкуючі садівники мало звертають уваги на паль-кіл коло деревця. Здавалося, що на так просту річ як паль, навіть не треба звертати увагу. А однак так не є. Рівний правильно забитий паль є охороною і окрасою деревця, кривий за далеко або за близько забитий паль не то, не приносить хісна, але шкоду. Паль має відповідним бути до деревця, а не противно. Так як добрий коваль робить підкову відповідну до копита, а не підстругує ріг, щоби прибити підкову. **Паль мусить бути рівний, — кривий без вартости.**

Через кривий паль і зле прив'язання найліпше і найгарніше деревце зле росте. Деревце трошки зігнене годі вирівнати при кривім палі. Паль мусить бути не лише рівним але і без кори, та все в горі тоньшим ніж при землі.

Найліпші є палі дубові, вони, звичайно, вистарчають на 6—8 літ, то є до того часу, доки деревце їх потребує. Коли деревце виросте так, що є відпорне на вітер, може обійтися без паля. Де за дубові палі тяжко, можуть бути ялові або смерекові, однак їх треба імпрегнувати, то є сухі палі намочити у розчині синього каменя: в деревляній посудині розпустити 2 кг. синього каменя в 100 літ. води, а в тім розчині намочити палі на 10—12 днів. Ялові імпрегновані палі вистарчають на 10—12 літ. Дехто любить давати палі березові з корою, щоби гарно білі виглядали, це є дурення самого себе. Береза зігніє за рік два і дерево є без охорони годі, як її найбільше потребує.

Паль не сміє бути грубшим у горі як 6 см. Корона через свій тягар усе гнеться в той бік який затінений хоч би і палем і як в час не запобіжиться злому, деревце виросте так, що корона буде одним боком при землі.

Довжина паля залежить від висоти деревця. Загально можна подати, що на 10 см. повинен бути вбитий в дно ями, а доходити 10—15 см. низше найнижшої галузки. То є

довжина паля для пенного деревця 1.60 м. має бути 1.50 м. деревця стовбур + 10 см. вбито в дно ями, разом довжина паля 2 м.

Ніколи не сміє доходити паль між галузки корони, бо тоді дуже часто труть галузки а рани ті дуже тяжко вилічити. Колиб однак, що руже рідко трапляється, треба було вирівнання провідної галузки впустити паль між корону, то в таких разі. Конежно ті місця де лиш може бути тертя ізолювати мохом, шматами або і соломною від паля.

Якщо стовбур є кривий, зігнений, що дуже часто трапляється у шкільках, то власне при допомі паля належить його вирівнати. Кілько є лиш скривлень, тільки разів ми прив'язуємо, щоби деревце росло рівне „як свічка“.

Найліпше перев'язувати перевеслом з житнього околата, бо то найдешевше, кокосовий шнур є за дорогий. Кожне місце стовбура, що стикається, або може стикатися

з палем, мусить бути ізольоване найліпше мохом або соломною. Занедбання такої ізоляції, звичайно, буває погубне для деревця.

Залежно від висоти деревця прив'язуємо нормально рівні стовбурі: карли — раз, пенні — два і три рази, усе у вісімку.

Щоби перевесло добре трималося можна прив'язати тісно кінець його шнурком до паля, але ніколи до стовбура.

Стовбур від паля має бути однаково віддалений як в горі так в долині на „два пальці“ то є 3—3.5 см., не дальше ні близше, це дуже важне.

Питання ще з котрого боку паля має прийти деревце. Залежить головню від напрямку вітрів, зглядно заслон. Ніколи не може бути паль з полудневої сторони, бо стовбур потребує сонця. Коли вітри є головню західні, то все паль має бути зі заходу, щоби вітер пхав завсїгди від паля а ніколи на паль.

Інк. І. Ланчук.

Осінь — це пора управи лук

Сьогодні приходить грїш або за молоко або за яйця з кооперативи або за бекони з Союза. І слухно. Тільки молочно-годівельна господарка дає спромому латати кінці в сучасну тяжку скруту, коли жито по 9 а пшениця по 14 зл. за 100 кг (липень 1934).

Щоби мати багато товстого молока, і щоби нам велися телята — будучі добрі молочні корови, треба забезпечити для них доволі смачних паш, з яких найліпшою є солодке сіно з доброї луки. Був час, коли казали, що без лук не можна провадити молочної господарки: сьогодні ми це перемогли. Але щасливі ті, що мають свої луки.

Та скажіть одверто: чи справляєте ви свої луки?

Велика більшість бачить свою луку тоді, як збирає сіно чи отаву. Тому не дивуйтеся, що з року на рік марніє лука, а з нею й сіно. Коли ми в польовій господарці зробили крок наперед і не лишаємо стернищ, то догляд за луками є той самий, як був ще за панщини. І з такої луки запусненої хочете мати багато й до того солодкого сіна? Один Бог пам'ятає за вас і справляє ваші луки — дощами, снігами і заливами.

Тепер саме пора подбати за добре сіно на другий рік. Перейдіть вздовж і поперек ваші луки хочби в неділю чи свято, або тоді, коли в осені пасете на них коні чи корови. Столочені або підмоклі і один мох зістав після ко-

совиці а трави ані слїду. А мусите знати, що врожай 40 сотн. сіна і 5 сотн. отави забирають з 1 га луки 52 кг. вапна, 39.6 кг. фосфору, 106 кг. азоту і 116.4 кг. потасу, коли 32 м. сотн. зерна і 64 м. сотн. соломи — пшениці забирають з 1 га тільки 15.6 кг. вапна, 34 кг. фосфору, 102.4 кг. азоту і 73.6 кг. потасу (пор. календар „С. Г.“ 1931. стор. 62).

Земля багата, а Пан Бог добрий; змиває поля і несе живучі соки на луки. Так було досі: тепер рільники не дають змивати кормових соків з рілі. Тому треба взятися до управи лук.

Скажіть собі цієї осені: За збільшення і поліпшення сіна з лук — поведемо тепер ударну кампанію! Отже:

1. Перестаньмо гонити домашню тварину на луки, щоби не грузила і не затовкувала їх.
2. Осушім підмоклі луки отвертими ровами.
3. Зідрім луковими бородами мох.
4. Зруймо дернову верству скарифкаторами, щоби провітрити землю.
5. Скріпім родючі сили луки погноюванням їх компостом і помічними погноями, в першу чергу — каїнітом, який передовсім знищить мох і достарчить потасу, якого дуже багато потребує трава.

Потасові складники легко розпускаються в воді і тому вода на підмоклих луках дуже їх вилуговує. Але на змеліорованій луці по

знищенні моху порохнячка скріплює свої втягаючі сили і наче губка, втягає в себе вже з осені кормові складники, в цьому і потас з каїніту. Коли зачнуть рости трави, отся порохнячка достарчає їм тих досі замагазинованих кормових складників у достаточній кількості і приступній формі.

Щоби отже в слідуючому році мати грубіші покоси трави і добре сіно, то вже цієї осені треба управити луки, розсіяти каїніт а ще ліпше каїніт і супертомасину (суперфосфат), заскородити луковою, а навіть хочби звичайною бороною, щоби погної мали час перемінитися до весни на приступний для рослин корм.

Ще раз зазначую, що при зборі 45 м. сотн. сіна і отави з 1 га луки забирається аж 116.4 кґ. потасу, на що треба булоб около 10 м. сотн. каїніту на 1 га луки, при менших зборах сіна дається звичайно около 600 кґ. каїніту на 1 га.

Де очевидно є луки заквашені, на яких росте очерет, сітник, сосонка, щавій і т. п., там треба додати ще около 10 м. сотн. паленого вапна на 1 га.

Як що в слідуючому році по такому справленні не буде трави на луці, то треба буде луку справити і засіяти мішанку трав.

Каїніт і вапно, чи супертомасину дістанете через кооперативу або в Союзі Кооператив.

Д-р мед. Р. Могильницький.

ЯК РАТУВАТИ ХУДОБУ ЯК ВОНА ЗДУЄТЬСЯ?

В 13. ч. „С. Г.“ подано як засоби рятунку зонда, розчин вапна або креоліна. Та це все гарні й корисні поради, якщо ми в дома. А що робити пастушкові у полі, коли до села часом треба бігти й 6—7 кілометрів?

А є на здуття худоби простий засіб, який є завсігди під руками. Цим засобом, який мені вказав колись старенький пастух на Покутті і яким в хлопячому віку є не одну корову вратував селянам, та шей торік у переїзді до хорого врятував вже майже вдужену корову. Цим способом є просто **моча людська**. Треба лише якої пляшки, спустити у неї мочу та залити худобину цією мочою. Якої пів літри мочі рятує худобину навіть у незвичайно грізних випадках. У мочі є завсіди амоніак та лугові соли, які легко і швидко поглотчують гази, що здують худобу.

ПОВІТОВА ГОСПОДАРСЬКА НАРАДА.

Дня 18-го червня відбулася повітова господарська нарада в Бродях при численній участі делегатів Кружків Сільського Господаря і Кооператив та делегата С. Г. зі Львова посла Ілька Лисого.

По вислуханні цікавих рефератів і переведенні дискусії, учасники наради ухвалили такі резолюції:

Зібрані на Повітовій Господарській Нараді дня 18. червня 1934 р. представники Кружків С. Г. та Кооператив, заслухавши рефератів а саме: делегата Централі С. Г. посла Ілька Лисого про сучасне катастрофальне положення хліборобського населення, про форми і методи праці хліборобської організації „Сільський Господар“; директора Районного Союзу Кооператив Юрія Говоруна про працю Філії та Кружків С. Г. у приміненні нових законів, які нормують працю хліборобських організацій; секретаря Ради Філії С. . в Бродях Володимира Чубатого про потребу заангажування до праці в Філії агронома та про спосіб його матеріяльного забезпечення. — По довшій дискусії над цими рефератами одноголосно ухвалили:

1) Зібрані на Господарській Нараді закликають усе українське хліборобське громадянство Брідщини до обєднання в Товаристві „Сільський Господар“, його Філії в Бродях та Кружках по селах.

2) Доручають Радам Філії та Кружкам С. Г. негайно потворити фахові Секції, та при їх помочі розбудовувати та поправляти усі ділянки сільсько-господарського життя.

3) Ствердивши, що інтелігентні сили повіту а з окрема священики не брали масової участі в активній праці по сільсько-господарським Установам повіту, Нарада домагається, щоби кожний інтелігент а з окрема священики, як передові рільники на селі, в місці свого замешкання брали у свої руки провід та активну участь в праці сільсько-господарських Установ Брідщини.

4) Господарська Нарада потверджує в цілій основі потребу агрономічної праці в повіті і взиває всі Кружки С. Г. та Кооперативи в повіті до витворення достаточної матеріяльної основи на удержання повітового агронома на терені брідської Філії.

5) Господарська Нарада закликає з окрема академічну молодь, щоби підготовляючись до фахової сільсько-господарської праці села, брала в ній активну участь і тим способом витворювала для себе варстат праці.

ЦІНИ НА САДОВИНУ.

(Львів, ринок, деталь 1. IX. 1934.).

Яблука 1 кґ. —	0.40—1.00 зол.
Грушки 1 кґ. —	0.40—1.50 „
Сливки 1 кґ. —	0.60—0.80 „
Горіхи 1 кґ. —	1.20—1.30 „
Брусниця 1 літ. —	0.15 „
Помідори 1 кґ. —	0.30—0.35 „

Инж. І. Ланчук.

Ще про байцування насіння

(Практична інструкція).

1) Байцувати належить тільки в дерев'яних посудях. Не забути побайцувати міхи на вибайцоване насіння.

2) Байцювання пшениці:

Найліпше й найдешевше уживати до байцювання:

а) **40%-вої формаліни:** На 2.5 м. сотн. насіння розпустити $\frac{1}{8}$ літра формаліни в 50 літрах води (3 дкг. на 1 ведро води — на 100 кг. насіння) і мочити зглядно поляти насіння та мішати в посуді або на тоці через 15 минут і зараз сіяти.

б) **успульон і гермізан:** На 100 кг насіння 30 дкг сухої або 5 дкг мокрої байци додати до насіння і мішати його на тоці через пів години. Можна теж 2.5 дкг мокрої байци розпустити в 10 літрах води, поляти насіння і мішати через одну годину (ячмінь і овес — 2 години).

в) менше добре уживати є: **синій камінь**. Точно на 50 кг насіння розпустити 1 кг си-

нього каміння в 50 літрах води, мочити і мішати насіння через 10 минут, розсипати на тоці, посипати вапном довільно і вимішати*).

Інші середники уживати після припису на етикеті.

3) Байцювання жита проти випрівання.

г) **Сублімат:** На 100 кг насіння розпустити 1 дкг сублімату в 10 літрах води — точно, поляти насіння і мішати через 15 минут (а проти стебельної ржи 8—12 годин) і сейчас сіяти.

д) **успульон** уживати, як під т. б.

Замітка: Формаліна не псується і додається її до вапна при біленні стайні проти зарази і мух; сублімат як дезінфекція до води при митті рук.

*) П. інж. М. Ниций подав в „С. Г.“ 1934. ч. 14. 1%-вий розчин і час 5 минут; це замало.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 101. Як винищити вовчків у збіжжі?

У мене в коморі у збіжжю завівся якийсь чорний маленький як жито жучок, який виїдає зерно. Як його знищити?

Згаданий вами жучок — це збіжевий вовчок. Заводиться він в непровірних, вогковатих і засмічених шпихлірах, коморах, стодолах. Розмножується в стінах приміщення і в смітті. Вовчок боїться світла, вітру, свіжого повітря. Отож винищити вовчка зможете так: Перше всього винесіть збіжжа з комори в ясний день на тік і розстеліть на веретах. Довкола верет насипте малий валок подови. Вовчки від сонця втікатимуть в подову. Потім їх спалите, або дасте курам вибирати. Комору вичистьте і вибіліть вапном з домішкою синього каміння. По цім збіжжа зсипте до комори на верети і запаліть в коморі сірки. Запріть щільно двері і вікна. Сірка подусить кукли вовчків. Через ніч на рано відчиніть комору хай вивітрується, після цього збіжжа зсипте до мішків. Збіжжю сірка не шкодить. На муку збіжжа мусите ще на веретах на дворі провітрити.

Ч. 102. Чому гниють помідори ще зеленими?

— Тому, що їх напала грибова гниль — зараза, яка переходить зі зігнилих овочів на здорові. Щоб позбутися цієї хвороби, треба гнилі помідори збирати і палити. Якщо лишите на землі, то хвороби не позбудетеся ніколи. Перемініть ґрунт на 1—2 роки під помідори та не залишайте насіння з цих помідорів.

Ч. 103. Чи можна в нашому кліматі плекати цикорію?

— Можна. Дуже докладно про цикорію є описано в календарі „Сільський Господар“ на р. 1935, який за два тижні буде вже в продажі.

Ч. 104. Яку промислову рослину порадите сіяти?

Я маю досить великий довг в кооперації, хотів би його сплатити але збіжжа так дешево, що не всилі віддати боргу. Хотів би плекати засімць збіжжа якусь дорошу рослину. Яку порадите? У мене добрий чорнозем. до станції 11 км. Маю 4 робочих сили.

— Щоб з господарки мати зиски треба

розумно господарити. Тепер дають дохід годівельна господарка, молочна, садівництво, промислові і лікарські рослини. У Вас в Збаращині все це може добре вдатися. З рослин радилиб Вам сіяти ганиж, феникль, коленду, а на вогкіших ґрунтах — кмин. Ще більше зисків дає мальва чорна, дівина, — лиш мусілиб мати сушарню. З інших поплатних рослин належать: ріпак, соняшник. Про всі ці рослини знайдете докладно в календарі нашому на 1935 р.

Ч. 105. Що порадите управляти в саді?

— В молодому саді можна управляти

лише такі рослини що не забирають багато поживи і які тримають землю все чистою та пухкою. Порадимо вам такий сівозмін. В першому році окопові і стручкові; в другим році яровина (ячмінь, або мішанка), на 3 рік переміняєте плоди наприкл. 1 рік — полуниці, рабарбар, бараболя. 2 рік — полуниці, бараболі (або інш. городовина), стручкові (горох фасоля).

Сіяти в саді конюшини, трави не радить-ся, бо вони особливо метеликоцвітні забирають і поживу і вогкість з нищих верств ґрунту.

Хліборобське шкільництво

Рільничо-господарська школа в Шибалині, остання почта і стація Бережани.

Рільничо-Господарська Школа в Шибалині це фахова українська школа заснована в листопаді 1933. р. за дозволом шкільної влади (рескрипт Кураторії Л. Ш. О. ч. III—25976/33).

Наука починається 5. листопада і триває два роки.

Метою школи є:

а) Дати сільській молоді що хоче бути самостійними господарями, підстави фахового знання та загальної освіти необхідної їм в громадському житті.

б) Виховати їх на примірних господарів (нь) свідомих свого завдання.

ПРОГРАМА:

1) Предмети спільні для хлопців і дівчат: а) загально-образуючі — релігія, рахунки, географія, історія, природа, гігієнна, б) фахові предмети, рільництво, годівля, городництво, садівництво, бжільництво, кооперація.

II) Предмети окремо для хлопців: сільське будівництво і ремесло для власної потреби.

III) Предмети окремо для дівчат: домашнє господарство (варення, печення і т. д.), шиття, крій, та ручні роботи.

Навчання відбувається в класі, в господарстві і в робітнях. Зимові місяці призначені переважно науці в класах (предмети загально образуючі і теорія фахових) та годівлі: а в літніх місяцях відбуваються практичні заняття. Молодь переходить групами по 5—6 осіб при двотижневім чергуванні усі ділянки програми.

Денно є занять по 7—8 годин, з цього 1/3 часу при навчанні в класах, а 2/3 в практичних заняттях, в господарстві, в полі, в городі, саді і пасіці, а крім того дівчата в кухні і кравецькій робітні, а хлопці в столярським варстаті.

Кооперативну практику переходять хлопці й

дівчата в споживчій і кредитовій кооперативі та в районній молочарні в Лісниках (8 кілометрів). Вишколюються теж в контролі молочности.

ВИХОВАННЯ.

Виховання молоді є рівнож важною метою школи. Шкільна молодь є згуртована в „Освітнім Гуртку“, де зосереджується товариське життя молоді. Реферати, дискусійні гутірки, забави, імпрези уряджувані молодю, прогульки, спорт — це головні виховні засоби школи.

Для доповнення образування служить добре вивінувана бібліотека та часописи.

УМОВИНИ ПРИНЯТТЯ.

Приймається сільську молодь — хлопців і дівчат у віці від 14 до 19 літ, що покінчила найменше сільську школу. Кандидати вносять подання на прийняття до Управи рільничо-господарської Школи в Шибалині, почта Бережани. Подання треба внести в часі від 15-го серпня до 15-го жовтня с. р. До подання треба долучити:

Життєпис власноручно написаний, метрику, або витяг метрикальний, шкільне свідоцтво зобов'язання родичів, що будуть правильно скласти оплати. Кандидатів прийнятих повідомиться про це, а не прийнятим звернеться подання.

Кошт науки: вписове одноразово 5 зл., оплата за науку, харч і мешкання разом 28 зл. місячно.

Родичі бідних кандидатів, що не можуть платити цілої оплати, повинні постаратися у місцевих або повітових установах про підмогу.

Зі собою треба привезти: постіль (коц, 2—3 простирала, подушка), 3 зміни біля, 2 убрання, добре взуття, 2 ручки і т. п. При поданнях та запитах долучити значок почтовий на відповідь.

Управа школи.

ПОЗАОЧНІ САДІВНИЧІ КУРСИ

Господарсько технічний Інститут в Подєбрадах відкриває з 1-го жовтня ц. р. нові позаочні курси а саме 109 курс **Садівництво** — складається з 20 лекцій і буде численно ілюстрований (біля 40 сторін малюнків). Платня за курс з підручником 80 к. чes. (20 зол. п.). Ціна самого підручника (без керовництва лекторів) 13 зол. пол.

Курс перерібки садовини і городовини, при інженерському відділі У. Т. Г. І. теж відчиняється 1. жовтня; має 20 лекцій ілюстрованих, платня 20 зол. за навчання з підручником. Один підручник з 13 зол. пол.

КОМУНІКАТ В СПРАВІ ПРИНИМАННЯ КАНДИДАТІВ НА XII. МОЛОЧАРСЬКИЙ КУРС В СТРИЮ НА РІК 1934/35.

Подаємо до відома заінтересованим, що цього річний молочарський курс при Краєвому Молочарському Союзі „Маслосоюз“ в Стрию, зачнеться вже з днем 1. жовтня 1934.

Починаючи з цим роком наші молочарські курси будуть тревати повний рік, отже будуть це

ОДНОРІЧНІ МОЛОЧАРСЬКІ КУРСИ.

Теоретично-практичне навчання зачинається дня 1. жовтня 1934 і буде тревати 10 місяців. Навчання впродовж 7 місяців буде відбуватися у Союзному шкільному будинку в Стрию, де поміщується теж шкільна молочарня.

По впливі цього часу, абсолювенти курсу будуть мусіли відбути тримісячні молочарські виправи по кооперативних молочарнях, які вкаже „Маслосоюз“ та учительський збір. Щойно тоді будуть видані свідоцтва. По цих 10 місяцях навчання т. е. від 1. жовтня до 31. липня слідуватимуть двомісячні ферії, а саме від 1. серпня до 30. вересня.

Умовини прийняття на курс є слідуючі:

1) Приймається кандидатів української народности, які укінчили щонайменше 18 літ життя.

2) Кандидати, що бажають вписатися на курс, мусять відбути щонайменше одномісячну практику в Союзних молочарнях за дозволом „Маслосоюзу“ і виказатися посвідками Управ. дотичних кооператив, що відбули таку практику з вдозляючим успіхом.

3) Перед остаточним прийняттям кандидата на курс будуть мусіли піддатися вступному іспитові, якого висліди будуть рінати про прийняття або не-прийняття.

4) Першенство в прийнятті мають кандидати, які укінчили середню школу і відбули довшу молочарську практику, а також кандидати з покінченими кооперативними та господарськими курсами чи школами і відбули довшу молочарську практику.

5) Кандидатів без попередньої молочарської практики на курс не приймається.

6) Всі кандидати на курс мусять враз з пода-

ням предложити поручення від кооперативних установ, які переберуть на себе моральне зобовязання за них.

7) Кандидати мусять предложити також зобовязання матеріяльного характеру від тих осіб, які зобовязуються платити за них припадаючі квоти за удержання на курсі. Без предложення цих зобовязань подання не будуть узгляднені.

Кошт удержання на курсі буде виносити денно по 1.50 зл. Отже кошт удержання впродовж 7 місяців буде виносити 315 зл., які треба зложити при вступі на курс. Крім цього кожний курсант мусить влатити шкільну оплату, як вписове 30 зл.

Прохарчування буде відбуватися у спільній кухні, яку вестимуть курсанти на кооперативний лад. Приміщення для курсантів буде в інтернаті без платне.

Повідомлення про те, що курсанти мають зі собою привезти вишлемо окремо кожному кандидатові, який на курс буде прийнятий.

Власкоручно писані подання з долученням перебігу життя, метрики, поручення установ і зобовязання матеріяльного характеру, треба вносити на адресу: „МАСЛОСОЮЗ“, ЛЬВІВ, ВУЛ. ГЛОВАЦЬКОГО ч. 23. найдальше до дня 10. вересня 1934.

Пізніше внесені подання не будуть узгляднені.

ДИРЕКЦІЯ „МАСЛОСОЮЗУ“.

Державна Школа Рільнича в Городку Ягайлонським (Львів).

Наука розпочинається 4. листопада 1934. р.

Програм науки обіймає в двох 5-ти місячних зимових курсах ціле вишколення рільниче, потрібне до провадження поступового селянського господарства.

Наука безплатна. Кошта удержання біля 25 зол. місячно. Незаможні учні можуть одержати стипендії від Міністерства і повітових виділів.

Умови прийняття: Укінчення 16 літ життя, добрий стан здоровля, укінчення 4 клас вселюдної школи.

Докладних інформацій уділює дирекція школи.

РІЖНЕ

ДЕ МОЖНА НАБУТИ ДОБІРНЕ НАСІННЯ ОЗИМИНИ.

Львівська Хліборобська Палата подає сліду-ючі сорти закваліфікованої озимини:

І. Жито: 1) Петкус Ляхова: Двір Любенце п. льоко, пов. Стрий, П. відсів; двір Буськ п. льоко пов. Камінка Стр., І. відсів; двір Ненадова, п. Дубецько, пов. Перемишль І. відсів; двір Комаровичі, п. Нове Місто, п. Перемишль, Ш. відсів;

2) Вежбенське: Двір Княже, п. Дв. Залуче, пов. Снятин, І. відсів;

3) Миклуцьке: Двір Мікулице, п. Каньчуга, пов. Переворськ, ориг.

II. Пшениця озима:

1) Забожанка (Забірянка): Двір Забіре, п. Рава Руска, пов. Рава Руска, ориг., двір Любенце, п. в місці, повіт Стрий, І. відсів, двір Буськ, п. в місці, пов. Камінка Струм, І. відсів;

2) Підкарпатська: Двір Княже, п. Дв. Залуче, пов. Снятин, ориг., двір Буськ, п. в місці, пов. Камінка Стр., І. відсів, двір Ненадова, п. Дубецько, пов. Перемишль, І. відсів;

3) Остка скоморовська: Двір Скоморохи, п. Злоти Поток, пов. Бучач, ориг.;

4) Подолянка: Двір Яблонів, п. Сухостав, пов. Копичинці, ориг.;

5) Кн. Андрій (к.с. Анджей): Двір Переворськ, почта в місці, пов. Переворськ, ориг.;

6) Банатка Равська: Двір Гребенне, п. Рава Руска, пов. Р. Руска, ориг.;

7) Тріумф Мікулицьк.: Двір Мікулице, п. Каньчуга, пов. Переворськ, ориг.

Продажею насіння займається: „Центросоюз“, Львів, вул. Зіомровича 20, Господарська Спілка, Львів, вул. Руска 20, „Центрозбут“ і „Синдикат Рольніч“ — Львів, вул. Коперника 20. І. пов

Очевидно, що є більше джерел набуття насіння, тільки там не перепроваджено кваліфікації насіння і тому Л. Х. П. не подає.

Не маємо виказу сортів пшениці з Полісся, Волині і Холмщини і тому на жаль не можемо їх подати. Звертаємося однак до дотичних хліборобських Палат в Люблині, Берестю і Луцьку, щоби подали нам викази штандаризованих там насіння всіх родів збіжжя.

Сорти жита. Міністерство Рільництва і З. Р. в письмі з дня 14. 7. 1934. ч. Р. І. 1/19 дало виказ сортів жита. Він має служити як рямці сортів на кожне воевідство, а щойно відповідно до місцевих господарських умовин треба собі вибрати найвідповідніший сорт, вказаний міністерством в даному воевідстві. Нас цікавлять сорти жита подані для воевідств, в яких мешкають українські хлібороби. І так призначено сорти жита:

На Волинське воевідство: Петкус, Ляхова, Пулавське вчасне, Влошановське;

На воевід. Поліське: Беняковське, Петкус, Ляхова, Пулавське вчасне, Собешинське;

На воевід. Львівське, Станиславівське і Тернопільське: Микулицьке, Петкус, Ляхова, Пулавське вчасне, Рогаїнське*), Влошановське, Зеландське Гільдебранда;

На воевід. Люблинське: Петкус, Ляхова, Пулавське вчасне, Влошановське;

На воевід. Краківське ті самі сорти, як у Львівському воевідстві і ще Вежбенське.

РЕФОРМА ГРУНТОВОГО ПОДАТКУ.

В найближчих днях має вийти декрет Президента Р. П. про класифікацію ґрунтів для виміру ґрунтового податку. Щоби заздалегідь хлібороби приблизно заізналися з тими приписами, подаю найважливіші дані з проекту того декрету.

Всі ґрунти діляться на категорії: 1) орні ґрунти, в що входять городи, сади, подвір'я і площі під

будинками; 2) луки, 3) пасовиська, 4) ґрунти під водами, 5) ґрунти під лісами і 6) неужитки.

Класифікацію ґрунтів перепроводять повітові класифікаційні комісії при скарбових урядах*). Комісія складається з начальника скарбового уряду або його заступника, якго предсідника, представника Міністерства Рільництва і З. Р., двох делегатів Хліборобської Палати і двох представників тих, що платять ґрунтовий податок — з виказу проведеного повітовою радою — один від більшої, другий від меншої ґрунтової посілості. Є ще воевідські комісії класифікаційні при скарбовій палаті і головна комісія класифікаційна при Міністерстві Скарбу.

Власники і сталі ужитковники ґрунтів мають обовязок дати в натурі безплатні свідчення при помірах і класифікації ґрунтів.

В розпорядженні виконкому до того декрету є блищі вияснення до декрету. В означеному реченні будуть могли всі посідачі ґрунтів складати до скарбових урядів декларації на друках, які безплатно можна буде дістати в скарбовому уряді або в громадському уряді (волості).

В декларації треба буде подати імя і назви сько посідача, титул посідання (власник, чи ужитковник і акт — на пр. табуля, аркуш, нотаріальний акт), місце положення і площу посіданого ґрунту будь його частий (шахівниця) з надміненням категорій (орний, лука, неужитки і т. д.). Подати помірові документи (аркуші ґрунтові, реєстри, плян). Осібно можна зложити декларацію в справі зачислення ґрунтів до поодиноких клас, які подані будуть понище. Коли хто має ґрунт в другому селі, то там треба осібно складати декларації. Кожну декларацію підписує власник (всі співвласники — зглядно посідачі).

Поверхні менші від чверть га (около пів морга) зачисляються до сумежних категорій ґрунтів, а що до клас — то поверхні не більш як 1 га зачисляється до сумежних клас тої самої категорії ґрунту. Дороги, доли, будівельні площі зачисляються до категорії і класи сумежного ґрунту.

ґрунти під управою кошикарської лози уважається за ґрунти під лісом.

ґрунти в містах під будинками, городами, площами, подвір'ями трактується якго неужитки.

Води, яких не використовується в годівлі риб, зачисляються до неужитків.

КЛАСИ ГРУНТІВ:

а) **орні:** діляться на 6 клас: найліпші, дуже добрі, добрі, середні, слабі і найслабші;

б) **луки:** діляться на 5 клас: знамениті, дуже добрі, добрі, слабші і найслабші;

в) **пасовиська:** діляться на 5 клас — так, як луки;

*) Членами повітових класифікаційних комісій можуть бути громадяни Річипосполитої, що скінчили 30. рік життя і мають повні права цивільні і громадянські.

*) В час „Сіл. Господар“ 1934. стор. 242 жито „Рогаїнське“ помилково названо Рогамінське.

г) ґрунти під водами: ділиться на 6 клас так, як орні;

г) ґрунти під лісами ділиться на 3 класи і

д) неужитки:

Державу поділиться на рілнічні і лісові економічні округи, маючи на увазі комунікацію, ринок, сусідство промислових осередків, більших міст і тд.

Коли довідається про зарадження скарбового уряду про складання декларацій і уложення в промадських урядах виказів ґрунтових посілостей, треба в власному інтересі хліборобів виповнити в ознажити в скарбовому уряді, а такі ченому речинці вище обговорені декларації і зложити в скарбовому уряді, а такі самі дані подати до виказу промадського уряду.

Клясифікаційна комісія не буде ходити по полях, хіба в конечности, або на домагання хліборобів, а буде в першу чергу провірювати зложені декларації, і клясифікувати ґрунти на підставі посіданих матеріялів**).

ВИСЛІД ЖНИВ В БЕРЕЖАНЩИНІ.

В Бережанщині закінчено вже жнива. Збір збіжжа в порівнанні з минулим роком є значно, бо на 30—40 процент так в зерні як і солотмі менший нормального. Найгірше вийшло жито. Пшениця, ячмінь і овес вийшли рівнож гірше, але на загал від жита дещо ліпше. Можна прийняти видатність з морга на 4 копії в пересічі, а з копії жита 30—50 кг., пшениці, ячменю і вівса 60—70 кг.

Сіно і конюшина першого покосу дуже марна, бо аж 70 процент менше в порівнанні з минулим роком. Другий збір конюшини є добрий, а сіна заповідається покищо теж добрий (ще не покінчений) завдяки обильним дощам в червні і липні.

Стан бараболі покищо добрий, буряків в залежності від пори посіву і обрібки ріжний, але на загал теж добрий, як на цей рік.

Городовина, яку вдалось врятувати перед посухою і приморозками є добра.

Садовина в щім році теж дуже потерпіла. Сливи, яблуні і груші зовсім не зародили. Рівнож молоді деревця через посуху потерпіли, бо повсихали або здержались в розвитку.

Пасіка мимо сподівань зовсім недописала, так що стан пасік в Бережанщині можна назвати катастрофальним. Рійка через дощі була припинена, а медозбір ніякий. Багато пасічників вже бжолі годують або майже на половину касують.

Мирилом ситуації і пожнивних настроїв села хай буде факт, що в попередних роках під цю пору по жнивах була сильна дрібна подача збіжжа т. зв.

**) Як появляється розпорядження в Деннику Законів, подамо сейчас до відома — Редакція.

„гарцова“ особливо жита переважно в кооперативних крамницях, а цього року цілковитий застій, мимо великого браку гроша на селі.

А. Васьків. — Шибалив в серпні, 1934 р.

Ціни на хміль підросли на 80 зол. на 50 кг. Це тому, що і в Чехословаччині і Німеччині ціни піднялися. Польща скоро вже заключить умову з експортерами нового хмелю за границю.

Торгівля житом. Як відомо, між Польщею а Німеччиною є умова т. зв. житня. По ній Польща має доставляти що року певну кількість жита Німеччині. В цьому році умова ця кінчалася і її продовжено ще на 1 рік. До цього річної умови долучено ще й пшеницю і муку пшеничну.

Шкірки крілячі подорошають, бо уряд підвищив мито на привозні шкірки.

Ціни на ріпак усталені тверді. Щоб урегулювати оборот насінням олійних рослин, польські олійні заклачили дня 28. VII. ц. р. умову з Централєю торгівлі олійними рослинами відносно доставки ріпаку озимого і літного впрост до олійрень, яких є 39, за певні ціни. По обчисленням насіння цього буде потрібно 11.000 тон. Умова заключена до 5. квітня 1935 р. Ціни усталені такі на насіння зимових ріпаків: до 10. VIII — 40 зол. сотнар, до 1. XI. — 41.20 зол., у вересні — 42.40 зол., в жовтні — 43ф40 зол., в листопаді — 44.20 зол., в грудні — 44.80 зол. На насіння літних: до 10. VIII. — 36 зол. за сотнар, до 1. IX — 37.08 зол., у вересні — 38.16 зол., у жовтні — 39.06 зол., в листопаді — 39.78 зол., в грудні — 40.32 зол. У воевідствах Львів, Станиславів, Тернопіль і Волинь — на два злоти дешевше (а чому? ред.)

БІРЖА.

Підволочиська, 3.IX. 1934.

Пшениця 15-25—17-00. Жито 14-50—15-25. Овес 10—12. Ячмінь 15—16. Горох 25—27. Гречка 17—18.

Чи знаєте, що

**ЧИСТА ЦИНКОВА БЛЯХА
НЕЗРІВНАНА?**

Вияснення,

оферти

„BLACHA CYNKOWA“ Ska z o. p.

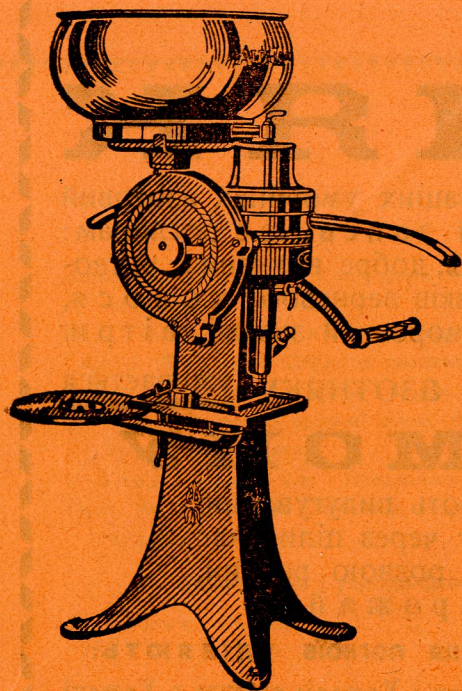
Katowice, Marjacka 11.

Якщо курите, то уживайте тільки паперців і туюк повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та вироблені в українській кооперативній фабриці

Присилайте передплату!

ЛАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО
Львів, Ринок, тел. 16-21.
(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)
Має стало на складі всі ліки
і специфіки.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня 1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз
„МАСЛОСОЮЗ“

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-ЛЯВАЛЬ“ так ручних як і моторових для всіх українських кооператив на терені воєвідств: львівського, станиславівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звертатися по всякі інформації в справі купна кружлівок і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу“ у Львові, вул. Б. Гловацького 23. та всіх його відділів у краю, бо замовлення дані іншим нашим заступникам не будуть виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Спілка з обм. порукою.

ГОСПОДАРИ

Ваші луки, сіножаті і пасовиська дармують!

Вже від багато літ ви платите податки, а вже від багато літ Ваші збори з них не приносять Вам тої користі, яку повинні.

Через погноювання потасовими солями - головно дешевим кайнітом ви приведете їх до давнього господарського порядку.

Тож не зволікайте (через зволікання поглиблюєте самі кризу, упадок доходів з поля) і замовляйте потасові погної в Складах при Повітових Союзах Кооператив і через ЦЕНТРОСОЮЗ.

УВАГА! Потасові соли — кайніт, тепер подешевіли надзвичайно.

Озимини видадуть багаті плоди, коли вже з осенню їх відповідно управимо й погноїмо.

АЗОТНЯК

найвідповідніший в наших умовах азотовий погній під засів, який за певнює рослинам: сильний розвій коріння, добре врунення, витворення обильних завязків зернового колоса, відпорність на морози й зимові вітри.

На вапняних сухих землях замість азотняку уживається

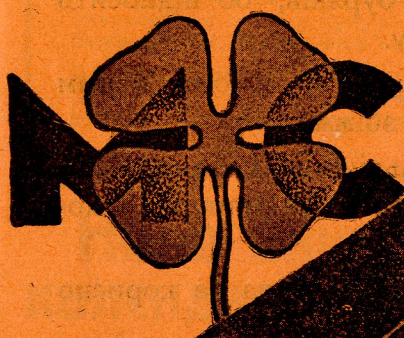
СІРЧАН АМОНУ

Ці погної ділають тревало, не підлягають вилугуванню землі, достарчають рослинам азоту через цілий час росту, причиняються до доброго розвою рослин, значно збільшують врожай.

Точніших пояснень в справі набуття і уживання погноїв уділяють:

СПОЛУЧЕНІ Фабрики АЗОТОВИХ СПОЛУК в Мосьцїцах і Хожові: Фабрика в Хожові

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ЗМІСТ:

Календар «Сільський Господар» — це книга господарського знання.

Інж. М. Каплистий: Обрібка ґрунту.

Інж. І. Лапчук: Справте пасовиська.

Інж. Р. Яців: Як доїти корови.

М. К.: Щоби добрі врожаї мати, треба краще ґрунти обробляти.

І. Блажкевичева: Працюймо коровами.

Інж. М. Нищий: Значіння великої рогатої худоби.

Садівництво і городництво.

Р. Коцик: Овочеві кущі.

М. К.: Ще про поширення садівництва.

Інж. В. Жовнірчук: Боротьба з червінкою у безріг.

Хліборобське шкільництво: Про позачочне навчання в Технічно-Господарськiм Інституті в Подебрадах. Вписи на шоклу Господ. Садівн. в Милованню. Вписи до Господ. школи в Шибалині. Школа Госп. в Стрию.

З життя Т-ва: Засновання Головної Секції Вишколу хліб. молоді.

Ріжне: Повне видання творів Т. Шевченка, і т. д. Оголошення.

СУПЕРФОСФАТ

що має в собі 16%, 17% або 18% фосфорового квасу, який розпускається в воді, є від кількадесяти років випробованим і найпожиточнішим фосфоровим погноєм, який спеціально надається під ярові посіви.

Суперфосфат

найвидатніше підносить врожаї збіж, окових, конюшин, трав і городовини.

Суперфосфат

дуже сприяє розвою буряків, бо підносить в них кількість цукру.

Суперфосфат

збільшує тугість (міцність) соломи й тим запобігає виляганню збіжжя.

Суперфосфат

робить рослини сильнішими і відпорнішими, охороняючи їх перед шкідниками й хворобами.

Суперфосфат

підносить ґатункову вагу зерна та корисно впливає на його виповнення.

Суперфосфат

прискорює дозрівання та дає добрі й вчасні врожаї, що добре переховуються.

Суперфосфат

зужитий в кількості 200—400 кг. на гектар, добре впливає на ділання інших мінеральних погноїв, уможливаючи їх доцільне використання.

Суперфосфат

тільки в мішках запльомбованих зі знаком охоронним

SUPER

SUPER

дає гваранцію, що-до кількості фосфорового квасу, який розпускається в воді.

СУПЕРФОСФАТ

під ярові посіви можна набувати у всіх Організаціях і Фірмах Рільничо-Торговельних та в Складах Штучних Погноїв.

СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР

ВИДАЄ КРАЄВЕ ГОСПОДАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО „СІЛЬСЬКИЙ ГОСПОДАР“ У ЛЬВОВІ
ПРИ СПІВУЧАСТІ КРАЄВОГО МОЛОЧАРСЬКОГО СОЮЗУ „МАСЛОСОЮЗ“.

Виходить 1. і 15. кожного місяця.

ПЕРЕДПЛАТА: В краю: за чверть року . 2.— зол.
за пів року . 4.— „
за цілий рік . 8.— „

За кордоном: В Америці і інших краях . 2.— дол.
В Румунії: річна 250, піврічна 130, чвертьрічна 70 леїв
Замовлення і гроші з Румунії слати на адресу:
Dmytro Herodot, Strada, Delea-Veche 45, Bucuresti IV.

Поодинокое число коштує 40 сот. Передплату треба вислати на адресу: Товариство „Сільський Господар“, Львів, Ринок ч. 10, II. пов. тел. 30-53, П.К.О. Варшава 147.053. Гроші з закордону просимо слати на наше конто в Земельному Банку Гіпотечному (Zemelnij Bank Hipotecznyj) у Львові, вул. Словацького 14, або грошовими листами на адресу Т-ва.

ОГОЛОШЕННЯ: Ціла сторінка 1 раз . . 200.— зол.
половина сторінки . . . 120.— „
чверть „ . . . 65.— „
одна восьма „ . . . 35.— „

За першу і четверту сторінку окладинки 50% дорожче.

За оголошення в тексті 30/ „

Дрібні оголошення по 30 сот. за слово.

Нова книга господарського знання це календар „Сільський Господар“ на 1935 р.

Постійні читачі нашого господарського календаря, цієї книги господарського знання, знають що календарі «Сільського Господаря», писані найкращими фахівцями, подають нашому хліборобови що року то нові вичерпуючі поучення з різних галузей господарства. Той, хто має наші календарі з 1929 року в бібліотеці, має повну господарську читанку і не потребує купувати інших книжок, бо там знайде все що потребує для ведення свого хліборобського варстату. При кожному календарі є зміст статей, отож легко знайти те що в даний мент цікавить господаря і передивитись. Статті господарські не вмирають ніколи.

Особливо цьогорічний календар пристосований до останніх вимог господарського поступу. Там знайдете серед сотні статей багато таких як: плекання цикорії, олійних рослин, лікарських, хмелю; знайдете сушарню

на лічничі зела, садовину, про аптечку для садівника, де подано всі майже рецепти різних мастей, річовин, порошоків для боротьби зі шкідниками і хворобами дерев. Знайдете про способи боротьби зі шкідниками. Новини про садівництво, пасічництво. Є дуже цікавий матеріал для нашої хліборобської молоді. Досить є про городництво, птахівництво, крілікарство наших найкращих фахівців. Хто цікавиться кооперацією, збутом наших продуктів, збільшенням паші для худоби, направи лук, і т. д. знайде в нашому календарі все за 1.50 зл. Додаємо, що деякі діли господарства описані так детально, що кожний з них складає окрему книжку.

Хто однак замовить 10 примірників календаря, дістає 1 календар безплатно.

Не шкодуйте 1.50 для придбання цього цінного порадики і підручника для себе в господарстві. Надсилайте замовлення!

Гиж. М. Каплістий.

Обрібка ґрунту

Що осени та що весни, як лишень настане час посіву культурних рослин наші господарі йдуть у поле орати та сіяти. Ця господарська робота приходить без особливої надуми або як кажуть механічно — по звичці. Як запитаєте господаря чому він оре перед посівом — то відповідь одержите в формі запитання: „А як жеж сіяти без оранки? При цій розмові мені приходить до пам'яті спогад про те, як то колись 25—30 літ взад на Вел. Україні сіяли наволоком, або залишали падалицю. Як бачимо крок уже поважний від падалиці до посіву сівалкою. При падалиці — жадної роботи не проводилось — бо жито чи пшениця, що висипалась при косовиці, сходило і так залишалось на слідуочий рік. Мушу ствердити, що особливо жито-падалиця бувало досить добре. Посів наволоком переводився в той спосіб, що просто по стерні сіялось збіжжа а далі боронами або дряпаком посіяне зерно прикривалось землею. Далі вже почали орати під посів, а ще далі підкидають і орють ґрунт а нині культурніші господарі підкидають орють і боронують та сівалкою добірне зерно сіють. Як бачимо досить поважно поступив хлібороб у способі обрібки ґрунту. Якій користі дає господареві ота тяжка праця коло ґрунту?

1) Загально механічна управа ріллі спричинює добру прудочкувату будову ґрунту, а така будова дуже сприяє нормальним сходам і розвиткові рослин. Особливо важна старання і глибока обрібка ґрунту для рослин окопових бо в пухкій ріллі ці рослини розвиваються найкраще.

2) Механічною управою ґрунт провітрюється, а свіже повітря підтримує жваву роботу дрібнотворів, які перетворюють неспоживні річовини ґрунту в споживні.

3) Свіже повітря забезпечує нормальне кільчення насіння, правильне дихання коріння та добрий розвиток рослини.

4) Тепле повітря, що проходить у ґрунт опріває та осушує його.

5) Механічною управою ґрунту регулюємо вогкість у ґрунті а це дуже важливе бо культурна рослина добре розвивається лишень у нормально вогкім ґрунті. Знаємо з практики добре, що занадто сухий і занадто вогкий ґрунти є шкідливі для рослини.

6) Механічною обрібкою ґрунту нищимо бур'яни, а що бур'яни сильно глушать культурні рослини та відбирають їм простір, світло, повітря, вогкість і споживу — то цим самим обкрадають господаря бо зменшують урожай.

Гиж. І. Лапчук.

Справте пасовиська

Наші селяне дуже цінять пасовиська. Раз, що зі зростом годівлі молочних коров треба більше паші, по друге малоземельні селяне без громадського пасовиська не могли би удержати коров, бо не було би чим їх прокормити. В деяких околицях вже по війні люде громадою купували ґрунт з парцеляції на пасовиська.

По наших селах є дуже багато громадських пасовиськ. Але хочемо сказати собі в очи правду: ті пасовиська замість користі — приносять часто страту. Пригадуємо собі, тому кілька літ назад в Перемищині в одному селі вигинула майже вся череда овець і понад 100 штук коров на мотилицю, якої набралися на громадському пасовиську.

Є багато пасовиськ сухих, на яких тварина хиба опалюється до сонця, наче на „пляжі“, а є теж мокрі пасовиська, що не пізнати, що то є: поле не поле, лука не лука,

отже „пасовисько“. А на всіх пасовиськах сотки кретовиння, одно свіже, інше заросле.

Ще нічия корова не прийшла з громадського пасовиська „повна“, все треба чимось в дома кормити. Бо й справді, ще від панщини тих пасовиськ ніхто не справляв. Часом недобір громадського бюджету покривали тим, що часті пасовиська відступали комусь в управу за умовленим чиншом. А яке збіжжа зародилося на такому пасовиську! Жито як гай, овес як очерет. Але щож? На цьому і скінчилось, що чиншовник збіжжа зібрав, а поле кинув. Ніхто не подумав над тим, щоби засіяти траву і в той спосіб легко поліпшити пасовисько.

Богатші господарі майже не дбають за громадські пасовиська бо переважно мають чим кормити тварину дома.

На справленні пасовиськ повинно залежати передовсім малоземельним господарям.

Отсі мусять взяти ініціативу справлення пасовиськ у свої руки.

До цього найвідповіднішою порою це осінь після всіх пільних робіт, як зближається поволі зима.

На чому полягає справлення пасовиськ?

Пасовисько не сміє бути за мокре. Ізза мокроти хворіє тварина. Отже треба осушити його. Звичайним шарварком перепроводити відводнюючі рови під надзором меліораційного техника. Ті рови очевидно треба зміцнити будьто виложенням дерниною, будь огороженням плотиками, щоби за рік не знищила їх тварина. Побудувати мости на ровах, щоби під карою не гонити тварини через рови. Нераз через викопання ровів поді-

є висіяти 400—500 кг. на 1 га 15,5 проц. супертормасини разом з каїнітом.

Опісля треба пасовисько поскородити вздовж і поперек і більше не пустити тварин аж до зими; на весну поділити пасовисько на кватири і пасти по черзі на кватирах. Не скорше розпочати пасти, доки не підросте трава на 15 см.

Сухі пасовиська треба відразу поділити на кватири (участки) і рік-річно по черзі кожену справляти після слідуемого сівозміну: 1. рік на новині жито, а коли не встигнеться виправити ріллю — то овес. Після зівса чи жита поле треба добре погноїти в осені обірником а на весну потасовою соєю або калімагом (біля 200 кг. на 1 га) і супертормасиною, посадити бараболі, це буде другий рік. В тре-

Збори пасічників в Бережанах дня 19 серпня 1934 р.

литься пасовисько на кілька кватир, що є потрібне при раціональному пасенню, щоби тварина не ходила все по цілому пасовиську.

Всі кретовиння належить понищити — розкопати. Це найлегше зробити плужком до обгорткування бараболі.

Після розорання кретовиння належить на пасовиськах з нормальною дерниною, звичайно, нище положених, зрушити дернину скаріфікатором на вздовж і поперек, щоби провітрити землю. Після скаріфікатора належить погноїти пасовиська. А що ніхто в селі не дасть ані гною, ані гноївки, ані компосту, тому найчастіше погноють пасовиська помічними погноями: потасовими та фосфоровими.

З потасових погноїв для пасовиськ найвідповіднішим є каїніт; висіяти його треба около 600 кг. на 1 га в осені. Дуже вказаним

тому році після бараболі на погноєному знова полю соєю потасовою і супертормасиною, посіяти ячмінь із сумішкою трав. Після скошення ячменю підросте ще до осені трава, але її не треба спасати, краще скосити в осені так, щоби ще до зими піросла. На четвертому році переходить на це місце вже пасти тварина.

На справлення громадських пасовиськ нема гроша. На то треба ухвалити в бюджеті потрібну суму на купно помічних погноїв і насіння мішанки трав. За піднаймлення частини пасовиська під справлення одержить громада чинш, який в цілості треба обернути на видатки, звязані з поправою пасовиська.

Найліпше буде, коли займеться справленням пасовиськ Кругок „Сільського Господаря“ спільно з Районовою Молочарнею, як що є на місці. Тоді Рада Кругка найпід-

наймає кватирами пасовисько і справляє. (Це добра нагода на переведення досвіду).

Рационально справлені пасовиська треба опісля стало доглядати, справляти і підсилувати помічними погноями, головню потасовими, попри фосфорові і азотові, щоби його не запустити.

Не ждіть, коли Повітовий Виділ буде Вас до того змушувати, а справте самі свої пасовиська, а від Виділу домагайтеся хіба

субвенції та попертя при вставленню до громадського бюджету відповідної суми на справлення громадського пасовиська.

В цьому році приступає Т-во „Сільський Господар“ до переведення точних досвідів над справленням пасовиськ, щоби виказати докладно, яку користь дає отсе справлення.

Доложіть усіх зусиль, щоби корова могла попастися на пасовиську, була здорова і давала багато молока.

Инж. Р. Яцив.

Як доїти корови

Відповідне і вміле доєння корів — це дуже важна річ в молочній господарці. Само тільки відповідне доєння збільшує вже кількість молока і товщу в молоці, підносить справність молочних залоз і причинюється знаменито до поправи молочної худоби. Наші люде в більшости замало або й зовсім таки не цікавляться отсим питанням і тому поносять великі втрати.

На чімже полягає добре доєння корів? Треба знати, що найважнішою річчю є, щоб здоювати корову до послідної каплі молока. Через це маємо потрійну користь: перше, що молока є взагалі більше; друге, що це молоко є товстіше, бо саме послідні каплі молока мають в собі найбільше товщу і тому вони, як сметана, найвище в вимени збираються й останні видоюються. Молоко з початку доєння має всего біля 1.5 проц. товщу, а при самім кінци до 12 проц. Трета користь отся, що корова роздоюється, бо як сказано — підноситься справність молочних залоз, які видоєні точно — причиняють молока при слідуєчим доєнню. І навпаки, вимя раз не точно опорожнене несується і відвикає від справного діланія.

Щоб добре видоїти корову, на це треба: способу і сили. У нас сяде жінка під короною та микає вимя двома пальцями, ще й мачає їх раз-у-раз в молоці, аж гидко дивитися. Краще доїти цілою долонею; значить обіймається і натискає дійку при самім вимени пальцем великим і вказуючим, а рештою пальців перебирається по черзі й витискається молоко на зовні. Друга річ, яку робиться — це масування вимени; значить перед доєнням гладиться вимя й натискається легко тоді, що вимя загірється дещо і зробиться тугим. Тепер доїться, при чім сидіти треба з правого боку корови й опертися головою об її живіт. Коли вже молоко перестане виділюватися, масуємо вимя вдруге, тобто не пускаємо дійок і підкидаємо вимя до гори (подібно, як робить теля, що ссе корову); це саме робиться і з другими чвертьтинами вимени, опісля

гладиться ціле вимя з гори на діл і доїться дальше. В цей спосіб корова причинить ще молока і це дуже добре впливає на її молочність.

Доїти треба найперше обі передні дійки, а потім задні. Добре видоїти корову, а ще кілька — це праця доволі тяжка, а тому в зразкових господарствах не жінки, а мушчини її виконують.

Дальше треба в часі подою як і все лагідно обходитися з короною; корова, яку бється чи тручається є перелякана і неспокійна і тоді вона не виділює і не пропускає молока. Не менше важною річчю є не давати корові їсти підчас подою, бо як вона займається їдою, а ще бійється, щоб друга їй не відбрала, то це зле впливає на виділювання молока. Треба від самого початку привчити корову, що щойно по скінченім подою дістане вона належну дачу паші. Дальше треба вважати, щоб доїти корову все в цім самім часі, найкраще в год. 5-ій рано, 12-ій в пол. і 7-ій вечером. Часте видоювання впливає на піднесення молочности, але не виплатиться доїти частіше, як 3 рази денно.

СКІЛЬКИ ВАПНА ПОТРЕБУЮТЬ РОСЛИНИ.

Коли приходитьсь угноювати ґрунт під рослини вапном, то не один задає собі питання — скільки яка рослина потребує того вапна. Чеський часопис „Господарски Обзор“ подає що господарські рослини за один рік побирають вапна з 1 гектара:

Ячмінь	22 кг.
Жито	24 „
Пшениця	32 „
Овес	40 „
Бараболя	76 „
Цикорія	86 „
Горох	117 „
Буряки	200 „
Конюшина	210 „
Люцерна	240 „

З цього перегляду бачимо яка рослина більше вапна потребує. (Яка має більше листя).

САДІВНИЦТВО І ГОРОДНИЦТВО

Роман Коцик.

ОВОЧЕВІ КУЩІ.

Брак садів, зглядно їх нещасний вигляд примушує застановитись, чи вдалосьби садженням овочевих кущів: агресту, порічок, малин і ин. под. зрушити нашу молодь до замилювання до овочевих дерев. Овочеві кущі коштують дешево, родять вчасно й кожного року, займають мало місця, а коли наглядно буде видно з них користь, — може тим способом з часом візьмуться наші люди до садження овочевих дерев на більшу скалю.

Агрест. З поміж овочевих кущів на перше місце вибивається агрест. Овочує вже по двох-трох літах і оплачує вповні кошта посадження. Овоч його надається до їди сирим, на всякого рода перетвори як мармеляди, компоти, конфітури й знамениті вина.

Агрестом можна обсадити стежки в городах і садах та пасіку, садити між деревами в осібні кватрати або засаджувати осібні плянтації. В осібних плянтаціях найліпше садити агрест 2×2 для відмін сильно ростучих як рим.: Американський гірський. Відміни слабо ростучі можна садити густійше. Між 5—6 лініями добре є оставити вільну дорогу для довозу гною. Оскільки ми садимо в саді між деревами треба віддаль від дерев збільшити до 2.5 м.: Грунт під агрест найліпше мірно вогкий. Удається також у тіні. На надто виставлених до сонця сухих місцях, агрест передчасно тратить листя, що його дуже ослаблює.

Садити агрест належить лише в осени, в ямки, лише не заглибоко. Посаджений агрест конечно обложити перед зимою свіжим кінським гноем на висоту 25 см. Гній цей весною розложиться затримає над кущем вогкість, не дасть змоги розростатись бур'янам.

У пізніших літах кінечним є угноювання агресту відходами курей, голубів, попелом і гноївкою. Угноювати найліпше ранню весною й осінню, гноївкою можна цілий рік крім верпня й вересня найліпше сейчас по зборі овочів. Агрест необсапаний і зарослий бур'янами, як нераз можна такий бачити по селах, не дасть жадного зиску. Дуже наївними є ті, котрі нарікають, що їх агрест не родить, а його не видно з кропиви. Праця коло агресту оплатиться знаменито. По 10 літах треба все агрест пересвітлити, то є

усунути старі галузки. Хто садить агрест на більшу скалю, повинен садити одну або відповідно дібрані дві відміни.

З хороб, які нападають агрест, згадаю мучняк американ. (*Sphaerotheca mers Uvae*). Є це дуже небезпечна хвороба - зараза й там, де вона сильно виступає, не можна садити великопенних відмін. Треба обмежитися до одної іменно: „Американського гірського“, котрого овочі є що правда дрібні, однак він родить незвичайно обильно, а є вповні відпорний на мучняка.

Зі шкідників звіринного світа є гусениця мотилія „прядун агрестовий“ (*Oteronus riteilis Scop.*). Гусениця ця нападає корчі агресту й потрапить протягом тижня цілком обісти листя. Належить сейчас по появленні вибирувати гусениці, посипувати мілом вапняним на вогке від роси листя та скроплювати париською зеленою оскільки нема овочів.

В цьому році довелося мені бачити агрест зовсім обіджений цією гусеницею. В 1934 р. крутилися купці за агрестом по Поділлі й платили за зелений на місці по 35—40 сот. за 1 кг. У Варшаві була гуртова ціна 1 20 за 1 кг. Пересічно корч дає 2 кг. овочів. а сам коштує 80 сотиків, то є збір з одного року його оплатить.

Порічки. Не менш вартісним овочевим кущем є порічка. Хотя менше надається на продаж, задля вражливості на транспорт, однак вона має такі мінімальні вимоги щодо управи, підсоня й ґрунту, що повинна знайтися в кождому селянському садку, хотяби для власного ужитку на їду й вино.

Порічка вдається майже на кождій землі, лише не на підмоклій і дуже яловій. Роложенні видає овочі дрібніші, але солодші. сте на сонці й в тіні. На сильно сонішнім по-

Садиться все в осени на віддаль 1×1½ м. в ямки. По засадженню добре є обложити гноем.

Порічки треба обтинати. Старі й оброслі мохом галузки належить зовсім викинути, рівнож відростки коріневі, що не деревніють. Обтинати треба осінню, а навіть під кінця серпня.

Угноювати треба що року і то в осені найліпше покостом, курячими відходами, попелом і гноївкою. Чим обильніше угноюється, тим більше й кращі овочі зародить. Рівнож все треба чисто утримувати ґрунт

навколо порічок. Зарослі бур'янами кущі звичайно тратять овочі, обпадають їх гірше мшиці й взагалі стають без вартості.

Дуже гарно виглядають стежки в городі висаджені порічками.

Відміни порічок є білі, червоні й чорні. Великоовочеві звичайно родять менше, чим дрібноовочеві. Можна поручити: Голяндську білу, Голяндську червону, Версальську білу й червону й чорну Неаполітанську. Інших не вчислюю, бо звичайно тяжко їх дістати й вони не мають більшої вартості, як висше згадані. (Далі буде).

М. К.

ЩЕ ПРО ПОШИРЕННЯ САДІВНИЦТВА.

Загально низький рівень нашої господарки дуже різко кидається до очей як що поглянемо на наші сади. Мимо того, що від катастрофального року 1929 вже минуло 5 літ, наші сади і до нині непереведені в порядок. Вже не беру під увагу культурні та життєві вимоги деревця-рослини, візьму лише бік краси саду та його господарські користи. Обставини господарські Жовківщини лише в р. 1934 примусили мене уважніше придивитися до стану садівництва повіту. Виявилось, що крім кількох сіл (Мокротин, Крехів, Скварява) та кількох парохій і цілком нових заложених зразкових садів, решта садів мають запущений і некультурний вигляд. Запущений сад не лишень не приносить жадної бажаної і можливої господарської користи, приємної насолоди та душевного відпочинку але служить гніздом розвитку різноманітних шкідників. На жаль мушу ствердити, що навіть у більшості парохій садки дуже занедбані та нехлюйно по капарськи засаджені. Про сади селянські нема що говорити, бо без розуму, розрахунку і користи тратиться ґрунт дуже часто найцінніший з цілої господарки.

Хоч Т-во „Сільський Господар“ уже чверть століття веде працю в напрямі поліпшення і поширення нашого садівництва, а перший інструктор садівництва при Т-ві „Сільський Господар“ чех Кучера ще в 1912 р., оцінюючи стан нашого садівництва, сказав: „Наші селяни жалуються на так звані злі часи, на біду і нужду, але забувають на то, що замість садити верби та іншу мало придатну деревину — можнаби ліпше використати свій кусник землі, якби садилося на ній дерева і корчі овочеві. Прецінь обов'язком кожного господаря єсть добувати зі свого поля або города якнайбільший хосен, бо пильністю і трудом, розумним і умілим оброблюванням свого ґрунту та добрим до-

бором рослин до управи можна доробитися майна. Один з найбільших доходів приносити селянинові уміле плекання овочевих дерев, але розуміється, що то мусить відбуватися зі знанням і охотою, бо в противнім случаю не буде з роботи доброго висліду“ — всеж висліди праці садівничої марні. Та ці слова мимо змінених обставин життєвих і господарських є доброю рецептою і на нині. Одначе треба мати на увазі: 1) Чи сад має бути лише або переважно для домашнього вжитку, чи для ринку — сад промисловий, бо інакше загосподарюється сад домашній, а інакше промисловий. 2) Місце під сад — бо не однаково чи маємо рівну місцевість чи похилу, тому що найкраще ростуть дерева і дають найкращі овочі на легко похилому ґрунті на південь чи південний захід, добре є положення ще й західне, гірші є південні схили, а найгірші північні. 3) ґрунт для саду також не є байдужий, бо одні дерева як ґрунту вимагають сильного і глибокого ґрунту та пропускного підґрунтя, а другі — як слива та деякі сорти яблунь досить невибагливі на ґрунті і родять на бідніших і не глибоких ґрунтах. 4) Вибір сортів надзвичайно важна річ, бо від того чи виберемо сорт промисловий відповідний до умов клімату та ґрунту — буде залежати поплатність саду. 5) Вибір щеп: у нас дуже легкодушно летять на щепи тані, а тимчасом тая, кепська, недорозвинена щепка цілих 60—80 літ може обкрадати господаря, бо на тому самому місці здорова і добра щепка давалаб двічі-тричі або й більші урожаї. Тому краще пять добрих деревець мати ніж кепських 15 чи 20. 6) Віддалі між рослинами є також важливі, бо від того які віддалі даємо в рядах і поміж рядами залежить прибутковість саду. Знана річ, що густо посаджені дерева не дають повного збору і не можуть бути цілком використані, як рівнож і рідка посадка дерев зменьшує збір врожаю. Найкраще садити дерева за приписом, бо тоді можливе найкраще використання дерев, як рівнож можливо використати площу між рядами для городовини і сполучити на одній площі плекання саду і городу. 7) Нормальна добра посадка дерев: у нас садять за глибоко. 8) Добрий догляд за рослинами і овочами. 9) Збут на овочі і перерібка їх.

Переглянувши всі 9 чинників вичислених попередньо стверджуємо, що перші 8 чинників цілком залежать від доброї волі та свідомости господаря. Що до останнього чинника — то він у значній мірі залежить від міста і промислу. Як що буде наявність збуту і перерібки — то лишень тоді можемо пропагувати промислові сади — в про-

тивнім разі сад треба пропагувати селянський — для власної потреби.

На початку зазначив я, що умови повіту заставили мене більше звернути увагу на садівництво і це власне тому, що в повіті повстає сушарня цикорії „Луна“, яку можна буде використати і для сушки овочів про заготовку маринадів-повил, мармеляди і ріжних овочевих вин, про що треба буде говорити окремо. Маючи на увазі, що в нас ще досить мало продукується овочів і навіть наша кооперація багата спроваджує овочів а зокрема слив з закордону, вважаю за конечну вимогу поширити плекання слив — яблук і вишень у повіті і приступити до заготовки сушених овочів. Розуміється, що ця справа мусить бути розрахована на кілька десятків років — бо збільшення площі під сади піде поволи. Для того щоби прискорити поширення площі під сади подаю проект в першу чергу для наших парохів і парохій. В трьох деканатах жовківського повіту на 41 парохію в 40 парохіях на рік 1926 було около 1900 га поля. Якби ми рішили на протязі 5 літ обсадити лишень 100 га, то треба щорічно, щоби кожда парохія посадила по пів га цебто 90—150 штук щеп. Кожда щепи з посадкою буде коштувати 2.50 зол. Виходить, що треба щоби кожда парохія могла річно видати 250—300 зол. на протязі 5 років. Цебто річно 10—12 тисяч золотих. Розуміється, що при теперішньому стані не можна думати щоби священик видав 300 зол. натомість це дуже легко моглаби зробити Епархія з тим, що позичає чи своїм авторитетом допоможе кождому па-

рохові потрібну квоту на 5 літ позичити, а по 5-х літах, щойно прийде сплата першої рати, бо до того часу вже може напевно заплатити садок позичені гроші і дальшу нову рату. Тому на протязі 10-ох літ лишень парохії можуть засадити 200 га саду. Такий капітал гадаю що безумовно вартий щоби не лишень окремі священики любителі садівництва цікавились ними але бажано булоб, щоби і влада Епархіяльна відповідно грихильно поставилась до подібної думки, бо збільшуючи капітал парохій збільшуеть взагалі стан посідання і даємо змогу зайги працю нашим безробітним. Та правда на цьому не кінець, бо добрий парох постареться бодай 2-чі тільки засадити саду в своїй парохії через заохочення до того своїх парохіян. При поширенні садівництва маємо потрібну користь — як буде поширене садівництво менше буде кражі і нищення дерев, — краще відживлення для селян і кращий дохід з ґрунту. Таким чином протягом одного року село і парохія моглаби засадити 300 деревець, а 40 сіл і парохій 12 тисяч що на протязі 10 літ дасть 120.000 штук. І так один повіт може за 10 літ легко прийти до 600 га нового розумного загосподареного саду. Прошу в цій справі забрати голос наших фахівців, а в першу чергу пп. інж. Терпиляка та Гнатівського, бо найвищий час щоби ми перестали в кооперативних інституціях торгувати угорськими та боснійськими сливами. Бажано булоби почути від фахівців про придатні сорти до сушення яблук вишень і слив.

Інж. В. Жовнірчук.

Боротьба з хворобою червінки у безріг

Рік річно тратить наше село на безрогах з причини заразливих хоріб. Звичайно у літні місяці у богатях наших селах прокидається пошесть а саме, червінка та помор безріг. У такому селі на 100 шт. свиней хорує 20—40 шт. а то і більше з ріжними наслідками. Частина безріг гине а те що виздоровіє то нидіє і господар цілими місяцями потім тільки марнує пашу. Якраз тепер маємо от такий сезон хорування безрог.

Якіж причини цього постійного зла і во рога нашого селянина? Передовсім мало дбається у нас про приміщення і вдержання безріг. Нечистота хліва, що ввійшла у нас навіть в приповідку є перша і найважніша причина. Тож хлів, якщо він має бути здоровий мусить мати певні прикмети, що від-

повідують годівельним вимогам, а саме: має бути ясний, мати доступ свіжого воздуха, чистий, білений вапном із 5 проц. креоліни, це все на те, щоби нищити та не дати розвиватися заразкам пошестних хоріб.

Безроги повинні також гартуватися та вживати як найбільше свіжого воздуха і сонця. Передовсім поросята, годованці і льохитовинні перебувати на дворі більше чим в хліві. Не пошкодить якщо будуть на дворі днувати і ночувати, хіба, що від дощу та спеки будуть мати сховок. Тоді безроги не то що будуть краще рости, але будуть ритреваліші на все. Господар коли буде везти на торг не буде мусів обтикувати їх зеленим галузям, та що хвилі поливати, бо сонце їм

не пошкодить, але противно буде їх лікарем.

Але така охорона це тільки частина, крім догляду треба ще, щоби кожний годівельник на літо забезпечив свої безроги щепленням.

Щеплення це немов асекурація. Треба його переводити не чекаючи на появу хвороби. Звичайно у нас так буває, що коли хворіє то господар жалується знаним у нас: „якби я був знав“. Але це буває звичайно за пізно. Навіть у найкращому хліві та найлучшому догляді лучиться захворювання, бо пошесть з чужих хлівів переносить: птиця, щурі, миші, комашня, торговці, заволікаємо з торгівниці — приносимо і розносимо з поросятами, поширяємо ляхами і кнурами при ставленню і т. д. Тож бачимо, що якщо появиться пошесть у селі то встерегтися її дуже тяжко. Але встереже нас охоронне щеплення, воно виключає ризико. Доки цього питання ми не вирішимо це може бути бачки про поступову годівлю, бо при так низьких цінах щей пошесть буде нищити прибутки нашої праці.

Годівельні секції повинні у першу чергу зайнятися охоронним щепленням і його про-

пагандою. Щеплення повинно стати членським обов'язком члена секції. Якщо цього не переведемо то праця над поправою засуджена на тяжкі перешкоди, рік річно будемо приносити у жертву пошестним недугам значні кількості дорогого годівельного матеріалу, добутого тяжкою та дорогою працею.

Щеплені повинні бути передовсім самці-кнурі і ляхи та поросята. Крім цього у годівельників, які розводять свині на продаж — всі свині. Важним є щоби поросята приходили на торг щеплені, бо годі господареві, що купив одного підсвинка, його щепити. Дуже легко зате щепити поросята заки вийдуть на торг. Громадні щеплення виходить дешевше напр. коли у секції є 4 ляхи з поросятами приблизно 40 шт. на те вже виплатиться спровадити ветеринарного лікаря і перещепити. Кошта щеплення і так повернуться господареві, бо кожний радо заплатить за порося цих 75 тр. більше зате буде певний, що грошем який заплатив за порося не ризикує. Це ще одно із наших годівельних питань, яке ми не сміємо злегковіжати.

ЗБІРНІ ГРОМАДИ В ЛЬВІВСЬКІМ ВОЄВІДСТВІ.

Міністерство внутрішніх справ утворило на основі самоврядного закону такі збірні громади на терені львівського воєводства:

Повіт Бібрка — 10 громад: Підгородище (10 сіл), Старе Село (5), Глібовичі Великі (6), Бібрка (9), Соколівка (12), Стріліська Нові (13), Острів (11), Берездівці (9), Ходорів (9) і Бортники (8).

Повіт Добромилль — 11 громад: Бірча (19), Банковичі (5), Добромилль (13), Коростенко (9), Кузьмина (7), Нове Місто (11), Новосілки Дидинські (8), Риботичі (10), Старява (11), Війткова (6) і Лопатин (6).

Повіт Дрогобич — 12 громад: Горуцько (7), Медичнічі (7), Нойдорф (6), Рихтичі (7), Стебник (8), Трускавець (1), Дерезиці (5), Східниця (1), Кропивник Новий (6), Підбуж (10), Лишня (8) і Добрівляни (8).

Пов. Городок — 8 громад: Бюбінь Великий (16), Родатичі (10), Білогора (13), Домажир (11), Вишенка (5), Мшана (6), Лозина (4), Ставчани (3).

Повіт Львів — 14 громад: Білка шл. (7), Бруховичі (13), Черкаси (7), Чижки (8), Давидів (9), Яричів Старий (8), Красів (10), Кривчиці (3), Малехів (11), Наварія (14), Острів (16), Пруси (4), Соکیلники (7), Зимна Вода (7).

Повіт Мостиска — 7 громад: Мостиска (16), Гу-

саків (12), Мальнів (6), Пникут (12), Судова Вишня (9), Дитятичі (10) і Твердиня (11).

Повіт Перемишль — 13 громад: Дубецько (11), Кривча (11), Куньківці (7), Оріхівці (11), Журавиця (16), Медика (2), Стібно (12), Поповичі (15), Міжинець (12), Германовичі (23), Вільшани (8), Пражківці (7) і Нижанковичі (1).

Пов. Рава Руська — 11 громад: Брукенталь (9), Гійче (5), Магерів (9), Любича Корол. (7), Потилич (8), Селиська (6), Тарношин (10), Вербиця (8), Вороблячин (6), Камінка Волоська (1) і Белзеп (1).

Пов. Рудки — 6 громад: Купновичі Нові (14), Конюшки Селян. (8), Погірці (10), Підзвіринець (13), Комарно (11) і Гошани (12).

Пов. Самбір — 13 громад: Баранчичі (11), Блековичі (7), Блахів (9), Дорохів (9), Дубляни (5), Фельштин (9), Городище (9), Калихів (10), Биличі (9), Самбір (10), Ст. Самбір (14), Сусідовичі (1) і Стара Сіль (10).

Пов. Сокаль — 8 громад: Белз (20), Хоробрів (14), Крестонопіль (12), Корчин (10), Перхач (5), Скорохи (10), Тартаків (15) і Варяж (15).

Пов. Яворів — 8 громад: Брухнаїв (9), Гнійничі (6), Нагачів (10), Ожомля Мала (7), Скла (8), Великі Очи (13), Вербляни (5) і Шутова (9).

Чи Ви вже вислали замовлення на наш календар „Сільський Господар“ ? ? ? ?

ХЛІБОРОБСЬКЕ ШКІЛЬНИЦТВО

Осередок Української Технічно-Господарської Науки та Освіти в Подєбрадах

На наших очах проходить надзвичайно цікава, — переломова, але рівночасно й надзвичайно тяжка для сучасників, доба. Рушаються старі форми відносин між народами і в межах народів — між поодинокими та суспільними групами; будуються нові форми культури, — нове життя в усіх його різноманітних проявах. Ця нова доба з особливою силою вдарила по українському народові — на всіх землях української етнографічної території. Мільйони наших братів-українців загинули в світовій війні та в повоєнну добу, мільйони їх животіють в голоді, хворобах, нужді, в темноті й зневірі. Цей стан нашого народу не є лише наслідком злої волі сусідніх народів — в значній мірі завинили ми самі, — зокрема українська інтелігенція, а то саме тим, що **замало підготовлений був наш нарід до сучасного менту в усіх проявах людського життя** — культурно, економічно, технічно, психологічно.

В р. 1922 засновано в Чехословаччині „Укр. Господарську Академію“, яка до 1932 р. випустила **556 інженерів** різних фахів, з того: агрономів — 125, лісівників — 92, гідротехніків — 116, технологів — 57, економістів — 166. Підручників видала Академія біля 150 назв.

Від року 1932, коли зясувалось, що надалі чеська влада не може матеріально підтримувати Українську Господарську Академію, було пороблено заходи, щоби перевести її на національні українські фонди. В Празі заснувалося „Товариство Прихильників Української Господарської Академії“, яке висунуло гасло: „Нарід собі“ й розпочало збір фондів на Академію. На день 1. травня б. р. це Товариство мало вже 400 членів, які дали згоду вплачувати до Товариства щороку по 10 доларів; за два роки Товариство збило й передало Українській Господарській Академії біля **125.000 корон чеських**.

Діяльність Товариства, як виявлення здорового принципу самопомогі Нації, була зустрінена в міродайних колах Чехословацької Республіки та українських з повною симпатією. За ці невеликі кошти, які збило Товариство та в наслідок жертвен-

ности професури УГА стало можливим розпочати нову поважну культурно-освітню справу — **Український Технічно-Господарський Інститут позаочного навчання (УТГІ)**. Навчання в цій школі провадиться кореспонденційною метою, т. є студенти та курсанти не мусять приїжджати для студій до школи, а можуть залишатися в місці дотеперішнього перебування; Інститут висилає їм через пошту лекції та підручники й інструкції про те, як той студійний матеріал студіювати, а відтак — контрольні запитання та завдання, які має проробити студент. Відповіді ці надсилаються до УТГІ, перевіряються лекторами Інституту й повертаються назад студентові з відповідними виправленнями та вказівками. По виконанні всіх завдань студент може зголоситись до іспиту, який переводиться будьто на письмі чи усно перед особливою іспитовою комісією. Після успішного вирішення іспитового завдання студент (курсант) може, в разі бажання, одержати відповідне посвідчення чи свідоцтво про проходження курсу та успішність студії.

Кореспонденційна метода має в порівнянні з методою аудиторного навчання такі переваги та дефекти (недостачі):

І. Перевага кореспонденційної методи.

1) Наука за вживання цієї методи **приступна кожному** без огляду на вік, професію, місце перебування, то що;

2) Студенти та курсанти **не мусять покидати місце свого осідку, біжучу працю** та взагалі дотеперішній уклад свого життя;

3) Студенти та курсанти **можуть записуватися на курси будь коли (кожної хвили),** можуть після свого бажання **переривати чи поновлювати, послаблювати чи посилювати студії**, — в залежності від кількості вільного часу, грошей на студії, стану здоров'я, психічного стану, то що.

4) Студенти та курсанти можуть студіювати цікаві для них науки **дискретно (таємно)**, що для багатьох, особливо людей старших віком, або людей, що бояться вписом на курси аудиторного типу знизити свій авторитет, — є вельми значною перевагою їх дальшої освіти та поступу.

5) Кореспонденційна метода дозволяє лекторам **підійти до кожного студента (слухача) індивідуального (зокрема)** й повести навчання для кожного інакше — в залежності від попередньої підготовки, природніх здібностей, нахилів, смаку та звичок студента (курсанта).

6) Виконування завдань писемно привчає до **формулювання на письмі своїх думок**.

7) Зрештою навчання кореспонденційною методою є **найдешевший спосіб** набути знання й придбати цінну бібліотеку підручників з різних галузів знання, — для дальших повторень та довідок (справок).

II. Дефекти (недостачі) кореспонденційної методи.

1) За цієї методи **нема безпосереднього стику професора (лектора) з студентами (курсантами)**, в наслідок чого **губиться вплив таких важливих чинників навчання, як інтонації голосу лектора, вираз (міміка) його обличчя, демонстрація (показування) наочного приладдя, досвідів (експериментів)**, то що. З метою ослаблення цього дефекту доводиться з одного боку сильно ілюструвати підручники позаочною навчання малюнками та рисунками, з другого — влаштовувати на місцях короткотермінові вправи при експозитурах;

2) Як що виклад викличе в студента (курсанта) якісь питання чи нові думки, — то він мусить чекати відповіді аж на зворотній лист, — в наслідок цього губиться зацікавлення, забуваються додаткові думки, то що.

3) Є такі галузі знання, в яких значну роль грає **вправленість (вміння) проводити певні трудові процеси**, — де навчання „показуванням“ має більше значіння, ніж навчання „розказуванням“; навчати таких галузів позаочною методою вельми трудно, — тут доводиться крім значної кількості ілюстрацій в підручнику, організовувати практичні вправи на місцях.

За співпраці позаочної школи з місцевими фаховими організаціями чи бодай окремими фахівцями на місцях є повна можливість всі недостачі позаочної методи усунути, використовуючи рівночасно її додатні сторони (переваги). Отже **позаочна метода є найдешевший та найзручніший спосіб поширення знання та вмінь** для тих, хто хоче їх поширити, але має обмежені кошти чи несприятливі для аудиторного навчання умови.

Український Технічно-Господарський Інститут при УГА (УТГІ) від менту свого заснування працює кореспонденційною мето-

дою в повному контакті та порозумінні з Краєвим Товариством Господарським „Сільський Господар“ у Львові, з „Інститутом Петра Могили“ в Саскатуні, Інститутом М. Грушевського в Едмонтоні (Канада), та ін організаціями на місцях, пристосовуючи свій план діяльності та програми поодиноких курсів до дійсних щоденних потреб українського суспільства.

Дня 1. квітня ц. р. закінчилося три семестри з дня відкриття УТГІ. За цей час **викінчено друком** (на цикльостили) 18 курсів — разом біля 260 друкованих аркушів або понад **2.000 стор. в 4^о**. Друкується 20 курсів лекцій — разом 550 друкованих аркушів, або понад **4.400 стор. в 4^о**. Деякі курси багаті **ілюстровані малюнками** (Українська Культура, пасічництво, ботаніка, товарознавство, фізика, оброблення шкіри, то що).

Вписалося студентів та курсантів на відділи й курси, що вже нормально працюють, **330 осіб (400 вписів)**, з того вписалося: на Економічно-Кооперативний відділ (8-ми семестровий) — 105, а на вужчі курси: бухгалтерії — 26; чужих мов та окремих предметів — 25; пасічництва — 40; оброблення шкіри — 41; радіотехніки — 16; практичної фотографії — 25; миловарства — 13; на курси, що ще не урухомлені — 22 особи. Чимало осіб купують лише підручники, не вписуючися у студенти.

Студенти та курсанти УТГІ перебувають в таких державах: Польща, Румунія, Чехословаччина, Болгарія, Фінляндія, Франція, Люксембург, Сполучені Штати Америки, Канада, Аргентина, Бразилія, Палестина, Хіна (Китай), Ман-Джу-го. Щодня надходять нові запити та вписи з найглухших кутів світа.

Таким чином в Подєбрадах — на чеській землі ось вже дванадцять літ працює осередок української технічно-господарської науки і освіти для мас українського народу. Через це виховання українських національно-свідомих фахівців залишається весь час без змін.

Сотки українців здобули вже технічно-господарську освіту в Подєбрадському осередку, нові сотки горнуть до нього, щоби підняти рівень свого фахового та загального знання.

Що більше студентів та курсантів вписеться до УТГІ, то більше нових курсів (предметів, дисциплін) можна буде відчинити, більше можна буде видати підручників, а самі підручники зробити детальнішими, повнішими, ліпше ілюструвати образками, — взагалі цілу справу все поглиблювати й поліпшувати. Доля УТГІ й цілої справи ши-

рення технічно-господарських знань серед українців знаходиться в руках самого українського суспільства.

Не треба тут багато нагадувати про необхідність для українського суспільства фахової технічно-господарської освіти. За останніх півстоліття життя людства в цілому світі змінилося надзвичайно, — щороку робляться десятки нових винаходів, які дуже швидко опановують життя культурних, а навіть і відсталих народів, даючи їм перевагу над тими народами, що до цього поступу цивілізації прилучитися не можуть, чи не хочуть. Нині конкурувати (змагатися) з передовими цивілізованими народами може лише той нарід, що є підготовлений до прийняття сучасної цивілізації, себто нарід з високим рівнем загальної та технічно-господарської освіти.

Нині в УТГІ ведеться навчання з царини 46 предметів (дисциплін, наук); майже кожен може вже знайти там укийсь курс, що його цікавить. Як лише набиреться група осіб, що бажають студіювати якийсь новий предмет, відчиняється новий курс з цієї галузі знання. Спеціально для тих, хто хотів би набути бодай основні поняття про особливості українського народу, — про головні елементи (первні) його культури відчинено трисеместрові курси українознавства, які веде 17 лекторів, а підручники яких мають разом 130 лекцій, себто понад тисячу сторінок великого розміру (в 4').

Кличемо кожного, хто хоче йти вперед, хто хоче вдосконалюватися в якійсь галузі знання чи поглибити свою національну свідомість, ознайомитися з перспективами та цінностями УТГІ.

Кличемо — вписуватися в студенти та курсанти УТГІ — на ті курси, які вже нормально працюють, а то: на Економічно-Кооперативний від. (8-семестр. — 4-літн.), що дає титул економіста, та на курси односеместрові: бухгалтерії, мов англійської, німецької, французької, пасічництва, оброблення шкіри, практичної фотографії, радіотехніки, миловарства, садівництва, перерібки овочів і город., нарешті на 3-семестрові курси Українознавства.

Кличемо всіх, хто співчуває ідеї ширення технічно-господарської освіти в масах українського народу, — вписуватися в члени Товариства Прихильників УГА, яке фінансує УТГІ.

Даймо ж собі один одному обіцянку користуватися цією Установою, а в міру можливості всіма силами допомогти подебрадському осередку в його новій формі — Українському Технічно-Господарському Ін-

ституту в Подебрадах. Памятаймо, що лише організація та знання виведуть наш нарід з сучасного тяжкого положення.

Памятаймо, що ніхто нам не допоможе, коли ми самі собі не допоможемо.

ВИСІЛАЙТЕ СИНІВ ДО ГОСПОДАРСЬКО-САДІВНИЧОЇ ШКОЛИ Т-ВА „ПРОСВІТА“ В МИЛОВАННЮ.

Дня 1. листопада 1934 р. розпочинається новий 11-місячний сільсько-господарський курс, який буде тривати до дня 30. вересня 1935 року.

Наука в школі відбуватиметься на основі програми навчання, затвердженої Міністерством Освіти, яка обов'язує в державних сільсько-господарських школах.

Навчання в школі є теоретичне і практичне, обіймає всі ділянки сільського господарства та підготує учеників не тільки до праці на власному господарстві, але також до праці в хліборобських і кооперативних організаціях (контрольорів молочної, кооперативних діловодчиків і т. п.).

При школі є зародова обора молочної худоби, зразкові курники, пасіка; все це пристосоване до практичного навчання на курсах.

Школа має ремісничі варстати, в яких ученики мають нагоду навчитися робити ті прилади потрібні в господарстві, які кожний господар може собі сам зробити.

В школі працює 4 фахівців учителів-спеціалістів та інструктори для практичного навчання.

1. На курс приймається мужчин у віці 15—24 літ, що покінчили найменше народню школу.

2. Кожний прийнятий ученик мусить мати два одяги (в тому один до праці при виконуванні практичних вправ у шкільному господарстві). Крім одягу має мати кожний ученик 4 пари біля, 4 рушники, 2 простирала, подушку, покривець, сінник та начиння до їдженя (тарілку, мисочку, пів-літрове поливане горня, ложку, вилки і ніж).

3. Ученики платять одноразово при зголошенню на курс 15 зл. вписового.

Крім вписового платять ученики місячно 5. зл. на науку, а 5. зл. за приміщення в приюті, опал і світло.

Ученики харчуються в кооперативній харчівні, яку ведуть самі, а прохарчування одного ученика в кооперативній харчівні виносить 25. зл. місячно.

4. До зголошення на курс треба долучити:

а) шкільне свідоцтво,

б) посвідку родичів, потверджену Парохіяльним або Громадським Урядом, якою родичі зобов'язуються правильно платити кожного місяця належну оплату за ученика в школі.

Коли ученик має підмогу від установи, тоді треба до зголошення на курс долучити декларацію від установи, що буде правильно кожного місяця платити оплати за свого кандидата.

в) Почтовий значок на квоту 60 сот. на відповідь.

г) Вислати поштовим переказом вписове 15. зл.
5. Про прийняття і день приїзду до Школи по-від мить Управа Школи по 1. жовтня 1934 р. Не-принятим до Школи повернеться документи і впи-сове.

6. Зголошення приймає Управа Школи до 1. жовтня 1934 р. Кількість учеників є обмежена, то-му радимо зголошення приспішити.

7. Зголошення слати на адресу: Господарська Школа Т-ва „Просвіта“ в Милованню почта Стри-ганці (Стриганьце) над Дністром.

РІЛЬНИЧО-ГОСПОДАРСЬКА ШКОЛА В ШИБАЛІНІ,

остання почта і стація Бережани.
Умовини прийняття.

Приймається сільську молодь — хлопців і дів-чат у віці від 14 до 19 літ, що покинула найменше сільську школу. Кандидати вносять подання на при-няття до Управи рільничо-господарської Школи в Шибаліні, почта Бережани. Подання треба внести в часі від 15-го серпня до 15-го жовтня ц. р. До по-дання треба долучити:

Життєпис власноручно написаний, метрику, або витяг метрикальний, шкільне свідоцтво зобова-зання родичів, що будуть правильно складати о-плати. Кандидатів прийнятих повідомиться про це, а не прийнятих звернеться подання.

Кошт науки: вписове одноразово 5 зл., оплата за науку, харч і мешкання разом 28 зл. місячно.

Родичі бідних кандидатів, що не можуть пла-тити цілої оплати, повинні постаратися у місцевих або повітових установах про підмогу.

Зі собою треба привезти: постіль (коц, 2—3 простирала, подушка), 3 зміни біля, 2 убрання, добре взуття, 2 ручники і т. п. При поданнях та запитах долучити значок поштовий на відповідь.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАР- СЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧ. НАВЧАННЯ В ПОДЕБРАДАХ

продовжує впис

на Економічно-Кооперативний Відділ та короткотермінові курси Україно-знавства, бухгалтерії, чужих мов, об-роблення шкіри, радіотехніки, миловар-ства, практичної фотографії, пасічниц-тва, технічного перероблювання садо-вини й городовини, с. г. рахівництва, с. г. бухгалтерії та садівництва.

За проспектами звертатися на адресу:
Ukrajinský Technicko-Hospodářský Insti-
tut, Poděbrady, Tchecoslovaquie.

ЗАПИТАННЯ І ВІДПОВІДІ

Ч. 106. Ще в справі байцування збіжжа.

В ч. 14. „С. Г.“ інж. Нищий подав, що байцувати збіжжа синім камінем так: На 100 літ. теплої води дати 1 кг. синього каміня, висипати зерно і держати 5 минут, а в ч. 17 „С. Г.“ інж. Лапчук подає іншу рецепту, а саме в 50 літ. води розпустити 1 кг. синього ка-міня і держати 10 минут, висипати на тоці і посипати порошкованим вапном. Тепер не знаємо, котра з цих рецепт нас не заведе. Просимо Хв. редакцію додати пояснення до цієї важної справи. **Гуменюк С.**

— Редакція не давала до цих рецепт своєї уваги, тому, що вважає і ту і другу ре-цепту доброю, а то тому, що як уважно при-глянутися, то інж. Нищий дає легчий рецепт і менший термін держання тому, що не дає вапна для неутралізації збіжжя, тоді як інж. Лапчук дає сильніший розчин, але потім не-утралізує його вапном. Отож вийде на те са-ме, хіба що технічне переведення протрою-вання буде в кожному випадку легше або тяж-че: у інж. Нищого легше, у інж. Лапчука — тяжче.

Ч. 107. Що то за хвороба на листю вино-граду?

На листю мого винограду кинулась якась хвороба начеб мука чи пліснь на ли-стях, листя всихає і відпадає. Що то є?

— Прислані Вами листя винограду напа-дені грибок, що зветься Оїдіум, про який є описано в книжці Боровського: Виноград. Боротьба з цим грибок така: купіть сірки, розітріть її в порошок і цим міленьким по-рошком посипте листя винограду знизу і зверху. Для легчого обсіпання є навіть при-лад як це є при обсіпанню кімнати чи звіря-ти порошком Фліт. Опавши листя паліть, а ґрунт під виноградом посипте теж порош-ком сірки.

Ч. 108. Як виробляти мармеляду, сироп чи цукор з буряка?

— Про ці річі докладно писав часопис наш „Український Пасічник“ ч. 3 і ч. 4, з р. 1931, і ч. 9, р. 1934. Ці числа можете купити по 50 сот., пересилка 10 сот.

З ЖИТТЯ ТОВАРИСТВА

ЗАСНОВАННЯ ГОЛОВНОЇ СЕКЦІЇ ВИШКОЛУ ХЛІБОРОБСЬКОЇ МОЛОДІ У ЛЬВОВІ.

Дня 14. вересня ц. р. при Головному Т-ві „Сільський Господар“ у Львові відбулася нарада делегатів філіяльних секцій Вишколу Хліб. Молоді при співучасті центральних установ у Львові.

Наради відчинив заступник голови Головної Ради Т-ва сенатор Юліян Павликовський, який запросив до Президії: пп. дир. Павла Ковальського голову Філії „С. Г.“ у Львові і др. Романа Перфецького, голову Філії „С. Г.“ в Сокалі. Реферат про поточні досягнення і план праці Вишколу Хліб. Молоді виголосив дир. „Сіл. Господ.“ інж. др. Е. Храпливий, а потім по черзі здали звіт з діяльності Секції Хліб. Молоді всі присутні делегати з краю. По надзвичайно ділових і цікавих докладах та дискусіях на ці теми нарада винесла ряд резолюцій, які подаємо:

1) Видати книжку — інструкцію до праці в гуртках Молоді.

2) Наладнати відношення до самоврядування.

3) Видавати додаток до час. „Сіл. Господар“ для Вишколу Хліборобської Молоді і стреміти в дальшому перетворити його в окремий часопис.

4) Постаратися про друки і книжки в справі В. Х. М. в українській мові.

До Ради Головної Секції Вишколу Хліб. Молоді обрано: інж. Др. Е. Храпливий — голова, інж. др. Е. Томашівський — містолов., інж. Е. Еліяшевський, секретар. Члени: дир. П. Ковальський, інж. В. Дмитренко, інж. Зайшлий, інж. В. Вакуловський, інж. М. Каплистий.

РІЖНЕ

ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА.

Року 1936 минає 75 літ од смерті Тараса Шевченка — генія українського слова, письменника слави світової, що українське письменство окрасив високо-художньою формою своїх творів та глибоким провідним змістом — і національного і вселюдського характеру. Безсмертні його твори не лише тішать своєю художньою красою, а й стали джерелом національної думки — з них черпається свідомість національних змагань, патос нової віри, вогонь нової енергії національної.

Безмірним трагізмом повите усе життя поета — мученицьке од колиски й до самої смерті — наче символ долі його народу. Цей правдивий сторож національної душі, що беріг, остерігав та будив її енергію, не діждався вислідів своєї праці — темні сили старалися створити стіну між поетом та його народом, затемнити та викривити правдивий зміст того слова. Непокалічене цензурою видання поезій Шевченка могло появитися, вже по смерті його, поза межами України. На Україні ж можна було читати повного «Кобзаря» лише незадовго до революції, коли він появилася в друку з недогляду російської цензури і скоро ж був сконфіскований.

Зв'язуючи свій намір з 75-літньою річницею смерті письменника, Український Науковий Інститут у Варшаві негайно приступає до першого повного видання його творів та першої серії дослідів над його життям і лі-

тературною діяльністю. Видання обіймає 16 томів.

Творчість поета знайде всебічне освітлення в спеціально написаних для видання розвідках, а також коментарях та примітках до тексту, ріжних авторів.

До співпраці запрошені найкращі знавці творів Т. Шевченка.

Кожний том обійматиме пересічно 320 сторін друку. Окремі томи друкуватись будуть у тій черзі, як будуть готові до друку. Перший том появиться 1 вересня, другий — 1 листопада 1934 р., з тим що-два місяці 1935 р. по одному томові, і закінчено буде видання у 75-ту річницю смерті поета — 1936 р. (в перші чотири місяці по одній книжці що-місячно й з тим — по одній книжці що-два місяці).

Інститут оголошує передплату. Кожний том коштуватиме в передплаті, разом з коштами пересилки, 2 золотих 50 грошей для передплатників у Польщі, 13 корон в Чехословаччині, 63 леї в Румунії, 24,80 динарів у Сербії, 58 левів у Болгарії, 8,50 франків у Франції, 7,30 лірів в Італії, 1,50 марок у Німеччині, 0,60 доларя в Північно-Американських Сполучених Штатах; для решти країн сума передплати відповідає вартості 1,80 швейцарських франків. Хто оплатить згорі ціле видання, діставатиме книжки в паперовій оправі (оплачувати можна ратами — по 10 золотих: 1 вересня та 1 листопада 1934 р. і 1. I. та 1. III. 1935 р.).

В книгарському продажі окрема книжка коштуватиме 4 золотих.

Кошти передплати належить надсилати на conto Інституту в ПКО. Варшава ul. Służenska 7. Ukrainski Instytut Naukowy.

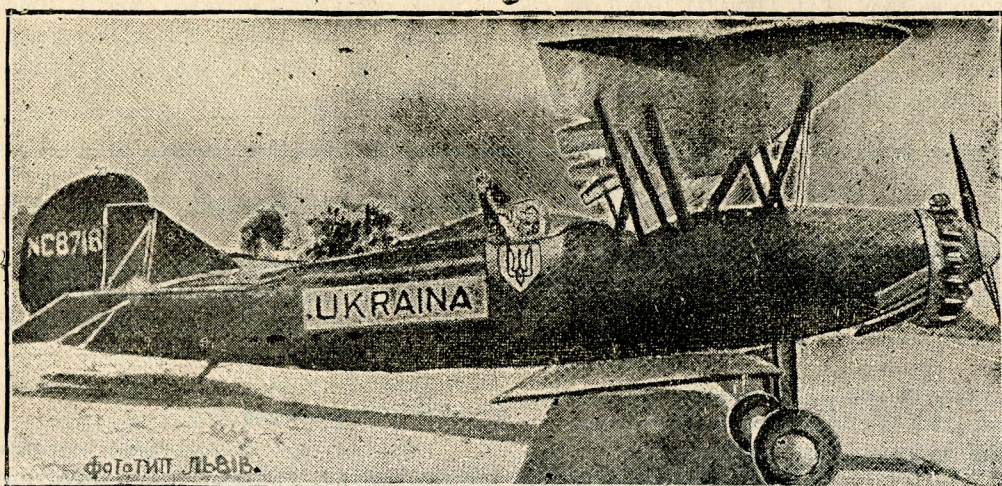
Передплата надсилається згори на ціле видання або на кожний том. Передплата на окремі, вибрані з цілого видання, томи не приймається. Замовлення без внесення передплатної суми уважатимуться за неважні.

Український Науковий Інститут звертається до всіх земляків та приятелів українського народу з гарячим закликком своєю участю в передплаті на перше повне видання творів генія українського слова допомогти успішному виконанню завдання, що має задовольнити одну з істотніших потреб української нації.

Директор Інституту **О. Лотоцький.**
Секретар **Р. Смаль-Стоцький.**

уже не можна буде продавати. Себто ґрунта вийняті вже з вільного обороту. Дідичних господарств не можна також обтяжувати довгами. А саме постановлено, що на гіпотечку можна буде затягнути лише таку суму, яку можна з того господарства сплатити на протязі року. Теперішня німецька влада намагається зберегти середнє сільське господарство перед роздрібленням а рівночасно не допустити до спекуляції землею. — У нас такий закон дуже придався би.

Як будуть помагати повенням. В міністерстві Хліборобства відбулася під проводом міністра Понятовського нарада в справі помочі для потерпівших від сегорічної поведні. Стверджено, що вода залила 200 тисяч гектарів землі, в тім коло 127 тисяч гектарів збіжжа і багароблі, 18 тисяч га конюшини,

Українське легунське свято в Америці. В неділю 19. серпня зібралося в місті Дітройт в Америці біля 10.000 Українців на свято посвячення українського літака „Україна“. Найперше священники відправили богослуження, після чого посвячено при вистрілах з гармат літак. Перший лет відбув літаком учитель летун Чайковський та полковник Шаповал.

Регуляція рік в Галичині. Дирекція водних доріг у Варшаві зачала підготовчі праці в звязку з регуляцією рік в Конгресівці та Галичині.

Міністерство скарбу касує з днем 1-го жовтня ц. р. стемплі вартости 40 і 50 зл., 30 і 40 сот., видані в рр. 1924 і 1932. Ті стемплі можна вимінати до 15 жовтня 1934. Потому вони тратять вартість.

Неподільність ґрунтів у Німеччині. В Німеччині вийшов закон про дідичні сільські господарства. Таких дідичних господарств

40 тисяч га лук і пасовиск та 15 тисяч га інших управ. Живий інвентар найбільше потерпів у краківськiм воевідстві. Також збіжжа і багаробль найбільше пропало в краківськiм воевідстві, бо 69 відсотків, у львівськiм воевідстві 17 відсотків, у келецькiм 10 відс., у варшавськiм 4 відс. Відтак обговорено справу відбудови річних валів і господарських будинків, справу податкових та кредитових пільг, справу помочі в штучних погноях, солі для худоби і т. п. Найбільше пекучою справою признано достарчення повенням озимового насіння. Жито на засів мають достарчити державні Збіжжіві Заведення, а пшеницю відповідні Хліборобські Палати.

Пошестна хвороба на Волині. На Крем'яничині дуже поширилася хвороба червінка (дизентерія). Маса людей хорують на неї. Причина хвороби: в сирих овочах, в воді і т. п. Щоб вберігтися від хвороби треба воду пити все переварену, а овочів не вживати, з хорим вдатися до лікаря. Через цю пошесть

в ц. р. відпуст до Почаївської Лаври здержаний урядово, бо в таких тлумах народу такі пошести дуже поришуються.

Серпи і коси виробляють домашнім способом. Коси до нас в більшості спроваджують з заграниці. Фабрики польські на Шлеску рішили виробляти півфабрикат кіс і серпів і давати його до закінчення на села. Цим гадається дати заробіток селянам.

Новий господарський часопис. З 1. жовтня вийде перше число нового двотижневика „Торговля і Промисл“. Буде він органом Союзу українських Кулців і Промисловців у Львові та репрезентуватиме наш приватницький господарський світ.

Як виглядають підроблені 20-золотівки. Ндавно появилися в обігу нові, підроблені 20-золотівки. Від правдивих різняться тим, що зроблені вони з тоншого паперу, водний знак короля видний добре тільки з одної сторони; на правдивих однаково з обох сторін. Круглий образець дівчини на підробленім банкноті не виразний і числа виписані темнішою фарбою.

Нові 5 і 10-золотівки. В коротці появляться в обігу нові 5 і 10-зол. монети. З одного боку тих момент буде вибитий портрет Пілсудського, з другого орел зі знаком „С“.

Масть до нагніток. Розтерти 50 частин прополісу (очищеного) і 20 частин воску, до цього додати соку з одної цитрини і заварити. Масть готова. Що дня намащувати шматку мастею і прикладати на нагнітки. Через якийсь час нагнітки вимочити в теплій воді і тоді легко їх можна витягнути з корінням.

Б І Р Ж А.

Львів, 17. IX. 1934.

Жито — 14.50—15.50 зол.

Пшениця — 15.50—17.50 зол.

Ячмінь — 14.00—15.00 зол.

Овес — 10.50—12.— зол.

Гречка — 14.50—15.— зол.

По новім обниженню цін ЧИСТА ЦИНКОВА БЛЯХА

є найдешевшим покриттям даху.

Вияснення,

оферти

„BLASNA CYNKOWA“ Ska z o. p.

Katowice, Marjacka 11.

Якщо курите, то уживайте тільки
паперців і туюк повноваток

„КАЛИНА“

бо вони є добрі, дешеві та
вироблені в українській
кооперативній фабриці

ЛАСТИ НАД

НЕМА КРАЩОЇ

„ЕЛЕГАНТ“

ФАБРИКА ЛЬВІВ,
КОРДЕЦЬКОГО 51.

Окружна аптика
МИХАЙЛА ТЕРЛЕЦЬКОГО
Львів, Ринок, тел. 16-21.

(Ріг вул. Гродзіцьких і Домініканської)

Має стало на складі всі ліки
і специфіки.

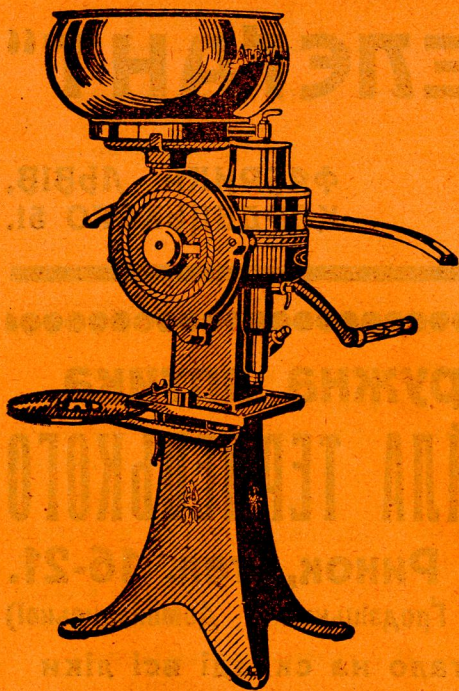
Калуський і стебницький
потас подвоює врожаї.

На складах при Союзах
Кооператив знаходяться
22 проц. сіль і 10 проц.
каїніт. Ціни поважно зни-
жені. Кошти навоження
не більше 12 зол. на 1 морг.

Замовляйте в складах при Повітових Союзах Кооператив.

ПРИГАДКА: Через брак потасу земля
яловіє і її продукційна вартість понижу-
ється. Одним з найлучших навозів для
лук, пасовиськ і сіножатей є каїніт, якого
ціна є тепер дуже низька.

Подаємо до відома заінтересованих, що з днем 1. травня
1931. р. ми признали фірмі

Краєвий Молочарський Союз „МАСЛОСОЮЗ”

виключне право продажі наших кружлівок „АЛЬФА-
ЛЯВАЛЬ” так ручних як і моторових для всіх україн-
ських кооператив на терені воєвідств: львівського, стани-
славівського і тернопільського.

В звязку з цим просимо українські кооперативи звер-
татися по всякі інформації в справі купна кружлівок
і зі замовленнями тільки до „Маслосоюзу” у Львові,
вул. Б. Гловацького 23, та всіх його відділів у краю, бо за-
мовлення дані іншим нашим заступникам не будуть
виконані.

Т-во Альфа-Ляваль
Співка з обм. порукою.